

A
PROGRESSIVE GRAMMAR
OF THE
TELUGU LANGUAGE
WITH COPIOUS EXAMPLES AND EXERCISES

BY
~~THE REV. A. H. ARDEN, M.A.~~
The Rev. A. H. Arden, M.A.

(THIRD EDITION).

~~Madras :~~

PUBLISHED AND SOLD BY THE SOCIETY FOR PROMOTING
CHRISTIAN KNOWLEDGE, MADRAS.

AND BY MESSRS. SIMPKIN, MARSHALL, HAMILTON, KENT & Co., LTD., LONDON.

1921.

All rights reserved.

PRINTED AT THE S.P.C.K. PRESS, VEPERY, MADRAS

1921

PREFACE.

IN offering this book to the public, the Author is far from undervaluing the Telugu works, which have been already published with a similar object. The student of Telugu must ever feel specially grateful to *Mr. C. P. Brown*, by whose efforts so much has been done to bring the language into its present position, and to render it accessible to Europeans. The Author, however, believes that its acquisition may be accelerated by the system pursued in this book, in which it has been his endeavour, not merely to give information, but *to arrange it in such a manner, as to enable the student to master it with ease and rapidity.*

The early portions of the book will be found specially suited for BEGINNERS, as they are based upon papers, which were drawn up by the Author, *when he himself was commencing the study of Telugu.* These papers were carefully corrected and improved by the late *Rev. J. E. Sharkey*, one of the best Telugu scholars of the day. Hence all those difficulties, with which a beginner is usually perplexed, have, it is hoped, been met and explained.

Throughout the book, the great effort of the Author has been, *to lead the student on step by step, giving such information only as is positively required, at the stage at which the student has arrived.* The special feature, therefore, of the book is intended to be its PROGRESSIVE character. The endeavour to make the book essentially progressive, whilst it greatly accelerates the acquisition of the language, must at the same time be pleaded as an excuse for any peculiarity of arrangement, which may at first sight strike the reader as somewhat complicated.

The student must not be discouraged at the size of the book. The print is large, and a considerable portion of it is taken up with **EXAMPLES** and **EXERCISES**. If these were omitted, the book would be greatly reduced in size, but it is in these that the chief value of the book consists. All of them have been supplied by *Indians*, and are consequently thoroughly idiomatic and colloquial.

In Telugu the dialect used in *ordinary conversation* differs so much from that used in *grammatically written books* that thousands of Indians, who use the language as the only medium of conversation, cannot read a grammatically written book, or understand it, when read to them. For the same reason, a foreigner may be able to read and understand a Telugu book, but at the same time may be unable to converse with the Indians, or understand what they say to him. Owing to this great difference between the colloquial and the grammatical dialect, in the present work the former has been kept entirely distinct from the latter.

The design of the Author has been to present English-speaking persons with a book in which they may commence Telugu, and gradually acquire a thorough knowledge of the *colloquial dialect*, and afterwards an introductory knowledge of the *grammatical dialect*. The book has, therefore, been divided into *three* parts.

THE FIRST PART commences with some general information about the language, and the manner in which it should be studied. The **ALPHABET** is then explained. As this is somewhat difficult, its acquisition is rendered more easy by an introductory chapter, in which a few only of the letters are given, and the general principles of the alphabet explained. In chapter III the alphabet is given in full, together with some *Exercises* in reading.

Chapter IV, which is based upon '*Prendergast's mastery of languages*,' provides the student with a brief **OUTLINE OF TELUGU GRAMMAR** and a few **MODEL SENTENCES**. This chapter is entirely independent of the rest of the book, and all the information given in it is repeated in Part II, with fuller

explanations It is inserted merely to enable the student to begin speaking the language, as soon as possible, without having first to master the grammatical details of even the colloquial dialect.

THE SECOND PART contains a COMPLETE GRAMMAR OF THE COLLOQUIAL DIALECT. Chapters V and VI give an explanation of all the parts of speech, except verbs Then follow several chapters upon the various parts of verbs, and the several classes into which they are divided, together with rules of *Syntax*, and copious *Exercises* and *Examples*. By the introduction of three chapters upon *Adjective*, *Adverbial* and *Noun Sentences*, a complete explanation is given of Subordinate Sentences, a subject much neglected in previous works. As some readers may not have studied the Analysis of English sentences, an explanation is given of the above terms, sufficient to make these chapters easily intelligible to all. Chapter XVII contains *Miscellaneous Information*, unnecessary for the student to know when commencing the language, but of much importance, after he has made some progress.

This part concludes with a chapter containing GENERAL EXERCISES, in the form of Conversations, Letters and Stories, which illustrate the foregoing rules, and form useful models for imitation. This chapter, if carefully studied, provides the student with a considerable amount of useful reading.

THE THIRD PART forms an INTRODUCTION TO THE GRAMMATICAL DIALECT USED IN BOOKS. It is written on the same general principles as the preceding portions of the book, and contains such information in addition to, and in continuation of, that already given, as will enable the student to study an *Indian Grammar*, and to read such books as the *Vikramārka Tales*, *Kāśīdaytra*, *Panchatantra*, *Nitichandrika*, *Vēmana*, etc. It is divided into two chapters. The first gives the *Grammatical forms* of individual words The second explains the rules for *Contraction*, *Elision*, *Euphony*, etc.

As *Indian* Grammarians, whose works are the principal guides in this branch of the subject, differ in their opinions, it has been thought advisable

to select one particular work, and to adopt its decision on doubtful points. The Grammar thus selected is *Chinniah Soory's* since it is most largely used, and generally regarded as the best authority.

As colloquial dialects of Telugu slightly differ, the book has been arranged to suit, as far as possible, all dialects. The chief differences may be exhibited by comparing the language spoken in the Northern Circars with that spoken in the Ceded Districts. For this reason, the Telugu spoken in the *Krishna and Godavari Districts*, which is the purest and most largely used, has been taken as the standard, and the principal differences, met with in the *Ceded Districts*, have been pointed out and explained.

Although the primary object of this book is to teach Telugu to English-speaking persons, yet Indian youths will derive much benefit from the study of it, especially from the study of Chapter XI to XVI. A careful perusal of these chapters will prove of great assistance in translating accurately.

The Author takes this opportunity of expressing his truest thanks to the numerous European and Indian gentlemen, who have given him so much valuable assistance in the preparation of this work. He cannot refrain from specially mentioning the name of the *Rev. J. Clay*, of the S. P. G., Cuddapah, who has for many years been Telugu Examiner to the Madras University. This gentleman has more than once carefully revised the manuscript and added much valuable information.

In the preparation of this book, the works mentioned in the subjoined list have been carefully consulted, and the Author's best thanks are due for much valuable information that has been derived from them.

(1) A Grammar of the Telugu language by *A. D. Campbell, C. S.* 1816 and 1820.

(2) A Grammar of the Gentoo language, by *William Brown, C. S.*, composed at Masulipatam, with the help of *Mámidí Venkayya*. 1817.

(3) A Grammar of the Telugu language, by *C. P. Brown, C.S.* 1840 and 1857.

(4) The Telugu Primer, by *Adaki Subbarow*. Munshi in the Telugu Translator's office. 1851

(5) A Telugu Grammar by *Chinniah Soory*. 1858 and 1871.

(6) The Nīti Sangrahamu, with an Analysis of the Telugu language, by *Lingam Lakshmaji Pantulu*, Deputy Inspector of Schools. Vizagapatam. 1863.

(7) The Rudiments of Telugu Grammar, by *Paupinani Abbayi-Naidu* 1868.

(8) An Abridgment of Telugu Grammar, by *Rev. A. Riccaz*, Vizagapatam. 1869.

(9) A short Grammar of the Telugu language, by *Maddali Lakshmi Narasayya*. Telugu Munshi to the Civil Engineering College. 1870.

(10) The Elements of Telugu Grammar, by *G. P. Savundranayagam Pillai, B.A., B.L.* 1870.

(11) The Vibhakti Chandrika, by *K. Subbarayudu*. 1870.

MASULIPATAM, }
March, 1873. }

A. H. A.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

This Edition has been revised and re-arranged by the *Rev. W. H. Campbell, M.A.*, and the *Rev. D. Anantam, B.A.*

MADRAS, }
September, 1905 }

E. S.

Contents.

PART I.

<i>Chap.</i>		<i>Page</i>
I. Introductory Observations	1
II. Introduction to the Alphabet	6
III. On the Alphabet and Orthography	11
On Writing Telugu with English Letters	16
On the Classification of Words	31
IV. Skeleton Grammar and Model Sentences	32
Sentences	38

PART II.

V. On Nouns	48
On Postpositions	60
On Adjectives	62
VI. On Pronouns	68
On Composite Nouns	78
On Adverbs	81
On Conjunctions	82
On Interjections	85
On Numerals	85
VII. On Verbs	91
On the Positive Form of Verbs	92
First Conjugation	96
Second Conjugation	102
Third Conjugation	106
VIII. On Telugu Syntax	110
On the Meanings of the several Tenses	113

<i>Chap.</i>		<i>Page</i>
IX.	On Irregular Verbs	122
	On Passive Verbs	127
	On Reflexive Verbs	128
	On Causal Verbs	130
X.	On the Negative Form of Verbs	134
XI.	On the Telugu equivalent to the verb <i>to be</i>	145
	On various uses of Pronominal Affixes, where in English the Copula is used	166
XII.	On Defective Verbs	173
	On Compound Tenses	178
	On certain Auxiliaries	181
XIII.	On Verbal Nouns	191
	On the Infinitive Mood	194
	On Verbal Participles	197
XIV.	On Adjective Sentences	205
	On the use of Relative Participles	205
	On the use of such Adjective Sentences as end in <i>నో</i> , and include the pronoun ఎవడు, etc.	226
XV.	On Adverbial Sentences	231
	On Adverbial Sentences and phrases expressing <i>Condition</i>	231
XVI.	On Noun Sentences	260
	On Noun Sentences, which in English are not introduced by the conjunction <i>that</i> , expressed or understood	260
	On Noun Sentences, which in English are introduced by the conjunction <i>that</i> , expressed or understood	262
	On Noun Sentences involving the repetition of words pre- viously spoken or written	264
	On Noun Sentences ending with the affix అట్టు or అట్టుగా ...	273
	On Idiomatic Uses of the words అని, అనే, అనేది, అంటే, అనగా	276

Chap.		Page
XVII.	Miscellaneous information—(on proper names—on giving answers—on blessing and cursing—on certain affixes—on onomatopoeia terms On అనుకరణములు.—On Sanscrit prefixes)	282
XVIII	General Exercises ...	289
	Notes	308

PART III.

ON THE GRAMMATICAL DIALECT USED IN BOOKS

'XIX.	On Orthography, సంజ్ఞాపరిచ్ఛేదము	314
	On Postpositions పోషకములు	315
	On Nouns, విశేష్యములు or నామవాచకములు	316
	On Adjectives, విశేషణములు	322
	On Pronouns, సర్వనామములు	323
	On the Copulative Conjunction, సముచ్చయము	325
	On Numerals, సంఖ్యావాచకములు	325
	On Affixes పోషకములు	327
	On Verbs	327
	Miscellaneous Information	338
XX.	On సంధి, ద్రుతము, యశ్రుతి, సమాసము, etc.	341
	On Special Rules	346
	On సమాసములు	347
	Table of Vowel Compounds	350
	Table of Consonant Compounds	351

TELUGU GRAMMAR

Chapter I

INTRODUCTORY OBSERVATIONS

On the meaning of the word Telugu, and the extent of the Telugu Country

- 1 The language now under consideration is called *Telugu* or *Tenugu*. The Sanscrit name is *Āndhra*. The words *Telugu* and *Tenugu* are corruptions of the word *Telinga*, which is the same as *Trilinga*, and means—the *country of the three lingams*. (from the Sanscrit *tri* three, and *linga* the emblem of Siva). There is a tradition that the God Siva, in the form of a *lingam*, descended upon the three mountains named Kālēsvaram, Srísailam, and Bhímēsvaram, and that these three lingams marked the boundaries of the country, which was in consequence called the *Trilinga*, *Telinga* or *Telugu* country
2. The Telugu language is spoken by about twenty millions of Hindoos, who occupy the tract of country on the eastern side of the Indian Peninsula, which extends along the sea coast nearly from Madras to the confines of Bengal, and far inland into the heart of the Dekkan. This tract of country comprehends the British districts of Ganjam, Vizagapatam, Godavery, Kistna, Guntur and Nellore, the greater portion of the Nizam's territories, the districts of Kurnool and Cuddapah, the northern and eastern portions of Bellary, the eastern part of Mysore, and North Arcot.

On the History of the Telugu Country

3. In such a work as the present it would be out of place to write at any length upon this subject. For what is known of the early History of the Telugu country, the reader can consult such works as Elphinstone's History of India. *Vishnu Vardhana*, who reigned at the end of the eleventh century, and *Krishna Rdyalu*, who reigned at Vijayanagar (or Bijayanagar) in the beginning of the sixteenth century were the most renowned patrons of Telugu literature, and in the reign of the former the first part of the Mahābhārat was translated from Sanscrit into Telugu.

4. Warangal, the old capital of the kings of Telugána, fell into the hands of the Muhammalans in 1342, and the kingdom of Vijayanagar in 1556. During the Muhammidan rule Telugu literature was discouraged, and many foreign words, especially Hindustani, crept into the language

On the Telugu Language

5. Although many Sanscrit words are used in Telugu, yet the language has not its origin in Sanscrit. Pure Telugu is formed from roots, which have a close connexion with the roots of the other languages of South India, *e.g.*, *Tamil*, *Canarese*, *etc*. These cognate languages form a distinct family of languages, which are distinguished by the term
|| Dravidian.

6. As the people of the Telugu country embraced the religion of the Brahmans, who settled in large numbers amongst them and who were the religious and intellectual class, they adopted, at the same time, much of the language of the Brahmans, which was Sanscrit. Hence many of the words in common use, especially such as are abstract, religious, or scientific terms, are Sanscrit. All the early Telugu grammarians also, who were Brahmans, not only borrowed their arrangement, illustrations, and grammatical terms from Sanscrit, but in many cases wrote the grammar itself in the Sanscrit language.

7. Indian grammarians divide the words of the Telugu language into *five* classes, namely—

- (1) Words of pure Telugu origin
- (2) Sanscrit derivatives.
- (3) Sanscrit corruptions.
- (4) Rustic or provincial terms
- (5) Words introduced from foreign languages, that is, Hindustani, etc

8. The greater part of Telugu literature consists of Poetry, which is written in the higher dialect. So different is the higher dialect from the dialect used in common conversation, that they form distinct branches of study.

9. Telugu is remarkable for its melody of sound, which has gained for it the name of the Italian of India. It is regular in construction, and though copious, it is often like Tamil very laconic. In common conversation a single word, or short phrase, is often used to convey the

meaning of a whole sentence *Pronouns* and the verb *to be* are frequently omitted; and ideas are usually expressed by linking together past participles, instead of, as in English, by a succession of finite verbs, linked together by conjunctions

10. Whilst the language used in poetry is uniform, *local dialects of Telugu vary*. For instance, there is a certain amount of difference between the Telugu spoken in Rajahmundry, and that spoken in the Ceded Districts. The present work is arranged so as to suit, as far as possible, all dialects, and where any differences exist, they are pointed out.

On the Way to Study Telugu

11. The Telugu language, like many others, may be viewed as consisting of three branches, namely—(1) The language of **common conversation**. (2) The language of **prose books**. (3) The language of **poetry**. Each of these three branches differs considerably from the others, not only in the choice of words, but also in the grammatical forms of the same words. The greatest difference exists between the *first* and *third* branch, while the *second* branch holds a middle position between the other two, and partakes of the nature and peculiarities of both.
12. As a child first acquires the spoken language of every day life, before learning that of books or of poetry, so it will be found most advisable for those who are about to study a *living* language, and especially for those whose duty it will hereafter be to converse with the people in their own vernacular, to master the spoken language first. Those who have been accustomed to study *dead* languages, must continually bear in mind, that the study of a living language must be pursued in a different manner from that of a dead language, or fluency in speaking will never be attained. This is especially the case with Telugu, where the language of ordinary conversation differs so greatly from that which is employed in poetry and grammatically written books.
13. After the language of ordinary conversation has been mastered, a little additional study will enable the student to read such books as Morris's Telugu Selections, Brown's Telugu Selections, Brown's Telugu Reader, the Vikramarka Tales, and such religious books as the Telugu Bible, Telugu Prayer Book, Telugu tracts
14. If the student afterwards proceeds to read Telugu poetry, he will find it a distinct branch of study to master not only the prosody, but also the *grammatical forms, and the uncommon words and expressions, which are peculiar to the literary dialect*

On the Choice of a Teacher

15. It is impossible to learn the right pronunciation of many Telugu letters and words without a good teacher. It is therefore most undesirable for a student to attempt to begin the study of the language by himself. If the student is in England, a competent teacher can generally be obtained by applying to the London University, to one of the Missionary Societies, or to Kegan Paul, Trench, Trübner & Co. If the student is in India, an Indian Munshi can easily be obtained. Telugu, as spoken in Madras, is impure and much intermixed with Tamil. It is therefore advisable, if possible, to get a Munshi from some mufassal town in the Telugu country.
16. At the commencement, it is advisable to have a Munshi who knows English, but his services should be dispensed with as soon as possible, for one who knows the vernacular only. An English-speaking Munshi is generally more eager to improve his own English than to impart his Telugu, and the Telugu lesson degenerates into an English conversation. Indian Munshis as a rule have a very poor idea of teaching a foreigner Telugu. In most cases they will commence with the highly grammatical language; and hence *they require to be continually reminded to teach the colloquial language only*.
- A Shastri will probably condemn the greater part of this book, because it is written according to the usages of common conversation, instead of according to the abstruse rules of grammar.
17. On the other hand *a vulgar style must be avoided*. The Munshi ought to be a person of some education. Pariah servants use a vulgar pronunciation, and low words which are offensive to the upper classes of natives. A good style can be easily understood by all. In England an English gentleman has no occasion to adopt a vulgar pronunciation and low words in order to be understood by a labouring man. Telugu vulgarisms can soon be understood, and therefore they need not be learned, nor used when understood.
18. Very great care and pains must be taken to acquire from the first an accurate pronunciation. It will take time, but it is far from being lost time. If a bad pronunciation is acquired at first, it will be very difficult to remedy it afterwards. The student should be particularly careful not to mumble. He should hold up his head, use a loud tone, and insist upon the teacher's correcting his pronunciation, until it becomes exactly like that of a native of the country.

19. The Munshi should be asked to read over occasionally the following passage, which requests him—(1) to teach at first only the *language used in common conversation* and (2) to correct carefully all mistakes in *pronunciation*.

ఇంగ్లీషువారికి దెలుగును నేర్పుటకు నారంభించుకి మునుపే, మునిషీగారు చదివి జ్ఞాపకమందుంచుకోవలసి. సంగతులేవంటే — నీమనుండి దొరిలు క్రొత్తగా వచ్చినప్పుడు వానికి దెనుగెంతమాత్రమును దెలియదు గనుక వారు తెనుగు చనువనారంభించినప్పుడు సాధారణముగా సంభాషణలో వాడుక చేయబడు భాషను మొదట మునిషీగారు నేర్పినలయును.

ఇది నేర్చుకొని సాధారణ భాషలో సంభాషించుటకు శక్తి గలిగిన పిల్లలు, గ్రంథములలో వాడుక చేయబడు భాష నేర్పినలయును.

ఈ పుస్తకము ముఖ్యముగా సాధారణ సంభాషణమునందు వాడుక చేయబడు భాషను నేర్చుకొనుటకు జేయబడినది. మఱియు దెనుగు భాష రానట్టి యింగ్లీషువారికి సులభముగా దెలియుటకై యీ పుస్తక మింగ్లీషు వ్యాకరణపద్ధతి ననుసరించి చేయబడినది. మునిషీగారు తమ దగ్గర జదివెడి వారి యుచ్చారణము బహు జాగ్రత్తగా దిద్దవలయును.

ట. ఠ. డ. ఢ. ణ. త. థ. ద. ధ. న. శ. ష. స. యీ అక్షరములకు నుండు భేదము స్పష్టముగా వివరించి చెప్పవలయును. మఱియు ణ, త, అనెడి యక్షరము లింగ్లీషు భాషయందు లేవు గనుక వాటి యుచ్చారణమును స్పష్టముగా దెలుప వలయును.

కాబట్టి మునిషీగారి క్రింద నుదాహరింపబడు రెండు సంగతులను ముఖ్యముగా మనస్సునందుంచుకొన వలయును.

మొదట. సాధారణముగా సంభాషణమునందు వాడుక చేయబడు భాషతో మాట్లాడుటను నేర్పుటయు,

తరువాత 'తమ దగ్గర జదివెడివారి యుచ్చారణమును దిద్దుటయందు బహు జాగ్రూకతయు నిందు ముఖ్యాంశములై యున్నవి.

Chapter II

INTRODUCTION TO THE ALPHABET

20. This chapter is merely an *introduction* to the alphabet, which is explained at length in the next chapter. In this chapter, a few only of the letters are given and their formation explained, with the design of making the next chapter more easy for a beginner.

21. The sign \ominus is a Telugu **vowel**, and represents the *sound* of the English vowel \bar{a} in India, local, and the sound of the u vowel in but and cut.

The sign \circ is a Telugu **consonant**, and represents the *sound* of the English consonant *s*.

Thus the English syllable *ās* (as in assist) might be represented in Telugu thus, $\ominus\circ$.

22. But the form \ominus is only used, *when the vowel occupies the position of the first letter in a word*. When it stands in any other position, it takes the following shape \sim , and is placed at the top of the consonant to which it belongs. Thus the English syllable *sās* might be represented in Telugu thus— $\sim\circ$. (i. e. \bar{a})

23. That form of a vowel which is used, when it occupies the position of the *first letter in a word*, as \ominus , is called the **initial form of the vowel**.

That form of a vowel which is used, whenever it occupies *any other position* than that of the first letter in a word, as \sim , is called the **secondary form of the vowel**.

24. When a consonant has no secondary vowel form belonging to it, the sign ϵ is put in the place of a secondary vowel form, and implies that a secondary vowel form is wanting. Thus the English syllables *sās* and *ās* would be more correctly written in Telugu as follows— $\sim\circ$, $\ominus\circ$. It must be especially remembered that the sign ϵ does not represent any sound, but simply denotes the absence of a secondary vowel form.

25. When a *consonant form* is written with a *secondary vowel form* belonging to it, as ఙ, the whole is called a **compound letter**.
26. Subjoined are five of the Telugu *vowels* and five of the Telugu *consonants*, with their corresponding powers in English

Five initial forms of Vowels

అ has the sound of the English *a* in the word *local*—and the sound of the vowel *u* in *but* and *cut*

అ	a	father
ఇ	i	in, pin
ఈ	ee	eel, feel
ఎ	e	ember, member.

Secondary forms of the above Vowels

✓	is the secondary form of అ
ఁ అ
ఌ ఇ
఍ ఈ
ఐ ఎ

Five of the Telugu Consonants

క	has the sound of the English <i>k</i> in <i>kin</i>
గ <i>g</i> <i>gun</i>
చ <i>n</i> <i>not</i>
ప <i>p</i> <i>pin</i> .
స <i>s</i> <i>sin</i> .

27. If to these 5 consonants we add the secondary form of the vowel అ, ఁ, namely ✓, they become the COMPOUND LETTERS—

కఁ, గఁ, చఁ, పఁ, సఁ.

It will be noticed that in the case of the first three compound letters the secondary vowel form is written *touching* the consonant form, as కఁ, గఁ, చఁ, but in the case of the two last compound letters the secondary

vowel form is written *without touching* the consonant form as ప, స. It will be noticed also that the only distinction between స and ప is, that in the case of the latter letter ూ does not touch the consonant form

If to these consonants we add the secondary form of the vowel అ, namely ు, they become the COMPOUND LETTERS—

కా, గా, నా, పా, సా.

If to these consonants we add the secondary form of the vowel ఇ, namely ి, they become the COMPOUND LETTERS—

కి, గి, ని, పి, సి.

If to these consonants we add the secondary form of the vowel ఈ, namely ృ, they become the COMPOUND LETTERS—

కీ, గీ, నీ, పీ, సీ.

If to these consonants we add the secondary form of the vowel ఎ, namely ె, they become the COMPOUND LETTERS—

కె, గె, నె, పె, సె.

28. Thus far, therefore, the following portion of the Telugu alphabet has been given, viz. :—

Initial forms of 5 Vowels

అ. ఆ. ఇ. ఈ. ఎ.

Secondary forms of the above 5 Vowels

ృ (అ). ు (ఆ). ి (ఇ). ృ (ఈ). ె (ఎ).

25 Compound letters

కా	క	కి	కీ	కె.
గా	గ	గి	గీ	గె.
నా	న	ని	నీ	నె.
పా	ప	పి	పీ	పె.
సా	స	సి	సీ	సె.

N. B.—The compound letters must be learnt in *horizontal* lines.

Exercise i

Name the following letters.—

క	చ	ప	త	థ	ది	ధ
ని	ని	చ	ప	త	థ	ది
ని	ని	చ	ప	త	థ	ది
ని	ని	చ	ప	త	థ	ది
ని	ని	చ	ప	త	థ	ది
ని	ని	చ	ప	త	థ	ది
ని	ని	చ	ప	త	థ	ది
ని	ని	చ	ప	త	థ	ది
ని	ని	చ	ప	త	థ	ది
ని	ని	చ	ప	త	థ	ది

Exercise ii

Write out the following words in English letters :—

- (1) గాన్, నాన్, పాన్, సాన్, సప్.
- (2) కిన్, గిగ్, నిప్, పిగ్, పిన్, సిన్, సిప్.
- (3) కీన్, పీప్, సీ, సీన్.
- (4) కెన్, పెన్, పెగ్.

Key to the above Exercise

- (1) Gān, nān, pān, sān, sup.
- (2) kin, gig, nip, pig, pin, sin, sip.
- (3) keen, peep, see, seen.
- (4) ken, pen, peg.

N.B.—As an exercise, the above words may be written out again from the English into Telugu.

Exercise iii

The following Telugu words must now be read, written out and learnt by heart :—

పాక	a shed	నగ	a jewel.	నానా	divers.
ఈగ	a fly	ఆన	an oath.	<u>ఇక</u>	henceforth
పగ	hatred	కాకి	a crow	<u>గనుక</u>	therefore
ఈకె	a feather.	పని	work.	ఇనుప	made of iron
పాపి	a sinner.	పాగా	a turban	<u>గాక</u>	besides.
కాక	heat.	పసి	little	ఇసుక	sand.

Chapter III

ON THE ALPHABET AND ORTHOGRAPHY

29. The letters of the Telugu alphabet and their combinations are very numerous, and at first sight make the language appear difficult. But in reality they make it far more easy to acquire correctly, for there is a distinct letter for each sound, and therefore *every word is pronounced exactly as it is spelt*. In English the same letter may have several sounds, e.g., the sound of the letter *u* in the words *but, put, hull, full, bury, busy*. Such an ambiguity can never arise in Telugu; but after the correct sounds of the Telugu letters have been once acquired, every word can be pronounced with perfect accuracy. Hence it is of the greatest importance to acquire from the very first, the exact pronunciation of each individual letter, especially as on the length of a vowel, or the harsh or smooth pronunciation of a consonant depends in many instances the meaning of a word.
30. Telugu is written from left to right like English. The letters ought to be upright, or slightly sloping towards the left. Care must be taken to form them in the proper way. This can only be done by watching how the teacher forms them.
31. Each letter must be repeated in a loud voice several times after the teacher.
32. The Telugu letters are divided, as in English, into *vowels* and *consonants*.

(1) Initial forms of the Vowels

33. There are 13 vowels in common use. Their initial forms are as follows:—

అ. ఆ. ఇ. ఈ. ఓ. ఊ. ఋ. ఎ. ఏ. ఐ. ఒ. ఓ. ఔ.

34. The second, fourth, sixth, ninth and twelfth vowels are the *long* sounds of the *short* vowels which precede them. The letters ఐ and ఔ are also *long*, and can only be represented in English by *diphthongs*.

35. The sound of each Telugu letter should be learnt by hearing the teacher pronounce it. A few remarks, however, upon the pronunciation of the Telugu letters may be found useful

Corresponding powers of the Telugu Vowels in English

36. In giving the powers of the Telugu letters in English, the object of the author is not to teach the student how to write Telugu with English letters, *but merely to represent the sound of each of the Telugu letters by that letter which is most commonly used in English to express the same sound.* Writing Telugu with English letters should always be avoided, if possible; but when necessary, that system of transliteration should be used which is given in a subsequent chapter of this book.

37. It must be remembered that the *name* of a vowel in the English alphabet, and its *sound* in an English word are often very different, for instance the *name* of the vowel *a*, and its *sound* in the word *father*. In English also the same vowel often has several sounds; for instance the sound of the vowel *u* in *but* and *put*. In Telugu the name of each of the Telugu vowels and its sound are one and the same; and each vowel has one and only one distinct sound. Hence in giving the powers of the Telugu vowels in English, the student must consider *not the NAME, but the SOUND of the corresponding English vowel; and only that PARTICULAR SOUND which is illustrated in the English words given as examples.*

Table of sounds

38. ం	has the sound of the English <i>ä</i> in the words <i>era</i> , <i>local</i> , <i>India</i> and <i>u</i> in <i>but</i> and <i>cut</i>
అ	has the sound of the English <i>a</i> in the word <i>father</i> .
ఇ	has the sound of the English <i>i</i> in the words <i>in</i> , <i>pin</i> , <i>gig</i> , <i>rip</i>
ఈ	has the sound of the English <i>ee</i> in the words <i>eel</i> , <i>feel</i> , <i>need</i> , <i>heed</i> .
ఉ	has the sound of the English <i>u</i> in the words <i>pull</i> , <i>put</i> , <i>full</i> .
ఊ	has the sound of the English <i>u</i> in the words <i>June</i> , <i>crude</i> , <i>rule</i> .

It must be specially noticed that the Telugu letters ఉ and ఊ never have the soft sound (pronounced like *you*) of the letter *u* in such English words as *unison*, *use*. The sound of the English *u* in such words as *but*, *cut* is (as already stated) represented by the Telugu letter ఁ.

ఋ has a slightly shorter sound than the English *ru* in *rupee*.

ఎ has the sound of the English *e* in the words *ember*, *ten*, *leg*, *beg*, *peg*.

The letter ఎ never has the sound of the English *e* in such words as *equal*, *elongate*, *era*. This sound of *e* is the same as that of *ee*, and would be represented in Telugu by ఌ.

ఇ has the sound of the English *a* in the words *ache*, *fate*, *late*.

ఐ has the sound of the English diphthong *ai* in the word *aisle*.

ఒ has the sound of the English *o* in the words *solemnity*, *police*.
(This sound of *o* is rare in English.)

ఓ has the sound of the English *o* in the words *old*, *gold*, *sold*.

ఔ has the sound of the English diphthong *ou* in the word *ounce*.

39. It must be specially remembered that there are no letters in Telugu to represent—(1) The sound of the English *a* in such words as *pan*, *can*, *sat*, *hat*. It is a common mistake for Europeans to pronounce ఁ in this manner. This mistake must be specially guarded against.—(2) The sound of the English *o* in such words as *hot*, *got*, *object*, *ostensible*.

(2) Secondary forms of the Vowels

40. The preceding letters, which are called *the initial forms of the vowels*, can only be used (as the name implies), when they occupy the position of the first letter in a word. In every other position each vowel uses a *secondary form*, which is never written by itself, but is always compounded (in a manner hereafter explained) with one of the consonant forms, so that the two together make but one compound letter. Although the secondary forms cannot properly be written separately, they are so written in the subjoined table in order to show more clearly what they are.

Initial form.	Secondary form	Initial form	Secondary form.
అ	✓	ఎ	॥
ఆ	┐	ఏ	॥
ఇ	౧	ఐ	• ॥
ఈ	౨	ఒ	॥
ఉ	౩	ఓ	॥
ఊ	౪	ఔ	॥
ఋ	౫		
ౠ	౬		

Each of the secondary forms has a distinctive name, which will be given hereafter.

The letters ఋ, ౠ, and ౡ, are usually inserted after the letter ఋ. In ordinary writing ౡ is never used, but in its place the vowel ౩ is added to the consonant on the line, and the consonant ౫ is subscribed; as క్లుప్తము. The letters ఋ and ౡ are merely lengthened forms of ఋ and ౠ.

(3) Consonants

41. A Telugu consonant is never written by itself (except in a few instances which are mentioned hereafter), but is always compounded with one of the secondary forms of the vowels, so that the two together make but one compound letter. In order to sound the consonants in the alphabet, the secondary form of అ, namely ✓, is used; but in the case of eight letters (as mentioned below) ✓ is only sounded, but not written. Whilst learning the consonants the subjoined notes must be read over.

42. The consonants are 35 in number. They are as follows:—

క	ఖ	గ	ఘ	జ
చ	ఛ	జ	ఝ	ఞ
ట	ఠ	డ	ఢ	ణ
త	థ	ద	ధ	న
ప	ఫ	బ	భ	మ

య ర ల వ శ ష స హ ళ క్ష

To these may be added the letter o, called *sunna*, which stands for N or M. (o = h)

43. The letter క, called సకారపొల్లు, is sometimes used instead of న్.
44. The letter అ, called బండిర or శకటరేఫ, is usually inserted in the alphabet. Theoretically it has a somewhat harsher sound than ర, but practically no difference is made in the pronunciation. In grammatical writing అ ought always to be used in certain words, *e. g.* సుప్రము, కొఅకు; but in ordinary writing ర is used instead, *e. g.* సురము, కొరకు.

Notes on the Consonants

45. (1) It will be observed that the first 25 consonants are arranged in five lines of five letters each. The letters in the second and fourth *perpendicular* columns are the *aspirates* of those in the first and third columns. The letters in the fourth *horizontal* line are the *smooth* sounds of those in the third line.
46. (2) In the case of the eight letters ఖ, ఙ, ఞ, ఞ, ట, ఠ, డ, ఢ, the vowel ు is sounded, *but not written*.
47. (3) In the case of the six letters ఘ, ఘ, ఘ, ఘ, ఘ, ఘ, the vowel form is written *without touching the consonant form*.
48. (4) It is useless to waste much time upon the pronunciation of జ and ఞ, for they very rarely occur.

49. (5) The letter చ has two distinct sounds, namely *ch*, as in *charity*, and *ts*, as in *hats*.

The letter జ has also two distinct sounds, namely *j*, as in *jur*, and *dz*, as the *ds* in *swordsman*.

When చ and జ have the second mentioned sounds, they are sometimes written thus—చ and జ. They are so written throughout this chapter only.

50. (6) ట, డ, ఠ, and ఢ must be pronounced with special care. They are very harsh *t*, *d*, *n*, and *l*, made by *curling back* the tongue, and forcibly striking the *under* part of it against the roof of the mouth.

త and డ are very smooth *t* and *d*, pronounced by placing the tongue against the *top* row of teeth. They have the sound of the English *th* in *Thanet* and *that*.

ల and న are smooth *l* and *n*, as in *love*, *nothing*.

The letters ట, డ, ఠ, and ఢ are much harsher than the English letters *t*, *d*, *n*, and *l*; and the letters త, డ, న, and ల are smoother. In fact the English letters are a medium between the two sets of Telugu letters.

51. (7) All the *aspirate* letters, except థ, have the sign of aspiration, which is a small straight stroke written underneath the letter. as ధ. They must be pronounced with great care, and at first with some exaggeration. The right aspiration is not the same as in the English letter *h*, (which corresponds with the letter హ), but *proceeds directly from the chest*.
52. (8) The six letters క, ప, బ, మ, య, and హ answer to the English letters *k, p, b, m, y, and h*.
53. (9) The letters గ and ఠ are pronounced like hard *g* and *r* in the words *gun* and *run*
54. (10) The letter వ has a sound intermediate between the English letters *v* and *w*. In some words it is more like *v*, in others more like *w*.
55. (11) శ has the sound of the second *s* in *issue*. The tongue must be placed against the roots of the *lower* teeth.
- ష has nearly the sound of *s* in *show*. The tongue must be placed near the roof of the mouth.
- స has the sound of *s* in *sun*
56. (12) The letter హ is often written with the secondary vowel form touching the consonant form
57. (13) ష is merely the combination of క and ష, and is pronounced *kshā*
58. (14) Occasionally in the case of a pure Sanscrit or a foreign word a final consonant is written *without the secondary form of a vowel*. In this case the sign ఁ is put in the place of the secondary form of a vowel to denote that a secondary vowel form is wanting: as—క̐, గ̐, ఠ̐, etc., thus—అవశాం. (See para. 25).

ON WRITING TELUGU WITH ENGLISH LETTERS.

59. When it is necessary to write Telugu with *English* letters, the following system is usually adopted:—

VOWELS.

అ	is represented by	ā.	ఋ	is represented by	ru.
ఆ	— — —	ā.	ఎ	— — —	e.
ఇ	— — —	i.	ఏ	— — —	ē.
ఈ	— — —	ī.	ఐ	— — —	ai.
ఉ	— — —	u.	ఒ	— — —	o.
ఊ	— — —	ū.	ఓ	— — —	ō.
ఋ	— — —	ru.	ౠ	— — —	au.

CONSONANTS

క	is represented by	k	న్	is represented by	n
ఖ	—	kh	ప్	—	p.
గ	—	g.	ఫ	—	ph
ఘ	—	gh.	బ	—	b
ంగ	—	ng.	భ	—	bh
చ	—	ch, or ts.	మ్	—	m.
ఛ	—	chh.	య్	—	y.
జ	—	j, or dz	ర్	—	r.
ఝ	—	jh.	ల్	—	l.
ఞ	—	ñ	ల్	—	!
ట	—	ṭ	వ్	—	v.
ఠ	—	ṭh.	ష్	—	ś.
డ	—	d.	ష్	—	sh.
ఢ	—	ḍh	స్	—	s.
ణ	—	n.	హ్	—	h.
త	—	t.	క్ష	—	ksh.
థ	—	th.	ం	—	n, or m.
ద	—	d.	ః	—	h.
ధ	—	dh.			

Example. రేపు నా తండ్రి గారు బందరుకు వెళ్లవలెను. ఆయనతో కూడా వెళ్లవలెనని మిక్కిలి కోరిక ఉన్నది గనుక పది రోజులు సెలవు ఇప్పించవలెనని మిక్కిలి ప్రార్థిస్తున్నాను.

Rēpu nā tāndri-gāru Bāndāruku vellā vālenū. Āyānātō kūḍā vellā vālenāni mikkili kōrikā unnādi gānuka pādi rōdzulu selāvu ippintsā vālenāni mikkili prārthistunnānu.

On Spelling

60. When using the dictionary, it must be remembered that some words have more than one mode of *spelling*. Thus, for instance, some words are వ or వ at pleasure, e. g. పరుచుట or పరచుట, పనుపు or పనపు, గనుక

or గనక, పండుగ or పండగ, అణకువ or అణకువ, etc. Some words use \checkmark or \cup at pleasure, e. g. దొంగలించుట or దొంగిలించుట, కావడి or కావిడి, etc. Some words have other vowels optional, e. g. దగ్గిర or చిగ్గెర, నాలికె or నాలుక, etc. Some words have \cup at pleasure, e. g. కింద or క్రింద, కోసు or క్రోసు, etc. Some words also are occasionally written in a contracted form, e. g. తిరిగి or తిర్గి, తరువాత or తర్వాత.

61. When an English word ending in a consonant or silent *e* is introduced into Telugu, the vowel \cup is generally added. Thus the word *book* is usually written and pronounced బుక్కు, instead of బుక్. So ఆఫీసు *office*, etc.

62. In writing Telugu, *contractions* are sometimes used, e. g. త|| for తరువాత, ది|| for దివి, ప్ర|| for ప్రశ్న, ఉ|| for ఉత్తరము, etc.

63. The terminations ను and ని are sometimes dropped; as చేయవలె for చేయవలెను, వస్తా for వస్తాను.

On Vulgarisms

64. The following vulgarisms are common, but must be carefully avoided—

- (1) The use of — for — ; as చాయడము for చేయడము, చాత for చేత
- (2) The use of య for వ; as యెన్న for వెన్న, యాట for వేట.
- (3) The use of — for — ; as అయితె for అయితే.
- (4) The use of శ for స; as వలశినది for వలసినది.
- (5) The insertion of \cup and — ; as అంమ or అంమ్మ for అమ్మ, and అంత్రి, for అంత.
- (6) The insertion of aspiration; as ఘాలి for గాలి, ఘోర for దోర.

(4) Compound Letters

65. After all the foregoing letters have been *thoroughly* learnt, and can be written down and repeated from memory, the next step is comparatively easy. It is the *union of the secondary forms of the vowels with the consonant forms, to form COMPOUND LETTERS.*

66. The *compound letters* are, with few exceptions, formed upon very regular principles, and are therefore very easy to learn. Whilst learning them the subjoined notes should be read. Each line of the following *table of compound letters* must be carefully studied; until each letter can be named when pointed to, or written down when named.

Table of Compound Letters

క	కా	కీ	కై	కు	కూ	క్కు	కె	కో	కై	కా	కీ	కా
ఖ	ఖా	ఖీ	ఖి	ఖు	ఖూ	ఖ్కు	ఖె	ఖో	ఖై	ఖా	ఖీ	ఖా
గ	గా	గీ	గి	గు	గూ	గ్కు	గె	గో	గై	గా	గీ	గా
ఘ	ఘా	ఘీ	ఘి	ఘు	ఘూ	ఘ్కు	ఘె	ఘో	ఘై	ఘా	ఘీ	ఘా
చ	చా	చీ	చి	చు	చూ	చ్కు	చె	చో	చై	చా	చీ	చా
ఛ	ఛా	ఛీ	ఛి	ఛు	ఛూ	ఛ్కు	ఛె	ఛో	ఛై	ఛా	ఛీ	ఛా
జ	జా	జీ	జి	జు	జూ	జ్కు	జె	జో	జై	జా	జీ	జా
ఝ	ఝా	ఝీ	ఝి	ఝు	ఝూ	ఝ్కు	ఝె	ఝో	ఝై	ఝా	ఝీ	ఝా
ట	టా	టి	టి	టు	టూ	ట్కు	టె	టో	టై	టా	టి	టా
ఠ	ఠా	ఠీ	ఠి	ఠు	ఠూ	ఠ్కు	ఠె	ఠో	ఠై	ఠా	ఠీ	ఠా
డ	డా	డి	డి	డు	డూ	డ్కు	డె	డో	డై	డా	డి	డా
ణ	ణా	ణీ	ణి	ణు	ణూ	ణ్కు	ణె	ణో	ణై	ణా	ణీ	ణా
త	తా	తీ	తి	తు	తూ	త్తు	తె	తో	తై	తా	తీ	తా
థ	థా	థీ	థి	థు	థూ	థ్తు	థె	థో	థై	థా	థీ	థా
ద	దా	దీ	ది	దు	దూ	ద్దు	దె	దో	దై	దా	దీ	దా
ధ	ధా	ధీ	ధి	ధు	ధూ	ధ్దు	ధె	ధో	ధై	ధా	ధీ	ధా
న	నా	నీ	ని	ను	నూ	న్కు	నె	నో	నై	నా	నీ	నా
ప	పా	పీ	పి	పు	పూ	ప్కు	పె	పో	పై	పా	పీ	పా
ఫ	ఫా	ఫీ	ఫి	ఫు	ఫూ	ఫ్కు	ఫె	ఫో	ఫై	ఫా	ఫీ	ఫా
బ	బా	బీ	బి	బు	బూ	బ్కు	బె	బో	బై	బా	బీ	బా
భ	భా	భీ	భి	భు	భూ	భ్కు	భె	భో	భై	భా	భీ	భా
మ	మా	మి	మి	ము	మూ	మ్కు	మె	మో	మై	మా	మి	మా
య	యా	యి	యి	యు	యూ	య్కు	యె	యో	యై	యా	యి	యా
ర	రా	రి	రి	రు	రూ	ర్కు	రె	రో	రై	రా	రి	రా
ల	లా	లి	లి	లు	లూ	ల్కు	లె	లో	లై	లా	లి	లా
వ	వా	వి	వి	వు	వూ	వ్కు	వె	వో	వై	వా	వి	వా
శ	శా	శి	శి	శు	శూ	శ్కు	శె	శో	శై	శా	శి	శా
ష	షా	షి	షి	షు	షూ	ష్కు	షె	షో	షై	షా	షి	షా
స	సా	సి	సి	సు	సూ	స్కు	సె	సో	సై	సా	సి	సా
హ	హా	హి	హి	హు	హూ	హ్కు	హె	హో	హై	హా	హి	హా
ళ	ళా	ళి	ళి	ళు	ళూ	ళ్కు	ళె	ళో	ళై	ళా	ళి	ళా
క్ష	క్షా	క్షి	క్షి	క్షు	క్షూ	క్ష్కు	క్షె	క్షో	క్షై	క్షా	క్షి	క్షా

Note.—In this list *ఙ* and *ఞ* are omitted, as they are only rarely used.

Notes on the Compound Letters

67. It will be noticed that—

(1) All the secondary vowel forms, except u , v , y , and z are written above the consonant forms. u and v are placed to the right, on the same line as the consonant forms; y is placed to the right, partly underneath and partly on the same line as the consonant forms, and z is placed partly above and partly below them

68. (2) *The vowel v invariably retains its place above a consonant form, unless that actual position is occupied by another secondary vowel form.* Hence all the consonants (except those in which v is only sounded, and not written) retain v when adding u , v , or y . Hence also in the case of the following letters v is retained, when adding a , i , e , and o , viz.— va , vi , ve , vo , va , vi , ve , vo , va , vi , ve , vo . When thus retained, v is *silent*, and the other secondary vowel form only is sounded.

69. (3) The sound of a , when added to h , changes it into ha , and the sound of i , when added to m , changes it into mi .

70. (4) The forms u and v are used without u and v being expressed, because this letter has the sound of u inherent in it.

71. (5) The letters p , p , p , and their long forms are written in a peculiar manner to distinguish them from p and m .

72. (6) The following letters instead of using a and e generally use a peculiar form, namely, ne , no , me , mo , ye , yo , pe , po . In common writing however the forms a and e are occasionally used, as va . Instead of va and ve the forms va and ve are sometimes used.

Exercises in Reading.

All the exercises in this chapter are upon *reading and pronunciation only*. No attention must as yet be given to the *grammatical structure* of the words or sentences.

N.B. — As all these exercises contain *common* words only, they should be learnt by heart, and will form a useful vocabulary.

Exercise I

అర..... half	తల . . . a head.	ఆశ..... desire.
ఆట..... play	వజ్ర . . . a jewel	కథ a story
ఈజ్జ . . . a fly.	బస .. a lodging	పక్ష..... hatred.
ఉబు a fountain.	దయ . favour	

Exercise II

అణ్ణ . . . an anna.	వాన.... . rain.	పాత..... old
కాయ ... unripe fruit	బాగా . . . well.	చాలా.... very, much.
చాప a mat	తాత..... a grandfather.	బాధ.... . trouble.
భాష language.	మాట..... a word.	పాఠ..... a spade.

Exercise III

నది a river.	గది a room.	రాయి.... a stone.
కాకి..... a crow.	హాని harm	పది ten.
పని work.	శిక్ష punishment.	తడి..... wet.
గాలి..... wind.	దారి..... a way.	చాడి..... slander.

Exercise IV

నీతి..... morality	మీద upon.	మీరు .. you.
బీద poor	నీధి ... a street	వాడు .. he.
చీమ an ant	గుడి ... a temple	పులి... .. a tiger
నీడ a shadow.	నీవు .. thou	రాజు .. a king.
రీతి manner.	ఆవు a cow.	చావు. death.

Exercise V

దూడ..... a calf	తీగె..... .. a wire.	గేదె .. a she buffalo.
మూడు.... three.	ఆమె she.	ఏడు..... seven.
ఊరు..... a village.	మెడ the neck	వేట... .. hunting
భూమి..... the earth.	చెవి... .. the ear.	నేను .. I.
చూపు .. sight.	నెల... .. a month	మేము ... we
రూఢి . . . certain, sure.	తేనె honey.	చేదు ... bitter
పూజ worship.	చేతి by.	వేరు .. . separate, different.
కూర... .. curry	పేరు..... .. a name	నేల.. .. soil.

Exercise VI

ఐదు..... five	పొగ smoke.	గోడ..... a wall.
మైల dirty.	పొడి..... powder.	చోటు a place.
బైట..... outside.	తోక..... a tail.	తోలు..... leather.
ఐతే..... if.	తోట..... a garden.	కోట a fort.
వైపు..... a side.	కోడి... .. a fowl.	బాను..... yes.
య్యభై ... fifty.	కోతి... .. a monkey.	చాడు..... salt land.

Exercise VII

లంక an island	మంట . . a blaze.	అంత .. all
మందు medicine	రంగు... colour.	కింద . . . below, under
మంది .. people	మంచి . good.	పండు ... fruit
మంద .. a flock	బండి. a carriage, cart	కంచె . . a hedge
ముందు ... before	బంతి..... a ball	గంట..... a bell

Exercise VIII

ఇరువైtwenty.	కఠినము..... difficult.
గొడుగు..... an umbrella	తాళము a lock.
కాగితము... .. paper	దీపము..... a light, lamp.
పరుపు... .. a mattress	మంచేము..... a cot.
కలము... .. a pen.	దేవుడు God.
గుణము a quality.	శరీరము..... the body.
కిడుపు the stomach	సహవాసము .. intercourse

(5) Subscribed Consonants

3. In English two consonants often come together in one word, as for instance in the words *butter*, *upper*, *grim*, *mised*, etc. When this happens in Telugu, the latter consonant is *subscribed* or written underneath the former consonant and has no secondary vowel form attached to it. Thus the word *dāppi*, *thirst* is written దప్పి.

4. A consonant which is written underneath another one is called a *subscribed consonant*.

75. The consonant on the line is pronounced first, and generally forms in reality a part of the previous syllable. Then the *subscribed consonant* and the vowel attached to the consonant on the line are pronounced together; thus దప్ప is pronounced *dāp-pi*, జబ్బు is pronounced *zāb-bu*, ఇష్టము is pronounced *ish-tā-mu*, వర్ణము is pronounced *vār-nā-mu*, etc., etc.

76. The *subscribed consonants* never have a vowel form, or the sign ె (see paras. 24 and 58) attached to them, and in the case of eight letters they have a different shape from that which they use when written on the line. In the case of many other consonants also the shape is slightly altered.

77. The *eight consonants*, of which the subscribed forms have a different shape from that which they use when written on the line, are exhibited in the subjoined table. In it each of these consonants has its subscribed form written underneath it.

క	త	న
మ	య	ర
ల	వ	

78. When the letter ప is written underneath ల, or ర, it is usual to join them to subscribed ప, instead of to the consonant on the line;— thus, instead of writing ఉప్పు it is usual to write ఉప్పు *salt*; so in like manner నిప్పు *fire*, ఇప్పుడు *now*, etc., etc.

79. When consonants are doubled in Telugu, they are pronounced far more strongly than in English. Thus బట్ట a cloth is pronounced far more strongly than the English word *butter*. The neglect of this important caution often causes Europeans to pronounce Telugu badly.

80. In English the letter R, when followed by a *consonant*, is usually pronounced *smoothly* as in the words *cart*, *curtain*, etc. But in Telugu the letter ర is *invariably pronounced roughly even though followed by a consonant*, as in the words కర్త, కర్త, ప్రవర్తన, సర్వము.

81. In some words there are more than one subscribed consonant, as ; స్త్రీ a woman. Such words are not very numerous.

Exercise IX

తాత	a grandfather.	గుర్రము	a horse.
అమ్మ	a grandmother	పుస్తకములు	books.
తండ్రి	a father	బిడ్డ	a child.
తల్లి	a mother.	మనుష్యులు	men.
అన్న	an elder brother	బుడ్లు	carriages
తమ్ముడు	a younger brother.	చెట్టు	a tree.
అక్క	an elder sister	నీళ్లు	water
చెల్లెలు	a younger sister.	పేర్లు	names.

Exercise X.

పుణ్యము	merit	పూర్వము	formerly.
తాత్పర్యము	intention.	గర్వము	pride.
ముఖ్యము	especial.	పర్వతము	a mountain.
వాక్యము	a sentence.	కర్త	the grammatical subject.
ధైర్యము	bravery	కర్త	the grammatical object.

Exercise XI.

పాఠము	a lesson.	ప్రమాణము	an oath.
రూఢిగా	certainly.	ప్రయాణము	a journey.
బుద్ధి	understanding.	వాద్యము	a dispute.
బోధ	teaching.	స్వతంత్రము	a right.
ఇచ్ఛ	desire.	ఆశ్చర్యము	surprise.
భక్తి	reverence.	నిశ్చయము	certainty.

Exercise XII

శాపము	a curse.	సూర్యుడు	the sun
శుభ్రము	clean.	స్పష్టము	clear.
శీఘ్రము	quick.	శిష్యుడు	a disciple.
సెలవు	leave	సులువు	easy.
సేపు	a short space of time.	బట్ట	the body
సొమ్ము	money	బళ్లు	schools.

Exercise XIII

పంకా	a punkah (noun).	లాగు	pull (Imperative).
ఆ	that (Adj. pron).	లాగవద్దు	don't pull (negative Imper).
ఈ	this (Adj. pron).	మెల్లిగా	gently (adverb).
		గట్టిగా	strongly (adverb).

పంకా లాగు	Pull the punkah.
ఈ పంకా లాగు	Pull this punkah.
ఆ పంకా లాగవద్దు	Don't pull that punkah.
పంకా గట్టిగా లాగు	Pull the punkah strongly
పంకా మెల్లిగా లాగు	Pull the punkah gently.
ఆ పంకా గట్టిగా లాగవద్దు	Don't pull that punkah strongly.

Exercise XIV

Imperative moods.

Nouns.

తీసుకరా	bring.	చిప్ప	a plate.
తీసుకపో	take away	పాలు	milk.
తీసుకరావద్దు	don't bring.	గొడుగు	an umbrella.
తీసుకపోవద్దు	don't take away.	కర్ర	a stick.

ఆ కర్ర తీసుకరా	Bring that stick.
ఆ చిప్ప తీసుకపోవద్దు	Don't take away that plate
గొడుగు తీసుకరా	Bring an umbrella
పాలు తీసుకరావద్దు	Don't bring milk
ఈ గొడుగు తీసుకపో	Take away this umbrella.
ఆ కర్ర తీసుకపోవద్దు	Don't take away that stick.
చిప్ప తీసుకరా	Bring a plate

Exercise XV

Imperative moods

Adverbs

దులుపు	dust	ఇక్కడ	here
కడుగు	wash.	అక్కడ	there
పంపు	send.	త్వరగా	quickly.
పెట్టు	put	బాగా	well

ఆ కర్ర ఇక్కడ పెట్టు	Put that stick here.
ఈ పంకా దులుపు	Dust this punkah.
గొడుగు త్వరగా పంపు	Send an umbrella quickly.
ఈ చిప్ప బాగా కడుగు	Wash this plate well.
పాలు త్వరగా తీసుకరా	Bring milk quickly.
గొడుగు అక్కడ పెట్టు	Put the umbrella there.

Exercise XVI

Imperative moods.

Nouns.

దులుపవద్దు	Don't dust.	కంబడి	a blanket.
కడుగవద్దు	Don't wash.	పెట్టె	a box.
పంపవద్దు	Don't send.	ఉత్తరము	a letter.
పెట్టవద్దు	Don't put.	కత్తి	a knife.

ఆ పెట్టె దులుపు	Dust that box.
ఈ కంబడి కడుగు	Wash this blanket.
ఆ ఉత్తరము పంపు	Send that letter.
ఆ చిప్ప కడగవద్దు	Don't wash that plate.
ఆ గొడుగు పంపవద్దు	Don't send that umbrella
ఆ పెట్టె అక్కడ పెట్టవద్దు	Don't put that box there.
కత్తి తీసుకరా	Bring a knife.
ఆ పెట్టె తీసుకపోవద్దు	Don't take away that box.
ఆ కర్ర పంపవద్దు	Don't send that stick.

Exercise XVII

అవి	those (things).	కుర్చీ	a chair.
ఇవి	these (things).	మంచము	a cot, bedstead
బల్ల	a table.	దీపము	a lamp, light.

ఇవి తీసుకపో	Take these (things) away
అవి బాగా కడుగు	Wash those (things) well.
ఈ బల్ల దులుపు	Dust this table.
ఆ కుర్చీ దులుపవద్దు	Don't dust that chair.
దీపము తీసుకరా	Bring a light.
ఆ మంచము పంపవద్దు	Don't send that cot
ఆ పెట్టె కడగవద్దు	Don't wash that box.
ఆ కుర్చీ పంపు	Send that chair.
ఆ బల్ల అక్కడ పెట్టు	Put that table here.
ఈ మంచము అక్కడ పెట్టు	Put this cot there.
కుర్చీ త్వరగా తీసుకరా	Bring a chair quickly
ఆ బల్ల బాగా కడుగు	Wash that table well.
ఇవి పంపవద్దు	Don't send these (things).
అవి తీసుకరావద్దు	Don't bring those (things).

General Observations on the Alphabet and Orthography

82. A letter is called అక్షరము or వర్ణము. The alphabet is called ఓనమాలు. The mark of aspiration is called ఒత్తి, and an aspirate letter ఒత్తక్షరము. The vowels are called అచ్చులు, and the consonants హల్లులు.

83. In common writing and talking, instead of the initial vowels, the following letters are often used, namely—

య instead of అ.	యె instead of ఎ.
యా ఆ.	యే ఏ.
యి ఇ.	అయి ఐ.
యా ఈ.	వొ ఒ.
వు ఉ.	వో ఓ.
వు ఊ.	అవు ఔ.

Thus instead of writing—ఊరు, ఏమి, etc, it is common to write—వూరు, యేమి, etc.

84. The use of యె, యే, అయి, and అవు (instead of ఎ, ఏ, ఐ, and ఔ) is especially common.

85. The sign క (called వెలపలిలక) written on the line, adds the sound of R to the syllable but one before it; thus దీఘకము is pronounced the same as దీర్ఘము.

86. The sign క, called విసర్గ, only occurs in Sanscrit words. At the end of a word it is pronounced ha, as స్వతః; but in the middle of a word it has the sound of hk or of hp, according as it is followed by క or by ప; as అంతఃకరణ, మనఃపూర్వకము.

87. The *names* of the secondary forms of the vowels are as follows —

Secondary form	Name	Secondary form	Name
✓	తెలకట్టు.	=	ఎత్వము.
—	దీర్ఘము.	=	పత్వము.
∩	గుడి.	=	వత్వము.
∩	గుడి దీర్ఘము.	∩	ఒత్వము.
∩	కొమ్ము.	∩	ఓత్వము.
∩	కొమ్ము దీర్ఘము.	∩	ఔత్వము.
∩	వట్టవసుడి.		

88. A *subscribed consonant* is called *వత్తు*. Thus in the word పిల్లి the letter ల is called లావత్తు. The subscribed consonant య is called కియావడి, and the subscribed consonant ర is called క్రారావడి.

89. ✓ The letters చ and జ are pronounced *ch* and *j* in all Sanscrit words without exception, and also in all pure Telugu words, except when followed by the vowels ✓, —, ∩, ∩, ∩, ∩, and ∩, in which case they are pronounced *ts* and *dz*.

90. The letter ం, called సున్న, is pronounced like N, when followed by any consonant as far as న. When followed by any other consonant, or when placed at the end of a word, it is pronounced like M, as—అంపుట, గురం.

91. In printed books each letter and each word is written separately; but in ordinary writing a running hand is usually adopted, called గొలుసుకట్టు, in which the letters and also the words are run into each other. In గొలుసుకట్టు the letters are often somewhat differently shaped.

On Punctuation

92. In modern Telugu books the English system of punctuation is usually adopted. In old books | answers to a comma, and || to a full stop. In poetry the mark | is placed at the end of each line, except the last, which takes the mark ||.

ON THE CLASSIFICATION OF WORDS

93. The words of the Telugu language are classified as follows :—

First. దేశ్యము or అచ్చదేశ్యము, *i. e.* the language of the land, or words of pure Telugu origin, *e. g.* గేదె, అవు, పెరుగు.

Secondly. తత్సమము, *i. e.* Sanscrit words introduced into Telugu according to certain fixed rules. These words contain the crude forms of Sanscrit, but they assume certain terminations, in order to be assimilated to pure Telugu words, *e. g.* Sanscrit రామః, Telugu రాముడు, Sanscrit స్తంభః, Telugu స్తంభము.

Thirdly. తద్భవము, *i. e.* Telugu corruptions of Sanscrit words, formed by the substitution, elision, or insertion of letters, *e. g.* Sanscrit స్తంభః, Telugu కంబము, Sanscrit యమః, Telugu జముడు.

Fourthly. గ్రామ్యము, *i. e.* Colloquialisms. These are colloquial forms which, though commonly used by all classes, are not authorized by the rules of grammar, *e. g.* వస్తాడు, చేస్తున్నాడు.

Fifthly. అన్యదేశ్యము, *i. e.* words introduced into Telugu from foreign languages, *e. g.* Tamil, Canarese, Hindustani, English, etc. *e. g.* రోజు a day (Hindustani), ఆఫీసు an office (English)

94. తత్సమములు consist chiefly of abstract terms, and words connected with religion, Brahminical customs, science, law, medicine, etc. All words which contain any of the letters ఋ, ౠ, ౡ, ౢ, జ, ఞ, శ, ష, క్ష, ః, or any of the aspirate letters, are తత్సమములు. The only exception to this rule is, that some of the aspirate letters are occasionally used in the spelling of Hindustani and English words, and in a few Telugu colloquialisms; as తఫీసీలు, ఫూలి.

Chapter IV

SKELETON GRAMMAR AND MODEL SENTENCES

As the primary object of this book is to teach the student *to speak* Telugu fluently and correctly with as little delay as possible, it is advisable that he should be provided at the very commencement with the means of practising himself in talking the language, and that he should not be hindered from doing so by being required *first* to learn all the grammatical details of even the colloquial dialect.

After careful consideration of the manner in which children and illiterate persons acquire a foreign language without the aid of a grammar, there can be little doubt that *imitation* and constant *repetition* have much to do with its acquisition, and that at first *memory*, rather than intellect, is called into action. For this reason it is highly important that the student, before proceeding to study the details of grammar, should be provided with the means of *exercising his memory, and of gradually acquiring the habit of speaking Telugu*. To provide these means is the object of the present chapter.

This chapter consists of two parts. In the *first part* a SKELETON GRAMMAR of the colloquial dialect is given, shewing the most important inflections of the language. In the *second part* a series of SENTENCES are provided, illustrating many of the common forms of expression, and providing the student with models upon which to form other sentences.

SKELETON GRAMMAR

A. Article. In Telugu there is no article.

B. Nouns. SINGULAR. The *genitive case* is generally the same as the *nominative case*, or changes its last syllable into *ని* or *కి*. The *dative case* adds *కి* or *కు* to the genitive, and the *objective case* adds *ని* or *ను*.

(4) The ADJECTIVE pronouns—ఆ *That, those.* ఈ *This, these.*
ఏ *Which ?* ఏమి *What ?*—are indeclinable.

F. **Composite Nouns.** These nouns are formed by affixing వాడు, వారు, ది (for అది), and వి (for అవి) to adjectives; as మంచి *good*, మంచివాడు *a good man*, మంచిది *a good woman or thing*

G. **Verbs.** In Telugu the *negative* is always expressed in the *verb*. Hence every verb has two forms (1) a POSITIVE and (2) a NEGATIVE.

(1) Positive Form.

First Conjugation.

Second Conjugation.

Infinitive.	కొట్ట	To strike.	చేయ To do, etc.
Past verbal participle.	కొట్టి	Having struck.	చేసి.
Past relative participle.	కొట్టిన	Who (or which) struck.	చేసిన.
Conditional form.	కొట్టితే	If strike, or if struck	చేస్తే.
Past tense.	కొట్టినాను	I struck, or have struck	చేసినాను.
Future tense.	కొట్టుతాను	I shall or will strike.	చేస్తాను.
Imperative. Sing. 2nd	కొట్టు (or కొట్టుము)	Strike thou.	చేయి or చేయుము.
Pl. 2nd	కొట్టుండి	Strike you.	చేయండి.

Past Tense in full.

SIN. 1st Person.	కొట్టినాను	I struck, or have struck.	చేసినాను I did, etc.
2nd	కొట్టినావు	Thou struckest, or hast struck	చేసినావు.
3rd	MAS. కొట్టినాడు	He struck, or has struck.	చేసినాడు.
	F.&N. కొట్టినది	She or it struck, or has struck.	చేసినది.
PL. 1st	కొట్టినాము	We struck, or have struck.	చేసినాము.
2nd	కొట్టినారు	You struck, or have struck.	చేసినారు.
3rd	M.&F. కొట్టినారు	They (M.&F.) struck, or have struck.	చేసినారు.
	NEU. కొట్టినవి	They (NEU.) struck, or have struck.	చేసినవి.

Future Tense in full.

SIN. 1.	కొట్టుతాను	I shall or will strike.	చేస్తాను.
2.	కొట్టుతావు	Thou shalt or wilt strike.	చేస్తావు.
3.	{ M. కొట్టుతాడు	He shall or will strike.	చేస్తాడు.
	{ F & N. కొట్టుతుంది	She or it shall or will strike.	చేస్తుంది.
PL 1.	కొట్టుతాము	We shall or will strike.	చేస్తాము.
2.	కొట్టుతారు	You shall or will strike.	చేస్తారు.
3.	{ M. & F కొట్టుతారు	They (M. & F.) shall or will strike	చేస్తారు.
	{ N. కొట్టుతవి	They (NEU.) shall or will strike.	చేస్తవి.

(2) Negative Form*1st Conjugation.**2nd Conjugation.*

Past verbal participle.	కొట్టక	Not having struck.	చేయక.
Indefinite relative participle.	కొట్టని	Who strikes not, etc.	చేయని.
Conditional form.	కొట్టకపోతే	If do or did not strike, etc.	చేయకపోతే.
Past tense.	కొట్టలేదు	I did not strike, etc.	చేయలేదు.
Future tense.	కొట్టను	I will not strike, etc.	చేయను.
Imperative. Sin. & Pl.	కొట్టవద్దు	Do not strike.	చేయవద్దు.

The past tense is indeclinable, e. g. నేను కొట్టలేదు I did not strike, or have not struck. నీవు కొట్టలేదు Thou didst not strike, or hast not struck, etc., etc.

Future Tense in full.

SIN. 1.	కొట్టను	I shall or will not strike.	చేయను.
2.	కొట్టవు	Thou shalt not strike, etc.	చేయవు.
3.	{ M. కొట్టడు	He shall not strike.	చేయడు.
	{ F. & N. కొట్టదు	She or it shall not strike.	చేయదు.
PL. 1.	కొట్టము	We shall not strike.	చేయము.
2.	కొట్టరు	You shall not strike.	చేయరు.
3.	{ M. & F. కొట్టరు	They (M. & F.) shall not strike.	చేయరు.
	{ N. కొట్టవు	They (NEU.) shall not strike.	చేయవు.

H. **General remarks.** (1) The usual **order of words** in a Telugu sentence is *subject, object, verb*.

N. B.—Nouns denoting *inanimate* things commonly use the form of the nominative for the objective case.

(2) In Telugu, when expressing various actions performed by the same subject, all of them except the last are expressed by **Past verbal participles**. Thus instead of saying—*He came to my house, and saw the letter, and tore it up*—We must say in Telugu—*Having come to my house, having seen the letter, he tore it up*.

(3) To denote **a question** the final vowel is changed into ు. Thus కొట్టినాడు *He beat* కొట్టినాడా? *Did he beat?*

(4) To denote **emphasis** the final vowel is changed into ఁ. Thus వాడు *He*. వాడే *He (and no one else)*.

(5) To denote **doubt** the final vowel is changed into ఁ. Thus ఎవరు *Who*. ఎవరో *Some one or other (I don't know who)*.

(6) Where in English the **infinitive mood** is used, in Telugu a form is generally used, which is like the infinitive with డానకు attached to it; as చేయడానకు.

(7) The English **auxiliaries** *must* and *ought* are expressed by adding వలసినది or వలెను to the infinitive *Must not* and *ought not* are expressed by adding కూడదు. The relative participles are వలసిన and కూడని.

(8) A **relative participle** is equivalent in English to *the verb and relative pronoun* in a relative sentence. What is in English the *antecedent* always immediately follows the relative participle in Telugu.

(9) In Telugu a **subordinate sentence** always precedes the sentence on which it depends. The verb in a subordinate sentence is frequently a *relative participle* with some affix attached to it; as కొట్టినతరువాత, చేసినప్రకారము, కొట్టినప్పుడు.

(10) The word అని is generally placed at the end of every **subordinate sentence** which either (1) occupies the place of an *object* to a *verb*

signifying *to speak, to tell, etc.*—or (2) is in the corresponding English sentence introduced by the conjunction *that*.

(11) When in an English sentence the verb *to be* is the **copula**, in Telugu the verb is generally omitted in the *positive*. In the *negative* the form కాను is used in its various persons.

(12) When in an English sentence the verb *to be* is **not the copula**, in Telugu the tense ఉన్నాను is used in the *positive*, and the tense లేను in the *negative*.

The tenses ఉన్నాను, లేను, and కాను are declined as follows:—

SIN	1.	ఉన్నాను	I am	లేను. కాను. I am not, etc.
	2.	ఉన్నావు	Thou art.	లేవు. కావు.
	3.	M. ఉన్నాడు	He is.	లేడు. కాడు.
		F. & N. ఉన్నది	She or it is.	లేదు. కాదు.
PL.	1.	ఉన్నాము	We are.	లేము. కాము,
	2.	ఉన్నారు	Ye are.	లేరు. కారు.
	3.	M. & F. ఉన్నారు	They (M. & F.) are.	లేరు. కారు.
		N. ఉన్నవి	They (N.) are.	లేవు. కావు.

(13) **Motion** towards an object *that cannot be entered* (e. g. *a man*) is expressed by the postposition వద్దకి as వానివద్దకి వెళ్లు. *Go to (near) him.*

(14) Infinitives of the *second* conjugation always end in య. The **present verbal participles** of కొట్ట and చేయ are కొట్టుతు and చేస్తు. By prefixing them to the tense ఉన్నాను (*I am*) a **progressive present tense** is formed. Thus కొట్టుతు *striking*. ఉన్నాను *I am*, contracted కొట్టుతున్నాను *I am striking*. చేస్తున్నాను *I am doing*, etc.

S E N T E N C E S.

The subjoined sentences are arranged in THREE SETS, each of which concludes with a long sentence embodying the most important words and expressions used in the preceding shorter sentences.

Each sentence must be *thoroughly mastered*, and indelibly impressed upon the memory by being repeated several times daily. Each sentence (especially the last one of each set) must be so thoroughly mastered that the student can bring it into use *at a moment's notice, without having to think about it first*. When learning to SPEAK a language, the all-important point is *quality* not *quantity*. One sentence thoroughly mastered is a better day's work, and of infinitely more value than twenty sentences which require an effort to recall them to memory.

First set of sentences

VOCABULARY of words used in the *first set* of sentences. (Those words which occur in the skeleton grammar are not here repeated.)

ఉత్తరము	A letter.	చెప్ప	To say, tell.
ప్రయత్నము	An endeavour.	వెళ్ల	To go.
పని	Work.	వ్రాయ	To write.
అక్కడ	There.	తెలియచేయ	To inform of.

The affix తరువాత, when attached to a past relative participle, means *after*, the affix ప్పటికీ *although*, and the affix ప్రకారము *according as*. (See para. H. 9.)

నేను వెళ్లుతాను. (See para. G. 1.)

I will go.

వారు అక్కడికి వెళ్లుతారు.

They will go there. (*Lit.* To there.)

మీరు అక్కడికి వెళ్లినారా? (See para. E. 1. (b), and H. 3.)

Did you go there?

నీవు ఆ పని చేసినావా? (See para. E. 4, and H. 1. note.)

Have you done that work?

నీవు చేసిన పని ఇదా? (See para. H. 8 and 11.)

Is this the work which you have done?

నేను చేసిన పని ఇది.

This is the work which I have done

మీరు వ్రాయవలసిన ఉత్తరము ఇదే. (See para. H. 7 and 4.)

This is the letter which you must write

ఆ పని చేసినతరువాత వెళ్ళినాడు. (See para. E. 4, and H. 9.)

After he had done that work, he went.

ఆయన చెప్పినప్రకారము చేయను. (See para. G. 2, and E. I. c.)

I will not do as he told me.

మీరు వ్రాసినప్రకారము చేస్తాము. (See para. H. 9.)

We will do as you have written.

మీరు వ్రాసినప్పటికీ, ఆయన వ్రాయడు. (See para. H. 9.)

Although you write, he will not write.

ఆయన వెళ్ళినప్పటికీ, నేను వెళ్ళలేదు. (See para. H. 9, and G. 2.)

Although he went, I did not go.

నేను అక్కడికి వెళ్ళినతరువాత, మీకు ఉత్తరము వ్రాస్తాను.

After I have gone there, I will write you a letter.

మీకు వ్రాయడానకు ప్రయత్నము చేసినాను. (See para. H. 6.)

I made an endeavour to write to you.

మీరు ఆ పని చేయడానకు ప్రయత్నము చేస్తారా?

Will you make an endeavour to do that work?

ఆ పని చేయి. ఉత్తరము వ్రాయండి. (See para. E. I. b.)

Do that work. Write a letter.

ఆ ఉత్తరము వ్రాయవద్దు. (See para. G. 2.)

Do not write that letter.

ఆ ఉత్తరము వ్రాయుమని (వ్రాయుము అని) చెప్పినాడా? (See para. H. 10.)

Did he say—write that letter?

ఆ పని చేయవద్దని (వద్దు అని) చెప్పినాడు. (See para. H. 10.)

He said—don't do that work.

ఆయన వ్రాయవద్దని (వద్దు అని) చెప్పినప్పటికీ, వ్రాస్తారు. (See para. H. 9 and 10.)

Although he says, do not write, they will write.

CONCLUDING SENTENCE. 1 2 3 4 5
 మీరు అక్కడికి వెళ్లినతరువాత, నాకు ఉత్తరము
 6 7 8 9 10 11 12
 వ్రాసి, నేను చేయవలసిన పనులు తెలియచేస్తే, వారు చేయవద్దని
 13 14 15 16 17 18
 చెప్పినప్పటికీ, మీరు వ్రాసినప్రకారము చేయడానకు ప్రయత్నము చేస్తాను.

3 1 3 3 2 2 6 6 5
Literal translation. After you have gone to there, having written a
 5 4 4 10 10 9 9 9 8 7 8 8
 letter to me, if (you) inform (me) of the works which I must do,
 12 11 13 12 12 18 18 17 17 16 16 15
 although they say, don't do, (I) will make an endeavour to do according
 15 14 15 15
 as you have written.

Free translation. After you have gone there, if you will write me a letter, and tell me what I ought to do, I will endeavour to do as you write although they tell me not to do so.

N.B.—The small *numbers* shew the order of the words in Telugu, and enable the student to translate word for word.

After all the above sentences have been thoroughly *mastered*, the following English sentences must be translated into Telugu, and after correction by the teacher, must be learnt by heart.

Translate into Telugu. Go there. He will not go there. Will he go there? After he has gone there, will he write to you? After I went there, I did not write to him. If you write to him, he will write to you. If he goes there, he will not write to me. If you will inform me, I will do as you say. (*Tel.* as you have said.) After you had informed him, did he not do, as you said? Although you go, he will not go. Although he writes, I shall not write. Although he does what he ought to do, I will not write a letter to him. Although they told him not to do that work, he did (it). Although I say, 'don't go,' he will go. Although I say—go, he will not go. I will endeavour to do as he told me. I will endeavour to go there. He did not endeavour to do the work. He endeavoured to do as I told him. If you go, I will endeavour to write to you. If you write, I will endeavour to do what I ought to do. Although he tells (you) not to go (*Tel.* says 'don't go'), if you go there, I will write a letter to you to inform you what you ought to do. If I go there, and do as you told me (*Tel.* I having gone if do), will you write to me? If you do what you ought to do, I will write to you, after I have gone there.

Second set of Sentences

VOCABULARY of new words used in the *second set* of sentences.

ఇల్లు (g ఇంటి)	A house.	నడ్లవాడు	A carpenter	బహు	Very, much.
దినము	A day.	నిన్న	Yesterday	తరువాత	Afterwards.
గంట	An hour.	రేపు	To-morrow	గనుక	Therefore.
పెట్టె	A box.	మూడు	Three	త్వరగా	Quickly.
శికారి	Shooting.	మంచి	Good.	వద్ద (Postposition)	Near.
దొరగారు	A gentleman.	జబ్బు	Bad.	పంప	To send.

The word దొరగారు affixed to a person's name has the force of *Mr.*
Thus— *Mr. Martin* would be మార్టిన్ దొరగారు.

మీ ఇంటికి వెళ్లినారు. (Para. E. 2.)

They went to your house.

మార్టిన్ దొరగారు మీ ఇంటికి వెళ్లలేదా?

Did not Mr. Martin go to your house?

ఆయన ఇంటికి త్వరగా వెళ్లు.

Go to his house quickly.

మూడు గంటలకు ఆ పెట్టె పంపుతాడు.

He will send that box at three o'clock.

ఆ పెట్టె రేపు పంపు.

Send that box to-morrow.

ఈ పెట్టె నిన్న పంపినాడా?

Did he send this box yesterday?

నడ్లవాడు ఆ పెట్టె పంపలేదు (Para. F)

The carpenter did not send that box.

నడ్లవానివద్దకి వెళ్లు. (Para. H. 13.)

Go to (near) the carpenter.

ఆ పని త్వరగా చేస్తున్నావా? (Para. H. 14.)

Are you doing that work quickly?

నిన్న శికారికి వెళ్ళినాడు.

He went (out) shooting yesterday. (*Lit.* for shooting.)

నేను శికారికి వెళ్ళలేదు. (Para. G 2.)

I did not go (out) shooting

నామ రేపు వెళ్ళనిలసినదని చెప్పు. (Para. H 7 and 10.)

Say that he must go to-morrow

ఆ పెట్టె వడ్లవాని ఇంటికి పంపుమని చెప్పు. (Para. H 10.)

Tell (them) to send that box to the carpenter's house.

వారి ఇంటికి వెళ్ళి, ఆ పని త్వరగా చేయవలసినదని చెప్పు. (Para. H 2.)

Go to their house, and say that they must do that work quickly.

నా పెట్టె రేపు పంపవలసినదని వడ్లవానితో చెప్పు. (Para. H 7)

Tell (with) the carpenter that he must send my box to-morrow.

వడ్లవానివద్దకి వెళ్ళి, నా పెట్టె పంపుమని చెప్పు. (See Para. H. 2 and 13.)

Go to the carpenter, and tell him to send my box (*Lit.* Having gone to near the carpenter, say, send my box.)

ఆయన మంచివాడు. వారు మంచివారు కారు. (Para. F, and H. 11.)

He is a good man. They are not good people

ఆయన అక్కడ లేడు. (Para. H. 12.)

He is not there.

ఆ పెట్టె మంచిది. ఈ పెట్టె మంచిది కాదు. (Para. F, and H. 11.)

That box is a good one. This box is not a good one.

అది బహు జబ్బుపెట్టె. (Para. H. 11.)

That is a very bad box.

ఆ పెట్టె బహు జబ్బుది.

That box is a very bad one.

అది నా పని కాదు.

That is not my work.

అక్కడ పెట్టె లేదు. (Para. H. 12.)

There is not a box there.

నాకు పని లేదు. (Para. H. 12.)

I have no work. (*Lit.* There is not work to me.)

మీకు ఇల్లు ఉన్నదా? నాకు మంచి ఇల్లు ఉన్నది.

Have you a house? I have a good house.

CONCLUDING SENTENCE. మార్టిన్ గౌరగాది ఇంటికి వెళ్లి—ఈ దినము
 నాకు పని లేదు గనుక మూడు గంటలకు శికారికి వెళ్తున్నానని చెప్ప.
 తరువాత వడ్లవాని వద్దికి వెళ్లి—నిన్న పంపిన పెట్టె మంచిది కాదు, బహు
 జబ్బుది, రేపు మంచి పెట్టె పంపవలసినదని చెప్ప.

Literal Translation Having gone to the house of Mr. Martin, say
 that this day work is not to me, therefore at three hours (I) shall go to
 shooting. Afterwards having gone to near the carpenter, say that the box
 which (he) sent yesterday is not a good one, (but is) a very bad one,
 (and that he) must send a good box to-morrow.

Free Translation. Go to Mr. Martin's house and say that I have no work to-day, and so shall go out shooting at three o'clock. Afterwards go to the carpenter, and tell him that the box which he sent yesterday is not a good one, that it is a very bad one, and that he must send a good box to-morrow.

Translate into Telugu. He will not send that box quickly. He did not go quickly. Did you go to my house yesterday? Mr. Martin will not go there. Will you go to them at three o'clock? He did not send that box yesterday. Go to him, and say that he must do that work to-day. Tell him that he must write to-morrow. That is not your box. This is my house. He is a bad man. He has no box. Have you not a house? I have no work, so I shall go to Mr. Martin. This house is a very good one. Tell him that this is not a good box, and that he must send three good boxes to-morrow.

Third set of Sentences.

VOCABULARY of new words used in the *Third set* of sentences

అన్న	An elder brother.	ఎప్పుడు	When.
రాజు	A king, a Rajah	గాని	But.
సంగతి	A thing, matter.	అడగ	To ask.
వర్తమానము	A message, news.	తెలియ	To be known.

The affix గారు implies *respect*, and his followed by a verb in the plural.

The affix గానే added to an infinitive means—as soon as.

The affix వ్వుడు added to a relative participle means—when.

ఇది మీ అన్నగారి పెట్టె కాదు. (Para. H. 11.)

This is not your elder brother's box.

ఆయన చెప్పిన పని చేస్తున్నాను. (Para. H. 14.)

I am doing the work which he told me.

ఆ సంగతి మీ అన్నగారిని అడిగినాను. (Para. H. 1 & 1. Note.)

I asked your elder brother that matter.

ఆయనను అడిగితే, చెప్పతాడు. (Para. E. 1. c.)

If you ask him, he will tell you.

ఆయన వారిని అడిగినప్పుడు, వారు తెలియచేయలేదు. (Para. H. 9.)

When he asked them, they did not inform (him).

ఆయన వెళ్లినప్పుడు, నాకు ఆ సంగతి తెలియచేయలేదు.

When he went, he did not inform me of that matter.

వారు వెళ్లగానే, మీ అన్నగారికి వర్తమానము పంపుతాను.

As soon as they go, I will send a message to your elder brother.

ఆయన అడగగానే, చెప్పినాను.

As soon as he asked, I told him.

ఆ సంగతి రాజుగారికి తెలియచేస్తాను.

I will inform the Rajah of the matter. (*Lit.* I will make known that thing to the Rajah.)

ఆ సంగతి ఆయనకు తెలిసినది.

He knows it. (*Lit.* That affair is known to him.)

ఆయన చెప్పిన సంగతి నాకు తెలియదు. (Para. H. 8.)

I do not know what he said.

ఆయన ఎప్పుడు వెళ్లుతాడో, నాకు తెలియదు. (Para. H. 5.)

I do not know when he will go.

నేను ఎప్పుడు వెళ్లుతానో, మీకు తెలియదు. (Para. H. 5.)

You do not know when I shall go.

వారు ఎప్పుడు వెళ్లుతారో, వర్తమానము పంపుతాను.

I will send word at what time they go.

నీవు ఆయనకు ఉత్తరము వ్రాయకూడదు. (Para II 7.)

You must not write a letter to him.

నేను చెప్పిన పని చేయవలసినది గాని ఆయన చెప్పిన పని చేయకూడదు.

You must do the work that I have told you, but you must not do the work that he has told you.

	1	2	3	4	5	6	
CONCLUDING SENTENCE.	నేను	మీ	అన్నగారిని	ఆ	సంగతి	అడిగినప్పుడు,—	
7	8	9	10	11	12	13	14
రాజుగారు	ఎప్పుడు	వెళ్లుతారో	నాకు	తెలియదు	గాని	ఆయన	వెళ్లుగానే,
15	16	17	18	19	20	21	
మీకు	వర్తమానము	పంపుతాను;	పంపితే,	మీరు	ఎవరికీ	తెలియ	
22	23						
చేయకూడదని	చెప్పినాడు.						

	6	1	6	2	3	3	4	5	
<i>Literal Translation.</i>	When	I	asked	your	elder	brother	that	thing,	
23	11	11	11	11	10	10	8	7	7
(he	said—It	is	not	known	to	me	when	the	Rajah
14	13	14	17	17	15	15	16	16	18
as	he	goes,	(I)	will	send	to	you	a	message;
22	22	22	21	20	20	20			
must	not	make	(it)	known	to	any	one.		

Free Translation. When I asked your elder brother, he said that he did not know when the Rajah would go, but that as soon as he (*i.e.*, the Rajah) went, he would send me word, and that if he did so, I must not mention it to any one.

Translate into Telugu. Is he your elder brother? Ask him that matter. If you ask him, he will not tell (you). When he asked me, I did not tell (him). As soon as he asked you, did you tell (him)? When did you ask him that matter? Do you not know when your elder brother will go? When they went, your elder brother sent me a message. Your elder brother did not say when they would go. The Rajah told me that

matter, but he did not tell my elder brother. I do not know what the Rajah said. I will not tell you what he said. I will tell the Rajah what you said. If you go to Rajah, he will tell you what I said. As soon as he informed me of that matter, I went to your elder brother, and told him.

By using the words already learnt in the exercise given in Chapter III, the student should now proceed to construct for himself series of fresh sentences on the model of those given in this chapter.

After practising himself in this manner for some weeks, he should provide himself with a pocket-book, and enter into it daily a few *sentences*, such as he is likely to require for constant use; and after having learnt them thoroughly, he should bring them into practical use on every possible occasion. At the other end of pocket-book it is advisable to enter any new *words* that may occur in the sentences thus written down, so that there may be sentences at one end, and a corresponding vocabulary at the other. It is a most important rule *not to enter a fresh sentence, until all that have been entered have been thoroughly mastered*. If this rule be neglected, the pocket-book will soon become a collection of *unlearnt* instead of *mastered* sentences.

Whilst pursuing the above course, the student should proceed to study the grammar of the colloquial dialect, as explained in the following pages.

PART II.

CHAPTER V.

ON NOUNS, POSTPOSITIONS, AND ADJECTIVES

I. NOUNS

On the Translation of the English Article

95. The English indefinite article *a*, and the definite article *the* may be considered as inherent in Telugu nouns. But ఒక *one* is sometimes used, where in English the indefinite article is used; and the force of the English definite article is sometimes expressed in Telugu by using the demonstrative adjective pronouns ఆ *that* or *those*, and ఈ *this* or *these*.

On the Formation of Nouns

Nouns, when not elementary may be formed from Verbs.

Adjectives or other Nouns.

96. A class of abstract nouns are formed by affixing తనము to Telugu adjectives, and త్వము to Sanscrit adjectives; as మంచి *good*, మంచితనము *goodness*, గొప్ప *great*, గొప్పతనము *greatness*, శ్రేష్ఠ *excellent*, శ్రేష్ఠత్వము *excellence*, దృఢ *hard*, దృఢత్వము *hardness*.
97. Nouns denoting the agent are sometimes formed from తత్సమ nouns ending in ము, by changing this termination into చి; as హాపము *sin*, పాపి *a sinner*, లోభము *covetousness*, లోభి *a miser*
98. A class of masculine and feminine nouns are formed from neuter nouns, by adding the terminations కాడు and కత్తె respectively; as వేటకాడు *a huntsman*, పనికత్తె *a workwoman*.
99. The affix హాతు is sometimes added to a neuter noun; as తిండిహాతు *a glutton*.
100. Many nouns are derived from the roots of verbs. (1) In the case of roots of the first conjugation, the noun has generally exactly the same form as the root. (2) In the case of roots of the third conjugation, final చు is generally changed in ఘ. (3) In the case of some roots, the termination undergoes certain other changes. Thus—

- (1) *Root.* దుముకు to leap..... *Noun* దుముకు a leap.
 తిట్టు to abuse తిట్టు abuse.
- (2) ఏడుచు to weep ఏడుపు weeping.
 చూచు to see..... చూపు sight.
- (3) వ్రాయు to write. వ్రాత writing.
 బిగియు to be tight..... బిగువు tightness.
 నమ్ము to trust..... నమ్మిక trust
 మండు to burn..... మంట a blaze.

On the Declension of Nouns.

101. Telugu nouns have three genders, namely—

(1) **The masculine**, which is applied to such nouns as can be used in reference to a man (or a god) only, e.g., రాముడు *Rama*, తమ్ముడు *a younger brother*, వర్తకుడు *a merchant*, భర్త *a husband*.

(2) **The feminine**, which is applied to such nouns as can be used in reference to a woman (or a goddess) only, e.g., లక్ష్మి *Lakshma*, చెల్లెలు *a younger sister*, భార్య *a wife*.

(3) **The neuter**, which is applied to all such nouns as are neither masculine nor feminine. Hence it is applied to all nouns which denote animals, male or female (except the *human* species), and all inanimate things; e.g., దున్నపోతు *a male buffalo*, కేచె *a female buffalo*, గుర్రము *a horse*, పుస్తకము *a book*, పెట్టె *a box*.

Distinctions of gender are shown in three ways.

(a) By the use of different words as పెనిమిటి *a husband*, పెండ్లాము *a wife*.

(b) By changes in the terminations of words as దుర్మార్గుడు *a wicked man*, దుర్మార్గురాలు *a wicked woman*.

(c) By the use of prefixes as మగబిడ్డ a male child, ఆడుబిడ్డ a female child. Some nouns such as పాలు milk (no sing.) and నీళ్లు water (sing. నీరు) are habitually used in the plural. Thus మంచి నీళ్లున్నవిగాని పాలు లేవు. There is good water but there is no milk.

102. Telugu nouns have two numbers—the *Singular*, and the *Plural*; and in each number there are five cases, namely—(1) the *nominative*—(2) the *genitive*—(3) the *dative*—(4) the *objective*—(5) the *vocative*.

On Number.

103. The names of *grains* are generally used in the plural number only, except when used as adjectives, or when spoken of as a crop. Thus—
ఇది జొన్న మొక్క.

This is a cholam shoot.

జొన్న బాగా పండినదా?

Has there been a good crop of cholam?

బజారులో జొన్నలు ఉన్నవా?

Is there any cholam in the Bazaar?

104. When two nouns closely connected to each other come together, the two are joined together, and the latter takes the plural termination. Thus, తల్లి a mother and తండ్రి a father become తల్లిదండ్రులు parents, అన్నదమ్ములు brothers, ఆకలిదప్పులు hunger and thirst, తూర్పు పడమరలు east and west.

105. When the *nominative* and *genitive singular* and the *nominative plural* of any noun are known, it can invariably be declined by applying the following rules. Some nouns, however, have in addition irregularly formed cases.

General Rules for the Formation of Cases.

(1) Rules for the Singular Number.

106. (1) The **dative case** is formed by adding కి to a genitive ending in ఁ, ి, or ు, and by adding కు to a genitive ending in any other vowel; as—*gen.* పులి, *dat.* పులికి, *gen.* బిడ్డ, *dat.* బిడ్డకు.

107. (2) The **objective case** (except in the first declension, in which it is the same as the genitive) is formed by adding ని to a genitive ending in ఁ, ి, or ె, and by adding ను to a genitive ending in any other vowel ; as—*gen.* పులి, *obj.* పులిని; *gen.* బిడ్డ, *obj.* బిడ్డను.

108 (3) The **vocative case** is the same as the nominative with the final vowel lengthened, except in the case of nominatives ending in the vowel ు which form their vocative by changing ు into ఁ. Thus—*nom.* పులి, *voc.* పులీ, *nom.* బిడ్డ, *voc.* బిడ్డఁ; *nom.* తమ్ముడు, *voc.* తమ్ముడఁ.

(2) Rules for the Plural Number

109. The **nominative plural** always ends in లు—as—బిడ్డలు, చెట్లు.
 The **genitive** changes లు of the *nom.* into ల ... బిడ్డల, చెట్ల.
 The **dative** adds to the *gen.*..... కు ... బిడ్డలకు, చెట్లకు.
 The **objective** adds to the *gen.*..... ను ... బిడ్డలను, చెట్లను.
 The **vocative** changes the లు of the *nom.* into లారా... బిడ్డలారా, చెట్లారా.

The use of various Cases.

110. The *dative* case is sometimes used in Telugu, where in English we use some other case. Thus—

వారు ఆ సంగతి నాకు దాచినారు.

They hid that matter from me.

నాకు జడిసినాడు.

He was afraid of me

కొంచెము నేపటికి వస్తాను.

I will come in a little time.

చివరకు కోపపడి వెళ్ళిపోయినాడు.

At the end he went away in a passion.

నడిమికి కోసినాడు.

He cut it in the middle.

ఆ ఊరు ఇక్కడికి అమడకు కొంచెము తక్కువ. (గా ఉన్నది.)

It is rather less than eight miles from here to that village.

- 111 The *locative* case of an irregular noun (para. 141) is sometimes used as an instrumental case Thus—

గొడ్డట నరికినాడు. He cut it *with* an axe. (nom. గొడ్డలి. axe).

112. When several nouns are joined together, it is usual to put all in the nominative case, and add the demonstrative pronoun వారు or అవి, వీరు or ఇవి with the required inflexional ending; Thus—

పిఱగులు, గాలిచానులు, తెగులు, సంచకుము, వీటివల్ల కలిగే నష్టము ఎవరు చెప్పగలరు?

Who can tell the damage that arises from thunderbolts, storms, pestilence, and disease?

- 113 Telugu nouns are divided into two classes, namely—**regular** and **irregular**.

The *regular* nouns are divided into three declensions.

First Declension of Regular Nouns.

114. This declension includes all *masculine* nouns, of which the nominative singular ends in డు. All these nouns are of more than two syllables.

The *genitive singular* is formed by changing డు into ని.

The *nominative plural* is formed by changing డు into లు.

EXAMPLE.

Singular.

Plural.

N. తమ్ముడు	A younger brother.	తమ్ములు	Younger brothers.
G. తమ్ముని Of do.	తమ్ముల Of do.
D. తమ్మునికి To do.	తమ్ములకు To do.
O. తమ్ముని	or తమ్ముణ్ని. do.	తమ్ములను do.
V. తమ్ముడా O do.	తమ్ములారా O do.

115 The form of the objective case in న్ని, *e.g.*, తమ్మున్ని, is common in the Northern Circars. Final ని of the genitive case is sometimes changed into డి, and retained throughout, as, తమ్ముడి, తమ్ముడికి, *etc.*

116 The words కుమారుడు *a son* and అల్లుడు *a son-in-law* may take as their plurals either కుమాళ్లు and అల్లుళ్లు, or కుమాండ్లు and అల్లుండ్లు.

Exercise. Decline the following nouns—దేవుడు (*god*), మనుష్యుడు *a man*, స్నేహితుడు *a male friend*, రాముడు *Rama*, వైకుంఠుడు *a merchant*, సూర్యుడు *the sun*, చంద్రుడు *the moon*.

Second Declension of Regular Nouns.

117 This declension includes all nouns of more than two syllables ending in ము, ంము, or ఱము. All are neuter except పెండ్లము *a wife*.

The *genitive singular* is the same as the nominative.

The *nom. plural* is formed by adding లు to the *nom. singular*.

EXAMPLE

<i>Singular</i>	<i>Plural.</i>
N. గుర్రము.	గుర్రములు.
G. గుర్రము.	గుర్రముల.
D. గుర్రమునకు, or గుర్రముకు.	గుర్రములకు.
O. గుర్రమును.	గుర్రములను.
V. గుర్రమా.	గుర్రములారా.

118. The form గుర్రముకు is common in the *Northern Circars*.

119. Nouns of this declension may use *contracted* forms in the dative and objective case singular, and throughout the plural. These are formed by changing ము of the nominative singular into నికి (or నకు), న్ని, and లు, respectively, and lengthening the preceding vowel, if it be short. Thus—

Singular D. శుక్రానికి (or శుక్రానకు). O శుక్రాన్ని.

Plural. N. శుక్రలు. G శుక్రల. D. శుక్రలకు. O శుక్రలను.

120. The contracted form of the dative in నకు (as శుక్రానకు) is not often used, except by *verbal nouns*, which will be explained hereafter.

121. In this declension final ము is usually pronounced, and often written ం, as శుక్రం.

122. **Exercise.** Decline the following nouns—రాజ్యము a kingdom, రథము a car, దేశము a country, మొండము the trunk of the body.

Third Declension of Regular Nouns

123. This declension includes all nouns (except those which belong to the second declension) which have the *genitive singular* the same as the *nominative singular*.

124. The *nominative plural* is generally formed by adding లు to the *nominative singular*.

EXAMPLES.

	<i>Singular.</i>	<i>Plural.</i>		<i>Singular.</i>	<i>Plural</i>
125.	N. బిడ్డ.	బిడ్డలు.	N.	ప్రే.	ప్రేలు.
	G. బిడ్డ.	బిడ్డల.	G.	ప్రే.	ప్రేల.
	D. బిడ్డకు.	బిడ్డలకు.	D.	ప్రేకి.	ప్రేలకు.
	O. బిడ్డను.	బిడ్డలను.	O.	ప్రేని.	ప్రేలను.
	V. బిడ్డా.	బిడ్డలారా.	V.	ప్రే.	ప్రేలారా.

126. Nouns denoting *inanimate* things, especially those belonging to the third declension, sometimes use the objective case in the sense of a LOCATIVE or ABLATIVE case, as చెవిని in the ear.

127. Nouns borrowed from *foreign languages*, e.g., నౌకరు, are usually declined like nouns of the *third* declension.

128. Many nouns of the THIRD DECLENSION, and also IRREGULAR nouns, use peculiar forms in the *plural nominative* (and consequently throughout the plural, para. 109), which will now be explained. Most of these forms are *contractions* of an original plural, formed by merely adding లు to the nominative singular. In the common dialect, however, the contracted forms only are used.

PECULIAR FORMS OF THE PLURAL, USED BY NOUNS OF THE THIRD DECLENSION, AND BY IRREGULAR NOUNS.

(a) Nouns ending in టి, టు, ట్రి, ట్టు, డ్డి, or డ్డు, form the plural by changing these letters into ట్లు and డ్లు respectively. Thus—*Sing.* కోమటి, *Pl.* కోమట్లు, *Sing.* చోటు, *Pl.* చోట్లు, *Sing.* చెట్టు, *Pl.* చెట్లు, *Sing.* గుడ్డు, *Pl.* గుడ్లు.

(b) Nouns ending in డి, డు, రు, or లు, and nouns of more than two syllables ending in లి or రి, form the plural by changing these letters into ల్లు. Thus—*Sing.* పొడి, *Pl.* పొల్లు. *Sing.* తాడు, *Pl.* తాల్లు. *Sing.* పేరు, *Pl.* పేల్లు. *Sing.* కాలు, *Pl.* కాల్లు. *Sing.* కాగిలి, *Pl.* కాగిల్లు. *Sing.* పందిరి, *Pl.* పందిల్లు.

(c) Nouns ending in రు sometimes form the plural in ర్లు. Thus—*Sing.* పేరు, *Pl.* పేర్లు.

(d) A few nouns ending in డి, డు, టి, or టు, sometimes form the plural by changing these letters into ండ్లు, and ంట్లు, respectively. Thus—*Sing.* కాడి, *Pl.* కాండ్లు or కాట్లు. *Sing.* ఏడు, *Pl.* ఏండ్లు or ఏట్లు. When ం precedes final డి or డు of the singular nominative, the two may be changed in the plural into ండ్లు or ంట్లు. Thus—*Sing.* గుండు, *Pl.* గుండ్లు or గుట్లు. *Sing.* పండు, *Pl.* పండ్లు or పట్లు.

(e) Nouns ending in ల్లు and న్ను form the plural by changing the letters into ండ్లు or ంట్లు. Thus—*Sing.* ముల్లు. *Pl.* ముండ్లు or ముట్లు. *Sing.* కన్ను, *Pl.* కండ్లు or కట్లు.

(f) Nouns ending in యి or య్య (except రాయి which makes the plural రాళ్లు) form the plural by changing these letters in to తులు. The vowel preceding తులు is always long. Thus—*Sing.* నాయి or నయ్య, *Pl.* నాతులు.

(g) The nouns చేను *a field*, and వేను *a louse*, make their plurals చేలు and వేలు.

(h) All nouns, which do not come under these rules, form the plural by adding లు to the singular nominative.

(i) The vowel యి in the *first* syllable of a word is never changed, but in the last, or last two syllables of a word, is changed into ఉ in the plural. Thus—*Sing.* పిల్లి, *Pl.* పిల్లులు. *Sing.* పులి, *Pl.* పులులు. *Sing.* కొలిమి, *Pl.* కొలుములు.

(k) In words of more than two syllables ending in డి, లి or రి, the vowel యి preceding these letters, remains unaltered in the plural. Thus—*Sing.* కాసిలి, *Pl.* కాసిళ్లు. *Sing.* పందిరి, *Pl.* పందిళ్లు. *Sing.* కావిడి, *Pl.* కావిళ్లు.

On Irregular Nouns

129. There are a large class of Telugu nouns which are irregular in the *Singular*, i.e., they form their GENITIVE SINGULAR (and consequently all derived from it, paras. 106, 107) in a peculiar and irregular manner. The following rules explain the formation of these irregular genitives. When these are known, any irregular noun can be easily declined in the *singular* by applying the rules given in paras. 106, 108. The *plural* of any irregular noun can be easily ascertained by applying the rules given in para. 128. All irregular nouns are pure Telugu words. The irregular genitive always ends in యి.

N.B.—It is specially important that the student should remember that in the common dialect these nouns, instead of using the *irregular* genitive, constantly use the nominative for the genitive, and consequently are declined like nouns of the *third* declension. After learning the irregular genitives, the student can easily adapt his conversation to the peculiar usages of the locality in which he is placed.

130. **Rule I.** If a noun of more than two syllables, ending in లి, denotes something that has *animal or vegetable life*, the GENITIVE SINGULAR is the same as the nominative ; otherwise, it changes లి into టి. Thus—

<i>Sing. nom.</i>	<i>Sing. gen.</i>	<i>Pl. nom.</i>
నెమలి a peacock.	నెమలి	నెమళ్లు. Para 128. b.
కొగిలి an embrace.	కొగిటి	కొగిళ్లు. Para. 128. k.

131. **Rule II** With few exceptions, all *neuter* nouns ending in డు are irregular. All these, and all irregular nouns ending in రు (except వేరు, వేరు, ఊరు,) form the GENITIVE SINGULAR by changing these letters into టి. Thus—

<i>Sing. nom.</i>	<i>Sing. gen.</i>	<i>Pl. nom.</i>
పెరడు a yard.	పెరటి	పెరళ్లు. Para. 128. b.
నాడు a day.	నాటి	నాళ్లు.
గూడు a nest.	గూటి	గూళ్లు.
వరు a river.	వటి	వళ్లు, వర్లు. Para. 128. b. c.
నీరు water.	నీటి	నీళ్లు.
నుదురు the forehead.	నుదుటి	నుదుళ్లు.

132. Some irregular nouns ending in రు, also form the genitive singular in రి; as *Nom.* నోరు. *Gen.* నోటి or నోరి. *Nom.* గోరు. *Gen.* గోటి or గోరి.

133. The singular genitives of వేరు, వేరు and ఊరు are వేరిటి or వేరి, వేరి, and ఊరి.

134. **Rule III.** Some irregular nouns ending in లు form the GENITIVE SINGULAR by changing this letter into లి, others change it into టి. Thus—

<i>Sing. nom.</i>	<i>Sing. gen.</i>	<i>Pl. nom.</i>
కాలు a leg.	కాలి	కాళ్లు. Para. 128. b.
పగలు daylight.	పగటి	పగళ్లు.
చెల్లెలు a younger sister	చెల్లెలి	చెల్లెళ్లు.
కోడలు a daughter-in-law	కోడలి	కోడళ్లు.

The two last nouns also form their plurals in ండ్లు and ండ్లు, *e.g.*, చెల్లెండ్లు, చెల్లెండ్లు, కోడండ్లు, కోడండ్లు. The form in ండ్లు is the more grammatical.

The noun పాలు a share makes the *genitive singular* పాలి or పాలిటి.

135. **Rule IV.** Irregular nouns ending in ల్లు and న్ను form the GENITIVE SINGULAR by changing these letters into ంటి. Thus—

<i>Sing. nom.</i>	<i>Sing. gen.</i>	<i>Pl. nom.</i>
ఇల్లు a house.	ఇంటి	ఇండ్లు. Para. 128. e.
ముల్లు a thorn.	ముంటి	ముండ్లు or ముళ్లు.
కన్ను an eye.	కంటి	కండ్లు or కళ్లు.

136. **Rule V.** Irregular nouns ending in యి or య్యి, change this termination into తి to form the GENITIVE SINGULAR. The vowel preceding తి is always long. Thus—

<i>Sing. nom.</i>	<i>Sing. gen.</i>	<i>Pl. nom.</i>
నూయి or నుయ్యి a well.	నూతి	నూతులు. Para. 128. f.
చేయి a hand.	చేతి	చేతులు.
నేయి ghee.	నేతి.	

137. The following nouns are irregular :—

<i>Sing. nom.</i>	<i>Sin. gen.</i>	<i>Pl. nom.</i>	
కావిడి a yoke	కావిటి	కావిళ్లు.	Para. 128. b.
చావిడి a porch.	చావిటి	చావిళ్లు.	Do.
చోటు a place	చోటి	చోట్లు.	Para. 128. a.
ఒళ్లు the body.	ఒంటి	ఒళ్లులు.	Para. 128. h.
ప్రాద్దు morning	ప్రాద్దుటి	ప్రాద్దులు.	Do.
మాపు evening.	మాపటి	మాపులు.	Do.
చేను a field	చేని	చేలు.	Para. 128. g.

138. The following nouns ending in ను are declined as follows—

<i>Sing. nom.</i>	<i>Sing. gen.</i>	<i>Pl. nom.</i>
కొలను a tank.	కొలని	కొలనులు.
గూను a humped back.	గూని	గూనులు.
మాను wood.	మాని	మానులు.
మేను the body.	మేని	మేనులు.
చేను a field.	చేని	చేలు.
పేను a louse.	పేని	పేలు.
మీను a fish.	మీని	మీలు.

139. The following nouns ending in రు (*gram.* ఋ) form the genitive by changing రు into ర్తి, and the plural nominative by changing రు into ల్లు or by adding లు, namely—అరు *the neck*, కరు *a ploughshare*, కొరు *a spike*, గొరు *a sowing implement*, మిరు *elevated ground*.¹ Thus—

Sin. N. అరు. *G.* అర్తి. *Pl. N.* అర్లు or అరులు.

The terminations పరు and మరు, which often occur in the names of places, follow the above rule, *e. g.*, పాలపరు, *Palaparru* (a certain village), పాలపర్తి, and పామరు, *Pamaru*, పామర్తి.

140. In a few instances different nouns have the *same* form in the plural.

Thus—వేళ్లు is the plural of both వేరు *a root*, and వేలు *a finger*,
పండ్లు or పళ్లు is the plural of both పండు *fruit*, and పల్లు *a tooth, etc.*

As an *example* of the declension of an irregular noun, ఏరు *a river* is thus declined.—

Sing. N. ఏరు. G. ఏటి. D ఏటికి O. ఏటిని.

Pl. N. వళ్లు. G. వళ్ల. D వళ్లకు. O. వళ్లను.

141. Most of the irregular nouns, denoting inanimate things, form a **locative case** by changing ీ of their irregular genitive into ు, and adding ను at pleasure. Thus—ఇంటి (genitive of ఇల్లు *a house*), locative case ఇంట or ఇంటను *in the house*.

142. Nouns using the *objective case* as a locative or ablative case (Para. 126) occasionally drop final ను or ని. Nouns of the second declension use the plural objective case in this manner, and drop the final ను. Thus—

నేల పడినాడు. He fell on the ground.

నిద్ర లేచినాడు. He arose from sleep.

కొన్ని చోట్ల. In some places.

అన్ని విధముల or విధాల. In all ways.

II. POSTPOSITIONS

143. In Telugu there are certain words, called *postpositions*, which are affixed to nouns and pronouns, just as in English *prepositions* are prefixed to nouns and pronouns.

Postpositions are usually affixed to the genitive case; as—నాచేత by me, but the postposition గురించి or గూర్చి *about or concerning* is always affixed to the objective case; as—ఆ సంగతిని గురించి *concerning that matter*. A few postpositions such as బైట, మైన, కింద, దగ్గర, వెనుక are sometimes affixed to a dative case.

A few of the principal postpositions are as follows —

యొక్క	of.	న	in, on, with	చేత or చేతను	by.
నుంచి	from.	లో or లోను	in, on, among.	వల్ల or వల్లను	by.
పైన or మీద	upon.	అందు	in, on, among.	తో or తోడ	with.
కింద	under	కొరకు or కై	for.	దగ్గర or దగ్గర	near.
వలె	like.	నిమిత్తము	for.	వద్ద (gram యొద్ద)	near.

144. The postposition యొక్క is often added to the genitive without altering its meaning ; as—తల్లిప్రేమ or తల్లియొక్క ప్రేమ *a mother's love* ; but whenever a word intervenes between the genitive and the word which governs the genitive, then యొక్క is generally affixed : as—తల్లియొక్క అపరిమితమైన ప్రేమ *the boundless love of a mother*.

145. The postposition న is only affixed to genitives ending in *u* of nouns denoting *inanimate* things (compare para. 126) ; as—బండ్లు *a bank*, బండ్లన *on the bank*. When న is affixed to a noun of the *second* declension, the final letter ము is often dropped, and the preceding vowel, if short, is lengthened. as—కాగితమున or కాగితాన *on paper*, మార్గమున or మార్గాన, etc (*See the note (?)*)

146. When the postposition అందు is affixed to a genitive, it is commonly changed into యందు ; but when affixed to a singular noun of the *second* declension, final ము and అందు are contracted into మందు ; as—ఊరి యందు, పుస్తకములయందు, పుస్తకమందు. According to grammar whenever అందు is affixed to a genitive ending in *u*, it may be changed into నందు ; as—చెట్టునందు, పుస్తకమునందు.

147. The *irregular nouns* instead of using the locative case mentioned above (para. 141) may also use the ordinary form made by adding the postposition లో to the genitive ; as—ఇంట or ఇంటిలో *in the house* ; but, when లో is used, contraction often takes place ; as—ఇంటిలో contracted ఇంట్లో ; నోటిలో contracted నోట్లో. 1

148. Subjoined is a list of the principal Telugu postpositions, as used in common conversation. They are derived from various sources; many of them (*e.g.*, వైపున, నిమిత్తము) are merely *cases of nouns*. In the following list the most common meanings only are given. Other idiomatic meanings can be easily learnt from observation. The postpositions already given are not here repeated.

పట్టి on account of, because of—కంటె than—కోసము (*gram.* కోసము) for—అర్థము for—మూలము through—గుండా, ద్వారా through—విషయము about—పట్ల about—ప్రకారము according to—చొప్పున at the rate of, according to—ఎడల in reference to—కొద్దీ (*or* కొలది) in proportion to—తరువాత after—వెనుక (*or* వెనక) behind—దాకా, మట్టుకు (*gram.* మట్టునకు) until, as long as, as far as—వంక towards—సమీపమున, క్షణ (*vulg.* కాడ,) దాపున, సరస (*or* సరసను,) చేరువ (చేంత) near—పట్టున at, close to—ముందర, ఎదుట in front of, before—వైపున, పక్కను, on the side—ఇవతల (*or* ఈవల) on this side—అవతల (*or* ఆవల) on the other side—లోపల inside—బయట, వెలపల outside—నడుమ, మధ్య (*gram.* మధ్యమున) సందున between—వెంటడి, వెంట with

149. The genitive case of a postposition is often used as an *adjective*. (Compare paras. 210 and 153.) Thus—ఆ కింది రాయి. *That under stone—or—The stone which is underneath.* కొండ కింది నేల. *The land below the hill.* ఆ గ్రంథములోని కథలు. *The stories in that book.* నాయం దలి అనుగ్రహము. *Their favour towards me.* Compare the English expressions—*The above passage—An after thought—The under cut, etc*

III. ADJECTIVES

150. Telugu adjectives are *indeclinable*, *i.e.*, they do not vary in gender, number, or case; as—పెద్ద ఇల్లు *a great house*, పెద్ద ఇంట్లలో *in great houses*.
151. Telugu adjectives have no distinct forms for the *comparative* and *superlative* degrees. These are either expressed by such adverbs as

బహు *very*, నిండా *much*, etc., or by the use of the ordinary forms preceded by the object with which it is compared to which certain postpositions, are attached. Thus the comparative is expressed by using the affix కంటె; నాకంటె వాడు పెద్దవాడు he is older than I am. ఆ పుస్తకముకంటె ఈ పుస్తకము మంచిది this book is better than that one

The superlative may be expressed by using the affix లో with a word signifying all, వారందరిలో ఆయన మంచివాడు he is the best of them all.

152. The force of the SUPERLATIVE degree is sometimes expressed by repeating the adjective. A *distributive* meaning is also implied. Thus ఈ దినము మంచిమంచి కూరలు వండినారు. *To-day they cooked several very excellent curries*

153. In Telugu, as in English, a *noun* is often used as an *adjective*. But when a noun is thus used in Telugu, it is always, except it be a noun of the second declension, put in the *genitive case*. Thus—

చెరువు	a tank.....	చెరువు నీళ్లు	tank water.
వరు	a river.....	వటి ఇసుక	river sand.
ఇసుక	sand....	ఇసుక నేల	sandy soil.

154. Nouns of the second declension, when used as adjectives, affix అయిన or change ము into పు. The form with అయిన is always used in common conversation, except in the case of such words as denote something *material* (e.g., నీసము *lead*), which always change ము into పు. Thus—

గుర్రము	a horse.....	గుర్రపు సాల	a horse-stable.
నీసము	lead.....	నీసపు గుండ్లు	leaden bullets.
నిజము	truth.....	నిజమయిన మాట	a true word.
అందము	beauty.....	అందమయిన స్త్రీలు	beautiful women.

Such an expression as ఆ గుర్రము తోక might occur; but గుర్రము would then be used, not as an *adjective*, but as a *genitive case*; hence the

expression would not mean *that horsetail* (which would in Telugu be ఆ గుర్రపు తోక), but *that horse's tail*. So in the plural ఆ గుర్రముల తోకలు *those horses' tails*, ఆ గుర్రపు తోకలు *those horsetails*.

Many adjectives not ending in ము affix అయిన at pleasure without altering the meaning; as—సొగసు or సొగసైన పిట్ట *a pretty bird*. The word అయిన is the past relative participle of అవు to become, when used as an affix, it means who (or which) is, was, are, or were. నిజమైన మాట *a true word* is literally *a word which is true*.

155. Some Telugu adjectives may at pleasure add ఆటి or పాటి; as పొడుగు or పొడుగాటి, సన్న or సన్నపాటి.

156. Some adjectives ending in చ, and denoting qualities in reference to sight, taste, and smell, when prefixed to a noun or pronoun, sometimes insert ని; as తెల్ల బట్ట or తెల్లని బట్ట *white cloth*. Instead of ని, the letter టి is sometimes inserted; as నల్లటి మనిషి *a man of dark complexion*, ఎర్రటి మనిషి *a man of fair complexion*.

157. When an adjective (or a noun used as an adjective) ending in య is prefixed to a noun commencing with a vowel, the consonant ట్ is inserted; as నిలువు *standing*, అద్దము *a mirror*, నిలువులద్దము *a pier glass*. పెంకు *a tile*, ఇల్లు *a house*, పెంకుటిల్లు *a tiled house*.

158. Sanscrit adjectives are used as adjectives in Telugu, after being first transformed into NOUNS, by taking the Telugu noun terminations, and then having అయిన affixed to them. Thus from the crude Sanscrit adjective శ్రేష్ఠ *excellent* is formed the Telugu noun శ్రేష్ఠుడు *an excellent man*, the feminine noun శ్రేష్ఠురాలు *an excellent woman*, and the neuter noun శ్రేష్ఠము *an excellent thing*. To these words the affix అయిన is added, and they are then used as ADJECTIVES. Thus—

శ్రేష్ఠుడయిన ఋషి.

An excellent Rishi *Lit.* A Rishi, who is an excellent man.

శ్రేష్ఠురాలయిన సరస్వతి.

The excellent Sarasvati *Lit.* Sarasvati, who is an excellent woman.

శ్రేష్ఠమయిన ఆవు.

An excellent cow. *Lit.* A cow, which is an excellent thing.

శ్రేష్ఠులయిన స్నేహితులకు.

To excellent friends. *Lit.* To friends, who are excellent persons.

శ్రేష్ఠరాళ్లయిన స్త్రీలు. (*Grammat.* శ్రేష్ఠరాండ్రయిన.)

Excellent women. *Lit.* Women, who are excellent women.

159. When these adjectives qualify a feminine noun in the plural, they often take the *masculine* form ; as శ్రేష్ఠులయిన స్త్రీలు.

160. When these adjectives qualify a neuter noun in the plural, they may take either the singular or the plural form. The *singular* form is most common Thus—

శ్రేష్ఠములయిన ఆవులు or శ్రేష్ఠమయిన ఆవులు.

Excellent cows.

161. In common talking, the singular neuter form in ము is often used to qualify *masculine* and *feminine* nouns of either number. Thus—

ప్రియమయిన స్నేహితుడు. (*For* ప్రియుడయిన స్నేహితుడు.)

A dear friend.

ప్రియమయిన స్నేహితులకు. (*For* ప్రియులయిన స్నేహితులకు.)

To dear friends.

162. Instead of adding అయిన to the singular neuter of these words, final ము may be changed into పు (para. 154.) Thus విచిత్రమయిన కథ or విచిత్రపు కథ.

163. When one of the abovementioned words is used in the predicate, it may remain unaltered, or may take the affix అయిన with the pronominal affixes attached to it. In the masculine and feminine the *former* is most common, and in the neuter the *latter* is most common. Thus—

ఆయన శ్రేష్ఠుడు (శ్రేష్ఠుడయినవాడు *not common*.)

He is an excellent man.

ఆమె శ్రేష్ఠురాలు

She is an excellent woman

వారు శ్రేష్ఠులు.

They are excellent persons.

అది శ్రేష్ఠమయినది. (Or శ్రేష్ఠము.)

That is an excellent thing. *Lit.* That is a thing which is an excellent thing.

ఈ పుస్తకములు శ్రేష్ఠమయినవి.

These books are excellent

164. The word అయిన is used in Telugu, where in English one noun is put in APPPOSITION to another Thus—

మీ తాత అయిన రామయ్య.

Your grandfather Ramayya. *Lit.* Ramayya, who is your grandfather.

శివుని భార్య అయిన పార్వతి.

Parvati, the wife of Siva. *Lit.* Parvati, who is the wife of Siva.

165. In common talking, however, అయిన is sometimes omitted; as నా తమ్ముడు రామస్వామి instead of నా తమ్ముడయిన రామస్వామి. *My brother Ramaswami.*

166. It may be here mentioned that the words గల and లేని are often placed after a noun, and give it the force of an *adjective* signifying

possessed or *not possessed* of the thing signified by the noun. Thus—
 ధనము *riches*, ధనముగల మనిషి *a rich man*, దయలేని స్నేహితుడు
an unkind friend.

On Sanscrit Adjectives preceding Sanscrit Nouns

167. A Sanscrit adjective preceding a Sanscrit noun may drop its Telugu terminations, and be compounded with the noun according to the rules of *Sanscrit Grammar*. This, however, is not very common in conversation. Thus from the Sanscrit దుష్ట *wicked* is formed దుష్టుడు *a wicked man*.—But instead of saying దుష్టుడయిన రాక్షసుడు, we may also say దుష్ట రాక్షసుడు. In like manner, instead of శ్రేష్ఠమైన అశ్వము, we may say శ్రేష్ఠాశ్వము.

Chapter VI

ON PRONOUNS, COMPOSITE NOUNS, ADVERBS, CONJUNCTIONS, INTERJECTIONS, AND NUMERALS.

1 PRONOUNS

168. Telugu pronouns are subdivided as follows:—(1) personal and demonstrative pronouns—(2) the reflexive pronoun—(3) interrogative pronouns—(4) indefinite pronouns—(5) demonstrative adjective and interrogative adjective pronouns—(6) possessive adjective pronouns—(7) pronouns referring to number—(8) distributive pronouns.

The manner in which *relative* pronouns are expressed in Telugu will be explained in a future chapter.

The Telugu pronouns are declined upon the same general principles as the nouns, and may like them affix postpositions.

(1) Personal and Demonstrative Pronouns

- 169 నేను *I*, the pronoun of the **first person**, has two forms in the plural, namely—మేము, which excludes, and మనము, which includes the persons addressed. Thus—A European speaking of other Europeans to Hindus says—*We* (మేము) *are Europeans*, but—*We* (మనము) *are men*. Hence in *prayer* మేము only can be used.

నేను is declined as follows:—

	Singular.	1st Plural.	2nd Plural.
N.	నేను I.	మేము	మనము We.
G.	నా of me.	మా	మన of us.
D.	నాకు to me.	మాకు	మనకు to us.
O.	నన్ను me.	మమ్ము or మమ్మును	మనను or మనలను us.

170. Instead of మమ్ము and మిమ్ము the forms మమ్ములను and మిమ్ములను are sometimes used. (Paras. 169, 171.)

171. నీవు *Thou*, the pronoun of the **second person**, is declined as follows. —

<i>Singular</i>		<i>Plural</i>	
N. నీవు	Thou	మీరు	Ye, or you.
G. నీ	of thee.	మీ	of ye, or you.
D. నీకు	to thee.	మీకు	to ye, or you.
O. నిన్ను	thee.	మిమ్ము, or మిమ్మును	ye. or you.

It must be observed that నీవు and మీరు take కు and ను in the dative and the objective case, which is contrary to the general rule. (Paras. 106, 107)

172. When addressing an inferior, or a child, the singular నీవు is used. When addressing a person of some respectability (*e.g.*, a Munshi) the plural మీరు like *you* in English) is always used, followed by a verb in the plural. When addressing God in prayer, నీవు is always used.

173. The pronouns of the **third person** are the demonstrative pronouns వాడు *that man, he*; అది *that woman, she, it*, and వీడు *this man, he*; ఇది *this woman, she, it*.

174. These pronouns have the following peculiarity :—In the *singular* the word used in the masculine (namely వాడు, or వీడు) is distinct from the word used in the feminine and neuter, which are both represented by the same word (namely అది, or ఇది). In the *plural* the masculine and feminine are both represented by the same word (namely వారు, or వీరు), and the neuter uses a distinct word (namely అవి, or ఇవి). This peculiarity must be specially noticed, as it also pervades the verbs.

వాడు and వీడు are declined as follows:—

SINGULAR.

<i>Masculine.</i>		<i>Feminine and Neuter.</i>	
N. వాడు	That man, or he.	అది	That woman, she; or that thing, it.
G. వాని	of him.	దాని	of her, or it.
D. వానికి	to him	దానికి	to her, or it.
O. వాని, or వాణ్ని	him.	దాని, or దాన్ని	her, or it.

PLURAL

*Masculine and Feminine.**Neuter.*

N. వారు, or వాండ్లు	Those men, or women, they	అవి	Those things, they.
G. వారి, — వాండ్ల		of them.	వాటి
D. వారికి — వాండ్లకు		to them.	వాటికి
O. వారిని, — వాండ్లను		them.	వాటిని

SINGULAR.

*Masculine.**Feminine and Neuter.*

N. వీడు	This man, or he	ఇది	This woman, she ; or this thing, it.
G. వీని	of him.	దీని	of her, or it.
D. వీనికి	to him.	దీనికి	to her, or it.
O. వీని, or వీణ్ని	him.	దీని, or దీన్ని	her, or it.

PLURAL.

*Masculine and Feminine.**Neuter.*

N. వీరు, or వీండ్లు	These men or women, they.	ఇవి	These things, they.
G. వీరి, — వీండ్ల	of them.	వీటి	of them.
D. వీరికి, — వీండ్లకు	to them.	వీటికి	to them.
O. వీరిని, — వీండ్లను	them.	వీటిని	them .

When the postposition లో is affixed to దాని and దీని, the words దానిలో and దీనిలో are sometimes in the colloquial pronounced దాంట్లో and దీంట్లో. In the plural వాండ్లు and వీండ్లు are often pronounced వాళ్లు and వీళ్లు.

175. In addition to వాడు and వీడు the following masculine pronouns of the third person are also used, అతడు (or అతను), ఆయన that man, he,

ఇతడు (or ఇతను), ఈయన *this man, he*. These words which have no plural, are declined as follows :—

N. అతడు (or అతను.)	ఆయన	He.
G అతని	ఆయన	of him.
D. అతనికి	ఆయనకు	to him.
O. అతని, or అతణ్ని	ఆయనను	him.

176. In addition to అది and ఇది (in their *feminine* signification) the words ఆబిడె, ఆమె, *that woman, she*, and ఈబిడె, ఈమె, *this woman, she*, are frequently used ఆబిడె and ఈబిడె are commonly pronounced ఆవిడ and ఈవిడ. These words have no plural, and are declined as follows :—

N. ఆబిడె (or ఆవిడ.)	ఆమె	She.
G. ఆబిడె	ఆమె	of her.
D. ఆబిడెకు	ఆమెకు	to her.
O. ఆబిడెను	ఆమెను	her.

177. The words వాడు, వీడు, అది, ఇది are used of a person of very inferior position; అతడు, ఇతడు, ఆబిడె, ఈబిడె are used of persons of respectability; and ఆయన, ఈయన, ఆమె, ఈమె are used to mark respect. ఆయన is sometimes followed by a verb in the *plural*.

When speaking of a respectable *child*, అతడు is used in the masculine, and ఆ పిల్ల (*that child*) in the feminine.

N. B.—The use of వాడు, వీడు, అది and ఇది should be avoided until they can be used with discrimination or offence might be given.

178. In the plural వాండ్లు and వీండ్లు are used in reference to persons of inferior position only, and వారు and వీరు in reference to respectable persons. As a mark of great respect వారు and వీరు, followed by a verb in the plural, are sometimes used in reference to a single individual.

179. When speaking of an English gentleman and lady, the words దొరగారు and దొరసానిగారు are affixed to their respective names, *e.g.*, మార్టిన్ దొరగారు *Mr. Martin*, మార్టిన్ దొరసానిగారు *Mrs. Martin*. When speaking of a respectable native, the word గారు is added to the name; as—రామయ్యగారు *Mr. Ramayya*. The word గారు is also attached as a mark of respect to such words as తల్లి, తండ్రి, మునిషీ, etc. The affixes దొరగారు, దొరసానిగారు and గారు are always followed by a verb in the plural

(2) The Reflexive Pronoun

180. The reflexive pronoun తాను *self* is thus declined:—

<i>Singular.</i>	<i>Plural.</i>
N. తాను	తాము, or తమరు.
G. తన	తమ, or తమరి.
D. తనకు	తమకు, or తమరికి.
O. తనను, or తన్ను	తమ్ము, తమ్మును, or తమరిని.

181. The plural తమరు is often used instead of మీరు as a term of great respect. Thus—తమ సెలవుప్రకారము *in accordance with your honor's permission*. When thus used the forms తమరి, తమరికి and తమరిని are generally employed instead of తమ, తమకు and తమ్ము.

182. The reflexive pronoun తాను (except when used in the plural number instead of మీరు) can only be used in reference to the *subject* of a principal verb in the *third* person; and whenever such a reference is required to be made, తాను should always be used.

N.B.—Care should be taken to use this idiom correctly.

On Emphatic Pronouns

183. The force of the emphatic expressions—*I myself, you yourself, etc.*, may be expressed in Telugu by emphatic ^{నేనే} as నేనే, *I myself*. Such

English expressions as—*Of myself*, etc., implying spontaneous action, are expressed in Telugu by prefixing the dative case, or the genitive with అంతట, to the emphatic form of the pronoun; as తనకు తానే వచ్చినాడు—or—తనంతట తానే వచ్చినాడు *He came of himself* ఆ ఆవు దానికి అదే వచ్చినది or తనకు తానే వచ్చినది or దానంతట అదే వచ్చినది. *That cow came of itself*. The same meaning is also sometimes expressed by the use of అయి, as తనకు తానయి వచ్చినాడు *He came of himself*. Such an expression as—*As for myself*—is expressed in Telugu by adding అయితే; as నేనయితే and also by, నామట్టుకు నేను *as for myself*.

(3) Interrogative Pronouns

184. The Interrogative pronoun ఎవడు *who* ' *which man* ' and ఏది *which woman* ' or *which thing* ' is thus declined —

SINGULAR

Masculine.

Feminine and Neuter.

N. ఎవడు	Which man ? or who ?	ఏది	Which woman ? or which thing ?
G. ఎవని	of whom ?	దేని	of which ?
D. ఎవనికి	to whom ?	దేనికి	to which ?
O. ఎవని or ఎవణ్ని	whom ?	దేని or దేన్ని	which ?

PLURAL

Masculine and Feminine.

Neuter.

N. ఎవరు	Which men ? or women ? who ?	ఏవి	Which things ?
G. ఎవరి	of whom ?	వేటి	of which ?
D. ఎవరికి	to whom ?	వేటికి	to which ?
O. ఎవరిని	whom ?	వేటిని	which ?

English expressions as—*Of myself*, etc., implying spontaneous action, are expressed in Telugu by prefixing the dative case, or the genitive with అంతట, to the emphatic form of the pronoun; as తనకు తానే వచ్చినాడు—or—తనంతట తానే వచ్చినాడు *He came of himself* ఆ ఆవు దానికి అదే వచ్చినది or తనకు తానే వచ్చినది or దానంతట అదే వచ్చినది. *That cow came of itself*. The same meaning is also sometimes expressed by the use of అయి, as తనకు తానయి వచ్చినాడు *He came of himself*. Such an expression as—*As for myself*—is expressed in Telugu by adding అయితే; as నేనయితే and also by. నామట్టుకు నేను *as for myself*.

(3) Interrogative Pronouns

184. The Interrogative pronoun ఎవడు *who* ' *which man* ' and ఏది *which woman* ' or *which thing* ? is thus declined :—

SINGULAR

Masculine.

Feminine and Neuter.

N. ఎవడు	Which man ? or who ?	ఏది	Which woman ? or which thing ?
G. ఎవని	of whom ?	దేని	of which ?
D. ఎవనికి	to whom ?	దేనికి	to which ?
O. ఎవని or ఎవణ్ణి	whom ?	దేని or దేన్ని	which ?

PLURAL

Masculine and Feminine.

Neuter.

N. ఎవరు	Which men ? or women ? who ?	ఏవి	Which things ?
G. ఎవరి	of whom ?	వేటి	of which ?
D. ఎవరికి	to whom ?	వేటికి	to which ?
O. ఎవరిని	whom ?	వేటిని	which ?

185. In the singular the forms ఎవతె (or ఎవరై), *dat.* ఎవతెకు, *obj.* ఎవతెను are generally used in reference to a *female* of inferior rank; and the plural ఎవరు, followed by a verb in the plural, is generally used in reference to a single individual, male or female. The form ఏది has also the form ఏది in less common use.

186. All pronouns ending in డు sometimes take డి in the genitive instead of ని; as—వాడు, వాడికి, ఎవడికి, *etc.* The form of the objective in ఇచ్చి (e.g., వాణ్ని) is most common in the Northern Circars.

187. The pronoun ఏమి *what?* uses a genitive ఏమిటి, and a dative ఏమిటికి. This word (like *what* in English) may stand in the place of a NOUN; as—*What (ఏమి) (do you want?)* Or in the place of an ADJECTIVE, as—*What books (ఏమి పుస్తకాలు) (do you want?)*

(4) Indefinite Pronouns

188 Indefinite pronouns are formed by adding అయిన to the various interrogative pronouns. The addition of the conjunction యు or ను gives the same force when the verb is in the negative.

ఈ పండ్లలో ఏదైనా తీసుకో Take any of these fruits.

అక్కడ ఎవరైనా ఉన్నారా Is there any one there?

ఎవరును లేరు There is no one.

The forms in అయిన may also be used as adjectives as—

ఏదైన ఒక పుస్తకము తీసుకరా Bring any book.

(5) Demonstrative Adjective and Interrogative

Adjective Pronouns

189. There are two demonstrative adjective pronouns, namely—ఆ *that*, or *those*, and ఈ *this*, or *these*. There is one interrogative adjective

pronoun. namely—*ఏ which* ' All these adjective pronouns are indeclinable. Thus—*ఏ మనిషి which man* ' *ఏ ఇంట్లో in which house* ? *ఆ ఇంట్లలో in those houses*. *ఈ బల్లమీద upon this table*.

(6) Possessive Adjective Pronouns.

190. There are no distinct possessive adjective pronouns in Telugu. but their place is supplied by the genitive cases of the preceding pronouns, *e.g.*, *నా of me*, i.e., *my* ; *నీ thy* ; *మా our* ; *మీ your* ; *వాని, or అతని, or ఆయన his* ; *దాని, or ఆమె her* ; *etc.* Thus—*నా తమ్ముడు my brother* ; *మీ కలము your pen* ; *ఆయన పుస్తకములు his books*.

(7) Pronouns referring to Number

191. The following pronouns, which refer to number, have no singular :—

Masculine and Feminine.

Neuter.

ఎందరు How many (*persons*) ? ఎన్ని How many (*things*) ' ఎంత How much.
ఇందరు So many (*persons*). ఇన్ని So many (*things*). ఇంత So much.
అందరు All (*persons*). అన్ని All (*things*). అంత So much, all.
కొందరు Some, few (*persons*). కొన్ని Some, few (*things*). కొంత A little.

All these pronouns are declined alike. అందరు is declined as an example—

Masculine and Feminine.

Neuter.

N. అందరు

అన్ని

G. అందరి

అన్నిటి

D. అందరికి

అన్నిటికి

O. అందరిని

అన్నిటిని

192. Instead of the above masculine and feminine forms the words ఎంత మంది, ఇంత మంది, అంత మంది, కొంత మంది may be used. The word మంది means *persons*.

(8) Distributive Pronouns

ON THE TRANSLATION OF *each, every*

193. The word ఒక్కొక్క, the reduplication of ఒక *one*, is equivalent to the word *each*, and *every*, when used as an adjective; and the words ఒక్కొక్కడు, ఒక్కొక్కతె, ఒక్కొక్కటి (para. 231) are equivalent to *each man, each woman, each thing*. The Sanskrit word ప్రతి is also used in the sense of *each*. The meaning of *each* or *every* is also often expressed by the reduplication of the noun Thus—

ఒక్కొక్క మొగవానికి (or ఒక్కొక్కనికి or ప్రతివానికి or మొగవాడు ఒకటింటికి) (para. 238) బేడ చొప్పున ఇవ్వ వచ్చును. Or—బేడ బేడ. You may give to each man at the rate of two annas. Or—per man. ఒక్కొక్క ఆడమనిషికి (or ఒక్కొక్కతెకు or ప్రతిదానికి or ఆడమనిషి ఒకటింటికి) పావలా చొప్పున ఇచ్చినాను. Or—పావలా పావలా.

I gave at the rate of four annas to each woman. Or—per woman.

ఆయన ముద్ద ముద్దకు నీళ్లు తాగుతాడు. Or—ప్రతిముద్దకు.

He drinks water at every mouthful.

ఊరూరు తిరిగినాడు. Or—ప్రతి ఊరు.

He wandered over every village Or—village after village.

ఇల్లిల్లు చూచినాను. Or—ప్రతి ఇల్లు.

I saw every house.

ఆ చిన్నవాణ్ని ఇంటింటా వెతికినారు. Or—ప్రతి ఇంట్లో (para. 141).

They sought for the boy in every house.

రాతిరాతికి మ్రొక్కినాడు. Or—ప్రతిరాతికి.

He worshipped every stone. Or—stone after stone.

194. NOTE.—When reduplication is used, and the first noun is put in the nominative with కి or కు attached to it, it denotes *exchange*. Thus—

రాయికి రాయి ఇస్తాను. I will give stone for stone.

ఇల్లుకు ఇల్లు ఇచ్చినాడు. He gave house for house.

195. NOTE.—When reduplication takes place, and the last noun takes adverbial గా, it denotes *continuity of action*; as క్రమక్రమముగా *by degrees*; బొట్టు బొట్టుగా *drop by drop*.

196. Each followed by *his own, her own, its own, or their own*, is expressed by ఎవరు or ఏ, followed by వాడు or ఆ. Thus—

ఎవరి పని వారు చూచుకోవలసినది.

Each must attend to his own work.

ఏ నెల జీతము ఆ నెల ఇచ్చినాను.

I paid each month's wages in its own month.

197. Such sentences as—*Each of the two has a different colour—Each of the four must do different work*—are expressed by the reduplication of the numeral. Thus—

రెంటికి రెండు రంగులు ఉన్నవి. నలుగురు నాలుగు పనులు చేసుకోవలసినది.

ON THE TRANSLATION OF *apiece, both, per head*.

198. In distributing to different persons the action expressed in English by the words, *apiece, both, per head*, is expressed in Telugu by చెరి, చెరిసగము (two only) and తలా many. Thus—

వారికి చెరినాలుగు రూపాయిలు ఇయ్యి.

Give them four rupees apiece.

వారిద్దరికి ఈనాము ఇచ్చి, చెరిసగము పుచ్చుకోమను.

Give a present to both, and tell them to take half each.

వారందరికి తలా ఒక పావులా ఇచ్చిన్నాను.

I paid them all at the rate of four annas per head.

ON THE TRANSLATION OF *several, respective, various, etc.*

199. The words *several, respective, various, etc.*, are rendered in Telugu by the reduplication of pronouns. Thus—

ఏ యే ఊళ్లలో తిరిగినాడు?

In what various villages did he wander?

ఆయా ఊళ్లలో తిరిగినాడు.

He wandered about in various villages. (Or—sundry).

వారి వారి ఇండ్లు అమ్ముకొన్నారు.

They sold their respective houses. (Or—several).

ON THE TRANSLATION OF *another*

200. The word *one*, followed by *another*, is expressed in Telugu by using ఒక, ఒకడు, ఒకతె, or ఒకటి in each member of the sentence. This form is often used in Telugu where in English the word *different* or *distinct* is used. Thus—

ఇది ఒక కథ, అది ఒక కథ.

This is one story, and that is another, *i.e.*, this is quite a different story from that.

వారు ఒకరు, మేము ఒకరము.

They are one, and we are another, *i.e.*, they are quite distinct from us.

ఒకణ్ణి పిలిస్తే, ఒకడు వస్తాడు.

If I call one man, another comes.

ఒకటి కావలసి ఉంటే, ఒకటి తెస్తావు.

If I want one thing, you bring another.

ఒకరిని ఒకరము ఎప్పుడున్ను చూడలేదు.

We have never seen one another.

ఒకప్పుడు వింటాడు, ఒకప్పుడు వినడు.

One time he listens, and another time he does not.

201. The word *another*, in the sense of *an additional one*, is expressed in Telugu by the words ఇంకొక, ఇంకొకడు, ఇంకొకతె, ఇంకొకటి. Thus—

మూడు రూపాయిలు చాలవు. ఇంకొకటి దయచేయండి.

Three rupees are not enough. Please give another one.

II. COMPOSITE NOUNS.

202. By affixing వాడు, వారు, వాండ్లు, ది (or అది), and వి (for అవి) to adjectives, and the genitive cases of nouns (and—as will be hereafter shown—to some other parts of speech) (para. 540) a class of words is formed, to which we shall give the distinctive name **composite nouns**.

Thus for instance, when వాడు is attached as an affix to the adjective చిన్న *little*, the composite noun చిన్నవాడు is formed, which is masculine,

and means *a boy*. When వాండ్లు or వారు is affixed to చిన్న, the composite noun చిన్నవాండ్లు (or చిన్నవారు) is formed, which is masculine and feminine, and means *children*. When ది (for అది) is affixed to the adjective చిన్న, the composite noun చిన్నది is formed, which, if feminine, means *a girl*, and, if neuter, *a little one* (e.g., *a little box*). When వి (for అవి) is affixed to the adjective చిన్న, the composite noun చిన్నవి is formed, which is neuter, and means *little ones* (e.g., *little boxes*).

In the same manner from the word వంట (the genitive singular of వంట *cooking*) is formed the composite noun వంటవాడు *a cook*; from రొట్టెల (the genitive plural of రొట్టె *bread*) is formed రొట్టెలవాడు *a baker*; from పని *work* is formed పనివాండ్లు *work-people*.

When the words వాడు, వాండ్లు, వారు, ది (for అది) and వి (for అవి) are thus used, they are called **pronominal affixes**.

203. Nouns of the 2nd declension, all of which end in ము, change ము into పు or add అయిన, before taking the *pronominal affixes*. The latter is the more common form, except in the case of such words as express something *material* (e.g., సీసము *lead*) which always change ము into పు. Thus—గుర్రపువాండ్లు *grooms*, సీసపుది *a leaden one*, అందమయినవారు *beautiful people*, నిజమయినది *a true one*. (See para. 154.)

204. It has already been stated (see para. 166) that the words గల and లేని are often placed after a noun, and give it the force of an adjective; as—ప్రేమగల స్నేహితుడు *a loving friend*. After గల or లేని we may add the *pronominal affixes*; as—బుద్ధిగలవాడు *a wise man*, బుద్ధిలేనివాడు *a fool*, కారముగలవి *things hot to the taste*.

205. Composite nouns ending in ది form the *vocative* by changing ది into దానా; as—గొల్లది. *voc.* గొల్లదానా. In the plural వారు is changed into వారతారా to form the *vocative*; as—గొల్లవారు, *voc.* గొల్లవారలారా.

The subjoined noun is declined as an example—

SINGULAR.

<i>Masculine.</i>		<i>Feminine.</i>	
N. గొల్లవాడు	A man of the [herdsman's caste]	గొల్లది	A woman of the [herdsman's caste].
G. గొల్లవాని		గొల్లదాని	
D. గొల్లవానికి		గొల్లదానికి	
O. గొల్లవాని, or గొల్లవాణ్ణి		గొల్లదాని, or గొల్లదాన్ని	
V. గొల్లవాడా		గొల్లదానా	

PLURAL.

Masculine and Feminine.

N. గొల్లవారు	or గొల్లవాండ్లు	People of the [herdsman's caste].
G. గొల్లవారి	— గొల్లవాండ్ల	
D. గొల్లవారికి	— గొల్లవాండ్లకు	
O. గొల్లవారిని	— గొల్లవాండ్లను	
V. గొల్లవారలారా	— గొల్లవాండ్లారా	

In the singular masculine ని is sometimes changed into డి ; as—
గొల్లవాడి, గొల్లవాడికి, etc

206. Instead of వాడు and అది (*fem.*) the words ఆయన and ఆమె are sometimes affixed to show more respect. Thus Pariahs constantly say—
గొల్లాయన (contracted from గొల్ల ఆయన) instead of గొల్లవాడు.

207. Instead of the pronominal affixes the word మనిషి is also sometimes used ; but this is most commonly used in reference to *females*. Thus instead of గొల్లది the form గొల్లమనిషి is often used.

Constant reference will be made throughout the remainder of this book to **composite nouns** and **pronominal affixes**. It is therefore necessary that the student should carefully remember the exact meaning of these particular terms, as here explained.

III. ADVERBS.

208. Many Telugu adverbs are formed by affixing గా to adjectives or nouns ; as—సుఖము *happiness*, సుఖముగా *happily*.

209. In Telugu many words which are usually regarded as ADVERBS, and also some POSTPOSITIONS, admit of being partially declined. For example—

అక్కడ *there*, అక్కడి *of that place*, అక్కడికి, అక్కడినుంచి, *etc.* In the same manner are declined ఎక్కడ *where* ' and ఇక్కడ *here*.

అప్పుడు *then*, అప్పటి *of that time*, అప్పటికి, అప్పటినుంచి, *etc.* In the same manner are declined ఎప్పుడు *when* ' and ఇప్పుడు *now*.

అందు *there* (obsolete), అందుకు *thereto*, అందువల్ల, or అందుచేత *thereby*, అందులో *therein*, *etc.* In the same manner are declined ఎందు *where* ' (obsolete), and ఇందు *here* (obsolete).

210. The words మొన్న *the day before yesterday*, నిన్న *yesterday*, నేడు *to-day*, రేపు *to-morrow*, ఎల్లుండి *the day after to-morrow*, are declined as follows :—

మొన్న, మొన్నటి, మొన్నటికి, మొన్నటినుంచి, *etc.*

నిన్న, నిన్నటి, నిన్నటికి, నిన్నటినుంచి, *etc.*

నేడు, నేటి, నేటికి, నేటినుంచి, *etc.*

రేపు, రేపటి, రేపటికి, రేపటినుంచి, *etc.*

ఎల్లుండి, ఎల్లుండి, ఎల్లుండికి, ఎల్లుండినుంచి, *etc.*

211. The following are examples of the declension of POSTPOSITIONS :—

మీద *above*, మీది *of above*, or *upper*, మీదికి *to up*, or *upwards*, *etc.*

కింద *beneath*, కింది, కిందికి, *etc.*

ముందు *in front*, ముందటి, ముందటికి, *etc.*

వెనుక *behind*, వెనుకటి, వెనుకటికి, or వెనుకకు, *etc.*

లో *in*, లోని, లోనికి or లోకి, *etc.*

దగ్గర *near*, దగ్గరి, దగ్గరికి, or దగ్గరకు, *etc.*

212. Many of these words may also take **pronominal affixes**; as—అక్కడివారు *those (i.e., the people) of that place*, ఇక్కడివారు *the people of this place*, మీదిది *that which is above*, ముందటిది *that which is in front*, etc.

IV. CONJUNCTIONS.

213. In Telugu there are few **CONJUNCTIONS**, and these are often omitted.

214. The English conjunctions *either . . . or* are expressed in Telugu by affixing to the words thus connected the particles గాని or అయినా. Thus,
|| రేపుగాని ఎల్లుండిగాని. రేపు అయినా ఎల్లుండి అయినా. *Either to-morrow or the day after to-morrow.*

215. The force of the English words *whether . . . or*, is also sometimes expressed in Telugu by the word ఏమి; as బ్రాహ్మణలేమి, శూద్రులేమి, మాలవాండ్లేమి, అందరు చేస్తారు. *All do it, whether Brahmans, or Sudras, or Pariahs.*

216. The word అయినా, when affixed to a single word, has the force of the English word *even*; as--ఒక రూపాయి అయినా. *Even one rupee.*

217. To express the English conjunctions *both . . . and*, in Telugu the following affixes are attached to the words thus connected, namely—

(1) ని is added to all words ending in ి; as—ఆ మనిషిని ఈ మని . పిన్ని (nom. case). ఆ మనిషినిని ఈ మనిషినిని (obj. case). *That man and this man.*

(2) న్న is added to all words ending in ఁ; as—మీరున్న మీ తమ్ముడున్న, *You and your brother.* మిమ్మునున్న ఆయననున్న, *You and him.*

(3) యున్న is added to all nominative cases ending in య, ు, or ృ, and to the postposition యొక్క; as—మీరున్న ఆయనయున్న, *You and he.*

(4) నున్న is added to all other words, as—మాలోనున్న మీలో నున్న, *Amongst us and you.*

Sometimes instead of these affixes the final vowel is merely lengthened; as—అతడూ నేనూ, *He and I.* Not infrequently the conjunction is entirely omitted; as—అతడు నేను, *He and I.*

218. The above affixes, when affixed to a single word, often have the force of the English word *also* or *too*; as—మీరున్న, *You also* or *you too.*

219. The above affixes and also the word అయినా are often added to INTERROGATIVES, and give them an *indefinite* signification, answering to the use of the word *any* in English, i.e., *anybody*, *anything*, etc. The former affixes are only used in a negative sentence, and the latter affix is only used in a positive sentence, and generally in a sentence denoting a question. Thus—*Have you ever* (ఎప్పుడయినా) *seen Madras?* *I have not ever* (ఎప్పుడున్న, ఎప్పుడూ) *seen a tiger.* So in like manner ఎవరయినా, ఎవరున్న (or ఎవరూ); ఎక్కడయినా, ఎక్కడనున్న (or ఎక్కడా).

On the words కాక and కాకుండా.

220. The word కాక is the negative verbal participle of అవుట, and కాకుండా is its adverbial form. The regular usage of these words is illustrated in the following example :—

ఆ ఉద్యోగము అతనికి కాక, మరియొకనికి అయినది. (Or కాకుండా.)

That situation not having become to him, has become to some one else. i.e., He has not got that situation, but some one else has got it.

221. These words are also used in the sense of *besides*, i.e., *in addition to.* Thus—

నేను తెలుగు మాత్రమే కాకుండా, అరవము కూడా నేర్చుకొంటున్నాను.
(Or కాక.)

Besides Telugu, I am also learning Tamil.

222. The word కాక sometimes also signifies *except*, where తప్ప is more commonly used. Thus—

నాకు తెలుగు (తప్ప) కాక, మరియొక భాష తెలియదు.

I do not know any other language, except Telugu.

On the word కాని.

223. The word కాని (or గాని) is the negative relative participle of అవుట, and hence in its primary signification it means—*who* (or *which*) *is not* or *was not*. Thus—

వైద్యుడు కాని మనిషికి ఈ రోగము తెలియదు.

This disease cannot be understood by any man who is not a physician.

224. In many instances, however, the word కాని (or గాని) may be translated into English by the word *but*. Thus—

సెలవు మీకు ఇస్తాను గాని అతనికి ఇవ్వను.

I will give leave to you, but I will not give it to him.

225. In Telugu the *first* verb in the affirmative is generally omitted. It is understood, but not expressed. In English the *second* verb in the negative is generally omitted. Thus—

మీకే కాని అతనికి సెలవు ఇవ్వను.

I will give leave to you, but not to him. *Lit.* To you, but to him leave I will not give.

ఆయన చదివినది తెలుగే కాని అరవము కాదు.

What he studied was Telugu, but not Tamil.

ఇది ఆయనవల్లనే కాని మరియొకనివల్ల కాదు.

This can be done by him, but by no one else.

కత్తే కాని వేరే ఆయుధము లేదు.

There was no weapon, but a knife.

అతడు అడ్డుకోబట్టి కాని లేకపోతే, ఆ యెద్దు నన్ను చంపేదే.

Because he came in between (it did not do so), but otherwise, that ox would have killed me.

226. The word కాని (or గాని) is also used to express the English conjunctions *either*—*or*, as explained on a former page. (Para. 214.)

227. NOTE. (1) There is also another word కానీ, which is the contraction of కా and ఈ or ఇయ్యి (the imperative of ఇచ్చుట), and which therefore literally means—*Give it to become*. It is used sometimes as a threat, sometimes as giving consent, and resembles such English expressions as—*Never mind*. *All right*. Thus—

కానీ, చూస్తాము.

Let it be done. We will see

కానీ, మీ నాయనతో చెప్పతాను, చూడు!

All right, I will tell your father Look out!

228. NOTE. (2) In a similar manner the imperative ఈ or ఇయ్యి is affixed to the infinitive పో. This expression, పోనీ, literally means—*Give it to go*. It is used to express consent, or to introduce a fresh subject. It resembles such English expressions as—*Very well Let that pass*. *Never mind, let it be so*

పోనీ, రేపు రా. Very well, come to-morrow.

NOTE. (3) The word లే (imperative of లేచు) is often added to కానీ and పోనీ to indicate that the subject is closed. As కానీ లే, That's enough. పోనీ లే, Let it pass. Have done.

V. INTERJECTIONS.

229. In Telugu, nouns are sometimes used as interjections; as—పాపము *alas!* But generally interjections consist of mere exclamations; as—అయ్యో *alas!* అహహా (expressive of admiration), ఛీ (expressive of aversion), etc.

VI. NUMERALS.

230. Telugu numerals are divided as in English into CARDINALS and ORDINALS.

CARDINALS.

231. The Telugu figure for 1 is ౧. *One man, one woman, one thing* are expressed respectively by the words ఒకడు, ఒకతె, ఒకటి. When the word *one* is used as an ADJECTIVE, it is expressed in all genders by the word ఒక (commonly written వక); as ఒక రాజు *one king*, ఒక పుస్తకము *one book*. The word ఒక is also often used, where in English we use the indefinite article, as ఒకరాజు *a king*. (See para. 95).

The words ఒకడు, ఒకతె, and ఒకటి are declined as follows:—

N. ఒకడు.	ఒకతె.	ఒకటి.
G. ఒకని.	ఒకతె.	ఒకటి.
D. ఒకనికి.	ఒకతెకు.	ఒకటికి.
O. ఒకని, or ఒకణ్ణి.	ఒకతెను.	ఒకటిని.

232. The following table shows some of the neuter cardinal numbers with their corresponding *figures* in Telugu and in English—

FIGURES.	NAMES.	FIGURES.	NAMES.
2. ౨.	రెండు.	13. ౧౩.	పదమూడు.
3. ౩.	మూడు.	14. ౧౪.	పదనాలుగు.
4. ౪.	నాలుగు.	15. ౧౫.	పదిహేను.
5. ౫.	అయిదు.	16. ౧౬.	పదహారు.
6. ౬.	ఆరు.	17. ౧౭.	పదిహేడు.
7. ౭.	ఏడు.	18. ౧౮.	పదైనిమిది.
8. ౮.	ఎనిమిది.	19. ౧౯.	పందొమ్మిది.
9. ౯.	తొమ్మిది.	20. ౨౦.	ఇరువై, or ఇరవై.
10. ౧౦.	పది.	21. ౨౧.	ఇరువై ఒకటి.
11. ౧౧.	పదకొండు.	30. ౩౦.	ముప్పై.
12. ౧౨.	పన్నెండు.	40. ౪౦.	నలుభై, or నలభై.

50. ౫౦. యాభై. 80. ౮౦. యెన్మభై.
 60. ౬౦. అరువై, or అరవై. 90. ౯౦. తొంభై.
 70. ౭౦. డైభై, or డరైభై. 100. ౧౦౦. నూరు, వంద.

110. ౧౧౦—నూట పది.
 120. ౧౨౦—నూట ఇరువై.
 200. ౨౦౦—రెండు వందలు, or ఇన్నూరు.
 300. ౩౦౦—మూడు వందలు, or మున్నూరు.
 400. ౪౦౦—నాలుగు వందలు, or నన్నూరు.
 500. ౫౦౦—అయిదు వందలు, or ఏనూరు.
 600. ౬౦౦—ఆరు వందలు, or ఆరూరు.
 700. ౭౦౦—ఏడు వందలు, or ఏణూరు.
 800. ౮౦౦—ఎనిమిది వందలు, or ఎనమన్నూరు.
 900. ౯౦౦—తొమ్మిది వందలు, or తొమ్మన్నూరు.
 1,000. ౧౦౦౦—వెయ్యి, or వేయి.
 1,010. ౧౦౧౦—వెయ్యిన్ని పది.
 1,100. ౧౧౦౦—వెయ్యిన్ని నూరు, or పదకొండు వందలు.
 10,000. ౧౦౦౦౦—పదివేలు.
 100,000. ౧౦౦౦౦౦—లక్ష.
 110,000. ౧౧౦౦౦౦—లక్ష పదివేలు.
 Million—పది లక్షలు. Ten Million—కోటి.

233. Instead of ఏడు (7) the form ఆరున్నొకటి (6 + 1) is commonly used. |||

234. వంద cannot be used as an ordinal, but *one hundredth* is always expressed by నూరో.

235. When any number ends with the word ఒక, the noun is put in the singular; as నూట తొంభై ఒక ఆవు. *One hundred and ninety-one cows.* (Lit. cow.)

236. **Masculine and feminine** cardinals take a different form from the *neuter* cardinals; but in common conversation these forms are only used as far as the number *nine*. After the number *nine* the masculine and feminine cardinals are expressed by the neuter cardinal forms with the word మంది *persons* added to them. Thus—

Two (<i>persons</i>). ఇద్దరు.	Seven (<i>persons</i>). ఏడుగురు.
Three (<i>persons</i>). ముగ్గురు.	Eight (<i>persons</i>). ఎనమండుగురు.
Four (<i>persons</i>). నలుగురు.	Nine (<i>persons</i>). తొమ్మండుగురు.
Five (<i>persons</i>). అయిదుగురు.	Ten (<i>persons</i>). పదిమంది.
Six (<i>persons</i>). ఆరుగురు.	Eleven (<i>persons</i>). పదకొండుమంది, etc.

All the cardinals of whatever gender (with the exception of ఒక, which is always an adjective) may be used as ADJECTIVES or as NOUNS.

237. The words ఇద్దరు and రెండు, when written after a noun, have the meaning of *both*. In this case they are generally strengthened by the addition of న్ను; as—ఆ మనుష్యులు ఇద్దరున్న *both those men*. ఆ ఆవులు రెండున్న *both those cows*.

238. All the neuter cardinals except ఒకటి, form the *genitive* by adding టి. Before టి the letter ం may be inserted at pleasure, and this is the form commonly used in conversation. If the preceding vowel be u it is changed into o. Thus—*Nom.* వేయి. *Gen.* వేయిటి or వేయింటి. *Dat.* వేయిటికి or వేయింటికి. *Nom.* నాలుగు. *Gen.* నాలుగిటి or నాలుగింటి. *Dat.* నాలుగిటికి or నాలుగింటికి. The words రెండు, మూడు, నూరు, may also form the genitive by changing the last letter into టి. Thus—*Nom.* రెండు. *Gen.* రెంటి or రెండిటి or రెండింటి. *Dat.* రెంటికి or రెండిటికి or రెండింటికి. The forms ఇరువయింటికి, ముప్పయింటికి, etc., are commonly written and pronounced ఇరువైయింటికి, ముప్పైయింటికి, etc. The irregular form ఒకంటికి and ఒకటింటికి are often used for ఒకటికి. (Para. 231).

239. When several numbers stand together, all except the last are put in the genitive case, except the word నూరు, which is put in the locative case, namely, నూట. The word వెయ్యి takes the affix న్ని. Thus—వెయ్యిన్ని నూట ఇరువైనాలుగు *one thousand one hundred and twenty-four*.

240. The numbers నాలుగు, నలుగురు, పది, పదిమంది are sometimes used indefinitely like the word *a dozen* or *a score* in English. Thus—నలుగురు చెప్పినమాట నమ్మవద్దా? *Ought you not to believe a statement made by several persons?* పదిమంది వచ్చిరి *a number of people came.* పది పదు హారు is also sometimes used to express a considerable number. For such expressions as two or three, five or six the corresponding numerals are simply joined in Telugu without any conjunction. నాలుగైదు తీసుకో *take four or five.*

Ordinals

241. The ordinals have only one form for all gender, and are formed from the neuter cardinal numbers by changing final *o* or *u* into *o*, and by adding యో to any other final vowel; as—రెండో, ఎనిమిదో, ఇరువైయో, *second, eighth, twentieth.* Instead of ఒకటో *first* the word మొదటి may be used; but whenever another number precedes, ఒకటో only can be used, e.g., ఇరువై ఒకటో *twenty-first.*

242. The ordinals may take the pronominal affixes; as—మూడోది *the third one (i.e., woman or thing),* మూడోవాడు *the third man.*

Fractions

243. The following are examples of Telugu fractions:—

$\frac{1}{4}$	1	a quarter.	పావు. (Or పాతికె.)
$4\frac{1}{4}$	౪1	four and a quarter.	నాలుగుంబావు.
$\frac{1}{2}$	౪	a half.	అర.
$4\frac{1}{2}$	౪౪	four and a half.	నాలుగున్నర.
$\frac{3}{4}$	౩	three-fourths.	ముప్పావు.
$4\frac{3}{4}$	౪౩	four and three-fourths.	నాలుగుముప్పావు.

EXAMPLES

నలుగురు గొల్లవాండ్లు. Four herdsmen. నలుగురు స్త్రీలు. Four women. నాలుగు గొర్రెలు. Four sheep నాలుగు ఉత్తరాలు. Four letters. పదిమంది బోయాలు. Ten bearers పదిమంది స్త్రీలు. Ten women. పది ఆవులు. Ten cows. పది కలములు. Ten pens. అరగంటకు రా. Come in half an hour మూడున్నర రూపాయిలు. Three and a half rupees.

వెయ్యిన్ని ఏడువందల ఇరువై ముగ్గురు మనుష్యులు. One thousand seven hundred and twenty-three people వెయ్యిన్ని ఏడువందల ఇరువై మూడు గొర్రెలు. One thousand seven hundred and twenty-three sheep. ఇరువైమంది స్త్రీలు. Twenty women ఇరువైయో స్త్రీ. The twentieth woman. పన్నెండోమనిషి. The twelfth man. నూట ఇరువైరెండు చాపలు. One hundred and twenty-two mats. నూట తొమ్మిదో పుస్తకము. The one hundred and ninth book. నూట ఇరువై ఒకటో వచనము. The one hundred and twenty-first verse.

CHAPTER VII

ON VERBS

On the Various Classes and Divisions of Telugu Verbs

244. Telugu verbs are divided into two classes, namely—

(1) Transitive verbs, *i.e.*, verbs which require an object ; as కొట్టుట.

(2) Intransitive verbs, *i.e.*, verbs which do not require an object ; as వెళ్లుట.

245. Telugu verbs are divided into three **conjugations** according to the termination of their *root*.

The *root* is the crude form of verb, from which the various parts are derived. It has no distinct meaning, though it often has the same form as an abstract noun.

The **first conjugation** includes all verbs of which the root does not end in యు or చు; as కొట్టు.

The **second conjugation** includes all verbs of which the root ends in యు; as చేయు.

The **third conjugation** includes all verbs of which the root ends in చు; as నడుచు.

There are a few Telugu verbs which in some of their parts are irregularly formed. These **irregular verbs**, together with **passive**, **reflexive**, and **causal verbs**, will be explained in chapter IX.

246. Every Telugu verb has two distinct forms, namely—a **positive form**, and a **negative form**. For the present the *positive* form only will be considered. The *negative* form will be explained in chapter X.

ON THE POSITIVE FORM OF VERBS

On the Positive Primary Verb

247. As the positive primary verb is used in the formation of all other verbs, it will now be explained. It is derived from the root ఉండు (*to be*), and consists of two parts, namely—(1) a present relative participle, and (2) a present tense.

On the Primary Present Relative Participle

248. What is meant by a '*relative participle*' will be explained hereafter. It is enough for the present merely to state, that the present relative participle of the positive primary verb is ఉన్న.

On the Primary Present Tense

249. It will be remembered that the personal pronouns are as follows:—

	Singular.		Plural.
1st person.	నేను I.		మేము We.
2nd person.	నీవు Thou.		మీరు You.
3rd person.	Mas. వాడు He.	Mas. & Fem.	వారు They.
	Fem. & Neu. అది She or it.	Neu.	అవి They.

By borrowing the terminations of the above pronouns the following tense, which is called the *primary present tense*, is formed.

Singular.

1st person.	నేను ఉన్నాను //	I am.
2nd person.	నీవు ఉన్నావు	Thou art.
3rd person.	Mas. వాడు ఉన్నాడు	He is.
	Fem. & Neu. అది ఉన్నది	She or it is.

Plural.

1st person.	మేము ఉన్నాము	We are.
2nd person.	మీరు ఉన్నారు	You are.
3rd person.	<i>Mas. & Fem.</i> వారు ఉన్నారు	They are.
	<i>Neu.</i> అవి ఉన్నవి	They (<i>neu.</i>) are.

250. It will be noticed that the above tense has the same peculiarity in the *THIRD* person as the pronouns of the third person have; namely—In the *singular* the masculine has a distinct form from the feminine and neuter, both of which have the same form. In the *plural* the masculine and feminine have both the same form, and the neuter has a distinct form. (Para. 174.)

As this peculiarity is common to almost all the tenses of all verbs, the following rule must be carefully observed, namely—In Telugu a verb in the third person must agree with its subject in *gender*, as well as in number and person. Thus—

ఆ గదిలో ముగ్గురు చిన్నవాండ్లు ఉన్నారు.

In that room there are three boys.

ఆ గదిలో మూడు బల్లలు ఉన్నవి.

In that room there are three tables.

The following exercise illustrates the use of the *primary tense*. Whilst reading it, the student must refer to the rules respecting the use of the personal pronouns which are given in chapter VI. In Telugu the principal verb in the sentence always stands last:—

EXERCISE.

ఆ గదిలో బల్ల ఉన్నది.

There is a table in that room. (*Lit.* In that room a table is.)

నా గదిలో రెండు బల్లలు ఉన్నవి.

There are two tables in my room.

మీ తమ్ముడు ఆ గదిలో ఉన్నాడు.

Your younger brother is in that room.

ఆ బల్లమీద నాలుగు పుస్తకములు ఉన్నవి.

There are four books on that table.

మీ తమ్ముని పుస్తకములు ఆ గదిలో ఉన్నవి.

Your younger brother's books are in that room.

నా తమ్ముని పుస్తకాలు ఈ బల్లమీద ఉన్నవి.

My younger brother's books are on this table.

మా తండ్రిగారు ఇంట్లో ఉన్నారు.

Our father is in the house.

మీ తండ్రిగారి కర్ర ఆ బల్లకింద ఉన్నది.

Your father's stick is under that table.

మీ తండ్రిగారు ఆ గదిలో ఉన్నారు.

Your father is in that room.

ఆయన ఇంట్లో నలుగురు ఆడపిల్లలు ఉన్నారు.

There are four girls in his house.

/ ఆయనయొక్క చిన్న ఇంట్లో చాలామంది పిల్లలు ఉన్నారు.

There are many children in his small house.

ఆ పెట్టెలో అయిదు కలములు ఉన్నవి.

In that box there are five pens.

ఈ కలముమీద చీమ ఉన్నది.

There is an ant on this pen.

ఆ బల్లమీద మూడు మంచి కలాలు ఉన్నవి.

There are three good pens on that table.

ఆ గదిలో మంచి పెట్టెలు ఉన్నవి.

In that room there are good boxes.

ఆ కుర్చీమీద తెల్లని పెట్టె ఉన్నది.

There is a white box on that chair.

/ ఆ పెట్టెలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన బట్టలు ఉన్నవి.

In that box there are very excellent cloths.

ఆ బల్లకింద కలము ఉన్నది.

There is a pen under that table.

వారి ఇంట్లో బహు విచిత్రమైన పెట్టెలు ఉన్నవి.

There are very curious boxes in their house.

మా అన్నగారు బందరులో ఉన్నారు.

Our elder brother is in Masulipatam

ఆ స్త్రీ ఆ గదిలో ఉన్నది.

That woman is in that room.

ఆ స్త్రీలు ఆ గదిలో ఉన్నారు.

Those women are in that room

On the Various Parts of the Positive Form of a Telugu Verb

1. The positive form of a Telugu verb consists of the following parts :—

- (1) The root.
- (2) The infinitive mood.
- (3) The verbal noun, which has *two* forms
- (4) The verbal participles, of which there are *two*, namely—(i) the present, and (ii) the past.
- (5) The relative participles, of which there are *three*, namely—(i) the progressive present, (ii) the past, and (iii) the indefinite.
- (6) The indicative mood, which has the *four* following tenses—
 - (i) The progressive present tense.
 - (ii) The habitual present and future tense.
 - (iii) The past tense, which has *two* forms
 - (iv) The indefinite tense.
- (7) The imperative mood

Each tense has two NUMBERS, singular and plural ; and each number has three PERSONS.

On the Formation of the Various Parts of the Positive Form.

52. The first conjugation is in reality the only regular form of conjugation, and the second and third conjugations are merely variations and contractions, which occur in the case of those verbs of which the root ends

in య or చు. This being the case, the rules for the formation of verbs of the *first* conjugation will be given first, and afterwards the variations from those rules, which occur in the case of verbs of the *second* and *third* conjugations.

N.B.—In the succeeding pages the *common* forms only of the verbs are given. The *grammatical* forms will be given in a future chapter.

The two following rules apply to verbs of every conjugation :—

253. **Rule. 1.** Every root of more than two syllables, which has the vowel *u* in the last syllable but one, changes this *u* into *ui*, whenever the succeeding vowel becomes *ui*, *ui*, or *ui*. Thus—చదువు, (*root of 1st conj.*) చదివి, చదివే, చదివెను; పరుచు (*root of 3rd conj.*) పరిచి, పరిచే, పరిచెను.
254. **Rule 2.** In common conversation every root of more than two syllables, which has the vowel *u* in the last syllable but one, changes this *u* into *u*, when the succeeding vowel becomes *u*. Thus—చదువు, చదవ; పరుచు, పరచ.

FIRST CONJUGATION

Formation of Verbs of the 1st Conjugation

255. Every part of a Telugu verb is traceable to the **root**, which always ends in *u*; as కొట్టు. In some dictionaries the verbs are arranged under this form.
256. The **infinitive** is formed by changing final *u* of the root into *u*; as కొట్ట to *strike*.
257. The **first form of the verbal noun** is formed by adding *u* to the root; as కొట్టు *the striking*. This is the grammatical form, and is seldom used in conversation.
258. The **second form of the verbal noun** is formed by adding *ము* to the infinitive; as కొట్టము *the striking*. This is the form of the verbal noun which is commonly used in conversation.

259. The present verbal participle is formed by adding తు to the root; as కొట్టుతు *striking*.

260. The past verbal participle is formed by changing final ు of the root into ఁ; as కొట్టి *having struck*.

261. The progressive present relative participle is formed by adding ఉన్న, the present relative participle of the primary verb (para. 248), to the present verbal participle; as కొట్టుతు ఉన్న, contracted కొట్టుతున్న.

262. The past relative participle is formed by adding న to the past verbal participle; as కొట్టిన.

263. The indefinite relative participle is formed by changing final ు of the root into ె; as కొట్టే.

N.B.—The meaning of the relative participles will be explained in a future chapter.

264. The progressive present tense is formed by adding ఉన్నాను, the present tense of the primary verb (para. 249), to the present verbal participle; thus కొట్టుతు (striking), ఉన్నాను (*I am*), contracted కొట్టుతున్నాను *I am striking*.

265. The habitual present and future tense is formed by changing final ు of the present verbal participle into ును; as కొట్టుతాను *I strike*, or *I shall strike*.

266. The past tense has two forms. The FIRST FORM is made by adding నాను, and the SECOND FORM by adding తిని to the past verbal participles; as కొట్టినాను or కొట్టితిని *I struck*, or *I have struck*.

267. The indefinite tense is formed by adding దును to the root, and by changing ు of the root into ుదను. as కొట్టుదును, కొట్టెదను *I would strike*, (para. 794.)

Some grammarians call this second form of the infinite tense, a second form of the future tense.

268. The imperative singular 2nd person is formed from the infinitive by changing final \checkmark into υ ; as కొట్టు *strike thou*. (ము is sometimes added, as కొట్టుము.)

269. The imperative plural 1st person is formed by adding దాము to the root; as కొట్టుదాము *let us strike*.

The plural 2nd person is formed by changing final υ of the sing. 2nd person into \checkmark ండి; as కొట్టుండి *strike ye*.

Conjugation of the Verb కొట్టు.

270. Root.		కొట్టు.
Infinitive.		కొట్ట.
Verb. noun	1st form.	కొట్టుట.
	2nd form.	కొట్టడము.
Ver. partic.	Present.	కొట్టుతు.
	Past.	కొట్టి.
Rel. partic.	Prog. pres.	కొట్టుతున్న.
	Past.	కొట్టిన.
	Indef.	కొట్టే.
Tenses.	Prog. pres	కొట్టుతున్నాను.
	Hab. pres. & fut.	కొట్టుతాను.
	Past 1st form.	కొట్టినాను.
	Do 2nd form.	కొట్టితిని.
	Indefinite	కొట్టుదును.
Imperative.	(Sing. 2nd per	కొట్టు (or కొట్టుము).
	Pl. 1st per.	కొట్టుదాము. ‡
	Do. 2nd per.	కొట్టుండి. „

Tenses of the Verb కొట్టు.

PROGRESSIVE PRESENT TENSE.

271. *Sing.* 1. నేను కొట్టుతున్నాను. I am striking.
 2. నీవు కొట్టుతున్నావు. Thou art striking.
 3. { M. వాడు కొట్టుతున్నాడు. He is striking.
 F. & N. అది కొట్టుతున్నది. She or it is striking.
- Pl.* 1. మేము కొట్టుతున్నాము. We are striking.
 2. మీరు కొట్టుతున్నారు. You are striking.
 3. { M. & F. వారు కొట్టుతున్నారు. They are striking.
 N. అవి కొట్టుతున్నవి. They are striking.

HABITUAL PRESENT, AND FUTURE TENSE.

- Sing.* 1. నేను కొట్టుతాను. I strike, or shall or will strike.
 2. నీవు కొట్టుతావు. Thou striketh, or shalt or wilt strike.
 3. { M. వాడు కొట్టుతాడు. He strikes, or shall or will strike.
 F. & N. అది కొట్టుతుంది. She or it strikes, or shall or will strike.
- Pl.* 1. మేము కొట్టుతాము. We strike, or shall or will strike.
 2. మీరు కొట్టుతారు. You strike, or shall or will strike.
 3. { M. & F. వారు కొట్టుతారు. They strike, or shall or will strike.
 N. అవి కొట్టుతవి. They strike, or shall or will strike.

PAST TENSE.

First form.

Second form.

- Sing.* 1. నేను కొట్టినాను. కొట్టితిని. I struck, or have struck.
 2. నీవు కొట్టినావు. కొట్టితివి. Thou struckest, or hast struck.
 3. { M. వాడు కొట్టినాడు. కొట్టెను. ౧. He struck, or has struck.
 F. & N. అది కొట్టినది. కొట్టెను. ౨. She or it struck, or has struck.

Pl 1.	మేము కొట్టినాము. కొట్టితిమి.	We struck, <i>or</i> have struck.
2.	మీరు కొట్టినారు. కొట్టితిరి	You struck, <i>or</i> have struck.
3.	M. & F నారు కొట్టినారు. కొట్టిరి	They struck, <i>or</i> have struck.
	N. అవి కొట్టినవి కొట్టెను.	They struck, <i>or</i> have struck.

INDEFINITE TENSE.

Sing. 1.	నేను కొట్టుదును.	I shall, will <i>or</i> would strike, <i>or</i> would have struck, <i>etc.</i>
2.	నీవు కొట్టుదువు.	Thou shalt, wilt <i>or</i> wouldst strike, <i>or</i> wouldst have struck, <i>etc.</i>
3.	M. వాడు కొట్టును.	He shall, will <i>or</i> would strike, <i>or</i> would have struck, <i>etc.</i>
	F. & N. అది కొట్టును.	She <i>or</i> it shall, will <i>or</i> would strike, <i>or</i> would have struck, <i>etc.</i>
Pl. 1	మేము కొట్టుదుము.	We shall, will <i>or</i> would strike, <i>or</i> would have struck, <i>etc.</i>
2.	మీరు కొట్టుదురు.	You shall, will <i>or</i> would strike, <i>or</i> would have struck, <i>etc.</i>
3.	M. & F. నారు కొట్టుదురు.	They shall, will <i>or</i> would strike, <i>or</i> would have struck, <i>etc.</i>
	N. అవి కొట్టును.	They shall, will <i>or</i> would strike, <i>or</i> would have struck, <i>etc.</i>

On Verbs of which the root ends in ను

272. Verbs of which the root ends in ను have the following peculiarity.

If ను is doubled (as in the word తన్ను *to kick*), or if it is preceded by a LONG vowel (as in the word మాను *to cease*), the verb is conjugated exactly like కొట్టు. But if ను is preceded by a SHORT vowel (as in the word కొను *to buy*), then the verb takes certain irregular and shortened forms in the present verbal participle and the parts derived from it—in the past relative participle—in the past tense—in the indefinite tense—and in the first person plural of the imperative mood. The verb కొను is conjugated throughout as an example.

Conjugation of the Verb కొను.

273.	Root.	కొను.
	Infinitive.	కొన.
	Verb. noun.	$\left\{ \begin{array}{l} 1st\ form \\ 2nd\ form. \end{array} \right.$ కొనుట. కొనడము
	Verb. partic.	$\left\{ \begin{array}{l} Present. \\ Past. \end{array} \right.$ కొంటు. కొని.
	Rel. partic.	$\left\{ \begin{array}{l} Prog. pres. \\ Past \\ Indef. \end{array} \right.$ కొంటున్న. కొన్న. కొనే.
	Tenses.	$\left\{ \begin{array}{l} Prog. pres. \\ Hab. pres. \& fut. \\ Past. 1st\ form. \\ Do. 2nd\ form. \\ Indefinite. \end{array} \right.$ కొంటున్నాను. కొంటాను. కొన్నాను. కొంటిని. కొందును.
	Imperative.	$\left\{ \begin{array}{l} Sing. 2nd\ per. \\ Pl. 1st\ per. \\ Do. 2nd\ per. \end{array} \right.$ కొను (కొనుము). కొందాము. కొనండి.

Tenses of the Verb కొను.

	Prog. pres. tense.	Habit. pres. and fut. tense.
<i>Sing.</i> 1.	కొంటున్నాను.	కొంటాను.
2.	కొంటున్నావు.	కొంటావు.
3.	$\left\{ \begin{array}{l} M. కొంటున్నాడు. \\ F. \& N. కొంటున్నది. \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} కొంటాడు. \\ కొంటుంది. \end{array} \right.$
<i>Pl.</i> 1.	కొంటున్నాము.	కొంటాము.
2.	కొంటున్నారు.	కొంటారు.
3.	$\left\{ \begin{array}{l} M. \& F. కొంటున్నారు. \\ N. కొంటున్నవి. \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} కొంటారు. \\ కొంటవి. \end{array} \right.$

Past tense.		Indefinite tense.	
	<i>First form.</i>	<i>Second form.</i>	—————
<i>Sing.</i> 1.	కొన్నాను.	కొంటిని.	కొందును.
2	కొన్నావు.	కొంటివి.	కొందువు.
3.	M. కొన్నాడు.	కొనెను.	కొనును.
F. & N.	కొన్నది.	కొనెను.	కొనును.
<i>Pl.</i> 1.	కొన్నాము.	కొంటిమి.	కొందుము.
2.	కొన్నారు.	కొంటిరి.	కొందురు.
3.	M. & F కొన్నారు.	కొనిరి.	కొందురు.
N.	కొన్నవి	కొనెను	కొనును.

SECOND CONJUGATION.

Variations in the Formation of Verbs of the Second Conjugation.

274. The roots of all verbs belonging to this conjugation end in యు ; as చేయు to do.

The rules for the formation of verbs of the second conjugation are the same as those for verbs of the first conjugation, except in the following instances—

275. The present and past verbal participles, together with the parts derived from them, and the indefinite relative participle are formed as if from a root ending in ను. Thus, root చేయు—imaginary root చేను—present verbal participle చేసుతు, contracted చేస్తు —past verbal participleచేసి—indefinite relative participle చేసే.

Such a form as చేసుతు is never used, but in this conjugation this form of the present verbal participle is always contracted by dropping the final letter తు, and inserting the subscribed form of త under the preceding ను; as చేస్తు.—Hence the prog. pres. tense, and the habit. pres. and future tense are చేస్తున్నాను and చేస్తాను.

276. The first form of the past tense is చేసినాను. The second form of the past tense is contracted, thus instead of చేసితిని the common form is చేస్తిని.

277. The first form of the Verbal noun may be formed from either the root in య or the imaginary root in ను; as చేయుట or చేసుట.

278. The indefinite tense is formed by changing the last letter of the root into తును, as చేతును.

279. The imperative singular second person is formed by changing య of the infinitive into యి; as చేయి. (The letter ము may be added, in which case the preceding యి is changed into యు; as చేయుము.)

The imperative plural first person is formed by changing the last letter of the root into తాము; as చేతాము.

280. N.B.—In this conjugation a long vowel preceding య or యి may be shortened, and య or యి doubled, as చేయ or చేయ్య, చేయి or చేయ్యి.

Conjugation of చేయు.

281. Root	చేయు. (Imag root చేసు.)
Infinitive	చేయ, or చేయ్య.
Verb. noun.	<div> <div>1st form</div> <div>చేయుట, or చేసుట.</div> </div> <div> <div>2nd form.</div> <div>చేయడము, or చేయ్యడము.</div> </div>
Verb. partic.	<div> <div>Present.</div> <div>చేస్తు.</div> </div> <div> <div>Past.</div> <div>చేసి.</div> </div>
Rel. partic.	<div> <div>Prog. pres.</div> <div>చేస్తున్న.</div> </div> <div> <div>Past.</div> <div>చేసిన.</div> </div> <div> <div>Indef</div> <div>చేసే.</div> </div>
Tenses.	<div> <div>Prog. pres.</div> <div>చేస్తున్నాను.</div> </div> <div> <div>Habit. pres. & fut.</div> <div>చేస్తాను.</div> </div> <div> <div>Past. 1st form</div> <div>చేసినాను.</div> </div> <div> <div>Do. 2nd form.</div> <div>చేప్తిని.</div> </div> <div> <div>Indefinite.</div> <div>చేతును.</div> </div>
Imperative.	<div> <div>Sing. 2nd per.</div> <div>చేయి or చేయ్యి. (చేయుము.)</div> </div> <div> <div>Pl. 1st per.</div> <div>చేతాము.</div> </div> <div> <div>Do. 2nd per,</div> <div>చేయండి, or చేయ్యండి.</div> </div>

Tenses of the Verb చేయు.

	Prog. pres. tense.	Habit. pres. and fut. tense.
<i>Sing.</i> 1.	చేస్తున్నాను	చేస్తాను.
2.	చేస్తున్నావు.	చేస్తావు.
3.	<div> <div>M.</div> <div>చేస్తున్నాడు</div> </div> <div> <div>F. & N.</div> <div>చేస్తున్నది</div> </div>	<div>చేస్తాడు.</div> <div>చేస్తుంది.</div>
<i>Pl.</i> 1.	చేస్తున్నాము	చేస్తాము.
2.	చేస్తున్నారు.	చేస్తారు.
3.	<div> <div>M. & F.</div> <div>చేస్తున్నారు.</div> </div> <div> <div>N.</div> <div>చేస్తున్నవి</div> </div>	<div>చేస్తారు.</div> <div>చేస్తవి.</div>
	Past tense.	Indefinite tense.
	<i>First form.</i>	<i>Second form.</i> ———
<i>Sing.</i> 1.	చేసినాను.	చేస్తెరి.
2.	చేసినావు.	చేస్తెవి.
3.	<div> <div>M.</div> <div>చేసినాడు</div> </div> <div> <div>F. & N.</div> <div>చేసినది.</div> </div>	<div>చేసెను.</div> <div>చేసెను.</div>
<i>Pl.</i> 1.	చేసినాము.	చేస్తెమి.
2.	చేసినారు.	చేస్తెరి.
3.	<div> <div>M. & F.</div> <div>చేసినారు.</div> </div> <div> <div>N.</div> <div>చేసినవి.</div> </div>	<div>చేతురు.</div> <div>చేసును.</div>

On roots of more than Two Syllables having ఁ before final యు.

282. There are a few roots of more than two syllables, belonging to this conjugation, which have the vowel ఁ in the last syllable but one; as జడియు. This ఁ (except when followed by యు or య) is always changed into ఁ when followed by ల, and into ఁ when followed by ఁ

Thus, for instance, the *pres ver. partic.* of జడియుట becomes జడుస్తు. In strictly GRAMMATICAL LANGUAGE these verbs form the infinitive in య, and the imperative in యము; as జడియ, జడియుము. In the COLLOQUIAL DIALECT these verbs form the *infinitive* by changing final యు of the root into వ, and the *imperative* by changing final వ of the infinitive into వు; as జడవ, జడువు.

Conjugation of జడియు.

Root.	జడియు. (Imag. root జడుసు.)
Infinitive.	జడవ. (Gram. జడియ.)
Verb. noun.	<div> <div>1st form.</div> <div>జడియుట, or జడుసుట.</div> </div> <div> <div>2nd form.</div> <div>జడువడము (జడియడము)</div> </div>
Verb. partic.	<div> <div>Present.</div> <div>జడుస్తు.</div> </div> <div> <div>Past.</div> <div>జడిసి.</div> </div>
Rel. partic	<div> <div>Prog. pres</div> <div>జడుస్తున్న.</div> </div> <div> <div>Past.</div> <div>జడిసిన.</div> </div> <div> <div>Indef.</div> <div>జడినే.</div> </div>
Tenses.	<div> <div>Prog. pres.</div> <div>జడుస్తున్నాను.</div> </div> <div> <div>Habit. pres. & fut.</div> <div>జడుస్తాను.</div> </div> <div> <div>Past 1st form.</div> <div>జడిసినాను.</div> </div> <div> <div>Do. 2nd form.</div> <div>జడిస్తేని.</div> </div> <div> <div>Indefinite.</div> <div>జడుతును.</div> </div>
Imperative.	<div> <div>Sing. 2nd per.</div> <div>జడువు. (జడువుము.) (Gram. జడియుము.)</div> </div> <div> <div>Pl. 1st per</div> <div>జడుతాము.</div> </div> <div> <div>Do. 2nd per.</div> <div>జడవండి (జడియండి).</div> </div>

The tenses of జడియు are declined like those of చేయు.

83. In this conjugation final సి in the past verbal participle and in the parts derived from it is, often, incorrectly pronounced శి; as చేశి, చేశి నాను.

THIRD CONJUGATION.

Variations in the formation of verbs of the third Conjugation.

284. The roots of all verbs of this conjugation end in చు ; as నడుచు.

The rules for the formation of verbs of this conjugation are the same as for verbs of the first conjugation, except in the following particulars.—

285. All verbs of this conjugation (except a few mentioned below) use the same contracted forms as verbs of the 2nd conjugation in the **pres. ver. partic.** and in the parts derived from it, and in the **second form of the past tense.** They also form the **indef. tense** and the **imp.r. pl. 1st per.** like verbs of that conjugation.

Verbs of this conjugation may be conveniently arranged under two heads, as follows.—

(1) Roots of more than Two Syllables.

286. Roots of more than two syllables, in which final చు is preceded by ం, drop this ం when using the contracted forms. Thus *root* రక్షించు. *pres. ver. partic* రక్షిస్తు (not రక్షింస్తు). These verbs usually form their *infinitive* regularly in చ, but they may also form it in వ, *e.g.*, రక్షించ or రక్షింవ. In the *indefinite tense* these verbs may take స్తును instead of తును, *e.g.*, రక్షింతును or రక్షిస్తును.

287. Roots of more than two syllables in which final చు is not preceded by ం (except verbs compounded with పరచుట, *e.g.*, అగపరచుట, బలపరచుట, *etc.*, which always form the infinitive in చ) form the *infinitive* in వ, and consequently the *imperative* in వు. Thus—

ROOT.	INFINITIVE.	IMPERATIVE.
నడుచు...నడవ నడువు.
నిలుచు నిలవ..... నిలువు.
పిలుచుపిలవ..... పిలువు.

Some of these verbs have an infinitive in చ, but it is not common.

Conjugation of రక్షించు and నడుచు.

288. Root.	రక్షించు.	నడుచు.
Infinitive.	రక్షించు (or రక్షింపు).	నడప (Para. 254.)
Verb. noun.	1st form. రక్షించుట.	నడుచుట.
	2nd form. రక్షించడము.	నడపడము.
Verb. partic.	Present. రక్షిస్తు.	నడుస్తు.
	Past రక్షించి.	నడిచి. (Para. 253)
Rel. partic	Prog pres. రక్షిస్తున్న.	నడుస్తున్న.
	Past రక్షించిన.	నడిచిన.
	Indef. రక్షించే.	నడిచే.
Tenses.	Prog pres. రక్షిస్తున్నాను.	నడుస్తున్నాను.
	Hab pres. & fut. రక్షిస్తాను.	నడుస్తాను.
	Past. 1st form. రక్షించినాను.	నడిచినాను.
	Do. 2nd form. రక్షిస్తేని.	నడిస్తేని.
	Indefinite రక్షింతును (రక్షిస్తును).	నడుతును.
Imperative.	Sing. 2nd per. రక్షించు (రక్షించుము).	నడువు (నడువుము).
	Pl. 1st per. రక్షింతాము.	నడుతాము.
	Do. 2nd per. రక్షించండి.	నడపండి.

Tenses of the Verb రక్షించు.

	Prog. pres tense.	Habit. pres. and fut. tense.
Sing. 1.	రక్షిస్తున్నాను.	రక్షిస్తాను.
2.	రక్షిస్తున్నావు.	రక్షిస్తావు.
3.	M. రక్షిస్తున్నాడు.	రక్షిస్తాడు.
	F. & N. రక్షిస్తున్నది.	రక్షిస్తుంది.
Pl. 1.	రక్షిస్తున్నాము.	రక్షిస్తాము.
2.	రక్షిస్తున్నారు.	రక్షిస్తారు.
3.	M. & F. రక్షిస్తున్నారు.	రక్షిస్తారు.
	N. రక్షిస్తున్నవి.	రక్షిస్తవి.

	Past tense		Indefinite tense.
	<i>First form.</i>	<i>Second form.</i>	—————
<i>Sing.</i> 1.	ఁక్షించినాను.	ఁక్షిన్తిని.	ఁక్షింతును.
2.	ఁక్షించినావు.	ఁక్షిన్తివి.	ఁక్షింతువు.
3.	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-right: 10px;"> M. ఁక్షించినాడు. F. & N. ఁక్షించినది. </div> <div> ఁక్షించెను. ఁక్షించెను. </div> </div>	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-right: 10px;"> M. ఁక్షించెను. F. & N. ఁక్షించెను. </div> <div> ఁక్షించెను. ఁక్షించెను. </div> </div>	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-right: 10px;"> M. ఁక్షించును. F. & N. ఁక్షించును. </div> <div> ఁక్షించును. ఁక్షించును. </div> </div>
<i>Pl.</i> 1	ఁక్షించినారు.	ఁక్షిన్తిమి.	ఁక్షింతుము.
2.	ఁక్షించినారు.	ఁక్షిన్తిరి.	ఁక్షింతురు.
3.	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-right: 10px;"> M. & F. ఁక్షించినారు N. ఁక్షించినవి. </div> <div> ఁక్షించెను. ఁక్షించెను. </div> </div>	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-right: 10px;"> M. & F. ఁక్షించెను. N. ఁక్షించెను. </div> <div> ఁక్షించెను. ఁక్షించెను. </div> </div>	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-right: 10px;"> M. & F. ఁక్షింతురు. N. ఁక్షింతురు. </div> <div> ఁక్షింతురు. ఁక్షింతురు. </div> </div>

(2) Roots of only Two Syllables.

289. Roots of only two syllables generally form the infinitive regularly in చ; as కాచు (*to boil*), infin. కాచ. But a few verbs form it in వ; as లేచు (*to arise*), infin. లేవ, imper. లే.

290. Roots of two syllables, in which final చు is preceded by ఁ (as పెంచు), or which end in చ్చు (as మెచ్చు) are generally conjugated like verbs of the first conjugation; as పెంచుతున్నాను, మెచ్చుతున్నాను, etc.

291. There are some roots of only two syllables, which end in some other letter than చ, and చ is subscribed; as మార్చు. To form the *present verbal participle* and the parts derived from it, these verbs resolve the root into a three-syllabled word, and then use the ordinary contractions, e.g., root మార్చు, resolved into మారుచు, *pres. ver. partic.* మారుస్తు. The *second form of the past tense* also is sometimes contracted, e.g., మారిన్తిని. The *indefinite tense* takes subscribed త, e.g., మార్తును. The *infinitive* may be formed in చ as a two-syllabled word, or in వ as a three-syllabled word, e.g., మార్చ or మారవ.

Conjugation of పెంచు and మార్పు.

292. Roor.	పెంచు.	మార్పు. (Resolved మారుమెట్.)
Infinitive.	పెంచ.	మార్పు, or మారివ.
Verb. noun. {	1st form.	పెంచుట.
	2nd form	పెంచడము.
Verb partic {	Present.	పెంచుతు.
	Past.	పెంచి
Rel partic {	Prog. pres	పెంచుతున్న.
	Past.	పెంచిన.
	Indef.	పెంచే.
Tenses. {	Prog. pres.	పెంచుతున్నాను. మారుస్తున్నాను.
	Hab. pres. & fut.	పెంచుతాను. మారుస్తాను.
	Past 1st form.	పెంచినాను. మార్చినాను.
	Do. 2nd form.	పెంచితిని. మార్చితిని. or మార్చితిని.
	Indefinite	పెంచుదను. మార్తును.
Imperative. {	Sing. 2nd per.	పెంచు. మార్పు. (మార్పుము.)
	Pl. 1st per.	పెంచుదాము. మారుతాము. (మార్పుదాము.)
	Do. 2nd per.	పెంచండి. మార్చండి.

N.B.—The tenses of నడుచు and మార్పు are declined exactly like those of రక్షించు. The tenses of పెంచు are declined exactly like those of కొట్టు.

Chapter VIII.

ON TELUGU SYNTAX, AND ON THE MEANINGS OF THE SEVERAL TENSES.

I. ON TELUGU SYNTAX.

293. Before giving any *exercises* upon Telugu verbs, it will be necessary to make a few general remarks upon Telugu SYNTAX. In doing so, it will be sufficient for the present to mention any peculiarities of syntax which may occur in connexion with the various *tenses*, and with the *imperative mood*. Any peculiarities in reference to the other parts of a Telugu verb will be explained when those parts come specially under consideration.

294. **Rule I.** The usual order of words in a Telugu sentence is *subject, object, verb*. If there are any words or phrases in the sentence which *modify the verb*, they are usually inserted immediately before it. Thus—

! ఆ కూలివాడు నా కుక్కను చాలా పర్యాయములు కొట్టినాడు.

That cooly-man beat my dog several times.

295. **Rule II.** In Telugu a finite verb agrees with its subject in *number* and *person*. If it be in the **THIRD** person, the *gender* also is in most tenses marked by a distinct form. (See para. 250.)

అతడు వెళ్ళినాడు.

He has gone.

కుక్క వెళ్ళినది.

The dog has gone.

296. **Rule III.** When the subject to the verb is a *personal pronoun*, it is frequently omitted in Telugu. Thus—

కుక్కను కొట్టినాడు.

He beat the dog.

297. **Rule IV.** When a verb has several subjects joined by a copulative conjunction, expressed or understood, it is put in the *plural number*,

If any of those subjects are of the first person, the verb is put in the *first* person; if none of them are of the first person, but any of them are of the second person, the verb is put in the *second* person; otherwise, the verb is put in the *third* person. Thus—

నేనూ సుబ్బయ్యా వెళ్లినాము (or వెళ్లితిమి). (Para 217, end.)

మీరూ సుబ్బయ్యా వెళ్లినారు (or వెళ్లితిరి).

రామయ్యా సుబ్బయ్యా వెళ్లినారు (or వెళ్లిరి).

298. **Rule V.** In Telugu every transitive verb requires an *object*; but when *inanimate* things are spoken of, the form of the nominative case is generally used instead of the form of the objective case. Thus—

గొల్లవాని పిలు.

Call the cowherd

ఆ పుస్తకము పంపు.

Send that book. (Instead of పుస్తకమును.)

299 **Rule VI.** (1) In Telugu in order to denote a *question* the final vowel of a word is changed into —° . But when the sentence contains an interrogative pronoun or adverb, no change is made. Thus—

మీరు నన్ను పిలిచినారా?

Did you call me?

మీరు ఎవరిని పిలిచినారు?

Whom did you call?

(2) When a word ends in —° , this vowel is not changed into —° , but నా is added; and when a word ends in —° , the letter యా is added. Thus—

ఆ పుస్తకము ఎక్కడ పెట్టినారు—ఇంట్లోనా?

Where did you put that book—in the house?

ఎన్ని పుస్తకములు పంపినారు, ఇరువైయ్య—ముప్పైయ్య?

How many books did you send—twenty or thirty?

(3) In common conversation the sign of a question is sometimes entirely omitted, and the question shown by the tone of the voice.

300. **Rule VII.** (1) Order to denote *emphasis* the last letter of a word is changed into —° . Thus—

నిన్నే పిలిచినాను.

I called you.

(2) When a word ends in *ఁ* or *ఱ*, the letter *నే* is added; and when it ends in *యే*, the letter *యే* is added. Thus—

ఇంట్లోనే. In the house (and nowhere else).

చదువుతూనే. (Emphatic for చదువుతూ.)

ఇరువైయే. (Emphatic for ఇరువై.)

301. **Rule VIII.** When it is necessary to express *both emphasis and a question*, emphasis is expressed first, and then *నా* is added. Thus—

నిజమేనా? Is it true? (From నిజము *truth*.)

ఇదేనా? This very one? *i.e.*, Is it this very one? (From ఇది *this*.)

ఈ ఇంట్లోనేనా? In this very house?

302. **Rule IX.** (1) The last letter of a word is often changed into *ఁ* to denote *doubt*, and sometimes also to denote *reference*. Thus—

Ques. ఆ పుస్తకము ఎవరికి పంపుతాడు?

To whom will he send that book?

Ans. మీకో, నాకో.

(He will send it) perhaps to you, perhaps to me.

(2) The affix *ఁ* is often added to INTERROGATIVES and gives them an *indefinite* signification. Such forms are generally used, where the word *some* occurs in English. (Compare para. 219.) Thus—

ఆయన యెక్కడికో వెళ్ళినాడు.

He has gone somewhere or other.

N.B.—The various uses of the affix *ఁ* will be more fully explained in a future chapter.

303. **Rule X.** The word *ఏమో* is affixed to words to express the English word *perhaps*. Thus—

ఆయన వెళ్ళుతాడేమో, or వెళ్ళునేమో. Perhaps he will go.

304. **Rule XI.** The word అండి is added to words to show *respect*, and equals *sir*, or *please*. Thus—

ఆ బల్లమీద రెండు పుస్తకాలు ఉన్నవండి.

There are two books on that table, sir.

II. ON THE MEANINGS OF THE SEVERAL TENSES.

On the Progressive Present Tense.

305. This tense is always used in reference to something regarded as *actually taking place at the present time*. Thus—

బట్టలు నేస్తున్నారు.

They are weaving cloths.

కుక్కలు వీధిలో మొరుగుతున్నవి.

Dogs are barking in the road.

It may be used of a future action, if regarded as *actually taking place*—

రేపు మేము వెళ్లుచున్నాము (or వెళ్లుతున్నాము). We go to-morrow or are going to-morrow.

On the Habitual Present and Future Tense.

306. This tense is used in two ways, as follows :—

First. It is used as an habitual present tense to express *habit* or *custom*. Thus—

ఈ బట్టలు ఎక్కడ నేస్తారు?

Where do they weave these cloths?

ఏలూరులో నేస్తారు.

They weave them in Ellore.

కుక్కలు మొరుగుతవి.

Dogs bark.

NOTE.—When the habit is a *temporary* one, and merely adopted at the *present* time, the progressive present tense is sometimes used, as in English. Thus—

ఆ పుస్తకము ప్రతిదినము చదువుతున్నాను.

I am reading that book daily.

Secondly. It is used in common conversation to express *future* time. Thus—

రేపు బందరుకు వెళ్తుతాను.

I shall go to Bunder to-morrow.

వాండ్లు ఆ పని ఎప్పుడు చేస్తారు?

When will they do that work?

NOTE.—In *English* also the habitual present tense is frequently used as a future, e.g., *I go to Bunder to-morrow*, instead of—*I shall go to Bunder to-morrow*. In grammatical Telugu another form which will be mentioned hereafter is used for the future tense.

On the Past Tense.

307. This tense supplies the place not only of the English *past* tense, but also very often of the English *perfect* and *pluperfect* tenses. Sometimes, however, the latter tenses are expressed in Telugu by compound tenses, which will be explained hereafter.

The Telugu past tense has two forms, both of which have exactly the same meaning. The *second form* (e.g., కొట్టితిని) is the more grammatical form, but in the Northern Circars is seldom used in common conversation.

On the Indefinite Tense.

308. This tense is not often used in conversation, except in complex sentences. It generally occupies the place of the consequent in a conditional sentence and may be rendered in English by the verb with the auxiliaries *will*, *would*, or *would have*. Various examples of its use will occur in subsequent chapters.

EXERCISES

On the progressive present tense.

ఆ చిన్నవాడు ఇప్పుడు చదువుతున్నాడు. (Para. 202)

That boy is now reading.

ఆయన వారిని పరీక్ష చేస్తున్నాడు. (Para. 177.)

He is examining them.

ఆ గుర్రము త్వరగా పరుగెత్తుతున్నది.

That horse is galloping quickly.

నేను పరీక్ష నిమిత్తము చదువుతున్నాను.

I am reading for examination.

నేను కర్రకు రంగు పూస్తున్నాను.

I am smearing paint on a stick.

నీవు మొక్కలు నాటుతున్నావా? (Paras. 172, & 298.)

Are you planting shoots?

నీళ్లు త్రోడుతున్నది. (Para. 196)

She is drawing water.

మేము ఉత్తరములు వ్రాస్తున్నాము.

We are writing letters.

మీరు స్నానము చేస్తున్నారా?

Are you taking a bath?

రాజగారు పడవ ఎక్కుతున్నారు. (Para. 179.)

The Rajah is getting on the boat.

వాడు చాప అల్లుతున్నాడు.

He is plaiting a mat.

ఆ సంగతినిగురించి ఆలోచిస్తున్నారు.

They are deliberating about that matter.

ఆమె బట్టలు కట్టుతున్నది. (Para. 177)

She is sewing cloths.

వాండ్లు పశువులను మేపుతున్నారు. (Para. 17.)

They are feeding cattle.

కంసాలి బంగారము కరుగుతున్నాడు.

The goldsmith is melting gold.

కాశీపనివాడు గోడ కట్టుతున్నాడు.

The bricklayer is building a wall.

వీధిలో కుక్కలు మొరుగుతున్నవి.

Dogs are barking in the road.

On the habit. pres. and fut. tense used to express habit or custom.

ఈ దేశములో వడ్లు ఎట్లా పండిస్తారు?

How do they cultivate rice in this country?

మొదట భూమి రెండు మూడు చాళ్లు దున్నుతారు, తరువాత దమ్ముచేస్తారు.

First they plough the ground two or three times. (*Lit.* furrows), and afterwards they plough it when under water.

అటుతరువాత ఏమి చేస్తారు?

What do they do afterwards?

విత్తనములు వేస్తారు. (Or చల్లుతారు.)

They sow the seed.

మీరు ప్రతిరోజు ఎన్ని గంటలకు భోజనము చేస్తారు?

At what hour do you take your meals every day?

కుక్కలు మొరుగుతవి.

Dogs bark.

ఎద్దు అరుస్తుంది.

The ox bellows.

గుర్రము నకిలిస్తుంది.

The horse neighs.

పిట్టలు కూస్తువి.

Birds sing.

On the habit. pres. and fut. tense used to express future time.

రేపు పులి చర్మము వేలము వేస్తారు.

To-morrow they will sell by auction a tiger's skin.

నీవు ఆ పనిలో ప్రవేశిస్తావా?

Will you enter upon that work?

బోయాలనిమిత్తము తహసీల్దారుకు వ్రాస్తాడు.

He will write to the Tahsildar for bearers.

కొన్ని రోజులలో దొరగారు ఆ పట్టముకు వెళ్లుతారు.

In a few days the gentleman will go to that town.

ఎల్లుండి పశువులు ఈ పొలములో మేస్తవి.

The day after to-morrow the cattle will graze in this field.

ఆ పెద్ద ఆల్తారు అమ్ముతాను. మీరు కొంటారా?

I shall sell that large bookcase. Will you buy (it)?

రేపు బడిలో పిల్లలను పరీక్ష చేస్తాడు.

He will examine the children in the school to-morrow.

మీరు రేపు మా ఇంట్లో భోజనము చేస్తారా?

Will you dine with us to-morrow? (*Lit.* in our house.)

On the past tense.

నేను నిన్న కృష్ణ దాటినాను. (దాటితిని.)

I crossed the Krishna yesterday.

ఆయన వర్తకమునిమిత్తము ఆ ఊరికి వెళ్లినాడు. (వెళ్లెను.)

He went to that village for trade.

చెన్నపట్టణమునుంచి సీమనూలు పంపినారు. (పంపిరి.)

They have sent English thread from Madras.

మీరు ఈ రోజున నన్ను అన్యాయముగా తిట్టినారు. (తిట్టితిరి.)

You abused me to-day unjustly.

నిష్కారణముగా ఆ మూగవాని కొట్టినాడు. (కొట్టెను.)

He beat that dumb man without any reason.

మొన్నటిదినము ఆవు వెళ్లినదా? (వెళ్లెనా.)

Did the cow go the day before yesterday ?

ఆ చిన్నవాని బాగా శిక్షించినాను. (శిక్షిస్తాని.)

I punished that boy well.

నిన్న పశువులు ఆ పొలములో మేసినవి. (మేసెను.)

The cattle grazed in that field yesterday.

ఆమె నీళ్లు ఎప్పుడు తోడినది? (తోడెను.)

When did she draw the water ?

ఆ మేకలు వెళ్లినవి. (వెళ్లెను.)

Those goats have gone.

నీవు బడిలో ఏమి చదివినావు? (చదివితివి.)

What did you read in school ?

On the imperative mood.

గుర్రమును బాగా తోము.

Rub down the horse well.

ఆ ఉత్తరము త్వరగా వ్రాయి.

Write that letter quickly.

బజారుకు త్వరగా వెళ్లు.

Go to the Bazaar quickly.

నా తప్పు తమించండి. (See para. 172.)

† Pardon my fault.

మీ ఇంటికి వెళ్లుదాము.

Let us go to your house.

ఆ పని బాగా చేయి, or చెయ్యి.

Do that work well.

కుక్కను బైటికి కొట్టు.

Beat the dog out.

ఆ తేలును చంపు.

Kill that scorpion.

ఈ ఉత్తరము చదవండి.

Read this letter.

ఈ ఉత్తరాలు టపాలో వెయ్యి.

Put these letters in the post.

On the use of certain colloquial forms.

309. In the progressive present habitual future and past tenses the వి of the third person neuter plural is sometimes pronounced యి; as కుక్కలు మొరుగుతున్నయి, ఆవులు వస్తై, కోళ్లుకూసినయి.

310. In the habitual present and future tense, singular, third person feminine and neuter, the o before final ది is sometimes omitted, and the preceding u changed into v. Thus వస్తుంది, వస్తది.

311. The first form of the past tense is sometimes contracted in common conversation by dropping నా, the last letter but one, and changing the preceding ి into ా. This ా, however, is generally pronounced, not with its usual broad sound, but like the letter *a* in *caste*. In the singular, third person feminine and neuter, న, the last letter but one, is changed into o. Except in the case of the verb పడుట, the above forms should never be written although they are in some parts of the Telugu country commonly pronounced in the manner mentioned above. Thus—

Sing. 1.	కొట్టినాను.	Vulgar	కొట్టాను.
2.	కొట్టినావు.		కొట్టావు.
3.	M. కొట్టినాడు.		కొట్టాడు.
	F. N. కొట్టినది.		కొట్టినది.

Pl.	1.	కొట్టినాము.	కొట్టాము.
	2.	కొట్టినారు.	కొట్టారు.
	3.	M. F. కొట్టినారు.	కొట్టారు.
		N. కొట్టినవి.	కొట్టినయి.

312. The verbs mentioned in para 290, often use the *contracted* forms of the indefinite tense, and of the imperative first person plural. Where final చు is doubled in the root, తు and తా are doubled in the contracted forms. Thus ఉంచు, ఉంతును, ఉంతాము; తెచ్చు, తెత్తును, తెత్తాము.

313. In the second and third conjugations the vowel ు in the last letter but one of the imperative first person plural (*e.g.*, నడుతాము) is occasionally shortened; as నడుతము. This is the more correct form.

314. Instead of the tense గలను to express ABILITY, the following tense (a corruption of the tense గలుగుదును) is occasionally used.

Sing.	1.	గలుదును, or గల్దును	instead of	గలను.
	2.	గలుదువు, or గల్దువు	— —	గలవు.
	3.	M. గలును, — —	— —	గలడు.
		F. N. గలును, — —	— —	గలదు.
Pl.	1.	గలుదుము, or గల్దుము	— —	గలము.
	2.	గలుదురు, or గల్దురు	— —	గలరు.
	3.	M. F. గలుదురు, or గల్దురు	— —	గలరు.
		N. గలును, — —	— —	గలవు.

315. In the third person singular (M.F.&N.) and plural (N.) of the indefinite tense of పోవుట, the word పోను is sometimes used, instead of పోవును, which is the same in form as the first person singular of the *negative* indefinite tense.

316. Instead of the imperative పో, the word పద (*Let us go*) contracted from పోదాము, is sometimes used. Instead of the imperative రా, the word దా is sometimes used as a fond term to a little child.

317. A tense is sometimes used in conversation, which is formed by changing final ల of the root (and in the second conjugation of the root in ను) into యే ను. Subjoined is an example—

Sing. 1. పడేను.

2. పడేవు.

3. M. F. N. పడేని, or పడిని. (*Nor. Cir.* పడేను.)

Pl. 1. పడేము.

2. పడేరు.

3. $\left\{ \begin{array}{l} \text{M. F.} \quad \text{పడేరు.} \\ \text{N.} \quad \text{పడేని, or పడిని.} \end{array} \right.$ (*Nor. Cir.* పడేను.)

This tense has been generally regarded as a corruption of a grammatical form of the indefinite tense, *e g.*, పడెదను. It usually implies *doubt*. Thus—

పరు పడెవు, పడేవు.

Do not run, you may fall.

ఆ పిచ్చివానివద్దకి వెళ్లబోకు, వాడు నిన్ను కొట్టేని. (*Nor. Cir.* కొట్టేను.)

Do not go near that mad man, he may beat you. ✓

Chapter IX.

ON IRREGULAR, PASSIVE, REFLEXIVE, AND CAUSAL VERBS.

I. IRREGULAR VERBS.

318. The following verbs are in some of their parts *irregularly* formed, namely—

అవు (or బౌ) to become, పోవు to go, వచ్చు to come, ఇచ్చు to give, చచ్చు to die, చూచు to see, తెచ్చు to bring.

Conjugation of అవు, పోవు, and వచ్చు.

319.	ROOT.	అవు.	పోవు.	వచ్చు.	
	Infinitive.	కా.	పో.	రా.	
	Verb. noun.	<div> <div>1st form.</div> <div>2nd form</div> </div>	<div> <div>అవుట.</div> <div>కావడము.</div> </div>	<div> <div>పోవుట.</div> <div>పోవడము.</div> </div>	<div> <div>వచ్చుట.</div> <div>రావడము.</div> </div>
	Verb. partic.	<div> <div>Present.</div> <div>Past</div> </div>	<div> <div>అవుతు.</div> <div>అయి.</div> </div>	<div> <div>పోతు.</div> <div>పోయి.</div> </div>	<div> <div>వస్తు.</div> <div>వచ్చి.</div> </div>
	Rel. partic.	<div> <div>Prog. pres.</div> <div>Past.</div> <div>Indef.</div> </div>	<div> <div>అవుతున్న.</div> <div>అయిన.</div> <div>అయ్యే.</div> </div>	<div> <div>పోతున్న.</div> <div>పోయిన.</div> <div>పోయ్యే.</div> </div>	<div> <div>వస్తున్న.</div> <div>వచ్చిన.</div> <div>వచ్చే.</div> </div>
	Tenses.	<div> <div>Prog. pres.</div> <div>Habit. pres. & fut.</div> <div>Past 1st form.</div> <div>Do. 2nd form.</div> <div>Indefinite.</div> </div>	<div> <div>అవుతున్నాను.</div> <div>అవుతాను.</div> <div>అయినాను.</div> <div>అయితిని.</div> <div>అవుదును.</div> </div>	<div> <div>పోతున్నాను.</div> <div>పోతాను.</div> <div>పోయినాను.</div> <div>పోతిని.</div> <div>పోదును.</div> </div>	<div> <div>వస్తున్నాను.</div> <div>వస్తాను.</div> <div>వచ్చినాను.</div> <div>వచ్చిని.</div> <div>వత్తును.</div> </div>
	Imperative.	<div> <div>Sing. 2nd per.</div> <div>Pl. 1st per.</div> <div>Do. 2nd per.</div> </div>	<div> <div>కా (కమ్ము).</div> <div>అవుదాము.</div> <div>కండి.</div> </div>	<div> <div>పో (పొమ్ము).</div> <div>పోదాము.</div> <div>పొండి.</div> </div>	<div> <div>రా (రమ్ము).</div> <div>వత్తాము.</div> <div>రండి.</div> </div>

In the Northern Circars the verb అవు sometimes uses అవ in the infinitive and అవడము as the 2nd form of the verbal noun.

On the Tenses of the above Verbs.

320. The several tenses of these verbs are declined exactly like those of any other verb of the same conjugation, except in the case of the *second form of the past tense*, and in the *indefinite tense*. These two tenses are declined as follows :—

Second form of the past tense.

<i>Sing.</i> 1.	అయితిని.	పోతిని.	వస్తిని.
2	అయితివి.	పోతివి.	వస్తివి.
3. {	M. ఆయెను.	పోయెను.	వచ్చెను.
F. & N.	ఆయెను.	పోయెను.	వచ్చెను.
<i>Pl.</i> 1.	అయితిమి.	పోతిమి.	వస్తిమి.
2.	అయితిరి.	పోతిరి.	వస్తిరి.
3. {	M. & F. అయిరి.	పోయిరి.	వచ్చిరి.
N.	ఆయెను.	పోయెను.	వచ్చెను.

Indefinite tense.

<i>Sing.</i> 1.	అవుదును.	పోదును.	వత్తును.
2.	అవుదువు.	పోదువు.	వత్తువు.
3. {	M. అవును.	పోవును.	వచ్చును.
F. & N.	అవును.	పోవును.	వచ్చును.
<i>Pl.</i> 1.	అవుదుము.	పోదుము.	వత్తుము.
2.	అవుదురు.	పోదురు.	వత్తురు.
3. {	M. & F. అవుదురు.	పోదురు.	వత్తురు.
N.	అవును.	పోవును.	వచ్చును.

Remarks upon the above Verbs.

Various parts of these verbs are used idiomatically in a variety of ways which will be explained in subsequent chapters.

321. The verb అవుట in addition to the meaning of *to become* has also the meaning of *to finish*. Thus—

ఆ పని అయినదా ? అయినది. Is that work finished? It is finished.

The word అవును (the third person singular of the indefinite tense) is frequently used in the sense of *yes*. Thus—

Ques. వచ్చినాడా?

Ans. అవును. వచ్చినాడు.

Ques. Has he come?

Ans. Yes. He has come.

322. The verb పోవు, as will be hereafter seen, enters largely into the formation of the *negative form* of verbs.

The tense పోతున్నాను (as also the words పోతు, పోతున్న, and పోయ్యే), when affixed to the infinitive of another verb, gives it (like the verb *to go* in English) a *future* signification. When thus affixed, initial పో is by the laws of euphony changed into పో. Thus—

నేను చదవబోతున్నాను.

I am *going* to read.

మీరు ఆ పని చేయబోతున్నారా?

Are you *going* to do that work? ✓

323. A class of COMPOUND VERBS is formed by prefixing the past verbal participle of certain verbs to the verb పోవు. Thus, by prefixing చెడి (the past verbal participle of చెడు) to the verb పోవు the compound verb చెడిపోవు is formed, which means—to *go to ruin*. So in like manner పగిలిపోవు *to go to pieces*, etc.

In connection with the verbs వచ్చు and పోవు the following rules in reference to *place* are here inserted.—

Rules in reference to Place.

324. To express MOTION TO, the object towards which motion is made is put in the dative case. But when the object is of such a nature as *not to admit of entrance* (as a tree, a man), the dative case is never used, but the compound postposition వద్దికి or దగ్గరికి is always affixed.

325. To express MOTION FROM, the postposition నుంచి is used; but *if the object cannot be entered*, the compound postposition వద్దనుంచి or దగ్గర నుంచి is always used. Thus—

ఆయన ఆ ఊరికి వెళ్ళినాడు. (Or ఆ ఊరు.)

He went to that village.

ఆ చెట్టుదగ్గరికి వెళ్ళినాను.

I went to that tree. (Lit. To near that tree.)

ఆ దొరగారియొద్దకి వెళ్ళినాను.

I went to that gentleman.

ఎక్కడనుంచి వస్తున్నారు?

Where are you coming from? (Or Whence are you coming?)

ఈ ఉత్తరము ఎవరిదగ్గరనుంచి వచ్చినది?

From whom did this letter come?

వెళ్ళినా

వెళ్ళినాను

బె బెజ్జినాను

326. When speaking about THE DISTANCE OF ONE PLACE FROM ANOTHER, the place nearest to the speaker is put in the dative case, and the more remote place is put in the nominative case. Thus—

ఆ ఊరు ఇక్కడికి ఎంత దూరము?

What distance is that village from here? (Lit. To here.)

బెజ్జినాను హైదరాబాదు ఇరువై అయిదామడ. (ఇరువై అయిదు ఆమడ.)

Hyderabad is two hundred miles from Bezvada. (An ఆమడ is about 8 miles.)

వెళ్ళినాను బెజ్జినాను వెళ్ళినాను

Conjugation of ఇచ్చు and చచ్చు.

327. Root.	ఇచ్చు.	చచ్చు.
Infinitive.	ఇవ్వ, or ఇయ్య.	చావ.
Verb. noun.	{ 1st form. ఇచ్చుట. { 2nd form. ఇవ్వడము, or ఇయ్యడము.	చచ్చుట. చావడము.
Verb. partic.	{ Present. ఇస్తు. { Past. ఇచ్చి.	చస్తు. చచ్చి.
Rel. partic.	{ Prog Pres ఇస్తున్న. { Past ఇచ్చిన. { Indef. ఇచ్చే.	చస్తున్న. చచ్చిన. చచ్చే.
Tenses.	{ Prog. pres. ఇస్తున్నాను. { Habit pres. & fut. ఇస్తాను. { Past. 1st form ఇచ్చినాను. { Do. 2nd form ఇస్తీని. { Indefinite. ఇత్తును.	చస్తున్నాను. చస్తాను. చచ్చినాను. చస్తీని. చత్తును.
Imperative.	{ Sing. 2nd per. ఇయ్య (ఇత్తు). { Pl. 1st per. ఇత్తాము. { Do. 2nd per. ఇవ్వండి, or ఇయ్యండి.	చావు (చావుము). చత్తాము. చావండి.

Conjugation of చూచు and తెచ్చు.

Root.	చూచు.	తెచ్చు
Infinitive.	చూడ.	తే.
Verb. noun.	{ 1st form. చూచుట. { 2nd form. చూడడము.	తెచ్చుట. తేవడము.
Verb. partic.	{ Present. చూస్తు. { Past. చూచి.	తెస్తు. తెచ్చి.
Rel. partic.	{ Prog. pres. చూస్తున్న. { Past. చూచిన. { Indef. చూచే.	తెస్తున్న. తెచ్చిన. తెచ్చే.

Tenses.	Prog. pres	చూస్తున్నాను	తెస్తున్నాను.
	Habit. pres. & fut.	చూస్తాను	తెస్తాను.
	Past 1st form.	చూచినాను	తెచ్చినాను.
	Do. 2nd form	చూస్సిని.	తెస్సిని.
	Indefinite	చూతును	తెత్తును.
Imperative.	Sing. 2nd per.	చూడు (చూడుము)	తే (తెప్పు).
	Pl. 1st per.	చూతాము.	తెత్తాము.
	Do. 2nd per.	చూడండి.	తెండి.

The second form of the past tense and the indefinite tense of these verbs are declined exactly like those of వచ్చు (See para. 320.)

II. PASSIVE VERBS.

328. In Telugu every *active* verb may be changed into a *passive* verb by affixing to its infinitive mood the verb పడు, and conjugating పడు through all its moods and tenses. (When పడు is thus used, initial ప is always changed by the laws of euphony into బ.) Thus the active verb రక్షించు *to save* becomes in the passive voice రక్షించబడు *to be saved*.

Conjugation of రక్షించబడు.

Root.	రక్షించబడు.
Infinitive.	రక్షించబడ.
Verb. noun.	{ 1st form. రక్షించబడుట.
	{ 2nd form రక్షించబడడము.
Verb. partic.	{ Present. రక్షించబడుతు.
	{ Past. రక్షించబడి.
Rel. partic.	{ Prog. pres. రక్షించబడుతున్న.
	{ Past. రక్షించబడిన.
	{ Indef. రక్షించబడే.

Tenses.	Prog. pres.	రక్షించబడుతున్నాను.
	Habit. pres. & fut.	రక్షించబడుతాను.
	Past 1st form.	రక్షించబడినాను.
	Do. 2nd form.	రక్షించబడితిని.
	Indefinite.‡	రక్షించబడుచు.
Imperative.	Sing. 2nd per.	రక్షించబడు.
	Pl. 1st per.	రక్షించబడుదాము.
	Do. 2nd per.	రక్షించబడండి.

Remarks upon Passive Verbs.

329. In Telugu passive verbs are very seldom used in common conversation; and when they are used in English, they must generally be translated into Telugu actively. Thus in translating the English sentence—*That work was done by him*—instead of saying ఆ పని ఆయన చేత చేయబడినది—it would be more colloquial to say ఆయన ఆ పని చేసినాడు. (Lit. *He did that work*.)

III. REFLEXIVE VERBS.

330. *Reflexive verbs* are formed by affixing the verb కొను to the root of any verb, and conjugating కొను through all its moods and tenses. Verbs of the second conjugation always use the root in చు. Thus, from దోచు to rob comes the verb దోచుకొను to rob for oneself, and from చేయు to do comes the verb చేసుకొను to do for oneself.

The verb కొను is conjugated exactly like the verb కొను to buy (see para. 273), except that the infinitive కొన and the imperative కొను are usually changed into కో, as చేసుకో, and the second form of the verbal noun may take the letter వ, as చేసుకోవడము.

Conjugation of చేసుకొను.

Root.	చేసుకొను.
Infinitive.	చేసుకో.
Verb. noun.	1st form. చేసుకొనుట.
	2nd form. చేసుకొన (or చేసుకోవ).

Verb. partic.	{ Present.	చేసుకొంటు.
	{ Past.	చేసుకొని.
Rel. partic.	{ Prog. pres.	చేసుకొంటున్న.
	{ Past.	చేసుకొన్న.
	{ Indef.	చేసుకొనే.
Tenses.	{ Prog. pres.	చేసుకొంటున్నాను.
	{ Habit. pres. & fut.	చేసుకొంటాను.
	{ Past 1st form.	చేసుకొన్నాను.
	{ Do. 2nd form.	చేసుకొంటిని.
	{ Indefinite.	చేసుకొందును.
Imperative.	{ Sing. 2nd per.	చేసుకో. (చేసుకొమ్ము.)
	{ Pl 1st per.	చేసుకొందాము.
	{ Do. 2nd per.	చేసుకొండి.

Remarks upon Reflexive Verbs.

331. Roots ending in కు or గు, which are composed of more than two syllables or of two syllables with the first long, generally contract the reflexive form. Thus—అడుగు, అడుగు కొను or అడుక్కొను; లాగు, లాగు కొను or లాక్కొను.

The reflexive forms of the verbs కను *to see* and కొను *to buy* are కనుక్కొను and కొనుక్కొను.

Reflexive verbs resemble to some extent the *middle voice* in Greek. They express that the action performed by the subject is also performed in reference to that subject. Hence these verbs frequently denote that the action is performed *for the benefit of the subject*, or that it is performed *by the free will and choice of the subject*.

The following examples are added to illustrate the use of reflexive verbs :—

EXAMPLES.

వారు ఇట్లు కట్టుకొంటున్నారు.

They are building a house *for themselves*.

ఎన్ని గంటలకు వంట చేసుకొంటాడు?

At what hour does he cook *his* food? *Lit.* At what hour does he do cooking *for himself*?

ఆయన కలము చెక్కకొంటున్నాడు.

He is mending a pen *for himself*

బట్ట కట్టుకొన్నాడు.

He tied on *his* cloth. (*Lit.* He tied a cloth *on himself*.)

చెప్పులు తొడుక్కొంటున్నాడు. (Para 331.)

He is putting on *his* shoes

గాయము చేసుకొన్నాడు.

He wounded *himself*.

నేను ఔరముచేసుకొంటున్నాను.

I am shaving *myself*

ఆ చిన్నవాడు తన బట్టలు చించుకొంటున్నాడు.

That boy is tearing *his* cloths

332. In some instances the difference in meaning between the *simple* and the *reflexive* form is so great that they must be expressed in English by different words. Thus—అను *to say*, అనుకొను *to think*; చదువు *to read*, చదువుకొను *to learn*; నడుచు *to walk*, నడుచుకొను *to behave*. In some instances the use of the reflexive form is so idiomatic and peculiar that practice alone can teach the student its exact force and meaning.

IV. CAUSAL VERBS.

333. In Telugu there are certain verbs, called *causal* verbs, which are formed from the simple verbs. The formation is generally as follows :—

(1) In the FIRST and SECOND conjugation by changing final *చ* of the root into *ించు*; as— కొట్టు *to beat*, కొట్టించు *to cause to be beaten*; చేయు *to do* చేయించు *to cause to be done*.

(2) In the THIRD conjugation by changing final చు of the root into పించు; as పిలుచు to call, పిలిపించు to cause to be called. (See para. 253)

Conjugation of చేయించు, and పిలిపించు.

Root	చేయించు.	పిలిపించు.
Infinitive.	చేయించ.	పిలిపించ.
Verb. noun.	1st form.	చేయించుట.
	2nd form.	చేయించడము
Verb. partic.	Present.	చేయిస్తు.
	Past.	చేయించి
Rel. partic.	Prog. pres.	చేయిస్తున్న.
	Past.	చేయించిన
	Indef.	చేయించే.
Tenses.	Prog. pres.	చేయిస్తున్నాను.
	Habit. pres. & fut.	చేయిస్తాను
	Past 1st form.	చేయించినాను.
	Do. 2nd form.	చేయిస్తేని.
	Indefinite.	చేయింతును. (చేయిస్తును.)
Imperative.	Sing. 2nd per.	చేయించు. (చేయించుము.)
	Pl. 1st per.	చేయింతాము.
	Do. 2nd per.	చేయించండి.

Remarks upon Causal Verbs

334. A causal verb formed from a *transitive* verb is equivalent in English to the verb *to cause* followed by a *PASSIVE* infinitive. Thus from చేయు to do is formed చేయించు to cause to be done (not to cause to do). Hence the causal form of a transitive verb is often followed by an agent in the *INSTRUMENTAL CASE*. Thus—

కుక్కను కూలివానిచేత చంపించినాడు.

He caused the dog to be killed by a cooly-man, i.e., He got (or had) the dog killed by a cooly-man.

A causal verb formed from an *intransitive* verb becomes an ACTIVE verb. Thus from the intransitive verb పొంగు *to bubble* is formed the causal verb పొంగించు *to cause to bubble, i.e., to make to boil*. Thus—

పాలు పొంగించు.

Make the milk (to) boil, *i.e.*, Boil the milk.

335. In the case of some verbs, especially of *intransitive* verbs, the causal verb is very irregularly formed, *e.g.*, వచ్చు, రప్పించు; తెగు, తెంపు; కాగు, కాచు, *etc., etc.* It will be found easier to treat such causal forms as distinct verbs.

On the Combination of Causal and Reflexive Verbs.

336. The causal form and the reflexive form are sometimes combined. Thus—చేయించుకొను *to cause to be done for oneself*.

The following examples will make the several forms of the verbs clear, and illustrate the changes of meaning.

వారు ఇల్లు కట్టినారు.

They *built* a house.

వారు ఇల్లు కట్టుకొన్నారు.

They *built* a house *for themselves*

వారు ఇల్లు కట్టించినారు.

They *caused* a house *to be built*.

వారు ఇల్లు కట్టించుకొన్నారు.

They *caused* a house *to be built for themselves*.

General Remarks.

337. A class of verbs are formed by affixing the verb పడు to NOUNS; ~~as~~—ఆశపడు *to desire*, బాధపడు *to be in trouble*. Nouns ending in ము ~~drop~~ drop this letter before పడు; as—సుఖపడు *to be happy*; భయపడు *to be afraid*; కోపపడు *to be angry*.

338. In the same manner, verbs are sometimes formed by prefixing nouns to పెట్టిపోవు and పరచు. Thus—

శ్రమపెట్టు to trouble (*Trans.*). శ్రమపడు to be troubled, to suffer (*Intrans.*).

భయపెట్టు to inspire with fear (*Trans.*). భయపడు to be terrified. (*Intrans.*).

మోసపరచు to cheat (*Trans.*). మోసపోవు to be cheated (*Intrans.*).

నిద్రపుచ్చు to put to sleep (*Trans.*). నిద్రపోవు to go to sleep (*Intrans.*).

భంగపరచు to disappoint (*Trans.*). భంగపడు to be disappointed. (*Intrans.*).

339 The verb వేయు is often added to the past verbal participle of another verb to express COMPLETENESS; as పారవేయు to throw away, చింపివేయు to tear up, తీసివేయు to take away, కోసివేయు to cut off.

340. A few verbs although ending in కొను are not reflexive forms as— ఊరుకొను to be quiet, మేలుకొను to be awake.

341. Many verbs although ending in చు are not causal forms; as— దీవించు to bless, పరీక్షించు to examine.

Chapter X.

ON THE NEGATIVE FORM OF VERBS.

On the Negative Primary Verb.

342. The negative primary TENSE, which may be used in reference to either *present* or *past* time, is as follows—

<i>Sing.</i> 1.	నేను లేను	I am not, <i>or</i> was not.
2.	నీవు లేవు.	Thou art not, <i>or</i> was not.
3.	<div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;">M</div> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;">వాడు లేడు.</div> </div>	He is not, <i>or</i> was not
	<div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;">F. N.</div> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;">ఆది లేదు.</div> </div>	She <i>or</i> it is not, <i>or</i> was not.
<i>Pl.</i> 1.	మేము లేము.	We are not, <i>or</i> were not
2.	మీరు లేరు.	You are not, <i>or</i> were not.
3.	<div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;">M. F.</div> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;">వారు లేరు.</div> </div>	They are not, <i>or</i> were not.
	<div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;">N.</div> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;">అవి లేవు.</div> </div>	They (<i>new.</i>) are not, <i>or</i> were not.

343. There are OTHER PARTS of the negative primary verb connected with the tense లేను, but as these are not required in the formation of the negative form of verbs, they will not be mentioned until the next chapter.

EXERCISE ON THE NEGATIVE PRIMARY TENSE.

ఆయన ఇంట్లో లేడు.

He is not in the house.

మీరు మొన్న అక్కడ లేరా?

Were you not there the day before yesterday?

ఆ ఇంట్లో కుర్చీలు లేవు.

There are not chairs in that house (*i.e.*, There are no chairs).

ఆ బల్లమీద పుస్తకము లేదు.

There is not a book on that table (*i.e.*, There is no book).

మీ పెట్టెలో కలములు లేవా?

Are there no pens in your box?

నిన్న నేను అక్కడ లేను.

I was not there yesterday

అయన నిన్న ఇంట్లో లేడు. ఎక్కడికి వెళ్ళినాడు?

He was not at home yesterday. Where did he go?

On the Various Parts of the Negative Form.

344. The negative form of a Telugu verb consists of the following parts:—

- (1) The past verbal participle.
- (2) The verbal noun
- (3) The indefinite relative participle.
- (4) The indicative mood, which has the *four* following tenses:—
 - i. The progressive present tense.
 - ii. The habitual present and future tense.
 - iii. The past tense.
 - iv. The indefinite tense.
- (5) The imperative mood.

Rules for the Formation of the Various Parts of the Negative Form.

345. The rules for the formation of the various parts of the negative form are the same for all verbs, regular or irregular, of whatever class and of whatever conjugation.

The various parts of the negative form of verbs are formed from the INFINITIVE of the positive form, e.g., కొట్ట, చేయ, నడవ.

346. The past verbal noun is formed by adding క to the positive infinitive; as కొట్టక, not having struck, చేయక, నడవక.

347. The verbal noun is formed by prefixing the negative past verbal participle to పోవడము or పోవుట the positive verbal noun of పోవు to go.

Thus కొట్టక పోవడము, *the not striking*; చేయక పోవడము, *నడవక పోవడము*. In highly grammatical language the verbal noun is formed by adding మి to the positive infinitive, e.g., కొట్టమి, చేయమి, but this form is rarely used in conversation.

348. The indefinite relative participle is formed by adding ని to the positive infinitive; as కొట్టని, చేయని, నడవని.

349. The progressive present tense is formed by prefixing the positive verbal noun to the word లేదు for all numbers and persons; as నేను కొట్టడము లేదు, *I am not striking*; నీవు కొట్టడములేదు, *etc*

Sometimes a form is used to express the present progressive, which is got by prefixing the positive progressive present tense to the tense కాను, the neg. hab. press. and fut. tense of అవు as కొట్టుతున్నాను కాను, *I am not striking*.

350. The habitual present and future tense is formed by adding the terminations of the personal pronouns to the positive infinitive; as కొట్టను, *I strike not, do not strike, or shall or will not strike*, చేయను, నడవను.

NOTE.—*Habit* or *Custom* is also sometimes expressed by the tense which is formed by prefixing the positive verbal noun to లేదు, e.g., కొట్టడము లేదు. This is specially the case, when the habit is not a permanent one, but merely adopted at the present time. (Compare para. 306, first note.)

351. The past tense is formed by prefixing the positive infinitive to the word లేదు for all numbers and persons; as నేను కొట్టలేదు, *I did not strike*. నీవు కొట్టలేదు, *etc., etc.*

352. The indefinite tense is formed by prefixing the negative past verbal participle to the tense పోదును (para. 320); as కొట్టక పోదును, *I would not strike, or would not have struck, etc.* చేయక పోదును, నడవక పోదును.

353. The imperative second person SINGULAR is formed by adding కు to the positive infinitive, and the second person PLURAL by adding కండి; as sing. కొట్టకు, pl. కొట్టకండి, *strike not, or do not strike*.

The first person PLURAL is formed by prefixing the negative verbal participle in క to పోదాము (See para. 319) , as కొట్టక పోదాము, *let us not strike*.

The Negative Conjugation of కొట్టు.

354. POSITIVE INFINITIVE.	కొట్టు.
Past verb. partic.	కొట్టె
Verbal noun.	కొట్టక పోదాము.
Indef. rel. partic.	కొట్టని.
Tenses.	{ Prog. pres. కొట్టడము లేదు
	{ Habit pres. & fut. కొట్టను.
	{ Past. కొట్టి లేదు.
	{ Indef. కొట్టక పోగును.
Imper.	{ Sing. 2nd per. కొట్టకు.
	{ Pl. 1st per. కొట్టక పోదాము.
	{ Do. 2nd per. కొట్టకండి.

The Negative Tenses of కొట్టు.

355. Prog. present tense *I am not striking.*

Sing. 1.	నేను కొట్టడము లేదు.	Pl. 1.	మేము కొట్టడము లేదు.
2.	నీవు కొట్టడము లేదు	2.	మీరు కొట్టడము లేదు.
3.	{ M. వాడు కొట్టడము లేదు.	3.	{ M. F. వారు కొట్టడము లేదు.
	{ F. N. అది కొట్టడము లేదు		{ N. అవి కొట్టడము లేదు.

Habit. pres. & fut. tense. *I strike not, do not strike, or shall, will not strike*

Sing. 1.	నేను కొట్టను.	Pl. 1.	మేము కొట్టము
2.	నీవు కొట్టవు.	2.	మీరు కొట్టరు.
3.	{ M. వాడు కొట్టడు.	3.	{ M. F. వారు కొట్టరు.
	{ F. N. అది కొట్టదు.		{ N. అవి కొట్టవు

Past tense. *I did not strike, or have not struck, etc.*

Sing. 1.	నేను కొట్టలేదు.	Pl. 1	మేము కొట్టలేదు.
2.	నీవు కొట్టలేదు.	2.	మీరు కొట్టలేదు.
3.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{M. వాడు కొట్టలేదు} \\ \text{F. N. అది కొట్టలేదు} \end{array} \right.$	3.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{M. F. వారు కొట్టలేదు.} \\ \text{N. అవి కొట్టలేదు.} \end{array} \right.$

Indefinite tense. *I would not strike, or would not have struck.*

Sing. 1.	నేను కొట్టక పోదును.	Pl. 1.	మేము కొట్టక పోదుము.
2.	నీవు కొట్టక పోదువు.	2.	మీరు కొట్టక పోదురు.
3.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{M. వాడు కొట్టక పోవును.} \\ \text{F. N. అది కొట్టక పోవును.} \end{array} \right.$	3.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{M. F. వారు కొట్టక పోదురు.} \\ \text{N. అవి కొట్టక పోవును.} \end{array} \right.$

Examples of the Conjugation of Negative Verbs.

356 చేయ. (<i>Pos. infin.</i>)	చేయించ. (<i>Pos. infin.</i>)
చేయక.	చేయించక.
చేయక పోవడము.	చేయించక పోవడము.
చేయని.	చేయించని.
చేయడము లేదు, or చేస్తున్నాను కాను.	చేయించడము లేదు, or చేయిస్తున్నాను కాను.
చేయను.	చేయించను.
చేయ లేదు.	చేయించ లేదు.
చేయక పోదును.	చేయించక పోదును.
చేయకు.	చేయించకు.
చేయక పోదాము.	చేయించక పోదాము.
చేయకండి.	చేయించకండి.

357. చేసుకో. (<i>Pos. infin.</i>)	రక్షించబడ. (<i>Pos. infin.</i>)
చేసుకోక.	రక్షించబడక.
చేసుకోక పోవడము.	రక్షించబడక పోవడము.

చేసుకోని.

రక్షించబడని.

చేసుకోవడము లేదు, చేసుకొంటున్నాను రక్షించబడడము లేదు. రక్షించబడుతున్నాను కాను.

[కాను

చేసుకోను.

రక్షించబడను.

చేసుకో లేదు.

రక్షించబడ లేదు.

చేసుకోక పోదును.

రక్షించబడక పోదును.

చేసుకోకు.

రక్షించబడకు.

చేసుకోక పోదాము.

రక్షించబడక పోదాము.

చేసుకోకండి.

రక్షించబడకండి.

358. కా. (*Pos. infin. of అవు*) పో. (*Pos. infin. of పోవు*) రా (*Pos. infin. of రావు*)

కాక.

పోక.

రాక.

కాక పోవడము.

పోక పోవడము.

రాక పోవడము.

కాని.

పోని.

రాని.

కావడము లేదు, అవుతున్నాను పోవడము లేదు, పోతున్నా రావడము లేదు, వస్తున్నాను

[కాను.

[ను కాను.

!కాను.

కాను.

పోను.

రాను.

కా లేదు.

పో లేదు.

రా లేదు.

కాక పోదును.

పోక పోదును.

రాక పోదును.

కాకు.

పోకు.

రాకు.

కాక పోదాము.

పోక పోదాము.

రాక పోదాము.

కాకండి.

పోకండి.

రాకండి.

Observations on the Negative Verb.

359. In conversation లేదు is sometimes pronounced లే. //

360. It has been stated (para. 349) that the negative prog. pres. tense is formed by prefixing the positive verbal noun to the word లేదు. This is

not strictly speaking a *tense*, though used as such, for the verbal noun is in reality the subject of లేదు. Thus కొట్టడము లేదు literally means—*There is not striking*. The use and syntax of verbal nouns will be explained in a future chapter.

361. It must be remembered that whenever in the negative form the *second* form of the positive verbal noun is used (e.g., పోవడము) the *first* form (e.g., పోవుట) may be used instead; but the second form is the one most commonly used. (See para. 258.)

362. The indefinite relative participle with the affix ది, is sometime used instead of the verbal noun, to form a negative progressive present tense, as నేను కొట్టేదిలేదు. (I am not striking)

363. *Relative participles* are sometimes formed by prefixing the neg. past ver. partic. to పోతున్న, పోయిన, and పొయ్యే, e.g., చేయక పోతున్న, చేయక పోయిన, చేయక పొయ్యే. A *negative infinitive* also may be formed by prefixing the neg. past ver. partic. to పో, the positive infinitive of పోవుట, e.g., కొట్టక పో. The use of a negative infinitive is rare.

364. A *prog pres. tense*, an *hab. pres* and *fut. tense*, and a *past tense* are sometimes formed by prefixing the neg. past ver. partic. to the tenses పోతున్నాను, పోతాను, పోయినాను (or పోతిని), e.g., చేయకపోయినాడు. *He did not do*. Of these forms that for the past tense is most common.

365. A *past tense* is sometimes formed by affixing the tense కాను to the past tense of a positive verb; as చేసినాను కాను. *I did not do*.

366. Sometimes a negative habitual present and future tense, followed by the positive past tense of అవు, is used as a negative past tense. This form is not very common. Thus—

మీరు చెప్పిన పని నేను ఎప్పుడు చేయనయితిని?

When did I not do what you told me?

నా కుమారుడు క్రమముగా ఎప్పుడు రాడాయెనో, చెప్పండి.

Please tell me *when* my son did not come regularly

నేను అడిగినదానికి ఒకప్పుడును సరిగా చెప్పవయితివి.

You have never replied properly to my question.

367. *An imperative* is sometimes formed by adding బోకు (*i.e.*, పోకు, the negative imperative of పోవు) to the infinitive of any verb; as చేయబోకు. *Do not do.* Lit. *Do not go to do.* This is sometimes changed into మోకు, and in the Ceded District into బొకు, but these are vulgarisms to be avoided

368. In the case of some verbs the negative habitual present and future tense, preceded by a negative past verbal participle, is used to give the force of a strong affirmative. Thus—

ఆయన అడిగితే, నేను చెప్పక మానను.

If he asks, I shall not fail to tell him.

మీరు రేపు పది గంటలకు రాక తప్పదు. (Or తీరదు.)

You must not fail to come at ten o'clock to-morrow.

నేను ఈ మాట ఆయనతో చెప్పక విధిలేదు. (Or వల్లకాదు.)

I must mention to him.

N.B.—In the last two sentences the final verb is *impersonal*.

On the Translation of English Negative Sentences

369. Sanscrit words admitted into Telugu use certain prefixes (like *in*, *un*, *etc.*, in English) which have a negative force, *e.g.*, యోగ్యుడు, *a worthy man*, అయోగ్యుడు, *an unworthy man*. With this exception, the negative in a Telugu negative sentence, is always conveyed in the VERB. In an English negative sentence, however, the negative may be conveyed in a pronoun, adjective, adverb, or verb. Hence in translating from English into Telugu, we must always first put the sentence in such a form that the negative may be contained in the verb. Thus—*There is nobody in*

that room—equals—There is not anybody in that room. ఆ గదిలో ఎవరున్న లేరు. There is no book on the table—equals—There is not a book on the table. బల్లమీద పుస్తకము లేదు. He went nowhere—equals—He did not go anywhere. ఆయన ఎక్కడికీ వెళ్లేదు. He is not here. అతడు ఇక్కడ లేడు.

EXERCISES ON THE NEGATIVE TENSES

On the progressive present tense.

మీరు స్నానము చేస్తున్నారా? చేయడము లేదు.

Are you taking a bath? I am not taking one.

ఆ చిన్నవాడు నాబడిలో చదవడము లేదు.

That boy is not reading in my school.

గుర్రానికి జీను కట్టుతున్నాడా? కట్టడము లేదు.

Is he saddling the horse? He is not saddling it.

On habit or custom.

ఆవులు ప్రతి సంవత్సరము ఈనవు.

Cows do not calve every year.

గుర్రములు బియ్యము తినవు.

Horses do not eat rice.

బీదవాండ్లకు అన్నము పెట్టరు.

They do not give rice to poor people.

ఈ పట్టణములో అటువంటి బట్టలు నేయరు.

They do not weave such cloths in this town.

అతనికి జ్వరము వచ్చినది గనుక అన్నము తినడము లేదు. (*Temporary habit.*)

He has got fever, and therefore he is not eating any rice.

ఎందుచేతనో, ప్రస్తుతము అతడు ఏమీ శ్రద్ధచేయడము లేదు.

(*Temporary habit, see para. 350, note.*)

For some reason or other, for the present he is not taking any pains.

On future tense.

నేను ఎన్నటికీ ఆ పని చేయను.

I shall never do that work.

వాడు ఆ మంచము చేయడు.

He will not make that couch.

రేపు నాకు సెలవు ఇస్తారా? ఇవ్వను.

Will you give me leave to-morrow? I will not.

అతడు ఇకమీదట మా ఇంటికి రాడు.

Henceforth he will not come to our house.

రేపు అతణ్ని భోజనానికి పిలవను.

I will not invite him to dinner to-morrow.

On the past tense.

నేను ఇదివరకు ఎప్పుడున్ను బందరుకు వెళ్లలేదు. (See para. 218.)

I have never yet gone to Bunder.

నేను ఇదివరకు ఆయనను ఎన్నడు చూడలేదు.

I have never yet seen him.

మీరు ఈ ఉదయాన నడిచినారా? నడవలేదు.

Did you walk this morning? No. (*Lit.* I did not walk.)

నిన్న మీరు ఆయనతో మాట్లాడినారా? మాట్లాడలేదు.

Did you speak to him yesterday? I did not.

వాడు మొన్నటి దినము బట్టలు కొనలేదు.

He did not buy cloths the day before yesterday.

ఆయన నాకు ఆ సొమ్ము ఇంకా ఇవ్వలేదు. (ఇచ్చినాడు కాదు.)

He has not yet given me that money.

On the imperative.

మీరు పది దినములదాకా నావద్దికి రాకండి.

Do not come to me for ten days.

నీవు దుర్మార్గులతో సహవాసము చేయకు.

Do not associate with evil men.

నీవు పరుల సొమ్ము అపహరించకు.

Do not plunder the riches of others.

ఆయన ఇంటికి ఎప్పుడును వెళ్లకు.

Never go to his house.

మాట్లాడకు.

ఆలస్యము చెయ్యబోకు.

Do not talk.

Do not delay.

మీరు ఆ పని ఆలస్యముగా చేయబోకండి.

Do not do that work slowly.

Chapter XI.

ON THE TELUGU EQUIVALENT TO THE VERB *to be*, AND ON VARIOUS USES OF PRONOMINAL AFFIXES WHERE IN ENGLISH THE COPULA IS USED.

I. ON THE TELUGU EQUIVALENT TO THE VERB *to be*.

On the Telugu Primary Verb.

370. The PRIMARY VERB, of which mention has already been made in previous chapters (paras. 247 & 342), consists of the following parts:—

POSITIVE FORM

Pres. rel. partic. ఉన్న.

Present tense. ఉన్నాను.

అభి.

NEGATIVE FORM

Verbal noun. లేక పోనడము (or లేక పోవుట. *Gram.* లేమి.)

Past. ver. partic లేక.

Indef. rel. partic. లేని.

Present tense. లేను.

Past tense. లేను.

On the full Verb ఉండు.

371. In addition to the primary verb there is the full verb ఉండు *to be*, which is conjugated throughout just in the same manner as any other verb. The formation however is somewhat irregular.

POSITIVE FORM.

372.	Root.	ఉండు.
	Infinitive	ఉండ.
	Verb noun.	$\left\{ \begin{array}{l} 1st\ form. \quad ఉండుట. \\ 2nd\ form \quad ఉండడము. \end{array} \right.$
	Verb. partic.	$\left\{ \begin{array}{l} Present \quad ఉంటు. \\ Past. \quad ఉండి. \end{array} \right.$
	Rel. partic.	$\left\{ \begin{array}{l} Prog. pres \quad ఉంటున్న. \\ Past. \quad ఉండిన. \quad (In\ Northern\ Circars\ shortened) \\ Indef \quad ఉండే. \quad [into\ ఉన్న.) \end{array} \right.$
	Tenses.	$\left\{ \begin{array}{l} Prog. Pres \quad ఉంటున్నాను. \\ Hab. pres. & fut. \quad ఉంటాను. \\ Past 1st form. \quad ఉండినాను. \quad (In\ Northern\ Circars\ short- \\ Do. 2nd form \quad ఉంటిని. \quad [ened\ into\ ఉన్నాను.) \\ Indefinite. \quad ఉందును. \end{array} \right.$
	Imper.	$\left\{ \begin{array}{l} Sing. 2nd per. \quad ఉండు. \\ Pl. 1st per. \quad ఉంచాము. \\ Do. 2nd per. \quad ఉండండి. \end{array} \right.$

373. The second form of the past tense, and the indefinite tense are declined as follows—

PAST TENSE.		INDEF. TENSE.
<i>Sing.</i> 1.	ఉంటిని.	ఉందును.
2.	ఉంటివి.	ఉందువు.
3.	$\left\{ \begin{array}{l} M. \quad ఉండెను. \\ F. \& N. \quad ఉండెను. \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} ఉండును. \\ ఉండును. \end{array} \right.$
<i>Pl.</i> 1.	ఉంటిమి.	ఉందుము.
2.	ఉంటిరి.	ఉందురు.
3.	$\left\{ \begin{array}{l} M \& F. \quad ఉండిరి. \\ N. \quad ఉండెను. \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} ఉందురు. \\ ఉండును. \end{array} \right.$

NEGATIVE FORM.

374.	POSITIVE INFINITIVE	ఉండు.
	Verbal noun.	ఉండక పోవుటము. (<i>Gram.</i> ఉండమి.)
	Past. ver. partic.	ఉండక.
	Indef. rel partic.	ఉండని.
Tenses.	{ Prog. pres.	ఉండడము లేదు.
	{ Hab. pres. & fut.	ఉండను.
	{ Past.	ఉండ లేదు.
	{ Indef	ఉండక పోదును.
Imper.	{ Sing 2nd per.	ఉండకు.
	{ Pl. 1st per.	ఉండక పోదాము
	{ Do. 2nd per.	ఉండకండి.

On the Meanings of the Primary Verb, and of ఉండు.

375. The PRIMARY VERB has only the meaning of *to be*, but the FULL VERB ఉండు in addition to the meaning of *to be* has also the meaning of *to dwell, to stay, to stop*. Thus—

దొరగారు నిన్ను పిలుస్తున్నారు. అక్కడ ఉండు.

The gentleman is calling you. Stay there.

ఉంటున్నానండీ. (See para 304.)

I am staying, sir.

ఈ వేసవి కాలములో మేడమీద ఉంటున్నాము.

In this hot season we are living (or dwelling) in the upper story.

On the Various Forms of the Positive Past Tense of ఉండు.

376. In the positive form it will be noticed that ఉన్న and ఉన్నాను, the shortened forms used in the Northern Circars for ఉండిన (the *past* relative participle) and ఉండినాను (the *past* tense), are spelt exactly in the same manner as the primary *present* relative participle ఉన్న, and the primary *present* tense ఉన్నాను.

In the Ceded Districts ఉంటిని is the form of the past tense which is most commonly used. The form ఉండినాను is also sometimes used, but its shortened form ఉన్నాను is never used. Hence whenever the tense ఉన్నాను is used in the Ceded Districts, it always is the primary present tense, and consequently always has a *present* signification.

In the NORTHERN CIRCARS the second form of the past tense, namely, ఉంటిని, is only rarely used. The form ఉండినాను is never used; but the form commonly used is ఉన్నాను, the shortened form of ఉండినాను. Hence in the Northern Circars, whenever the tense ఉన్నాను is used, it may be the primary present tense, and consequently may possess a *present* signification, or it may be the shortened form of the past tense (shortened for ఉండినాను), and consequently may possess a *past* signification. The context will always make the meaning clear.

The following are examples of the tense ఉన్నాను, when it is the shortened form of ఉండినాను, and consequently has a *past* signification:—

చూరు నిన్న ఎక్కడ ఉన్నారు? (Cud. ఉండినారు, or ఉంటిరి.)

Where were you yesterday?

నిన్నటి రోజు అక్కడ ఉన్నాను. (Cud. ఉండినాను, or ఉంటిని.)

Yesterday I was there.

మొన్నటిదినము ఆ పట్టణము లో ఉన్నాడు. (Cud. ఉండినాడు, ఉండెను.)

The day before yesterday he was in that town.

N.B.—Examples of the use of the primary tense ఉన్నాను, which always has a *present* signification, will be found in para. 250, *exercise*.

**On the Verb ఉండు, when used to express the
English Verb to have.**

377. The verb ఉండు or the primary verb preceded by a dative case is used (like the verb *sum* in Latin) to express the meaning of the English verb *to have* or *to possess*. Thus—

నాకు తుపాకి ఉన్నది.

I have a gun. (*Lit.* A gun is to me.)

మీకు ఆవు లేదా?

Have you not a cow?

ఆయనకు పొలములు లేవు.

He has no fields.

నాకు జ్ఞాపకము ఉన్నది.

I have remembrance, i.e., I remember.

ఆయనకు ఎందరు పిల్లలు ఉన్నారు?

How many children has he?

NOTE.—In sentences of this kind the verb is sometimes understood, and not expressed; but this is only the case where the verb, if expressed, would be *positive*. Thus—

ఆయనకు కొమార్తెలు ఎందరు?

How many daughters has he?

378. Just as in English the prepositions *by* and *with* are sometimes used after the verb *to have*, so in Telugu the postpositions దగ్గిర and వద్ద are sometimes used with the verb ఉండు; but this can only be done, when the noun denotes a *movable* object. When used in this way possession *at the time* is always meant, whereas the verb ఉండు with a dative implies ownership or possession generally. Thus—

ఆమెదగ్గిర గడియారము ఉన్నది.

She has a watch with her. (*Lit.* Near her.)

నాకు గడియారమున్నది.

I have a watch.

నాయొద్ద పైకము లేదు.

I have no money with me.

నాకు పైకము లేదు.

I have no money.

On the Translation into Telugu of the English Verb *to be*.

379. In English the verb *to be* is used in two ways, namely—(1) **As the copula**, in which case it stands between the subject and a NOUN or AN ADJECTIVE (or their equivalents) merely to connect the two together, and to state that one *is*, or *is not* the other; as—*That is a cow. That is*

not a cow. *He is good He is sick.* (2) Not as the copula, in which case it is itself the predicate, and the words which follow it stand in an adverbial relation to it; as—*God exists There is no bread. He is here. They are in Bunder.*

**First. On the Translation of the Verb to be,
When it is not the Copula.**

380. When in English the verb *to be* is not the copula, it generally either (1) expresses EXISTENCE, in which case it is usually introduced idiomatically by the word *there*; (as—*God is*, i.e., *exists—There is no bread*)—or (2) is followed by an ADVERB OR ADVERBIAL PREPOSITIONAL PHRASE, as—*He is here—They are in Bunder.*

381. N.B.—By an *adverbial prepositional phrase* is meant a preposition and its case, standing in the same relation to the verb as an *adverb*.

382. When in an English sentence the verb *to be* is not the copula, it must be translated into Telugu, both in the positive and negative, simply by using the verb ఉండు or the primary verb, as in the following examples :—

EXAMPLES.

దేవుడు ఉన్నాడు.

God is, i.e., exists.

రొట్టె లేదు.

There is no bread. *Lit.* Bread is not.

Q. ఆ పెట్టెలో రూపాయలు ఉన్నవా?

A. లేవు.

Q. Are there any rupees in that box?

A. No. (*Lit.* There are not.)

Q. మీరు నిన్న ఎక్కడ ఉన్నారు?

A. ఇక్కడ లేను.

Q. Where were you yesterday?

A. I was not here.

Q. అతడు పనిమీద ఉన్నాడా?

A. లేదు, *or* లేదు (*for* ఉండడము

Q. Is he at work?

A. No. *Lit.* He is not. [లేదు).

Q. ఆ చిన్నవాండ్లు ఆటమీద ఉన్నారా?

A. ఉన్నారు.

Q. Are those boys at play?

A. Yes. *Lit.* They are

- Q. మీరు రేపు ఇక్కడ ఉంటారా? A. ఉండను.
- Q. Shall you be here to-morrow? A. No. *Lit.* I shall not
- Q. వారు చాలా బీదస్థితిలో ఉన్నారా? A. ఉన్నారు.
- Q. Are they in great poverty? A. Yes *Lit.* They are.
- Q. కుండ పొయిమిద ఉన్నదా? A. లేదు.
- Q. Is the pot on the fire? A. No. *Lit.* It is not.
- Q. అతడు ఎక్కడ ఉన్నాడు? A. ఇక్కడ లేడు.
- Q. Where is he? A. He is not here.
- Q. అతడు ఇక్కడ లేడా? A. లేడు, or లేదు (*for* ఉండడము
- Q. Is he not here? A. No. *Lit.* He is not [లేదు).
- Q. మీరు బాగా ఉన్నారా? A. బాగా ఉన్నాను.
- Q. Are you well? A. I am well
- Q. లెక్క సరిగా ఉన్నదా? A. సరిగా ఉన్నది.
- Q. Is the account correct. A. It is correct.

Secondly. On the Translation of the Verb to be, when it is the Copula.

When in an English sentence the verb *to be* is the copula, *i.e.*, when it stands between the subject and a noun or an adjective (or their equivalents) merely to connect the two together, and to express that one *is* or *is not* the other,—the two following rules must be observed :—

383. **RULE I.** Where in English the verb *to be* is placed between the subject and a noun (or its equivalent), *i.e.*, where the predicate consists of the verb *to be* and a noun (as—*That is a cow. That is not a cow.*). In colloquial Telugu in the POSITIVE no verb is used; as—అది ఆవు. In the NEGATIVE the tense కాను is added; as—అది ఆవు కాదు.

EXAMPLES.

ఆమె నా తల్లి.

She is my mother,

ఈమె నా తల్లి కాదు.

She is not my mother.

అది తేలు.

ఇది బల్లి.

That is a scorpion. This is a lizard.

అది గుర్రమా, ఆవా?

Is that a horse, or a cow ?

అది గుర్రము కాదు, ఆవు.

That is not a horse, it is a cow.

మీ తమ్ముడు ఇతడేనా?

Is your younger brother this very man ?

అతడు మీ తమ్ముడా?

Is he your younger brother ?

అది కుక్క?

Is that a dog ?

కాదు. నక్క. (Short for అది కుక్క- కాదు. అది నక్క.)

It is not. It is a jackal.

మీ ఇల్లు ఇదేనా?

Is this your house ?

384. RULE II. When in English the verb *to be* is placed between the subject and an adjective (or its equivalent), *i.e.*, when the predicate consists of the verb *to be* and an adjective, in Telugu there are two forms of expression as follows :—

385 (A) First. If the sentence has reference to the *innate quality* or *natural condition* of the subject, the predicate in Telugu is expressed by a COMPOSITE NOUN; and hence since what is an *adjective* in English becomes a *noun (composite)* in Telugu, the sentence follows the same rules as those given above for a noun in the predicate. (Para. 383.) Thus—

ఆయన మంచివాడు.

He is good.

ఆమె చక్కనిది.

She is pretty.

h ఈ కథ విచిత్రమయినది. (Para. 203.)

This story is interesting.

ఆయన మంచివాడు కాదు.

He is not good.

ఆమె చక్కనిది కాదు.

She is not pretty.

ఈ కథ విచిత్రమయినది కాదు.

This story is not interesting.

It would be wrong to say ఆయన మంచి or ఆయన మంచి ఉన్నాడు,

386. This use of the composite nouns (or rather of the PRONOMINAL AFFIXES) in Telugu closely resembles the use in English of the words *man*, *woman*, *people*, *one*, *thing*, *things*, etc., which are frequently added to adjectives expressing *innate quality* or *natural condition*. The chief difference is that whereas in sentences of this kind these words may often be omitted in English, the pronominal affixes can never be omitted in Telugu. Thus—

ఆయన మంచివాడు. He is a good *man*.

ఆమె చక్కనిది. She is a pretty *woman*.

ఈ కథ విచిత్రమయినది. This story is an interesting *one*.

* EXAMPLES.

వాడు పిచ్చివాడు.

He is mad. (Or—He is a mad *man*.)

వారు చాలా కోపము గలవారు. (Para 204)

They are very passionate. (Or—passionate *men*.)

ఆ గుర్రము జబ్బుది.

That horse is a bad *one*.

మిరపకాయ చాలా కారము గలది.

A chilly is very hot. (Or—a very hot thing.)

వాండ్లు చాలా బీదవాండ్లు.

They are very poor. (Or—poor *people*.)

ఆ పాము బహు చెడ్డది. ఆ పాము

That snake is a very bad *one*.

ఆ రాజు మంచివాడు.

That Rajah is a good *man*.

అతని తల్లి చాలా ముసలిది.

His mother is very old. (Or—a very old *woman*.)

ఆ పాలకి పచ్చనిది.

That palanquin is green. (Or—a green *one*.)

ఆ కుక్క చాలా పెద్దది.

That dog is very large. (Or—a very large one.)

ఈ పిల్లి చాలా చిన్నది.

This cat is very small. (Or—a very small one.)

ఆయన చాలా ముసలివాడు.

He is very old (Or—a very old man.)

387. (B) **Secondly.** If the sentence has reference to the *particular state* of the subject *at a particular time*, the predicate in Telugu is expressed both in the positive and negative by the verb ఉండు or the primary verb, preceded by an adverb, *i.e.*, by an adjective (or a noun used as an adjective) with the ADVERBIAL AFFIX గా attached to it. In sentences of this kind in English the adjective is generally used alone, without the addition of any of the words *man, woman, people*, etc (Para. 386.)

388. NOTE.—The adverbial affix గా is derived from the infinitive of అవు, namely, కా, and often expresses the meaning of the English words *like* or *as*, or the English adverbial termination *ly*; as—జబ్బు *bad*, జబ్బుగా *badly*.

EXAMPLES.

ఆ గుర్రము జబ్బుగా ఉన్నది.

That horse is sick.

ఆమె చాలా బలహీనముగా ఉన్నది.

She is very weak.

ఆయన నిన్న నామీద కోపముగా ఉండెను.

He was angry with me yesterday.

Q. ఈ కథ మీకు విచిత్రముగా ఉన్నదా?

A. లేదు.

Q. Is this story interesting to you?

A. No. (*Lit.* It is not.)

Q. వారుమీయందు చాలా దయగా ఉన్నారా?

A. ఉన్నారు.

Q. Are they very kind to you?

A. Yes. (*Lit.* They are.)

Q. ఆ ఆవు జబ్బుగా ఉన్నదా?

A. లేదు, *i.e.*, జబ్బుగా లేదు.

Q. Is that cow sick?

A. No. (*Lit.* It is not.)

అతడు నిన్న చాలా దుఃఖముగా ఉండెను.

He was very sorrowful yesterday.

౧. ఆయన ఈ దినము కాయలాగా ఉన్నాడా?

౧. Is he sick to-day?

A. లేడు (i.e., కాయలాగా లేడు.) or లేదు. (i.e., కాయలాగా ఉండడము లేదు)

A. No. (*Lit.* He is not sick.)

389 Although the above distinction has been drawn between the use in the predicate of (A) a *composite noun* and (B) the verb *to be* with *adverbial* గా, yet in some instances (especially when the subject is *neuter*) the distinction is very slight, as for instance between the sentences—ఈ కథ విచిత్రమయినది—and ఈ కథ విచిత్రముగా ఉన్నది. Practice will soon teach the student which form to use. Few words use both forms; and when they do, the above distinction will be a guide to the student which form to select. Thus—ఆయన దయగలవాడు means—*He is a kind man*—and expresses natural disposition or innate quality. ఆయన నామీద దయగా ఉన్నాడు means—*He is kind to me*—and expresses a particular condition of mind at a particular time in reference to a particular person. In the same way ఆ గుర్రము జబ్బుది means—*That horse is a bad one*—but ఆ గుర్రము జబ్బుగా ఉన్నది means—*That horse is sick*.

On ఉండు preceded by గా used Impersonally.

390. When *animate* objects are spoken about, the verb ఉండు or the primary verb preceded by an adjective or noun with the affix గా is often used *impersonally*, and what would otherwise have been the subject in the nominative is put in the *dative* case. Thus—instead of saying ఆయన చాలా ఆయాసముగా ఉన్నాడు—*He is very weary*—it is also common to say—ఆయనకు చాలా ఆయాసముగా ఉన్నది—*lit It is very weary to him*.

391. Such impersonal sentences also as the following are very common in Telugu :—

నాకు తలనొప్పిగా ఉన్నది.

I have a headache. *Lit* It is headachy to me.

నా ఒంట్లో చాలా కాకగా ఉన్నది.

I am very feverish. *Lit* It is very feverish in my body.

అతని ఒంట్లో నిమ్మశముగా లేదు.

He is not better. *Lit.* It is not better in his body.

Changes in the Predicate, when the Subject is in the First or Second Person.

392. The following rules must now be specially attended to, as they form one of the chief peculiarities of Telugu.

In Telugu when the predicate consists of a NOUN and the subject is a pronoun of the First or Second person, the noun in the predicate undergoes the following changes :—

393. **First.** When the subject is నేను, the termination of the noun in the predicate—

if it is డు, changes డు into డి. (*Gram* డను.)

if it is ి, ీ, or ు, adds ని.

If it is any other vowel, adds ను. Thus—

నేను అతని తమ్ముణ్ని. I am his younger brother.

(*Gram.* తమ్ముడను.)

నేను మనిషిని. I am a man.

నేను బిడ్డను. I am a child.

394. **Secondly.** When the subject is నీవు, the termination of the noun in the predicate—

if it is డు, changes డు into డవు.

if it is ి, ీ, or ు, adds వి.

if it is any other vowel, adds వు. Thus—

నీవు అతని తమ్ముడవు.	You are his younger brother.
నీవు మనిషివి.	You are a man.
నీవు బిడ్డవు.	You are a child.

395. **Thirdly.** When the subject is మేము or మనము, the noun in the predicate changes final ు of the plural nominative into ూము. Thus—

మేము బ్రాహ్మణులము.	We are Brahmans
మేము మనుష్యులము.	We are men
మేము బిడ్డలము. మీరు,	We are children

396. **Fourthly.** When the subject is మీరు, the noun in the predicate usually undergoes no change. Thus—

మీరు బ్రాహ్మణులు.	
You are Brahmans. Or <i>honorific</i> —You are a Brahman.	
మీరు మనుష్యులు.	
You are men. Or <i>honorific</i> —You are a man.	
మీరు బిడ్డలు.	
You are children. Or <i>honorific</i> —You are a child. (Para. 172).	

397. In grammatical language and sometimes in conversation in the *Ceded Districts*, when the subject is మీరు, final ు of the plural noun in the predicate is changed into ూరు; as—మీరు బ్రాహ్మణులరు. *Ye are Brahmans—or—you are a Brahman.*

398. The COMPOSITE nouns, when placed in the same position, undergo exactly the same changes as those mentioned above, except in the case of the first and second persons singular *feminine*, where ఁ is changed respectively into దాన్ని (*Gram.* దానను) and దానవు. Thus—

<i>Sing. MAS.</i> నేను బీదవాణ్ని.	I am a poor man.
(<i>Gram.</i> బీదవాడను.)	
నీవు గుడ్డివాడవు.	You are a blind man.

FEM నేను చిన్నదాన్ని. I am a young woman.

(Gram. చిన్నదానను.)

నీవు చక్కనిదానవు. You are a pretty woman.

Pl. MAS & FEM. మేము బీదవారము We are poor people.

or బీదవాండ్లము

మీరు మంచివారు. You are good people, or a good man.

399. In grammatical language and sometimes in conversation in the *United Districts*, when the subject is మీరు, final వారు of the composite noun is changed into వారిలు; as మీరు మంచివారిలు. *You are good men—or—You are a good man.*

400. The Negative of all the above forms is expressed by adding the tense కాను. Thus—

నేను బ్రాహ్మణుడను కాను.

I am not a Brahman.

నీవు చక్కనిదానవు కావు.

You (*fem.*) are not pretty.

మేము పిల్లలము కాము.

We are not children.

On the Use of అయి before ఉండు.

401. It has been mentioned (paras. 383 and 385) that in a positive sentence, where in English the verb *to be* is the copula, the predicate in Telugu often consist of a noun or composite noun *without any verb being expressed*. The verb ఉండు may, however, be expressed in all such sentences, although it is usually omitted (except in certain complex sentences, where its insertion is necessary). But if ఉండు be used, the noun or composite noun must always take the AFFIX అయి (the past verbal participle of అవు). It has been already stated (para. 154) that when certain nouns are used as adjectives they take the affix అయిన (the past relative participle of అవు); as అందమయిన మనిషి. Somewhat in the same manner, when in a sentence of the kind now under consideration

the verb ఉండు is expressed, the noun or composite noun which precedes ఉండు must always take the affix అయి. (Otherwise both అయి and ఉండు must be entirely omitted.)

Thus it would be wrong to say—ఆయన మంచివాడు ఉన్నాడు—ఆయన బ్రాహ్మణుడు ఉన్నాడు—but we may say—ఆయన మంచివాడయి (i.e., మంచివాడు అయి) ఉన్నాడు—ఆయన బ్రాహ్మణుడయి ఉన్నాడు. The usual form, however, would be ఆయన మంచివాడు ఆయన బ్రాహ్మణుడు. In the same manner we may say—వారు కోపముగలవారయి ఉన్నారు—నేను శూద్రుడనయి ఉన్నాను—నీవు మాచిగవాడనయి ఉన్నావు. etc. etc., etc. But such expressions are not common

402. In the same manner when reference is made to *past* time, the tense ఉన్నాను or ఉంటిని may be used preceded by అయి (the past verbal participle of అవు to become), but both are usually omitted Thus—పది సంవత్సరములకిందట ఆయన తహశీల్దారయి ఉండెను. *He was a Tahsildar ten years ago* But—పది సంవత్సరములకిందట ఆయన తహశీల్దారు—would be more common.

403. When, however, reference is made to *past* time, the past tense of అవు is often used, and when reference is made to *future* time, the future tense of అవు is always used Thus—

పది సంవత్సరములకిందట ఆయన తహశీల్దారు అయినాడు. (Neg. కా లేదు.) Ten years ago he *became* a Tahsildar. (Neg. Had not become.) రెండు సంవత్సరములలో ఆయన తహశీల్దారు అవుతాడు. (Neg. కాదు.) In two years he *will become* a Tahsildar. (Neg. He will not become.)

404. In conversation, the simple verb అవు is frequently used in sentences of this kind, instead of the form అయి ఉండు. Thus—

అతడు కుంటివాడై ఉంటే, సవారి చేసుకొని రావచ్చును. (కుంటివాడైతే.)

If he is lame, he may get a palanquin, and come.

ఆయన చాలా కోపము గలవాడై ఉన్నట్టు కనుపడుతున్నాడు.
(కోపముగలవాడైనట్టు.)

He appears to be a very passionate man.

ఆయన శాంతుడై ఉన్నందున, ఆ చిన్నవాణ్ణి విడిచిపెట్టినాడు.
(శాంతుడైనందున.)

As he is very gentle, he let the boy off.

ఆయన భాగ్యవంతుడై ఉన్నప్పటికీ, దరిద్రునివలె ప్రవర్తిస్తున్నాడు.
(భాగ్యవంతుడైనప్పటికీ.)

Although he is very rich, he behaves like a poor man.

తాను బుద్ధిహీనుడై ఉండి, ఇతరులకు ఎట్లా బుద్ధి చెప్పగలడు?
(బుద్ధిహీనుడై.)

Being himself a fool, how can he instruct others?

Peculiar use of the affix గా.

405. Sometimes a noun signifying a *material object* (as a *king*) and sometimes a composite noun takes the adverbial affix గా before ఉండు in the predicate, as ఆయన రాజుగా ఉన్నాడు. This form expresses either
(1) *similarity*—or—*doubt* Thus—

ఆయన రాజుగా ఉన్నాడు.

He is *as* a Rajah, *i.e.*, (1) He is *like* a Rajah in appearance or in power, although he is not one really—or—(2) He is *like* a Rajah in appearance, but I do not know for certain if he is a Rajah or not.

ఆయన మంచివాడుగా ఉన్నాడు.

He appears to be a good man.

On the difference between ఉండక and లేక.

406. (A) The word ఉండక generally has the sense of *staying*, *stopping*, *dwelling*, and is always used regularly, *i.e.*, with the same subject as that of the principal verb.

అతడు ఆ పని చేయలేకపోయినప్పటికీ, నేను చేయగలను.

Although he cannot do that work, I can do it.

నేను ఆ పని చేయలేకపోయినందున, జీతము ఇవ్వకుండా వెళ్లగొట్టినాడు.
చేయలేకపోవడమువల్ల.

Because I could not do that work, he sent me off without giving me any wages.

అతడు ఆ పని చేయలేనట్టు విన్నాను.

I heard that he could not do that work.

నీవు ఆ పని చేయచాలకపోతే, వెళ్లిపో. Or—చాలని పక్షమందు.

If you cannot do that work, go away

412. నేను చదవగల పుస్తకములు మీదగ్గిర ఉన్నవా?

Have you any books that I can read ?

ఆ పని చేయగలవారు ఎవరు?

Who are the people who can do that work ?

అతడు ఆ పని చేయగలిగినపక్షమందు, చేయవచ్చును. Or—గలిగితే.

If he can do that work, he may.

అతడు ఆ పని చేయగలిగినప్పటికీ, అతనికి ఇవ్వను. Or—గలిగినా.

Although he can do that work, I will not give it to him.

మీరు అరవము చదవగలిగినట్టు విన్నాను. నిజమేనా?

I heard that you could read Tamil. Is it true?—Or—I heard that you can read Tamil.

413. *N.B.*—Sometimes the word గల (as also the tense గలను) when affixed to an infinitive, merely gives it a *future* signification. Thus the following sentence is often used at the commencement of a letter—

నేను చేయగల మనవి ఏమంటే—

The request that I am about to make is as follows—

414. చేయవలసినది చేయక పోయినావు—Or—చేయవలసిన పని.

You have not done what you ought to have done.

నేను అక్కడికి వెళ్లవలసి ఉంటే, పడవమీద వెళ్లుతాను—Or—వెళ్లవలసిన పక్షమందు.

If it be necessary for me to go there, I shall go by boat—Or—If I must go.

ఆ పని చేయవలసినప్పుడు, చేస్తాను—Or—చేయవలసి ఉన్నప్పుడు.

When it is necessary to do it, I will do it.

అయిన ఈ సాయంత్రము వెళ్లవలసి ఉన్నప్పటికీ, బండి ఇంకా మాట్లాడలేదు—
Or—వెళ్లవలసి ఉన్నా.

Although he must go this evening, he has not yet bespoken a cart.

అతడు వెళ్లవలసి ఉన్నట్టు విన్నాను. Or—వెళ్లవలసినట్టు.

I heard that he must go.

415 చేయకూడనిది యెందుకు చేసినావు? Or—చేయకూడని పని.

Why have you done what you ought not to have done ?

చేయరానిది చేసినావు—Or—చేయరాని పని.

You have done what you ought not to have done

నేను ఆ ప్రకారము చేయరానిపక్షమందు, ఏ ప్రకారము చేయవలసినది?

Or చేయరాకపోతే.

If I must not do it in that manner, how must I do it ?

416. చేయనక్కరలేనిపని చేసి, ఏమి ప్రయోజనము? Or—చేయనక్కరలేనిది.

What is the good of doing a thing, which one need not do.

నీవు రేపు రానక్కరలేనిపక్షమందు, కబురు పంపిస్తాను. Or—రానక్కరలేకపోతే.

If you need not come to-morrow I will send you word.

417. ఈ రోజు వెళ్లడానకు వల్లకాకపోతే, నేనేమి చేసేది! Or—వల్లకాని పక్షమందు.

If it be impossible to go to-day, what shall I do!

General rule on the use of the tenses కాను and లేను.

418. The following rule in reference to the use in the negative of the tenses కాను and లేను should be noted

419. *First.* Where in the *positive* the verb ఉండు must be omitted, or if used must be preceded by అయి, the tense కాను must be used in the *negative*.

Secondly. Where in the *positive* the verb ఉండు without అయి can be used, the tense లేను must be used in *negative*. Thus—

అది తేలు కాదు. నీవు మంచివాడవు కావు.
That is not a scorpion. You are not a good man.

ఆ రాజు మంచివాడు కాడు. మేము పిల్లలము కాము.
That Rajah is not a good man. We are not children.

ఈ సిరాబుడ్లు మంచివి కావు.
These ink-bottles are not good.

Q. ఆయనకు పిల్లలు ఉన్నారా? A. లేరు. (Para. 377.)
Q. Has he any children? A. No. (*Lit.* There are not.)

Q. మీకు ఏమి జబ్బు? (ఉన్నది.) A. ఏమీ లేదు.
Q. What is the matter with you? A. Nothing.

Q. ఆయన ఇంట్లో ఉన్నాడా? A. లేడు.
Q. Is he in the house? A. No. (He is not.)

Q. అతడు జబ్బుగా ఉన్నాడా? A. లేడు or లేదు. (Short for
Q. Is he sick? A. No. [ఉండడములేదు.]

ఆ ఊరికి కాలువ లేదు.
There is not a canal to that village.

నా ఒంట్లో ఇంకా నిమ్మళముగా లేదు. (Para. 391.)
I am **not** yet better (*Lit.* It is not yet better in my body.)

ON VARIOUS USES OF PRONOMINAL AFFIXES, WHERE
IN ENGLISH THE COPULA IS USED

420. In the remaining portion of this chapter, examples are given of some of the various ways in which PRONOMINAL AFFIXES (para. 202) are used in the predicate, where in the corresponding English sentence the verb *to be* is the COPULA.

421. The negative is expressed by adding the tense కాను.

422. In some instances the use of the pronominal affixes closely resembles the use of the apostrophe ('s) in English.

423. *First* These affixes are commonly used in the following manner. —

వీరు ఏ దేశపువారు?

These are people of what country ?

వీరు ఇక్కడివారు కారు.

These are not people of this place.

వారు ఎటువంటివారు?

What sort of people are they ?

ఆ పెట్టె ఎక్కడిది?

Where did that box come from ? (*Lit.* That box is one of what place ?)

ఈ నీళ్లు ఏ నూతివి?

This water is that of what well ? (*i.e.*, From what well is this water ?)

కాలవ నీళ్లు ఇటువంటివేనా? (Para. 301.)

Is the canal water that of this kind ?

కాలవ నీళ్లు ఇటువంటివి కావు.

The canal water is not (that) of this kind.

మీ ఇల్లు ఎటువంటిది?

Of what kind is your house ?

ఇటువంటిదే.

One of this kind.

నా పెట్టెలోనివి మంచి కాగితములు.

Those in my box are good papers.

ఆ బల్ల మీదివి ఏమి పుస్తకములు?

Those on that table are what books? (*i.e.*, What are those books on that table?)

నీ చేతిలోనిది ఏమిటి?

That in your hand is what? (*i.e.*, What is that in your hand?)

ఆ చెరువులోనివి కలువ పువ్వులా, తామర పువ్వులా?

Are those in that tank lilies or lotuses?

మీ ఇంట్లోనిది మంచి సామానా?

Is that in your house good furniture?

నా మూటలోనివి మామిడిపండ్లు కావు.

These in my bundle are not mangoes.

EXERCISES.

427. The two following exercises are in the form of *conversations*. The letter E. represents an *Englishman*, and the letter I. an *Indian* :—

N.B.—An English translation is added after each conversation.

CONVERSATION I

E. ఆ రాజు మంచివాడేనా? (Paras. 301 & 385.)

I. మంచివాడే.

E. ఆయన తన స్నేహితులయందు దయగలవాడేనా? (Para. 204.)

I. అవును గాని ఆయన విస్తారము భాగ్యవంతుడు కాడు. (Para. 321.)

E. ఆయన కుమాళ్లు ఇద్దరు మంచివారా? చెడ్డవారా? (Para. 116.)

I. ఇద్దరును మంచివారే. మొదటి ఆయన పొడుగాటి మనిషి గాని బలము గలవాడు కాడు. రెండో ఆయన చాలా బలము గలవాడు. (Para. 206.)

E. ఆయనకు కొమార్తెలు ఎందరు? (Para. 377, note.)

I. నలుగురు.

E. ఆయనకు ఏమైనా మంచి గుర్రములు ఉన్నవా? (Para. 219.)

I. ఆయనకు చాలా గుర్రములు ఉన్నవి. వాటిలో కొన్ని మంచివి.

E. ఆయన తాలూకా మంచిదేనా? (Para. 385)

I. భూసారము మంచిదే కాని జనులు విస్తారముగా లేరు.

E. మీరు భాగ్యవంతులేనా?

I. భాగ్యవంతుడను కానండి. (కాను అండి.) (Paras 304 & 393)

E. మీ ఇల్లు ఎటువంటిది? (Para. 423)

I చాలా పెద్దదే కాని సాగ్నైనది కాదు.

English Translation.

E. Is that Rajah a good man?

I. Yes. (*Lit.* He is a good man.)

E. Is he kind to his friends?

I. Yes, but he is not a very wealthy man

E. Are his two sons good men or bad men?

I. Both are good. The first is tall, but not strong; the second is a very strong man. (Para. 237.)

E. How many daughters has he?

I. Four.

E. Has he any good horses?

I. He has many horses. Some of them are good.

E. Is his landed property good?

I. The soil is good, but the people are not numerous.

E. Are you a rich man?

I. No, sir. (*Lit.* I am not a rich man.)

E. What kind of house is yours?

I. A very large one, but not a pretty one.

CONVERSATION II.

E. మీరు ఎప్పుడైనా బందరుగాని ఏలూరుగాని చూచినారా? (Para. 214.)

I. చూచినాను.

E. బందరు మంచి పట్టమేనా? (Paras. 301 & 383.)

I. అవును, మంచిదే. (Para. 321.)

E. ఎందుచేత?

I. పీఠులు బహు విశాలముగా ఉన్నవి. (Para. 387.)

E. ఏలూరు ఎటువంటిది?

I. అదిన్ని చాలా మంచిదే. (Para. 218.)

E. బెజవాడకు కూరగాయలు ఎక్కడనుంచి వస్తవి?

I. ఈ రెండు పట్టములనుంచి వస్తవి.

E. ఈ పట్టములనుంచి వస్తువులు త్వరగా చేరుతవా?

I. కాలనలు ఉన్నవి గనుక త్వరగానే చేరుతవి. (Paras. 380 & 382.)

E. పడవలు ఎన్ని గంటలకు బైలుచేరుతవి?

I. సుమారు రెండు గంటలకు గాని మూడు గంటలకు గాని బైలుచేరుతవి.

E. ఎందుచేత కాలము మితము లేదు? (Paras. 380 & 382.)

I. ఆ పడవలు సాహుకార్లవి గనుక వారు తమ ఇష్టప్రకారము జరిగిస్తారు.
[(Para. 425.)

E. మనిషి ఒకటింటికి ఎంత పుచ్చుకొంటారు?

I. అది కూడా వారి ఇష్టప్రకారమే. (జరిగిస్తారు understood.)

E. అన్ని పడవలవాండ్లు ఒకలాగున పుచ్చుకొంటారా? లేక వాండ్ల వాండ్ల ఇష్టము చొప్పునా?

I. సాధారణముగా అందరు ఒకలాగున పుచ్చుకొంటారు, గాని ఒకప్పుడు పోటీలమీద అణా పుచ్చుకొంటారు.

E. పడనలు ఏ మాసములో వేస్తారు? (Para. 306.)

I. ఈ మాసములోనే. (Para. 300 (2).)

E. ఇదివరకు వేసినారా? ఇకను వేస్తారా?

I. ఇదివరకే వేసినారు.

English translation.

E. Have you ever seen Masulipatam or Ellore ?

I. Yes. (*Lit.* I have seen them.)

E. Is Masulipatam a nice town ?

I. Yes. It is a nice one.

E. Why ?

I. The streets are very broad

E. What sort of town is Ellore ? (*Lit.* Ellore is one of what kind ?)

I. That too is very nice.

E. Whence do vegetables come to Bezwada ?

I. They come from these two towns, *i e.*, Masulipatam and Ellore.

E. Do the goods from these towns arrive quickly ?

I. There are canals, and therefore they do arrive quickly.

E. At what hour do the boats start ?

I. They start about two or three o'clock ?

E. Why is there no limit of time ?

I. Those boats belong to bankers, and therefore they do as they like.

E. How much (passage money) do they take per man ?

I. That also they manage as they like.

E. Do all the boatmen take one rate, or according as they like ?

I. Commonly all take one rate, but sometimes on rivalry they take **an**
anna.

E. In what month do they put on the boats ? (*i e.*, on the canal.)

I. In *this* month.

E. Have they already put them on ? or will they hereafter put them on ?

I. They have *already* put them on.

Chapter XII.

ON DEFECTIVE VERBS, ON COMPOUND TENSES AND ON CERTAIN AUXILIARIES

I. ON DEFECTIVE VERBS

428. In Telugu, as in other languages, some verbs are defective, *i.e.*, they are only used in certain parts. A few of these verbs will now be explained

(1) On the Verb కలుగు.

429. The verb కలుగు *to accrue* is conjugated throughout all parts both in the positive and in the negative. But (except when used as an auxiliary; see para. 460) it is generally used in the *third* person only

430. *First.* This verb is usually preceded by a dative case, expressed or understood; and may then be generally translated into English by the verb *to get*. Thus—

వర్తకమువల్ల మీకు చాలా లాభము కలుగుతున్నదా?

Is much profit accruing to you by trade? (*i.e.*, Are you getting much profit by trade).

Ques. అతనికి కష్టము కలిగినదా?

Ans. కలగలేదు.

Did misfortune accrue to him?

It did not accrue.

i.e., Did he meet with misfortune?

No

431. *Secondly.* With a subject in the *masculine* or *feminine* gender the verb కలుగు has almost the same meaning as పుట్టు. Thus—

Ques. నిన్నటి దినము ఆమెకు కుమారుడు కలిగినాడా?

Was a son born to her yesterday?

Ans. కుమారుడు కలగలేదు, కుమార్తె కలిగినది.

A son was not born, but a daughter.

అతనికి ఎంత మంది కుమార్తెలు కలిగినారు?

How many sons have been born to him?—or—How many sons has he got?

N.B.—In this sense కలుగు is sometimes used in the *first* or *second* person.

432 *Thirdly.* In addition to the regular parts of this verb, from the root కలుగు is also formed a positive *irregular indefinite tense*, which is occasionally used instead of the tenses ఉన్నాను and ఉంటిని. It can never be used as the *COPULA* (Para. 379.)

Connected with this irregular tense, there is also an *irregular relative participle*, namely గల, which will be explained hereafter.

The parts of this tense in common use (except when used as an *auxiliary*), are as follows.—

Sing. 3	{	Mas.	కలడు.	He is, or was.
		Fem. & Neu	కలదు, or కద్దు.	She or it is, or was.
Pl. 3.	{	Mas. & Fem.	కలరు.	They are, or were.
		Neu.	కలవు.	They (neu.) are, or were.

EXAMPLES.

పూర్వము ఒక పట్టణములో ఒక రాజు కలడు.

Formerly in a certain town there was a king.

Ques. ఆయనకు కుమార్తెలు కలరా?

Ans. లేరు.

Has he any daughters?

No.

Lit. Are daughters to him?

There are not,

ఒక సామెత కద్దు.

There is a certain proverb.

Ques. వారికి మీకు సంబంధము కదా?

Is there any relationship between you and them.

Ans. సంబంధము లేదు.

No. There is none.

433. *Fourthly.* The word కద్దు is often used in connexion with a *verbal noun*, in which case the expression denotes a continuous habit. Thus—

Ques. వారు మీకు ఏమైనా ఇవ్వడము కద్దా?

Are they in the habit of giving you anything?

Lit. Is there their giving anything to you?

Ans. సొమ్ము ఎప్పుడును ఇవ్వడము లేదు కాని అప్పుడప్పుడు కూరైనా మజ్జిగైనా ఇవ్వడము కద్దు.

They never give me any money, but they are in the habit of sometimes giving me curry or buttermilk.

434. *Fifthly.* The *past tense* and the *irregular indefinite tense* are used (as will hereafter be explained) as auxiliaries to express *ability*. In this case they are always attached to the infinitive mood of some other verb, and initial క is changed into గ. When used in this manner, these tenses are declined throughout as follows;—

	Past tense.	Indef. tense.
<i>Sing.</i> 1.	గలిగినాను. (or) గలిగితిని.	గలను.
2.	గలిగినావు. గలిగితివి.	గలవు.
3.	<div> <div>M.</div> <div>గలిగినాడు.</div> <div>గలిగెను.</div> </div> <div> <div>F. & N</div> <div>గలిగినది.</div> <div>గలిగెను.</div> </div>	<div>గలడు.</div> <div>గలదు.</div>
<i>Pl</i> 1.	గలిగినాము.	గలము.
2.	గలిగినారు.	గలరు.
3.	<div> <div>M. & F.</div> <div>గలిగినారు.</div> <div>గలిగిరి</div> </div> <div> <div>N.</div> <div>గలిగినవి.</div> <div>గలిగెను.</div> </div>	<div>గలరు.</div> <div>గలవు.</div>

(2) On the verb. వలయు.

435. The verb వలయు has only the following parts in common use—

Past verb partic.	వలసి.
Past rel. partic.	వలసిన.
Past tense sing. 3rd per.	వలెను, or వలసినది.
Indefinite tense.	వలయును.
Neg. indef. tense sing. 3rd per.	వద్దు.

436. *First.* The most common use of this verb is as an auxiliary, to express the English tense *must*. This is explained hereafter.

437. *Secondly.* This verb preceded by కా (the infinitive of (అవు) is used with a dative case to express the English verb *to want* or *to require*. Thus—

నాకు కలము కావలెను.	I want a pen.
ఆయనకు ఆవు కావలెను.	He wants a cow.

438. The *negative* of this is expressed by అక్కర లేదు, and in the Ceded Districts also by కాబట్టదు.

The word అక్కర means *need*, and therefore అక్కర లేదు literally means—*There is no need*. It is used impersonally, and does not alter whatever the subject may be. Thus—

నాకు కలము అక్కర లేదు.	(<i>Cud</i> or కాబట్టదు.)
I do not want a pen.	
ఆయనకు ఆ పుస్తకాలు అక్కర లేదు.	
He does not want those books.	

439. Sometimes also in familiar conversation the negative is expressed by వద్దు with a dative case. Thus—

ఆ కాగితాలు నాకు వద్దు.	
I do not want those papers.	
మీకు అన్నము కావలెనా, వద్దా? (<i>Cud. or కాబట్టదా.</i>)	
Do you want any rice, or not?	

(3) On the verb తెలియు.

440. The verb తెలియు *to be known* is conjugated throughout all parts, but is commonly used only with a neuter subject in the third person. It is usually preceded by a dative case, expressed or understood.

The following examples will explain its use —

Q. అతని ఇల్లు మీకు తెలుసునా?	A. తెలియదు.
Do you know his house ?	No
Lit. Is his house known to you ?	It is not known.
Q. నా మాటలు అతనికి తెలిసిననా?	A. తెలియలేదు.
Does he understand my words ?	No.
Lit. Were my words known to him ?	They were not known.

నీవు రేపు బైలుదేరవలసినది.	తెలిసినదా?
You must start to-morrow	Do you understand ?

From the above examples it will be seen that where in English we use a present tense and say—*Do you understand ?* in Telugu they use the past tense and say—మీకు తెలిసినదా? In the same manner where in English we usually say—*Do you see ?* (in the sense of—*Do you understand ?*) in Telugu they say—చూచినారా? *Did you see ?*

N.B.—In Telugu when speaking of being acquainted with any person, the *indefinite tense* of the verb ఎరుగు is generally used. Thus—

అయినను ఎరుగుదురా?	ఎరుగుదును.	ఎరుగను.
Do you know him ?	Yes.	No.

(4) On other Defective Verbs.

441. The following examples illustrate the use of a few other defective verbs :—

దీన్ని గురించి మీకు ఏమి తోస్తుంది?

What do you think about it ? (Lit. What is thought to you ?)

నాకు ఏమిన్ని తోచలేదు.

I have not thought anything about it.

చ్రకమువల్ల మీకు నెలకు ఎంత సొమ్ము దొరుకుతుంది?

How much money do you obtain a month by trade? (*Lit* Is obtained to you)

అతనికి మంచి బహుమానము దొరికినది.

He obtained a nice prize

ఇదివరకు ఆ చిన్నవానికి వ్రాత బాగా నుదరలేదు.

That boy has not yet acquired a good hand.

ఈ నెలలో ఆరు గంటలకు తెల్లవారుతుంది.

This month it dawns at six o'clock

II ON COMPOUND TENSES.

442. In addition to the various tenses given in chapter VII there are also certain compound tenses, which will now be explained.

(1) Strongly marked Positive Progressive Present Tense.

443. In order to mark progressive present time very strongly, the primary tense is sometimes separated from the present verbal participle, which in this case generally lengthens its final vowel. Thus—instead of saying అతడు చదువుతున్నాడు, we may say అతడు చదువుతు ఉన్నాడు

The present participle, when thus written separately, sometimes takes eniphatie నే to express a *continuous* action. Thus—

అతడు ఇంకా చదువుతునే ఉన్నాడు.

He is still reading on—or—He is still continuing to read.

(2) Progressive Future Tense.

444. By prefixing the present verbal participle of any verb to the tense ఉంటాను, a *positive* progressive future tense is formed. Thus—

అతడు ఇప్పుడు స్నానము చేస్తు ఉంటాడు గనుక కొంచెము నేవు తాళి వెళ్లండి.

He will be taking his bath now, so wait a little, and then go (to him).

The *negative* of this may be expressed by prefixing a present verbal participle to the negative tense ఉండను. Thus—

ఆయన ఇప్పుడు స్నానము చేస్తు ఉండడు గనుక వెళ్లండి.
He will not be bathing now, so go (to him) now.

(3) Future Perfect Tense.

445. By prefixing the past verbal participle of any verb to the tense ఉంటాను a *positive* future perfect tense is formed. Thus—

ఆ పని ఇదివరకు చేసి ఉంటాడు.

By this time he will have done that work

The *negative* of this tense may be expressed by prefixing a past verbal participle to the tense ఉండను. Thus—

ఈ సాటికి అతడు అక్కడ చేరి ఉండడు.

He will not have arrived there by this time.

(4) Compound forms of the Indefinite Tense.

446. Two positive compound tenses are formed by prefixing the present and past verbal participles of any verb to the tense ఉండును. These are sometimes used in the place of the two last-mentioned tenses.

Emphatic \Rightarrow is often affixed to the past verbal participle, when thus used. Thus—

ఈ సాటికి ఆయన బైబు దేరుతు ఉండును.

He would be starting by this time. (Or—will be starting.)

ఆయన ఈ సాటికి బడికి వెళ్లే ఉండును.

He would have gone to school by this time. (Or—will have gone.)

(5) Perfect or Pluperfect Tense.

447. Instead of the simple past tense, the tense ఉన్నాను or ఉంటిని, preceded by the past verbal participle of any verb, is sometimes used as a

strongly marked perfect or pluperfect tense. When thus used, emphatic ^{is} is sometimes affixed to the part verbal participle Thus—

వారు వచ్చి ఉన్నారు (or ఉండిరి)—or—వారు వచ్చే ఉన్నారు
(or ఉండిరి).

They have come—or—They had come

(6) Imperfect Tense

448. By prefixing the present verbal participle of any verb to the tense ఉంటిని, an imperfect tense is formed Thus—

నిన్నటి దినమంతా ఆ పుస్తకము చదువుతు ఉంటిని.
All yesterday I was reading that book.

449. In the *Northern Circars* instead of ఉంటిని the tense ఉన్నాను (the contracted form of ఉండినాను) is generally used to form the imperfect^t tense, so that the imperfect tense has exactly the same form as the strongly marked progressive present tense Thus the above sentence would in the *Northern Circars* be as follows—

నిన్నటి దినమంతా ఆ పుస్తకము చదువుతు ఉన్నాను.
All day yesterday I was reading that book.

When the latter mentioned form of the imperfect tense is used, the context will always make the meaning clear. And when translating from English into Telugu, the student to prevent confusion can use the form with ఉంటిని.

In Telugu the imperfect tense is only used when it is required to express—that the action spoken of, although ultimately completed in past time, yet was at the time referred to in the sentence in process of performance, and not a completed action.

Thus, in answer to the question—*When you saw him, what was he doing?* We might reply—అయన ఒక మనిషితో మాట్లాడుతు ఉండెను. (*Northern Circars* మాట్లాడుతు ఉన్నాడు.)—*He was talking to some one.*

So again in the sentence—*As I was going along yesterday, some stranger was talking with you. Who was he?* the latter part of the sentence would be expressed as follows—మీతో ఒక కొత్త మనిషి మాట్లాడుతు ఉండెను. అయన ఎవరు? (*Nor. Cir* మాట్లాడుతు ఉన్నాడు.)

450 The *negative* imperfect tense is expressed by prefixing the present participle to ఉండలేదు. Thus in the sentence—*When you came yesterday, I was not taking a bath*—the latter part would be expressed in Telugu as follows—నేను స్నానము చేస్తు ఉండలేదు.

451. In the *Northern Circars* the tense formed by prefixing the positive verbal noun to లేదు is also used to express the negative imperfect tense. Thus, instead of the above we might say—నేను స్నానము చేయడములేదు. (See paras. 349, 350.)

(7) Continuous Imperfect

452. The English tense formed by prefixing the words—*have been*—to the present participle (e.g., *I have been making*) expresses—that the action spoken of was commenced in past time, and has been in continuance up to the present time. To express the same meaning in Telugu the progressive present tense is used. Thus—

మీరు ఆయనతో ఎన్నాళ్లునుంచి స్నేహము చేస్తున్నారు?

How long have you been enjoying a friendship with him? (*Lit.*
From how many days are you making friendship with him?)

ఒక సంవత్సరమునుంచి ఆయనతో స్నేహము చేస్తున్నాను.

I have been enjoying a friendship with him for a year. (*Lit.*
From a year I am enjoying)

నేటికి నెల రోజులనుంచి వడగాలి వేస్తున్నది.

The hot wind has been blowing from a month to-day.

III. ON CERTAIN AUXILIARIES.

On the Use of the Auxiliary వచ్చును to express *permission*, rendered in English by the Auxiliary *may*.

453. The auxiliary *may*, expressing PERMISSION, is rendered in Telugu by affixing the auxiliary వచ్చును (the third person singular neuter of the positive indefinite tense of వచ్చు. See para. 320.) to the infinitive of

any verb వచ్చును when thus used is impersonal, and never changes whatever the subject may be. Thus—

బ్రాహ్మణులు కూరగాయలు తినవచ్చును.
Brahmans may eat vegetables

బీదవాడు దొంగిలించవచ్చునా?
May a poor man steal?

అతడు రేపు నావద్దకి రావచ్చును.
He may come to me to-morrow

నేను రేపు ఆ పని చేయవచ్చునా?
May I do that work to-morrow?

ఈ రోజు దర్జీ నా చొక్కా కుట్టవచ్చునా?
May the tailor sew my coat to-day?

నివు వెళ్లవచ్చును.
You may go

On the Use of the Auxiliary వలెను and వలసినది to express necessity,
rendered in English by the Auxiliary

must or ought.

454 The auxiliary *must* or *ought*, expressing NECESSITY, is rendered in Telugu by affixing the auxiliaries వలెను or వలసినది (From వలయు. See para 436.) to the infinitive of any verb. These words are impersonal, and do not alter whatever the subject may be. Thus—

మనము మన తల్లిదండ్రులకు లోబడి ఉండవలసినది.
We must be obedient to our parents

ఉపకారమునకు ప్రత్యుపకారము చేయవలెను.
We must do a return-kindness for kindness—'i.e., We must do kindness in return for kindness).

మీరు రేపు పది గంటలకు రావలెను.
You must come to-morrow at ten o'clock.

అతడు రేపు ఆ ఊరికి వెళ్లవలసినది.
He must go to that village to-morrow.

On the use of the Auxiliaries కూడదు, రాదు, and వద్దు to express prohibition, rendered in English by the Auxiliary must not or ought not

455. The auxiliary *must not*, or *ought not*, expressing PROHIBITION, is rendered in Telugu by affixing the auxiliary కూడదు to the infinitive of any verb (కూడదు is the negative indefinite tense singular third person neuter of కూడు to agree.) It is used impersonally, and means—*It does not agree or fit*, i.e., *It is not suitable or fitting*.

456. Instead of కూడదు the word రాదు *may not* (the third person neuter singular of the negative indefinite tense of రాచ్చు) is occasionally used. రాదు when thus used is impersonal. Thus—

దొంగిలించ కూడదు. (Or రాదు.)

We must not steal.

అతడు అక్కడికి వెళ్ల కూడదు. (Or రాదు.)

He must not go there

నీవు అట్లా చేయ కూడదు. (Or రాదు.)

You must not do so. (Or You ought not to do so.)

457. Instead of కూడదు or రాదు the auxiliary వద్దు (the third person singular neuter of the negative indefinite tense of వలయు, see para. 435) is often used, but it is only common when the subject is in the *second* person. When thus used, వద్దు gives to the infinitive to which it is attached the force of a *negative imperative*, and may be rendered in English by the words—*do not*, or *don't*. This form is in fact more frequently used than the regular form of the negative imperative in కు and కండి. (See para. 353.) Thus—

నీవు ఇక్కడికి రావద్దు.

Do not come here.

మీరు ఆ కాగితముమీద వ్రాయవద్దండి.

Please do not write on that paper.

కేకలు వేయవద్దు.

Do not shout.

తొందర పెట్టవద్దు.

Do not bother

ఈ సంగతి ఆయనతో చెప్పవద్దు.

Do not tell this matter to him.

458. Sometimes however వద్దు is used, when the subject is in the *first* or *third* person. This is most common in questions. Thus—

Q. ఆయన ఆ ఉత్తరము చదువ వద్దా? A. చదువ వద్దు.

Ought he not to read that letter? No. Lit He ought not to read.

Q. ఆయన వెళ్లవద్దా?

A. వెళ్లవద్దు.

Must he not go?

No. Lit He must not go.

Q. నేను రావద్దా?

A. రావచ్చును.

Must I not come?

Yes, you may come

A beginner had better use వద్దు when the subject is in the second person only

On the use of the words అక్కరలేదు to express the English

Auxiliary need not.

459. The auxiliary *need not*, expressing that the doing of something is UNNECESSARY, is rendered in Telugu by affixing to the infinitive of any verb the words అక్కరలేదు. (See para. 438.) Since అక్కరలేదు begins with a vowel, the letter న్ is always attached to the preceding infinitive. Thus—

మీరు రానక్కరలేదు. (i.e., మీరు రాన్ అక్కరలేదు.)

You need not come.

ఆయన వెళ్లనక్కరలేదు.

He need not go.

On the use of the Auxiliaries శలను and శలిగినాను (or శలిగితిని) to express ability, rendered in English by the Auxiliaries can and could

460. To express ABILITY in present time, rendered in English by the tense *I can* or *I am able* the tense శలను (Para 434) is affixed to the infinitive of any verb. Thus—

నేను పాడ శలను.

I can sing—or—I am able to sing

నీవు ఆ పని చేయగలవా?

(Can you do that work?)

అయన బాగా వ్రాయగలడు.

He can write well

కోతులు చెట్లు ఎక్కగలవు.

Monkeys can climb trees.

461. To express ABILITY in past time, expressed in English by the tense *I could*, or *I was able*, the tense శలిగినాను or శలిగితిని (See para. 434) is added to the infinitive of any verb. Thus—

నిన్న ఆ పని అంతా చేయ శలిగినాడా?

Could he do all that work yesterday? (or—Was he able to do.)

మీరు ఆ కొండ పలాగు ఎక్కశలిగినారు?

How were you able to get up that hill?

.. N.B.—The form with the past tense is not very often used in Telugu.

On the use of the Auxiliaries లేను and లేకపోయినాను (or పోతిని) to express inability, rendered in English by the Auxiliaries cannot and could not.

462. To express INABILITY in present time, rendered in English by the tense *I cannot*, or *I am not able*, the tense లేను (See para. 342) is affixed to the infinitive of any verb. Thus—

నేను నడవలేను.

I cannot walk—or—I am not able to walk.

నీవు ఆ పని చేయలేవా?

Cannot you do that work?

ఆయన బాగా వ్రాయలేడు.

He cannot write well.

కుక్కలు చెట్లు ఎక్కలేవు.

Dogs cannot climb trees.

N.B.—The learner must be careful not to confuse the use of the tense *లేను* expressing INABILITY with the ordinary negative past tense, formed by affixing *లేదు* to the infinitive of any verb (See para. 351). The only case in which any ambiguity can arise is, when the verb expressing INABILITY is put in the third person neuter or feminine. In this case there is nothing but the context to distinguish it from the negative past tense. Thus—ఆ కుక్క ఆ గోడ ఎక్కలేదు—may mean—*That dog cannot mount that wall*—or—*That dog did not mount that wall*. To avoid this ambiguity, in the third person singular feminine and neuter the word *నేరదు* or *చాలదు* (See para. 465) is generally used to express INABILITY. Thus—ఆ కుక్క ఆ గోడ ఎక్కచాలదు. *That dog cannot mount that wall*.

In all other cases there will be no ambiguity. Thus—ఆయన రాలేదు always means—*He did not come*—and ఆయన రాలేడు always means—*He cannot come*. నేను పాడలేదు always means—*I did not sing*—and నేను పాడలేను always means—*I cannot sing*.

463. To express INABILITY in past time, expressed in English by the tense *I could not*, or *I was not able*, *లేక* is affixed to the infinitive of any verb, and the tense *పోయినాను* or *పోతిని* added. Thus—

నిన్న ఆ పని చేయలేక పోయినాను. (Or పోతిని.)

I could not do that work yesterday.

దానికి ఉత్తరువు చెప్పలేక పోయినాడు. (Or పోయెను.)
He could not give an answer to it

ఆ ఉత్తరము చదవలేక పోయినారు. (Or పోయిరి.)
They could not read that letter.

On the use of the Auxiliaries నేర్తును, నేరను, చాలుదును, and చాలను.

464. Instead of the tense గలను the tenses నేర్తును and చాలుదును (the positive indefinite tenses of నేర్పు and చాలు) are occasionally used to express ABILITY Thus—

అతడు ఆ పని బాగా చేయనేర్చునా?
Can he do that work well? (i.e., Is he able to do?)

465. Instead of the tense లేను the tenses నేరను and చాలను (the negative indefinite tenses of నేర్పు and చాలు) are frequently used to express inability Thus—

అతడు ఆ అర్జి వ్రాయచాలడు.
He cannot write that petition (i.e., He is not able.)

ఆ కుక్క గోడ ఎక్కచాలదు.
That dog cannot climb the wall

వారు ఆ పని చేయనేరరు.
They cannot do that work.

On the use of the words వల్లకాదు, or వల్లలేదు.

466. The word వల్ల is a noun signifying *means*. Hence the expression వల్లకాదు or వల్లలేదు signifies—*There is no means, i.e., It is not possible—* or—*It is impossible*. This expression, therefore, does not imply inability on the part of the subject but some want of means, i.e., impossibility arising from *external* causes. When preceded by an infinitive, వల్లకాదు or వల్లలేదు is used as follows:—

అక్కడికి పోవల్లకాదు.
It is impossible to go there.

Instead of the infinitive mood *the dative case of the verbal noun* is generally used. (See next chapter.) Thus—

అక్కడికి పోవడానకు వల్లకాదు. (Or వల్లలేదు.)

It is impossible to go there

పడవలు అన్ని ఇదివరకే బైలుదేరినవి గనుక ఈ రోజు వెళ్లడానకు వల్లకాదు.

All the boats have already started, and so it is impossible to go to-day.

Instead of వల్లకాదు the words వల్లపడదు are sometimes used. Thus—

ఆ పుస్తకము నాది కాదు గనుక మీకు ఇవ్వడానకు వల్లపడదు.
(Or వల్లకాదు).

That book is not mine, and therefore it is impossible for me to give it to you.

On the use of the Verb అవుట to express ability and inability.

467. The simple verb అవుట is sometimes used to express ABILITY and INABILITY. Thus—

ఆ పని నీచేత అవుతుందా? (Or నివల్ల.)

Can you do that work? (*Lit.* Will that work become by you?)

ఆ పని నాచేత కాదు. (Or నావల్ల.)

I cannot do that work. (*Lit.* That work will not become by me.)

468 The following remarks will be found useful:—

In English *can* and *cannot* are sometimes used to express PERMISSION and PROHIBITION. Thus—

You can come into this room, but you cannot go into that room.

In Telugu this must be rendered not by గలను and లేను, but by verbs meaning *may* and *may not* or *must not*, as—

మీరు ఈ గదిలోకి రావచ్చును గాని ఆ గదిలోకి వెళ్లడానకు వల్లకాదు.

The following exercises illustrate the use of the *auxiliaries*:—

Exercise I

Servant. అయ్యా, కర్రలు లేవు. సిగ్గవాడు ఈ చెట్టు కొట్టివేయవచ్చునా?

Master. కొట్టివేయకూడదు. కర్రలు బజారులో కొనవలసినది.

Servant. రెండు బండ్లు కొనవచ్చునా?

Master. రెండు కొనవద్దు. ఒకటి చాలును.

Servant. Sir, there are no sticks. May the waterman cut down this tree?

Master. He must not cut (it) down. You must buy sticks in the Bazaar.

Servant. May I buy two bandies? (i.e., Bandy loads.)

Master. Do not buy two. One is enough.

Exercise II.

Cartmen. మేము రేపు అయిదు గంటలకు రావలెనా?

Master. అయిదు గంటలకు రానక్కరలేదు. ఏడు గంటలకు రావలసినది.

Cartmen. ఎన్ని బండ్లు రావలెనండి?

Master. రెండు రావలెను.

Cartmen. అయ్యా, మీ సామాను చాలా బరువు. రెండు బండ్లమీద పెట్టలేము.

Master. మంచిది. మూడు బండ్లమీద పెట్టవచ్చునా?

Cartmen. పెట్టలేము, నాలుగు కావలెను.

Master. మంచిది. నాలుగు రావచ్చును.

Cartmen. చిత్తము, వస్తామండి.

Cartmen. Must we come to-morrow at five o'clock?

Master. You need not come at five o'clock. You must come at seven o'clock.

Cartmen. How many carts must come, sir?

Master. Two.

Cartmen. Sir, your baggage is a great weight. We could not put it on two carts.

Master. Very well. Can you put it on three carts?

Cartmen. We can't, sir, four are needed.

Master. Very well. Four may come.

Cartmen. Your pleasure. We will come, sir.

Exercise III.

Munshi. నేను రేపు తొమ్మిది గంటలకు రావచ్చునా?

Master. ఎందుచేత? యథాప్రకారముగా ఆరు గంటలకు రావలసినది.

Munshi. రేపు ప్రార్థన నాకు ముఖ్యమైన పని ఒకటి ఉన్నది గనుక ఆరు గంటలకు రావడానకు వల్లకాదండీ. తొమ్మిది గంటలదాకా సెలవు దయ చెయ్యండి.

Master. మంచిది. సెలవు ఇస్తాను గాని తొమ్మిది గంటలకు రావద్దు, రెండు గంటలకు రండి.

Munshi. చిత్తము. నేను సెలవు పుచ్చుకొంటాను.

Master. మంచిది. సెలవు పుచ్చుకోవచ్చును.

Munshi. May I come to-morrow at nine o'clock?

Master. Why? You must come as usual at six o'clock

Munshi. To-morrow morning I have a particular business, and so I cannot come at six o'clock, sir. Please give me leave till nine o'clock.

Master. Very well. I will give you leave, but do not come at nine o'clock, come at two o'clock.

Munshi. Your pleasure. I will take leave (i.e., I will go).

Master. Very well. You may take leave (i.e., You may go).

CHAPTER XIII.

ON VERBAL NOUNS, THE INFINITIVE MOOD, AND VERBAL PARTICIPLES

I. ON VERBAL NOUNS

On the forms of verbal nouns.

469. The positive verbal noun has two forms, one in ట, as—పోవుట *the going*, and another in డము, as—పోవడము *the going*. Both have exactly the same meaning and use. The former is the GRAMMATICAL FORM, and is declined like a noun of the third declension. The latter is the COMMON FORM, and is declined like a noun of the second declension. Thus—

N. పోవుట.	పోవడము.
G. పోవుట.	పోవడము.
D. పోవుటకు.	పోవడమునకు, or ముకు, or డానకు, or డానికి.
O. పోవుటను.	పోవడమును.

470. The negative verbal noun is formed, as has been already stated (para. 347), by prefixing the negative past verbal participle to పోవడము (or పోవుట); as—కొట్టక పోవడము *the not striking*

On the Translation into English of Telugu Verbal Nouns.

471. In English a verbal noun (or—as it is sometimes called—a *Participial noun*) governs the same case or cases as the verb of which it forms a part; but the noun which would have been the *subject* in the *nominal case* if the finite verb had been used, stands in the *POSSESSIVE OR GENITIVE CASE* when the verbal noun is used. Thus with the finite verb we say—*YOU wrote that letter*—but with the verbal noun—*YOUR writing that letter is not good*.

In Telugu a verbal noun not only governs the same case or cases as the verb of which it forms a part, but it also takes a *subject* in THE NOMINATIVE CASE. Thus—

మీరు ఆ ఉత్తరము వ్రాయడము మంచిది కాదు.

Lit. You writing that letter is not good, *i.e.* (according to English idiom) YOUR writing that letter is not good.

మీరు ఆ పుస్తకము చదవడము పనికి రాదు.

YOUR reading that book is no use (*Lit.* You reading that book does not come to work.)

మీరు నాకు ఆ సొమ్ము ఇవ్వకపోవడము బహు అన్యాయముగా ఉన్నది.

YOUR not giving me that money is very unjust. (*Lit.* You not giving to me that money is very unjust.)

On the case of a Verbal Noun

472. The *case* in which the verbal noun itself is placed depends upon the construction of the sentence in which it occurs. It may be used in any case, and take any of the postpositions as affixes. Thus—

మీరు ఆ ఉత్తరాలు వ్రాయడము అయినదా?

Is your writing those letters finished? *i.e.*, Have you finished writing those letters?

అయన పాడడము ఎప్పుడైనా విన్నారా? (See para 298.)

Have you ever heard his singing?

అయన పులులను చంపడములో చాలా గట్టివాడు.

He is a great man at killing tigers.

On a Succession of Verbal Nouns.

473. When in an English sentence two or more verbal nouns are connected by the conjunction *and* or *but*, in Telugu a similar construction is used; but if the verbal nouns have all the *same* subject, then all, except the last, may be expressed by *past verbal participles*. Thus—

Your not giving that boy the book, but abusing and beating him is great injustice

మీరు ఆ చిన్నవానికి ఆ పుస్తకము ఇవ్వకపోవడమున్ను, మైగా తిట్టడమున్ను, కొట్టడమున్ను బహు అన్యాయము.

But as all the verbal nouns in the above sentence have the *same* subject, it might also be expressed as follows—

మీరు ఆ చిన్నవానికి ఆ పుస్తకము ఇవ్వక, మైగా తిట్టి, కొట్టడము
బహు అన్యాయము.

Lit. Your not having given that book to that boy, (and) moreover having abused him, beating (him) is great injustice.

On the use of Verbal Nouns with the Postposition తో.

474. When the postposition తో followed by emphatic నే is added to a verbal noun, it has the force of the English expression—*as soon as*. Thus—

ఆయన కూర్చోవడముతోనే, ఆ చిన్న కుర్చీ విరిగిపోయినది.

As soon as he sat down on it, that little chair broke. (*Lit.* Together with his sitting down upon it.)

నేను వెళ్లడముతోనే, అందరును లేచిపోయినారు.

As soon as I went, all went off.

అది వినడముతోనే, ఆ చిన్నవాణ్ణి శిక్షించినాను.

As soon as I heard it, I punished the boy.

N.B.—The past verbal participle emphasized is sometimes prefixed to the verbal noun, when thus used, without altering the meaning. Thus—

ఆయన వచ్చేరావడముతోనే, అందరును వెళ్లిపోయినారు.

As soon as he came, all went away.

On the use of a Verbal Noun with the Postposition

వల్ల or చేత.

475. When the postposition వల్ల (or చేత) is added to a verbal noun, it generally expresses the *cause* of the action described by the principal verb. Thus—

ఆ చెట్లకు ప్రతిరోజు నీళ్లు పోయడమువల్ల అవి బాగా పూసినవి.

By watering those trees every day, they have bloomed well

మీరు ఆయనతో చెప్పడమువల్ల నాకు ఆ ఉద్యోగము అయినది.
By your speaking to him, I got that situation.

బడికి ఆలస్యముగా రావడమువల్ల ఆ చిన్నవాణ్ని శిక్షించినాను.
I punished that boy on account of his coming late to school.

On the use of the Dative Case of a Verbal Noun

476. The dative case of a Telugu verbal noun may as a general rule be regarded as equivalent to, and translatable by the English *infinitive*. Hence it is the form most commonly used to express the *purpose* of the action described by the principal verb Thus—

ఆయన ఆ పని చేయడానకు సమర్థుడు.
He is a man able *to do* that work.

అక్కడికి వెళ్లడానకు నాకు ఇష్టము లేదు.
I have no desire *to go* there.

ఆరు దినములలో ఆ పని చేయడానకు వల్లకాదు.
It is not possible *to do* that work in six days.

వాడు ఆ పని చేయడానకు సమ్మతించలేదు.
He did not consent *to do* that work

నేను బందరుకు వెళ్లడానకు బండి మాట్లాడినావా?
Have you bespoken a bandy for me *to go* to Bunder? (*Purpose.*)

ఆ పెట్టె తీసుకొని రావడానకు నీకు రూపాయి ఇస్తాను.
I will give you a rupee *to bring* that box (*Purpose.*)

II. ' ON THE INFINITIVE MOOD

On the ordinary uses of the Infinitive in Telugu.

477 The Telugu infinitive mood (e.g., కొట్ట, వ్రాయ, నడవ,) is not so frequently used in common conversation as the English infinitive mood (e.g., *to strike, to write, to walk*) It is seldom used except in the following instances—

First. To form a compound verb, e.g., పడకొట్టు *to strike down*,
దిగకొట్టు *to strike in*, లేవనెత్తు *to lift up*, etc.

Secondly. To form a compound tense with such word as—వచ్చును, వలెను, వలసినది, కూడదు, రాదు, వద్దు, అక్కరలేదు, గలను, లేను, etc. Thus— వ్రాయవచ్చును, రావలెను, వెళ్లవలసినది, etc., etc.

Thirdly. As a gerund following certain verbs, e.g., తలంచు, ఇచ్చు, ఆరంభించు, కోరు, etc. Thus—

ఏమి చేయ తలంచినావు? (Or చేయడానకు.)

What have you thought to do?

నన్ను రానిస్తారా?

Will you allow me to come?

అతడు ఆ పని చేయనారంభించినాడు. (Or చేయడానకు.)

He has begun to do that work.

478. NOTE—1. When the verb which follows the infinitive begins with a vowel, the letter న్ is added to the infinitive as in the last two examples.

479. NOTE—2 The verb రానిచ్చు is considered as one word, and hence governs an *objective case*. Hence also we could not say—నన్ను రావడానకు ఇస్తారా?—but నేను రావడానకు (నాకు) సెలవు ఇస్తారా? *Will you give me permission to come?*

480. Sometimes the infinitive with emphatic నే is prefixed to a verb, to give EMPHASIS. The tense లేను takes the prefix లేనే. Thus—

మీరు రమ్మంటే, రానే వస్తాడు.

If you tell him to come, he will certainly come.

ఈ ప్రపంచములో పాపము లేనివాడు లేనే లేడు.

In this world a sinless man does not exist.

481. Occasionally the affix అయి is attached to the infinitive, and the verb ఉండు added. This form expresses READINESS; as వాడు ఆ పనిచెయ్య నయి ఉన్నాడు. *He is ready to do that work.* When thus used, న్ is added to the infinitive.

482. The word ఏల *why* is often attached as an affix to the infinitive mood. Thus instead of saying నీవు ఆ పని యేల చేసినావు? we may say నీవు ఆ పని చేయనేల? When thus used, న్ is added to the infinitive.

The following is a common expression—రాయి గుద్దనేల, చేయి నొవ్వనేల? (Why beat the stone and so hurt your hand.)

ఏల when used in this way either states a suppositious case or asks a question as to a habit. It is not used of a single definite action.

On the Translation into Telugu of the English Infinitive.

483. When in an English sentence the infinitive mood stands as the SUBJECT to the verb *to be*, it must be translated into Telugu by *the nominative case of the verbal noun* Thus—

ఆ సొమ్ము పుచ్చుకోవడము న్యాయము కాదు.

(*Lit.* Taking that money is not justice.)

To take that money is not just—or—It is not just to take that money.

అబద్ధము ఆడడము పాపము.

(*Lit.* Lying is sin)

To lie is sin.

484. The English infinitive sometimes follows the verb *to tell*, or some verb of a kindred meaning, *e.g.*, *He told me to go*. In Telugu this sentence would be expressed as follows—*He told me—"go."* Such sentences will be explained hereafter

485. In many instances the English infinitive is used idiomatically, *e.g.*, *I heard the dog (to) bark*. Such sentences may generally be translated into Telugu by using the verbal noun, *e.g.*, కుక్క- మొరగడము విన్నాను. *I heard the dog barking*.

486. In all other instances (except those mentioned above) the English infinitive may in common conversation be translated into Telugu by **THE DATIVE CASE OF THE VERBAL NOUN**. (See para. 476.) Thus—

బందరుకు వెళ్లడానకు బండి మాట్లాడినాను.

I have bespoken a cart to go to Bunder.

ఆ పని చేయడానకు నాకు తీరుబడిలేదు.

I have not leisure to do that work.

III. ON VERBAL PARTICIPLES.

On the forms of Verbal Participles

487. There are three verbal participles as follows—

Verbal partic.	{	Positive present, e g., కొట్టుతు, చేస్తు, ఇస్తు.
		Do. past, e g., కొట్టి, చేసి, ఇచ్చి.
		Negative past, e g., కొట్టక, చేయక, ఇవ్వక.

488. THE PRESENT VERBAL PARTICIPLE is sometimes lengthened either by changing ు into ు or by adding న్న; as—కొట్టుతు, or కొట్టుతూ, or కొట్టుతున్న. The latter form must not be confused with కొట్టుతున్న, the progressive present *relative* participle.

489. The letter నే is sometimes added to the present verbal participle to express *emphasis*. Thus—

ఆయన ఇంకా చదువుతూనే ఉన్నాడు. (See para. 443.)

He is still continuing to read.

490. When emphatic నే is thus added to the present verbal participle, it sometimes has the force of the English expression—as soon as. Thus—

భోజనము చేస్తూనే, వచ్చినాడు. (Or చేయడముతోనే.)

He came, *as soon as* he had taken his food.

అది వింటూనే చిన్నవాణ్ణి శిక్షించినాను. (Or వినడముతోనే.)

As soon as I heard it, I punished the boy.

Whereas the verbal noun with తో (See para 474) can be used in any sentence to express *as soon as*, the present verbal participle can only be used, with the *same* subject as that of the principal verb. Hence it could not be used in the following sentence—నేను వెళ్లడముతోనే, అందఱును లేచిపోయినారు.

- 491 THE PAST VERBAL PARTICIPLE sometimes takes the affix *న్ని* *e.g.*, వచ్చిన్ని), and then has the force of the English expression—*although*. Instead of affixing *న్ని*, the final *చి* is sometimes lengthened, *e.g.*, వచ్చీ. (The English expression *although* is, however, more commonly translated into Telugu by another form, which will be explained hereafter.) Thus—

ఆయన ఈ ఊరికి వచ్చిన్ని, మా ఇంటికి రాలేదు. (Or వచ్చీ.)

Although he came to this village, he did not come to our house.

(*Lit.* Even having come to this village, he did not come to our house.)

- 492 The past verbal participle is sometimes emphasized, in which case it has the same form as the indefinite *relative* participle, from which it must be carefully distinguished. Thus—

ఈ పాటికి ఆయన బడికి వెళ్ళి ఉండును. (See para. 446)

He would have gone to school by this time.

On the use of Verbal Participles.

493. In English participles are often used as adjectives, *e.g.*, a *rejoicing mother*—a *deserted house*, etc., etc. In Telugu, VERBAL participles never can be used as *adjectives*: but such English expressions as the above are rendered in Telugu by RELATIVE participles, which will be explained in the next chapter.

494. In Telugu, verbal participles are very largely used to prevent a succession of *finite* verbs. Hence, when translating from Telugu into English, a verbal participle must often be translated by a finite verb with some conjunction, *e.g.*, *and*, *but*, etc. Thus—

ఆయన భోజనము చేయక, పుస్తకములు తీసుకొని, బడికి వెళ్ళినాడు.

He did not eat his food, *but* took his books, *and* went to school.

(*Lit.* Not having eaten his food, having taken his books, he went to school.)

ఒకనాడు కొందరు పనివాండ్లు ఒక దూలము పలకలుగా కోస్తూ, అక్కడక్కడ మేకులు దిగకొట్టి, సాయంత్రము ఇంట్లకు వెళ్లిపోయినారు. అప్పుడు ఒక కోతి అక్కడికి వచ్చి, ఆ దూలము మీద ఎక్కి, ఆడుతూ, పక్కలు వీపు గోకుకొంటూ, నిక్కుతూ, ఆ మేకులు చూచి, అవి రెండు చేతులతో పట్టుకొని, బలవంతముగా ఊడపెరికినది.

On a certain day some workmen, *whilst* cutting up a beam for planks, inserted some wedges here and there, *and* went away in the evening to their homes. Then a monkey having come there, mounted upon the beam, *and whilst* playing, *and* scratching its back and sides, *and* peering about, saw the wedges, *and* having seized them with both hands, drew them out

495 In Telugu whenever the *present* verbal participle is used, it expresses an action which takes place CONTEMPORANEOUSLY WITH the action described in the principal verb. But whenever the *past* verbal participle is used, it expresses an action which has taken place PREVIOUS TO the action described in the principal verb. Thus—

ఒక దూలము పలకలుగా కోస్తూ, అక్కడక్కడ మేకులు దిగకొట్టినారు.
Whilst cutting up a beam for planks, they here and there inserted wedges

ఆ కోతి ఆ మేకులు చూచి, ఊడపెరికినది.

The monkey having seen the wedges, drew them out.

పండ్లు తెచ్చుకొని, తింటూ వచ్చినాడు.

Having taken some fruit, he came eating it.

496. The above remark must be specially remembered, for in English the *present* participle is often used, where in Telugu a *past* verbal participle only can be used. Thus for instance in English we may say—*The monkey SEEING the wedges, drew them out*—But in the corresponding Telugu sentence we can use the past verbal participle only, *viz.*, చూచి. (We may say—చూస్తూనే ఊడపెరికినది—but the meaning will then be—as soon as it saw. (See para. 490.)

The present verbal participle is commonly used in Telugu, where in the corresponding English sentence it either (1) follows the verb; as—

He came eating it Or (2) is preceded by *whilst*; as—*Whilst cutting up a beam into planks they inserted wedges.*

497. In Telugu the past verbal participle (like participles in English) sometimes expresses the REASON of the action described by the principal verb. Thus, in the sentence—నా మాటలకు చాలా భయపడి, పారిపోయినాడు—the past verbal participle భయపడి expresses the reason of పారిపోయినాడు, i.e., *He ran away, because he was frightened* అతడు.

498. In Telugu, verbal participles (except in a few particular instances mentioned below) always express a subordinate action performed by the subject of the principal verb. Thus—

ఆయన భోజనము చేస్తూ, ఆ సంగతిని గురించి నాతో మాట్లాడినాడు.
Whilst taking his food, he spoke with me about that matter

మీరు లోపలికి వచ్చి, కూర్చుండండి.
Please come in, and sit down.

నేను వాణ్ని కొట్టక, విడిచిపెట్టినాను.
I did not beat him, but let him go.

నా మాటలు వినక, అనేకులు చెడిపోయినారు.
Many have been ruined through not listening to my advice.

499. A verbal participle is sometimes repeated to denote a CONTINUOUS ACTION. Thus—

పంకా లాగుతు లాగుతు, చాలా మాట్లు ఆసినావు.
Whilst pulling the punkah, you stopped several times.

మా అల్లుడు తిని తిని, మా ఇల్లంతా గుల్ల చేసినాడు.
Our son-in-law by continually eating, has ruined us.

500. The present verbal participle of a verb is sometimes prefixed to various parts of the verb వచ్చు, but specially to the past tense, to denote the REPETITION of an action. Thus—

ఎవరు ఏమి అడిగినా, ఆయన లేదనకుండా, ఇస్తూ వచ్చెను.
Whatever any one asked him for, he did not say 'no', but kept giving it.

మీరు ఉత్తరాలు వ్రాసి పంపిస్తూ రావలెను.
You must keep writing and sending letters.

501. A positive past verbal participle prefixed to a negative, expresses INCOMPLETENESS. Thus—

నచ్చీ రాని చదువు ఏమి ప్రయోజనము?
What is the good of an imperfect education ?

On Verbal Participles used Absolutely

502. In some instances the positive past verbal participle and the negative past verbal participle are used ABSOLUTELY, i.e., *with a different subject from that of the principal verb*. When a verbal participle is thus used absolutely in English, the phrase is called a *nominative absolute*. Thus—

(వానికి) వడతగిలి, పడిపోయినాడు.

The heat having struck him, he fell down.

నిన్న వానికి జ్వరము తగిలి, (వాడు) చాలా బాధపడినాడు.

Yesterday fever having attacked him, he suffered greatly.

అప్పుడు నీకు శాపవిమోచనము అయి, బ్రహ్మణత్వము పొందుతావు.

Then your curse having been removed, you shall obtain the state of a Brahmin. (*Lit.* Then deliverance from the curse having become to you.)

మీకు ఏమి కావలసి, ఇటువంటి పండ్లు తెచ్చి ఇస్తున్నారు?

What do you want, that you have brought such fruit, and are giving it to me? (*Lit.* What having been wanted to you, having brought such fruit, are you giving it to me ?)

ఆ బ్రహ్మణునికి దయ వచ్చి, చదువు చెప్పినాడు.

Compassion having come to the Brahmin, he taught me.

అక్కడ నాకు జీవనము జరగక, ఇక్కడికి వచ్చినాను.

There not having accrued to me a livelihood there, I came here, i.e., There being no maintenance for me there, I came here.

నాకు ఆ సొమ్ము అన్ననస్తములకు చాలక, చాలా ఇబ్బంది పడుతున్నాను.

That money not being enough for my wants, I am suffering much distress.

నాకు నిన్నటి రాత్రి నిద్ర పట్టక, చాలా బాధ పడినాను.

Sleep not having come to me last night, I was much troubled, *i e.*, As I did not get any sleep, etc.

It will be noticed that—(1) the positive *present* verbal participle is never used absolutely —(2) When a verbal participle is used absolutely, it is generally the verbal participle of an *intransitive verb* —(3) The verbal participle used absolutely is generally preceded by a *dative* case (expressed or understood), *which refers to the same person as the subject of the principal verb.*—(4) The verbal participle used absolutely generally gives the *reason* of the action described by the principal verb.

Practice alone can teach the student when he may use a verbal participle *absolutely*, and a beginner had better avoid doing so.

Two Idioms in which the Positive Past Verbal Participle is always used absolutely.

503. In the two following idioms the positive past verbal participle is always used *absolutely*.

First. When it precedes such words as ప్రయోజనము, లాభము, etc. In this case it is equivalent in meaning to the *verbal noun* of the same verb. In sentences of this kind ఉన్నది is understood, but not expressed. When the verb is in the negative, లేదు is always expressed. Thus—

మీరు ఇంత కష్టపడి ఏమి ప్రయోజనము? (Or కష్టపడడము.)

What is the good of your taking so much trouble?

మీరు వెళ్లి ఏమి ప్రయోజనము? (Or వెళ్లడము.)

What is the good of your going?

నీవు వ్యసనపడి వినియోగము లేదు. (Or వ్యసనపడడము.)

Your grieving is no good.

ఏడ్చి ఏమి ప్రయోజనము? (Or ఏడవడము.)

What is the good of your crying ?

504. Secondly. Before a sentence stating *the lapse of time*. In sentences of this kind the finite verb is always idiomatically put in the *singular*, although the subject may be in the *plural*. Thus—

మీరు ఇక్కడికి వచ్చి, ఎన్ని మాసములు అయినది?

How many months have elapsed, since you came here.

నేను మీకు తెలియచేసి, ఎంత కాలము అయినది?

How long is it, since I informed you? *Lit.* I having informed you, what time has elapsed ?

నేను ఆ పుస్తకము చదివి, నాలుగు మాసములు అయినది.

Four months have elapsed, since I read that book.

Adverbial form of the Negative Verbal Participle.

505. The termination *కుండా* is often attached to the negative verbal participle, and it then becomes an *adverb*;—as *చేయకుండా without doing*.

This form (together with any words connected with it) is inserted in a sentence as an *adverbial phrase*, and generally expresses nearly the same meaning as the simple participle in క. Thus—

నీవు పుస్తకము చదవకుండా ఊరికే చూస్తున్నావు.

You are merely looking at the book, without reading it.

506. This adverbial form is sometimes used idiomatically with the verb ఉండు attached to it. Thus—

అక్కడ నాకు జీవనము జరగకుండా ఉన్నది.

I cannot get a livelihood there. (*Lit.* There a livelihood is without accruing to me.)

ఎందుచేతనో ఆయన రాకుండా ఉన్నాడు.

For some reason or other he is not coming. (*Lit.* Without coming).

Chapter XIV

507. The three following chapters are on SUBORDINATE SENTENCES.

(1) Chapter XIV treats of what are called in analysis ADJECTIVE SENTENCES, because they occupy the position of *adjectives*.

(2) Chapter XV treats of what are called in analysis ADVERBIAL SENTENCES, because they occupy the position of *adverbs*.

(3) Chapter XVI treats of what are called in analysis NOUN SENTENCES, because they occupy the position of *nouns*.

508. In Telugu, subordinate sentences always *precede* the sentence on which they depend.

ON ADJECTIVE SENTENCES

509. In English an adjective sentence is always introduced by a relative pronoun, e.g., *who, which, that*, or by some word that can be used in the place of a relative pronoun; e.g., *where, when*, etc. Thus—

A man, *who is wise*, is respected.

The book, *that I gave him*, is torn.

The time, *when he will come*, is uncertain.

An English adjective sentence (and also many English participles and participial phrases) may generally be translated into Telugu by using a relative participle. Sometimes, however, they are best rendered by a subordinate sentence ending in ^వ, and including the pronoun ఎవడు or some kindred word, e.g., ఎందరు, ఎప్పుడు, etc.

PART I. ON THE USE OF RELATIVE PARTICIPLES.

(A) GENERAL EXPLANATION.

On the forms of the Relative Participles

The Telugu *relative participles* are indeclinable. They are as follows—

(1) The *positive* progressive present, ending in ఉన్న; as వ్రాస్తున్న.

(2) The *positive* indefinite, ending in ^{నీ}; as వ్రాసే.

(3) The *positive* past, ending in న; as వ్రాసిన.

(4) The *negative* indefinite ending in ని; as వ్రాయని.

510. As already mentioned (para 363), negative relative participles are also sometimes formed by prefixing the negative past verbal participle of any verb to the positive relative participles of పోవు, e.g., వ్రాయకపోతున్న, వ్రాయకపోయిన, వ్రాయకపోయ్యే.

511. Some roots ending in డు and గు, e.g., పడు, చెడు, తగు, sometimes contract the past relative participle, by dropping final న, doubling the preceding letter, and changing its vowel into ఁ. Thus పడిన or పడ్డె, తగిన or తగ్గె.

512. In addition to the above there are also the four corresponding *passive* relative participles; as—వ్రాయబడుతున్న, వ్రాయబడే, వ్రాయబడిన, వ్రాయబడని; but these are not often used in conversation; and whenever the *passive* occurs in English, the Telugu idiom generally requires the meaning to be expressed actively.

**On the Translation of English Participles Participial Phrases, and
Relative Sentences by Telugu Relative Participles, and
Relative Participial Phrases.**

513. In the analysis of English sentences we find that PARTICIPLES, PARTICIPIAL PHRASES, and RELATIVE SENTENCES qualify nouns and stand in the same relation to them as **adjectives**. For instance in the sentence—*Call that Brahman writing*—the participle—‘*writing*’—qualifies the noun—‘*Brahman*’, and stands in the same relation to it as an adjective. Again in the sentences—*Call the Brahman writing in that room*—and—*Call the Brahman, who is writing in that room*—the participial phrase—‘*writing in that room*’—and—the relative sentence—‘*who is writing in that room*’—qualify the noun—‘*Brahman*’, and stand in the same relation to it as an adjective

In Telugu (as has been already stated, para. 493) a *verbal* participle or a *verbal* participial phrase can never occupy the position of an adjective;

but a RELATIVE PARTICIPLE or a RELATIVE PARTICIPIAL PHRASE is specially used in the position of an **adjective**, and discharges the same functions as an English participle, participial phrase, or relative sentence, when used to qualify a noun. Hence—when in an English sentence a participle, participial phrase, or relative sentence is used in the position of an *adjective* to qualify a noun, it may be translated into Telugu by a relative participle or a relative participial phrase.

For example—In order to translate the English sentence—*Call that Brahman writing*—we cannot use the present *verbal* participle and say—ఆ బ్రాహ్మణుని వ్రాస్తు పిలు; but we must use the present *relative* participle, and say—ఆ వ్రాస్తున్న బ్రాహ్మణుని పిలు.

In the same manner the sentences—*Call the Brahman writing in that room*—and—*Call the Brahman who is writing in that room*—must both be translated into Telugu by using the present relative participle. Thus—

ఆ గదిలో వ్రాస్తున్న బ్రాహ్మణుని పిలు.

NOTE—By a relative participial *phrase* is meant—a relative participle (*e.g.*, వ్రాస్తున్న) together with the words closely connected with it (*e.g.*, ఆ గదిలో). Hence ఆ గదిలో వ్రాస్తున్న is called a RELATIVE PARTICIPIAL PHRASE.

On the Translation of Telugu Relative Participial Phrases by English Relative Sentences.

514. A relative participle or a relative participial phrase in reality stands in the same relation to the noun which it qualifies, as an English participle or participial phrase does, when used to qualify a noun. Hence in some cases the former can be *exactly* rendered in English by the latter. For example—

ఆ గదిలో వ్రాస్తున్న బ్రాహ్మణుని పిలు.

Call the Brahman *writing in that room*.

This can more especially be done in the case of *passive* relative participles. For example—

మీ కుమారునిచేత వ్రాయబడిన ఉత్తరము చదివినాను.

I read the letter *written by your son*.

But in Telugu *passive* relative participles are very seldom used; and in the case of the great majority of *active* relative participles it is impossible, when translating into English, to retain the *participial* form, and it becomes necessary to use an English **RELATIVE SENTENCE**. Thus in translating into English the sentence—మీ కుమారుడు వ్రాసిన ఉత్తరము చదివినాను—the participial form cannot be retained, but it becomes necessary to use an English relative sentence—viz,—*I read the letter which your son wrote*.

Since therefore in almost all cases it is *better*, and in many cases *necessary*, to translate a relative participial phrase by an English relative sentence, throughout the following explanation of relative participial phrases *they are regarded as equivalent to English relative sentences*, and the explanation is entirely based upon this supposition.

Explanation of Relative Participial Phrases.

515. In regarding a relative participial phrase as equivalent to an *English relative sentence* the following points must be noticed—

516. *First*. The Telugu relative participle must be regarded as *including within itself the English relative pronoun*.

517. *Secondly*. The relative pronoun included in the relative participle always refers to the noun which in the corresponding English sentence is the *antecedent*, and this noun is always placed immediately *after* the relative participle.

518. *Thirdly*. Any words which are closely connected with the relative participle to form the relative participial phrase, are placed immediately *before* the relative participle.

519. The above observations may be illustrated by being applied to the following sentence.—

1 2 3 4 5
మీరు నాకు ఇచ్చిన పుస్తకము చినిగిపోయినది.

4 4 3 1 3 2 2 5 5
The book, which you gave to me, is torn.

First. In this sentence the relative participle ఇచ్చిన must be regarded as including within itself the English **relative pronoun** 'which.'

Secondly. The relative pronoun 'which', included in the relative participle ఇచ్చిన, refers to the noun పుస్తకము, which noun in the corresponding English sentence is the **Antecedent**. And this noun పుస్తకము is placed immediately *after* the relative participle ఇచ్చిన.

Thirdly. The words మీరు నాకు, which are closely connected with the relative participle ఇచ్చిన to form the relative participial phrase (మీరు నాకు ఇచ్చిన), are placed immediately *before* the relative participle ఇచ్చిన.

520. It may also be remarked that the relative participle is often preceded by its own particular **subject**, as in the above sentence in which మీరు is the subject of the relative participle ఇచ్చిన. In the same way it is often preceded by an **object**, as in the sentence—నాకు ఈ పుస్తకము ఇచ్చిన దొరగారు సీమకు వెళ్లినారు. (*The gentleman, who gave me this book, has gone to England.*) In this sentence పుస్తకము is the object governed by ఇచ్చిన.

521. It must be specially noticed that the Telugu relative participle does not only represent what in an English relative sentence is *the verb and relative pronoun*, but that if the relative pronoun in English be preceded by a preposition, *that preposition also is represented by the relative participle*. Thus—in the sentence—మీరు వ్రాస్తున్న కలము మంచిదేనా?—the relative participle వ్రాస్తున్న represents the English words—'with which are writing'—and the whole sentence must be translated

thus—is *the pen with which you are writing, a good one* ' In like manner—

ఆయన వెళ్లిన ఊరు ఏది?

Which is the village *to which* he went?

వారు కాపురము ఉన్న ఇల్లు ఇదే.

This is the house *in which* they are living.

నేను పులిని చంపిన తుపాకి తీసుకొనిరా?

Bring the gun *with which* I killed the tiger

On the Subject of a Relative Participle being understood.

522. The subject of a relative participle is often *understood* and not expressed. This is specially the case, when the subject is మనుష్యుడు or మనుష్యులు, i.e., *a man* or *men* in general. Thus—

చేసిన ఉపకారమునకు ప్రత్యుపకారము చేయవలెను.

We must do a return-kindness for a kindness which (A MAN) has done (to us).

This sentence might also be freely translated into English thus—*We must do a return-kindness for a kindness DONE.* But this would not be so literal as the former translation, because చేసిన not చేయబడిన is used, the word మనుష్యుడు or ఒకడు being understood.

Three Observations in Reference to Relative Participial Phrases. • •

523. (1) When a relative participle of any verb is not preceded by a *subject* expressed or understood, then the English *relative pronoun* included in the Telugu relative participle must be the **subject** of the verb in the corresponding English relative sentence. Thus—

మిమ్మును పిలిచిన మనిషి వెళ్లిపోయినాడు.

The man, *who* called you, has gone away.

మీకు ఆ పుస్తకము ఇచ్చిన మనిషి ఎక్కడ ఉన్నాడు?

Where is the man, *who* gave that book to you?

ఆ ఊరికి వెళ్లిన మనిషి ఇంకా రాలేదా?

Has not the man, *who* went to that village, come yet?

524. (2) When a relative participle of a *transitive* verb is not preceded by an *object* (in which case it is always preceded by a *subject* expressed or understood), then the English relative pronoun included in the Telugu relative participle must be the OBJECT of the verb in the corresponding English relative sentence. Thus—

మీరు పిలిచిన మనిషి పారిపోయినాడు.

The man, *whom* you called, ran away.

ఆయన మీకు ఇచ్చిన పుస్తకము చినిగిపోయినది.

The book, *which* he gave you, is torn.

525. (3) When a relative participle of any verb is preceded by a subject, expressed or understood (and also by an *object*, if it be a relative participle of a transitive verb), then the English relative pronoun included in the Telugu relative participle must be PRECEDED BY SOME PREPOSITION. Thus—

నేను సొమ్ము ఇచ్చిన మనిషి కాలము చేసినాడు.

The man, *to whom* I gave the money, is dead.

నీవు ఆ ఉత్తరము వ్రాసిన కలము ఇదేనా?

Is this the pen, *with which* you wrote that letter?

నేను పువ్వులు కోసిన చెట్టు ఇదే.

This is the tree, *from which* I cut the flowers.

నేను నడిచిన మార్గములో చెట్లు ఏమిన్ని లేవు.

There are no trees in the road, *along which* I walked.

మీరు వెళ్లిన ఊరు ఏది?

Which was the village, *to which* you went?

మీరు కాపురము ఉన్న ఇల్లు చాలా మంచిది.

The house, *in which* you are living, is a very good one.

On the Noun qualified by the Relative Participial Phrase.

526. The *case* of the noun itself which is qualified by the relative participial phrase (and which in the corresponding English sentence is the *antecedent* to the relative pronoun included in the Telugu relative participle) depends upon the position which it occupies in reference to the other words in the sentence. In the sentence—మీరు వ్రాసిన కాగితము ఎక్కడ ఉన్నది. (*Where is the paper which you have written*)—it is in the NOMINATIVE CASE, because it (viz., కాగితము) is the subject of ఉన్నది. But in the sentence—మీరు వ్రాసిన కాగితము చింపివేసినాడు. (*He tore up the paper, which you had written*)—it is in the OBJECTIVE CASE, because it (viz., కాగితము) is the object of చింపివేసినాడు.

527. Sometimes the noun qualified by the relative participial phrase is also qualified by an *adjective*. In this case the adjective must be inserted between the relative participle and the noun. Thus—

ఆయన దయచేసిన మంచి ఈవ్వులు.

The good gifts, which he has granted.

ఆయన మన యెడల కనుపరచిన అపరిమితమైన ప్రేమ.

The boundless love, which he has shown to us.

On Passive Relative Participles.

528. It has been already stated that passive relative participles are seldom used. Thus the English sentences—I read the letter written by your son—and—I read the letter which was written by your son—might be literally translated into Telugu as follows—మీ కుమారునిచేత వ్రాయబడిన ఉత్తరము చదివినాను. But the more idiomatic mode of translation would be as follows—మీ కుమారుడు వ్రాసిన ఉత్తరము చదివినాను. *I read the letter which your son wrote.*

In the same manner the sentence—I measured the wall built—would be idiomatically translated into Telugu thus—(వారు) కట్టిన గోడ కొలిచినాను. *measured the wall which they had built.*

On the Affixes అటువంటి, అట్టి, and టి.

529 Sometimes అటువంటి is affixed to a relative participle. When affixed to an indefinite relative participle, ట్ is always inserted, and when affixed to any other relative participle, contraction takes place; as చేస్తున్నటువంటి, చేసినటువంటి, చేసేటటువంటి, చేయనటువంటి. Sometimes also టి is affixed to the indefinite relative participle and అట్టి to the other relative participles; as—చేసేటి, చేసినట్టి. Thus—

నీవు చేసినటువంటి పనులు మంచివి కావు.

The things which you have done are not good.

On the Translation into Telugu of a Succession of English Relative Sentences.

530. When in English there are several relative sentences referring to the *same* antecedent but having *different* subjects, in Telugu అటువంటిన్ని is affixed to each of the relative participles. Sometimes, however, to the *last* relative participle అటువంటి only is affixed. Thus—

These are the jewels, which I saw in Bunder, and which he stole.

నేను బందరులో చూచినటువంటిన్ని, వాడు దొంగిలించినటువంటిన్ని నగలు ఇవే. (or దొంగిలించినటువంటి.)

531. When in English there are several relative sentences referring to the *same* antecedent and having the *same* subject, in Telugu all but the last are expressed by *verbal* participles and the last by a *relative* participle. Thus—

These are the jewels, which I found, and brought from there, and showed to you.

నేను కనుక్కొని అక్కడినుంచి తీసుకొనివచ్చి, మీకు చూపించిన నగలు ఇవే.

Lit. These are the jewels which I having found, (and) having brought from there, showed to you.

(B) ON THE RESPECTIVE MEANINGS OF THE SEVERAL RELATIVE PARTICIPLES.

FIRST. On the Relative Participle in ఉన్న.

532. (a) The relative participle in ఉన్న, or the present verbal participle prefixed to ఉన్న, is used to express PROGRESSIVE PRESENT TIME. Thus—

ఆ వస్తున్న మనిషికి రెండు రూపాయలు ఇయ్యి. (Or వస్తూ ఉన్న.)
Give two rupees to that man, *who is coming*.

ఆ పాలములో మేస్తూ ఉన్న గొడ్డు ఎవరివి? (Or మేస్తున్న.)
Whose are the cattle, *which are feeding* in that field?

533. (b) The present verbal participle prefixed to ఉండిన or in the Northern Circars to ఉన్న (the shortened form of ఉండిన, see para. 376) is used to express IMPERFECT PAST TIME. Thus—

చెన్న పట్టణమునుంచి వస్తూ ఉండిన ఓడ మార్గములో బద్దలయినది.
(Nor. Cir. వస్తూ ఉన్న.)

The ship, *which was coming* from Madras, was wrecked on the way.

SECONDLY. On the Relative Participle in యే.

534. (a) The relative participle in యే is used to express FUTURE time. Sometimes, however, instead of the simple form the infinitive is prefixed to బోయ్యే, the relative participle in యే of పోవు. Thus—

మీరు రేపు వెళ్లే గ్రామము పేరేమి? (Or వెళ్లబోయ్యే.)
What is the name of the village, *to which you will go* to-morrow?

అతడు రేపు చేసే పని ఏమిటి? (Or చేయబోయ్యే.)
What is the work, *that he will do* to-morrow? (Or *that he is going to do*.)

535. (b) The relative participle in = is also used to express HABIT or CUSTOM. Thus—

వారు చేసే పనులు మంచివి కావు.

The works, *that they do*, are not good.

బందరుకు వెళ్లే మార్గము ఏది?

Which is the road, *that goes* to Bunder ?

నేను తినే అన్నము తెల్లనిది.

The rice, *that I eat*, is white.

536. (c) The relative participle in = or the present verbal participle prefixed to ఉండే (the participle in = of ఉండు) is often employed, where in English we employ the idiom *used* to expressing a former custom now discontinued. In these sentences the word పూర్వము or మునుపు generally precedes the relative participle. Thus—

పూర్వము నా దగ్గరకు వచ్చే మునిషీకి కుమారుడు పుట్టినాడు.
(Or వస్తూ ఉండే.)

The Munshi, *who formerly used to come* to me, has got a son.
(Or—*who formerly used to be coming*.)

మునుపు నేను ఎక్కే గుర్రము చచ్చిపోయినది. (Or ఎక్కుతూ ఉండే.)
The horse, which formerly I *used to ride*, is dead. (Or formerly I *used to be riding*.)

537. (d) The relative participle in = is sometimes used, where the relative participle in ఉన్న would be more correct. Thus—

ఆ వచ్చే మనిషి ఎవరు?

Who is that man, *who is coming* ?

THIRDLY. On the Relative Participle in న.

538. The relative participle in న is used to express PAST or PERFECT time. Thus—

నేను వచ్చిన పని ఇంకా కాలేదు.

The work, *about which I have come*, is not yet finished.

మేము మొన్న చదివిన కథలు చాలా మంచివి.

The stories, *which* we read the day before yesterday, were very nice.

ఆ ఆవును చంపిన పులి పారిపోయినది.

The tiger, *which* killed that cow, has run away.

FOURTHLY. On the Negative Relative Participle in ని.

539. The negative relative participle in ని is INDEFINITE : i.e., it may be used in reference to any time Thus—

మా దొరగారు నీమకు ఉత్తరాలు పంపని రోజు లేదు.

There is not a day, *on which* our master does not send letters to England.

నేను చెప్పిన పని చేయక, చెప్పని పని చేసినావు.

You have not done the work, *which* I told you; but you have done the work, *which* I did not tell you.

ఈ ప్రపంచములో ఆయన చూడని దేశము ఒకటి లేదు.

There is not a country in the world, *which* he has not seen.

GENERAL EXAMPLES.

ఆ కూస్తు ఉన్న పిట్ట మిక్కిలి సాగసుగా ఉన్నది. (Or కూస్తున్న.)

That bird, *which* is singing, is very pretty.

ప్రాద్ధటినుంచి నీవు చేస్తు ఉన్న పని యేమిటి? (Or చేస్తున్న.)
(Para. 452)

What is the work, that you have been doing since dawn? (*Lit.*
From day light, the work *which* you are doing, what?)

నిన్నటి దినము నీవు చేస్తు ఉన్న పని ఇంకా కాలేదా? (Or చేస్తూ ఉండిన.)

Is not the work, *which* you were doing yesterday, finished yet?

సభలో మాట్లాడబోయ్యే మనిషి ఇంకా రాలేదు.

The man, who is going to speak at the meeting, has not yet arrived.

అక్కడ నేనే బట్టలు బహు మంచివి.

The cloths, *which* they weave there, are very good.

మీరు స్నానము చేసే నీళ్లు ఏ నూతివి?

From what well is the water, in which you bathe?

నేను ఇచ్చిన కలము ఏమి చేసినావు?

What have you done with the pen, which I gave you?

అతడు చింపివేసిన యెర్ర బట్ట ఎవరిది?

Whose is the red cloth, which he has torn?

నేను చదవని సీమ ఉత్తరము ఎందుకు తగలబెట్టినావు?

Why have you burnt an English letter, which I had not read?

(C) COMPOSITE NOUNS FORMED FROM RELATIVE PARTICIPLES.

On the Formation of Composite Nouns.

540. It has already been shown that by adding the pronominal affixes వాడు, వారు, వాండ్లు, ది (for అది) and వి (for అవి) to adjectives and the genitive cases of nouns and pronouns a class of composite nouns is formed; as మంచివాడు *a good man*, చక్కనిది *a pretty woman*. (See para. 202.)

The pronominal affixes may also be affixed to any of the *relative participles*, and in this manner another class of COMPOSITE NOUNS is formed, which follows the same general rules as the above mentioned class. Thus—

వ్రాస్తున్నవారు.

Those who are writing.

వ్రాసేవారు.

Those who write, *or* will write.

వ్రాసినవారు.

Those who write, *or* have written.

వ్రాయనివారు.

Those who do not write, *or* will not write,

or have not written, etc.

**Examples of the use of Masculine and Feminine
Composite Nouns formed from
Relative Participles.**

541. N.B.—Before reading these examples, the student should refer to para. 398.

నేను ఆయన ఇంట్లో లెక్క వ్రాసేవాడను. (or వ్రాసేవాణ్ని.)

I am a writer of accounts in his house, i.e., an accountant.

నేను వంట చేసేదాన్ని. (Or దానను.)

I am a cook-woman. (*Lit.* One who does cooking.)

నీవు ఏమి పని చేసేవాడవు?

What work do you do? (*Lit.* You are one who does what work?)

నీవు ఏమి పని చేసేదానవు?

What work do you (*fem.*) do?

అతడు వడ్లపని చేసేవాడు.

He is a carpenter. (*Lit.* He is one who does carpenter work.)

ఆ స్త్రీ నా ఇంట్లో వంట చేసింది.

That woman is a cook in my house. (*Lit.* One who does cooking.)

మేము వంట చేసేవారము.

We are cooks.

మీరు ఏమి పని చేసేవారు?

What work do you do? (*Lit.* Ye are persons who do what work?)

వారు వడ్లపని చేసేవారు.

They are carpenters.

ఆయన ఇంటికి వెళ్లినవారు తిరిగి వచ్చినారా?

Have those who went to his house come back?

ఆ వచ్చేది ఎవరై? (Para. 185.)

Who is that woman who is coming?

ఆ గదిలో వ్రాస్తున్న ఆయనను పిలు. (Para. 206.)

Call the man who is writing in that room?

వీరిలో ఆ పని చేయనివాండ్లు ఎవరు?

Amongst these, who are the persons who have not done that work?

చదవని వారికి నేను ఏమిన్ని సహాయము చేయను.

I will not give any help to those who do not read.

**Examples of the use of Neuter Composite Nouns
formed from Relative Participles.**

542. In the preceding examples the composite nouns are all of the masculine or feminine gender. The NEUTER composite nouns in *ది* and *వి* are used to express *that which*, i.e., *the thing which* and *those which*, i.e., *the things which*. Thus—

మీరు తింటున్నది ఏమిటి?

What is it that you are eating? (*Lit.* That which you are eating, what?)

ఆ వెళ్లేది గుర్రమా, గాడిదా? (Para. 537)

Is that thing which is going a horse, or an ass?

మీరు వెళ్లినది బందరా, బెజవాడా?

Was that (place) to which you went Bunder or Bezwada?

నేను వ్రాస్తున్నది మీరు చదవగలరా?

Can you read what I am writing?

ఆయన అడిగిన దానికి ప్రత్యుత్తరము చెప్పినావా?

Have you given an answer to what he asked?

ఆయన చెప్పినది నాకు బోధపడలేదు.

I did not understand what he said.

543. NOTE.—The same meaning as is expressed by the affix **ది** is also sometimes expressed by using the word **సంగతి** (*thing*). Thus—

ఆయన చెప్పిన సంగతి నాకు బోధపడలేదు.

I did not understand what he said. (*Lit.* the thing which.)

Idiomatic use of Neuter Composite Nouns in **ది**.

544. The pronominal affix **ది** joined to a relative participle is often *idiomatically* used to express *the fact that*, and conveys nearly the same meaning as the verbal noun. When thus used **ది** is indeclinable. Thus—

ఆయన ఈ రోజు వెళ్లినది నిజమేనా?

Is the fact that he went to-day true? *i.e.*, Is it true that he went to-day?

ఆయన వచ్చేది మీకు ఎట్లా తెలిసినది?

How did you know (the fact) that he will come?

మీరు వచ్చినది అందరికీ తెలిసినది.

All know (the fact) that you have come.

545. NOTE.—In sentences of this kind the word **సంగతి** also is sometimes used. Thus—

మీరు వచ్చిన సంగతి అందరికీ తెలిసినది.

All know (the fact) that you have come.

546. A composite noun in **ది**, when used in the manner mentioned above, often expresses a DOUBTFUL ALTERNATIVE. The *negative* alternative is expressed by the negative verbal participle of the same verb with the affix **ది**. The negative alternative is sometimes expressed by the word **లేనిది**. Thus—

నా బంధువులు నాకు సహాయము చేసేది చేయనిది మీకు తెలుసునా?
(Or లేనిది.)

Do you know whether my relations will help me or not?

ఆయన ఉత్తరము వ్రాసినది వ్రాయనిది మీకు తెలుసునా? or లేనిది.)

Do you know whether he wrote a letter or not?

ఆయన వచ్చేది రానిది యాథిగా చెప్పచాలను.

I cannot tell for certain whether he will come or not.

**Idiomatic use of Composite Nouns formed from Positive
Indefinite Relative Participles.**

547. It has been shown (para. 536) that in the Northern Circars the relative participle in ^త is constantly used to translate the English idiom *used to* in such sentences as—*The Munshi, who formerly used to teach me, has got a son* పూర్వము నాకు చదువు చెప్పే మునిషీకి కొమారుడు పుట్టినాడు. The composite noun formed from the relative participle in ^త (or the present verbal participle prefixed to the composite noun formed from ఉండే) is also frequently used in the same signification both in the Northern Circars and in the other parts of the Telugu country. When thus used, the composite noun always occupies the position of the *last* word in the sentence. Thus—

నేను మునుపు ప్రతిరోజూ సముద్రము దగ్గరికి వెళ్లేవాణ్ని. (Or వాడను.)
Formerly I used to go daily to the sea.

పూర్వము నేను ఆ పట్టమునకు వెళ్లేదాన్ని. (Or వెళ్లేదానను.)
Formerly I (*fem.*) used to go to that town.

పూర్వము నీవు ఆయన ఇంట్లో వంట చేసేవాడవా?
Used you to do cooking in his house formerly?

అతడు మునుపు ప్రతిరోజూ మా ఇంటికి వచ్చేవాడు. (Or వస్తూ ఉండేవాడు.)

Formerly he used to come to my house daily (Or He used to be coming.)

ఆమె మునుపు ఆ ఊరికి వెళ్లేది. (Or వెళ్లుతూ ఉండేది.)
She used to go to that village formerly. (Or She used to be going.)

పూర్వము ఆయన బడి ఆ ఇంట్లో ఉండేది.
Formerly his school used to be in that house.

మేము మునుపు ఆ ఇంట్లో ఉండేవారము.
We used to live in that house formerly.

పూర్వము మీరు ఆయనకు ఏమైనా ఇచ్చేవారా?
Used you to give him any thing formerly?

ఈ బడిలో మునుపు చాలామంది పిల్లలు ఉండేవారు.

Formerly there used to be many boys in this school

ఈ కలములు మునుపు బాగా వ్రాసేవి.

Formerly these pens used to write well

**Certain elegant uses of Composite Nouns formed from
Relative Participles.**

- 548 (a) The composite nouns are often used elegantly as follows—
ఆ వచ్చేది మంచి గుర్రమా? Equals ఆ వచ్చే గుర్రము మంచిదేనా?
Is that one which is coming a good horse?

మీరు తినేవి ఏమి పండ్లు? Equals మీరు తినేపండ్లు ఏమిటి?

What fruits do you eat? *Lit.* Those which you eat are what fruits?

మీరు ఎక్కేది తెల్ల గుర్రమా, నల్ల గుర్రమా?

Is the one which you ride a white horse or a black horse?

ఇక్కడికి వచ్చే ఆయన మంచి కలెక్టరేనా? (para. 206.)

Is he who is coming here a good Collector?

549. (b) Just as we sometimes say in English—*Who is it coming?* so in Telugu we may use such expressions as the following :—

ఆ వచ్చేది ఎవరు?

Who is it coming?

ఆ గదిలో వ్రాసేది ఎవరు?

Who is it who is writing in that room?

N.B.—Both in Telugu and English such expressions as the above are chiefly used, when the sex of the person is unknown.

550. (c) The positive indefinite relative participle with the affix *ది* is sometimes used idiomatically, where the future tense might be used
Thus—

నేను ఏమి చేసేది? Or contracted నేనేమి చేసేది?

What shall I do? *Lit.* What is that which I shall do?

ఆ దూలములు ఒడ్డుకు తెచ్చేది ఎట్లా?

How will they bring those beams on shore?

(d) By the addition of లేదు to this form a negative progressive present tense may be formed—మేము వచ్చేదిలేదు—We are not coming.

Idiomatic use of Neuter Composite Nouns in ది, formed from Indefinite Relative Participle Negative

551. The composite noun, formed by affixing ది to the indefinite relative participle negative (Para. 544), is sometimes idiomatically used alone where the word ఉన్నట్టులే, or occasionally ఉన్నప్పటికీ, appears to be understood. (In the Northern Circars, final ది is sometimes lengthened into దీ.) Thus—

నన్ను పిలవనిది, వారి ఇంటికి వెళ్లను.

Lit. If there is the fact of their not inviting me, I will not go to their house—*i.e.*, If they do not invite me, I will not go to their house.

నిన్ను ముట్టుకోనిది, ముట్టుకొన్నానని అంటున్నావు. సరే.

Lit. Although there was the fact of my not touching you, you say that I did touch you. All right—*i.e.*, Although I did not touch you, you say that I did. All right.

నేను పిలవనిది, లోపలికి రావద్దు.

If I do not call you, do not come in.

మీరు రానిది, పని జరగదు.

If you do not come, the work will not be accomplished.

బోయీలు లేనిది, నాకు ఒక రోజయినా జరగదు.

If I have not bearers, I cannot get on even for a day.

వంట కానిది, ఎందుకు రమ్మని పిలిచినావు?

If the food was not cooked, why did you call me?

GENERAL EXAMPLES

552. మీరు తాగే నీళ్లు మంచివేనా?
Is the water which you drink good?

పూర్వము తాగేవి మంచి నీళ్లే కాని ఇప్పుడు తాగేవి చప్పనివి.
That which I used formerly to drink was good water, but that
which I now drink is insipid.

నేను వారి ఇంటికి వెళ్లేవాణ్ని—or—వెళ్లుతూ ఉండేవాణ్ని.
I used to go to their house—or—I used to be going.

ఈ చిన్నవాడు ఎవరండి? మా ఇంట్లో వంట చేసేవాడు. (Para 304.)
Who is this boy, sir? One who does cooking in our house.

ముందు కనపడేది ఏ ఊరు?
What village is the one which appears in front?

మునుపు నేను కృష్ణదగ్గరకు వెళ్లి, అక్కడ కొంచెము సేపు కూర్చుండే
వాణ్ని. (కూర్చుంటూ ఉండేవాణ్ని.)
I formerly used to go to the Kistna, and sit there for a little
while.

ఈ గుర్రము మునుపు బాగా నడిచేది.
Formerly this horse used to walk well.

CONVERSATION.

N.B.—In this conversation E represents an *Englishman*, and I an *Indian*.

E. వసారాలో ఉన్నవాడు ఎవడు?

I. వాడు నా నౌకరు. (Paras. 383 & 177.)

E. వాడు ఏమి పని చేసేవాడు? ८

I. చెప్పిన పని చేయడానకు ఏర్పరచినాను. (Paras. 486 & 476.)

E. మీరు నమ్మకమైనవాడేనా? (Paras. 203 & 301.)

I. తక్కిన నౌకర్లందరికంటె మీరు నమ్మకమైనవాడే. (Paras. 127 & 424.)

E. వీడు గాక ఇంకా మీకు ఎంత మంది నౌకర్లు ఉన్నారు?

I. ఇంకా పదిమంది ఉన్నారు. (Para. 236.)

E. మీకు ఇంతమంది నౌకర్లు ఎందుకు? (Para. 377.)

I. అయ్యో, అక్కరలేదా! (Para. 438.)

E. వాండ్లందరు ఏమి పని చేస్తారు? (Para. 306.)

I. ఒకడు చంటి చేనేవాడు—ఒకడు బజారు వస్తువులు తెచ్చేవాడు—ఇద్దరు నీళ్లు తెచ్చేవాండ్లు—ఒకడు వడ్డించేవాడు—నలుగురు గుర్రపువాండ్లు—ఇల్లు ఊడ్చేది అలికేది ఒక ఆడమనిషి. (Para. 385.)

E. మీకు గుర్రాలు, ఆవులు మొదలైనవి ఏమైనా ఉన్నవా?

I. అయిదు గుర్రాలు, రెండు ఆవులు ఉన్నవి.

E. ఈ ఆవులు రోజుకు ఎన్ని శేర్ల పాలు ఇస్తవి? (Para. 306.)

I. ఒకటి రెండు శేర్లు ఇస్తుంది, ఒకటి శేరు ఇస్తుంది.

E. అయితే మీకు అయిదు గుర్రాలు ఎందుకు? (Para. 377 Note.)

I. బండికి నాలుగు గుర్రములు, సవారి చెయ్యడమునకు ఒక గుర్రము.

English Translation.

E. Who is that (who is) in the veranda?

I. He is my servant.

E. What work does he do? (*Lit.* He is one who does what work?)

I. I appointed him to do any work that I told him.

E. Is he a trustworthy man?

I. He is more trustworthy than any of my other servants. (*Lit.* than all)

E. Besides him, how many more servants have you?

I. I have ten more. (*Lit.* There are to me ten more.)

E. Why have you so many servants?

I. Dear me! is there not need of them?

E. What work do they all do?

I. One is a cook—one is a man who brings bazaar things—two are water carriers—one is a waiter—four are grooms—and one is a woman who sweeps the house, and smears it with cowdung.

E. Have you any horses, cows, etc. ?

I. I have five horses, and two cows.

E. How many measures of milk do these cows give daily ?

I. One gives two measures, and the other gives a measure.

E. But why have you five horses ?

I. Four horses are for the carriage, and one horse is for riding.

PART II. ON THE USE OF SUCH ADJECTIVE SENTENCES AS END IN ^{నో}, AND INCLUDE THE PRONOUN ఎవడు, ETC.

553. In Telugu a subordinate sentence ending in ^{నో} is sometimes used, which contains the pronoun ఎవడు or some kindred word, and is followed by some correlative, *e.g.*, వాడు. Sentences of this kind usually correspond to such English subordinate sentence as contain the words *whoever*, *whatever*, *whichever*, etc., for they usually express (1) GENERALIZATION—OR (2) SELECTION. Thus—

(1) ఆ పని ఎవడు త్వరగా చేయకపోతాడో, వాణ్ని బాగా శిక్షిస్తాను.

Whoever does not do that work quickly, I will punish him severely—or—I will punish (him) severely whoever does not do that work quickly.

ఏ నౌకరు తన రాజును సంతోషపెట్టుతాడో, (or పెట్టునో) అతడు ప్రసిద్ధి పొందుతాడు. (Or పొందును.)

Whatever servant pleases his sovereign (he) will attain to celebrity.

(2) మీలో ఆ పని ఎవడు బాగా చేస్తాడో, వానికి పది రూపాయలు ఇస్తాను.

Whichever of you does that work best, I will give him ten rupees—or—I will give ten rupees to (him) whichever of you does that work best. (Para. 424.)

ఈ బుడ్లలో మీకు ఏది కావాలనో, అది తీసుకొండి.

Whichever of these bottles you want, take it—or—Take (it) whichever of these bottles you want.

554. In English the correlative is seldom expressed. It is, however, sometimes expressed when the subordinate sentence is put *first*. Compare Rev. xxii. 17 ; Mat. xiii. 12 ; Eccl. iii. 14 ; Deut. xii. 32. Thus—

Whoever wants help (he) must come to my house.

Whoever comes late, I will give him no help.

In Telugu the correlative is always expressed. Thus—

సహాయము ఎవనికి కావలెనో, అతడు నా ఇంటికి రావలసినది.

ఎవడు ఆలస్యముగా వస్తాడో, అతనికి ఏమిన్ని సహాయము చేయను.

555. When translating sentences of this kind, it must be remembered that the *plural* is frequently used in Telugu where in English the *singular* is more commonly used. Thus—

ఇకమీదట ఎవరు దొంగిలిస్తారో, వారిని సర్కారువారు ఖయిదు చేస్తారు.

Henceforth whoever steals, government will imprison *him*—or—
Henceforth whoever steals (*he*) will be imprisoned by government. (It would be less common to say—Henceforth whoever steal, government will imprison *them*.) See, however, Ps. cvii. 43.

556. N.B.—Since the *correlative* is usually expressed in Telugu, it is thought better to class these sentences, as ADJECTIVE sentences, although in Telugu as well as in English it may perhaps be more correct to regard them as NOUN sentences put *in apposition* to the correlative. Bain remarks—‘The compound forms *whoever*, *whichever*, etc., have a certain indefinite meaning, and have their antecedents often left unexpressed. The characteristic meanings of these words are more closely allied with the interrogative meanings of *who*, *which*, etc., than with their meanings as relatives.’

On the use of ఎవడు in the manner mentioned above

557. ఆ చిన్నవాండ్లలో బాగా వ్రాసేవాడు ఎవడో, వాణ్ని పిలు.

Call (*him*) whichever of those boys is the best writer.

ఈ పుస్తకములలో మీకు ఏది ఇష్టమో, అది తీసుకొండి.

Take (*that*) whichever of these books you like.

N.B.—The word అయితే is often idiomatically affixed to the pronoun ఎవడు when thus used. Thus—

ఈ దినము మొదలుకొని నెల రోజులలోగా ఎవరైతే పన్ను చెల్లించరో, వారిని సర్కారువారు ఖయిదు చేస్తారు.

Whoever does not pay the tax within a month to-day (*he*) will be imprisoned by Government. (Para. 555.)

On the use of the Adjective Pronoun ఏ in the manner mentioned above.

558. In sentences of this kind the adjective pronoun ఏ is often used Thus—

వీరిలో ఏ చిన్నవాడు పరీక్ష బాగా ఇస్తాడో, ఆ చిన్నవాడు బహు మానము పొందుతాడు.

Whichever boy amongst them passes the best examination (*that boy*) will get a prize.

వీటిలో ఏ దూలము మంచిదో, అది కోయించు.

Cut (*that one*) whichever of these beams is the best. (Para. 424.)

మీకు ఏ పుస్తకములు కావలెనో, అవి తీసుకొండి.

Take (*those*) whatever books you want.

ఏ భృత్యుడు రాజయొక్క కోప ప్రసాదముల చిహ్నములు ఎరిగి జరిగించునో, వాడు రాజు దయచేత ప్రసిద్ధి పొందును.

Whatever servant knows the indications of the king's wrath and pleasure, and acts accordingly, (*he*) will attain to celebrity through the king's favour—or—That servant will attain to celebrity through the king's favour, who knows the indications of the king's wrath and pleasure, and acts accordingly.

Examples of the use of ఎందరు in the manner mentioned above.

559. ఎందరు హాజరుగా ఉన్నారో, వారందరున్న లోపలికి రావచ్చును.

As many as are ready may all come in. (*Lit.* Howmany soever are ready, *they* all may come in.)

పూర్వము ఎందరికి ఇచ్చినానో, ఇప్పుడు కూడా అందరికి ఇవ్వవలసినది.
I must now give to as many as I gave to formerly.

మీకు ఎన్ని పుస్తకములు కావలెనో, అన్ని తీసుకొని వస్తాను.
I will bring as many books as you want.

Examples of the use of other words, e.g., ఎంత, ఎటువంటి, etc., used in the manner mentioned above.

560. దినానికి ఎంత సొమ్ము దొరుకుతుందో, అంత సొమ్ము ఖర్చు చేస్తాడు.
He spends daily as much money as he gets. (*Lit.* Howmuch-soever he gets daily, so much he spends)

పూర్వము ఎంత దరిద్రుడో, ఇప్పుడు అంత భాగ్యవంతుడు అయినాడు.
He has now become as rich as he was formerly poor.

తల్లి ఎంత చక్కనిదో, కుమార్తె కూడా అంత చక్కనిది.
The daughter is as pretty as her mother

పూర్వము ఎంత సుఖపడినాడో, ప్రస్తుతము అంత కష్టపడుతున్నాడు.
He is now suffering as much trouble as he formerly enjoyed happiness.

మీరు నాయందు ఎటువంటి ప్రేమ ఉంచినారో, నా చిన్నవానియందున్న అటువంటి ప్రేమ ఉంచవలెను.

You must have the same love for my boy as you have had for me.

తండ్రి ఎటువంటి గుణవంతుడో, కుమారుడు అటువంటి గుణవంతుడే.
The son is as worthy a man as his father.

ఈ ఇల్లు ఎటువంటిదో, మా ఇల్లు అటువంటిదే.
Our house is just the same as this.

వారు ఎక్కడనుంచి వచ్చినారో, అక్కడికే వెళ్లినారు.
They have gone to the very place whence they came.

నేను ఎప్పుడు వస్తానో, అప్పుడే ఇస్తాను.
Whenever I come, then I will give it

నన్ను ఏప్రకారము మర్యాద చేసినాడో, నిన్నున్న ఆ ప్రకారము చేస్తాడు.
He will honour you in the same way that he honoured me.

**Allusion to Noun Sentences ending in ె, and including
the Pronoun ఎవడు or some kindred word.**

561. Forms closely resembling those used in the preceding kinds of sentences occur in Telugu, where in English that kind of subordinate sentence is used which is called *an indirect interrogation*. But as such sentences are not followed by a *correlative*, they are (both in Telugu and English) unmistakeably NOUN sentences, and consequently will be fully considered in chapter XVI. Allusion only is made to them here to guard the student against confusing them with the preceding kinds of sentences. A few examples are subjoined.

నిన్నటి రోజు ఏమి పని చేసినావో, చెప్పు.

Tell me what work you did yesterday.

దానికి ఎంత అడుగుతాడో, కనుక్కో.

Find out how much he asks for it.

In each of the above examples the subordinate sentence is a *noun* sentence, and stands as the *object* to the final verb

Reference to the use of the affix ఏమో.

562. It has been already stated (Para. 303) that the affix ఏమో has the meaning of the English word *perhaps*. A few examples of its use are here added to point out to the student the difference in use between the affix ె and the affix ఏమో.

దొరగారు భోజనము చేస్తున్నారేమో, లోపలికి వెళ్లవద్దు.

Perhaps the gentleman is at meals, do not go in.

నేను ఇచ్చిన మందువల్ల ఆయనకు దగ్గు నిమ్మళించినదేమో.

Perhaps his cough has abated owing to the medicine which I gave him.

పాలు పిల్లి తాగునేమో? కింద ఎందుకు పెట్టినావు?

Why have you put the milk on the ground, a cat may perhaps drink it?

Chapter XV.

ON ADVERBIAL SENTENCES.

563 This chapter treats of such *subordinate* sentences as are called in analysis ADVERBIAL SENTENCES, because they occupy the position of *adverbs*.

In English adverbial sentences are usually introduced by certain conjunctions, e.g., *as, when*, etc. Thus—

No one can do that work, *as* you are doing it.

Did you not hear, *when* I spoke to him ?

English adverbial sentences may generally be translated into Telugu by adding certain verbal affixes, e.g., అట్టు, అప్పుడు, etc., to various Parts of the verb, but more especially to the relative participles. Thus—

ఆ పని మీరు చేస్తున్నట్టు, ఎవరున్న చేయలేరు. (i.e., చేస్తున్న—అట్టు.)

No one can do that work, *as* you are doing it.

నేను అతనితో చెప్పినప్పుడు, నీవు వినలేదా? (i.e., చెప్పిన—అప్పుడు).

Did you not hear, *when* I spoke to him ?

ON ADVERBIAL SENTENCES AND PHRASES EXPRESSING CONDITION.

564. In English CONDITION is commonly expressed by a subordinate sentence, in which the word *if* is followed by an habitual present or future tense. Thus—

If you give me two rupees, I will go.

If he does not go quickly, you must fine him.

565. In Telugu CONDITION is commonly expressed by a form made by affixing తే to the past verbal participle of any verb ; as వెళ్ళితే. This form is indefinite as to time.

566. Verbs of which the root ends in ను preceded by a short vowel (Para. 272), and verbs of the second and third conjugations use a *contracted* form. Thus. అనితే (i e., అని the past verbal participle of అనుట with the affix తే) contracted అంటే; చేసుకొనితే contracted చేసుకొంటే; వ్రాసితే contracted వ్రాస్తే; ఇచ్చితే contracted ఇస్తే; నడిచితే contracted నడిస్తే; etc., etc.

567. The *negative* form is made by prefixing the negative verbal participle to పోతే. The word పోతే is contracted for పోయితే, from పోవు. Thus, కొట్టకపోతే, వ్రాయకపోతే, etc. Instead; of పోతే the word ఉంటే (the conditional form from ఉండు) is frequently used; as వ్రాయక ఉంటే contracted వ్రాయకుంటే.

EXAMPLES.

నీవు నాకు రెండు రూపాయిలు ఇస్తే, వెళ్లుతాను.
If you give me two rupees, I will go.

వాడు త్వరగా వెళ్లకపోతే జుల్తానా వేయవలెను. (Or వెళ్లకుంటే.)
If he does not go quickly, you must fine him.

వాడు త్వరగా వెళ్లితే, బహుమానము ఇయ్యి.
If he goes quickly, give him a present.

అతను నాకు సహాయము చేస్తే, ఆ పని చేయగలను.
If he helps me, I can do that work.

నేను వెళ్లితే, నిన్ను కూడా వెంటబెట్టుకొని వెళ్లుతాను.
If I go, I will take you also with me.

అతను త్వరగా రాకపోతే, శిక్షిస్తాను. (Or రాకుంటే.)
If he does not come soon, I shall punish him.

On the affix అట్టయితే.

568. Sometimes in English the verb in the subordinate sentence expressing *condition* is in the progressive present, the future, the past, or the pluperfect tense, or in the potential mood. In translating such sentences into Telugu the same form for expressing *condition* as given

above may be used. But in addition to this form there is another form in frequent use, by means of which the exact *time* of the verb in the subordinate sentence can be accurately marked. This form is made by adding అట్టయితే to the progressive present, the past, or the indefinite relative participle of any verb. Thus—

వడ్లవాడు ఆ పెట్టె బాగా చేస్తున్నట్టయితే, మీరు అతనికి రెండు రూపాయిలు ఇవ్వచ్చును. (Or చేస్తే.)

If the carpenter *is making* that box well, you may give him two rupees.

నీవు ఆ పెట్టె మిక్కిలీ త్వరగా చేసేటట్టయితే, కర్ర కొనడానకు మూడు రూపాయిలు ముందుగా ఇస్తాను. (Or చేస్తే.)

If you *will make* that box very quickly, I will give you three rupees beforehand for wood.

ఆ పెట్టె తీసుకొనిరా. మిక్కిలీ బాగా చేసినట్టయితే, పది రూపాయిలు ఇస్తాను. లేకపోతే, యెనిమిదే ఇస్తాను. (Or చేస్తే.)

Bring that box. If you *have made* it very well, I will give you ten rupees; If not, I will give you only eight.

569. The corresponding *negative* form is made by affixing అట్టయితే to the negative relative participle, *e.g.*, ఇవ్వనట్టయితే, or by prefixing the negative verbal participle to the conditional forms formed from the relative participles of పోవుట, *e.g.*, ఇవ్వకపోయినట్టయితే. Thus—

ఆ వడ్లవాడు ఇదివరకు ఆ పని చేయకపోయినట్టయితే, ఇంకొకరికి ఇవ్వ వలసినది. (Or చేయనట్టయితే.)

If that carpenter has not yet done that work, you must give it to another.

NOTE.—The word అట్టయితే is compounded of అట్టు and అయితే, the conditional form of అవు, and means—*if so be that*.

On the use of లేకపోతే and లేకుంటే

570. In English the expressions—*otherwise*—and—*if not*—are often used to express an alternative in the negative. In Telugu the expressions

లేకపోతే and లేకుంటే are used in a similar manner. లేకుంటే is compounded of లేక the primary negative verbal participle, and ఉంటే the conditional form from ఉండు. (Para. 370.) Thus—

ఆయన పిలిస్తే, వస్తాను. లేకపోతే, రాను.

If he calls (me), I will come; otherwise, I will not come.

మీరు వస్తే, అవుతుంది. లేకుంటే, కాదు.

If you come, it will be accomplished; if not, it will not be accomplished.

On the Affixes పక్షమందు, పక్షముకు, and ఎడల.

571. Instead of the affix అట్టయితే the affixes పక్షమందు and పక్షముకు (the locative and dative cases of పక్షము, which here means *hypothesis*) are sometimes affixed to the relative participles. This expression resembles to some extent the English expression—*suppose*, i.e., *on the supposition that*. Thus—

అతడు ఆ పని బాగా చేస్తున్న పక్షమందు, కొంత సొమ్ము ఇస్తాను.

If he is doing that work well, I will give (him) some money.

మీరు రేపు ఆ సొమ్ము ఇచ్చే పక్షమందు, వ్యాజ్యము వేయను

If you give (me) that money to-morrow, I will not bring a complaint

అతడు ఆ పని బాగా చేసిన పక్షమందు, పది రూపాయలు ఇస్తాను.

If he has done that work well, I will give him ten rupees.

572. The affix ఎడల (the locative case plural of ఎడ *place*) is also sometimes used instead of అట్టయితే, and resembles to some extent the English expression *in case*. Thus—

నేను వెళ్లే ఎడల, నిన్ను కూడా వెంటబెట్టుకొని వెళ్తుతాను.

If I go, I will take you also with me. (Or—in case I go).

నీవు నా బాకీ త్వరగా ఇవ్వనియెడల, ఫిర్యాదు చేస్తాను. (O ఇవ్వక పోయినయెడల.)

If you do not pay (me) my debt soon, I will make a complaint.
(Or—in case you do not).

573. Of the conditional forms compounded with relative participles, that form which is compounded with the *past* relative participle is most commonly used. It is sometimes used, where in the corresponding English sentence the habitual present tense is used Thus—

రేపు పరీక్ష జరుగుతుంది. అతడు పరీక్ష బాగా ఇచ్చినట్లయితే, చాలా సంతోషిస్తాను. (Or ఇచ్చినపక్షమందు, or ఇచ్చినయెడల.)

The examination takes place to-morrow. If he passes a good examination, I shall be very glad. *Lit.* The examination takes place to-morrow. If he has passed a good examination, I shall be very glad.

574. In such sentences as the above the *past* relative participle is used, because the circumstance mentioned in the subordinat- sentence takes place *previously* to the event mentioned in the principal verb. (Compare the use of the *verbal* past participle, paras. 495 and 496).

575. Sometimes also the form with the past relative participle is used in common conversation, where its use is apparently an *inaccuracy* which ought to be avoided by the student. Thus—

నేను రేపు బందరుకు వెళ్లినట్లయితే, నిన్ను వెంట బెట్టుకొని వెళ్లుతాను. (Or వెళ్లిన పక్షమందు).

If I go to Bunder to-morrow, I will take you with me.

Here it would be quite as common and *more correct* to use the form వెళ్లితే.

On the use of ఉంటే, preceded by a present or past Verbal Participle

576. Sometimes to mark present and past time strongly, the present and past verbal participles of a verb are prefixed to ఉంటే. Thus—

వడ్లవాడు ఆ పని ఇదివరకు చేసి ఉంటే, సరే; లేకుంటే, ఇంకొకరికి ఇచ్చిరా.

If the carpenter has already done that work, all right, if not, go and give it to another. (*Lit.* having given. come).

On the Change of the final Vowel of the Second Form of the Past Tense into ు, or అట్టాయెనా, to express if

577. In English the force of *if* is sometimes expressed by arranging the words which state the condition in the form of a question Thus—

Did he know his own interests, he would not have acted thus.

Had he asked I would have given him something.

578. In somewhat the same manner, in Telugu the force of *if* is sometimes expressed by changing the final vowel of each person of the second form of the past tense into ఁ , the sign of a question. Thus—

అయిదు దినములలోగా సొమ్ము ఇస్తారా, మీమీద వ్యాజ్యము వేయను.
If you have paid me the money within five days, I will not bring a complaint against you.

నడ్లవాడు పని బాగా చేసినా, కూలి ఇవ్వవచ్చును.
If the carpenter has done the work well, you may give him his wages.

వారు పది రూపాయలు ఇచ్చారా, ఆ పని చేస్తాను.
If they give me ten rupees, I will do that work.

నేను వెళ్ళితినా, ఆ పని మీరు చేయండి. ఉంటినా, అక్కర లేదు.
If I go, you do that work; if I stay, you need not.
Instead of ఆ the affix ఏని is sometimes added.

మీరు అట్లు చేస్తేనేని మిమ్మును శిక్షిస్తాను.
If you act in that way I shall punish you.

579. Sometimes the last letter of the past tense is changed into అట్టాయెనా instead of into ఁ ; as— ఇస్తారట్టాయెనా, వ్రాసెనట్టాయెనా, etc. The sense remains the same. Thus in all the preceding examples this form may be used. Thus—

వారు పది రూపాయలు ఇచ్చారట్టాయెనా, ఆ పని చేస్తాను.

The word అట్టాయెనా is compounded of అట్టు which means *that*, and ఆయెనా the third person singular neuter of the second form of the past tense of అవు with the sign of a question. Hence అట్టాయెనా means—*was it that?*

NOTE.—అట్టాయెనా is sometimes wrongly written and pronounced అట్టాయనా.

580. The corresponding *negative* form is made by changing the final vowel of each person of the tense పోతిని into ఁ , and prefixing the negative verbal participle in క. Thus—

నీవు నా సామాను రేపు ఇవ్వకపోతివా, వ్యాజ్యము వేస్తాను.
(Para. 574.)

If you do not restore my furniture to-morrow, I will bring a suit.

581. In English there are several expressions which are equivalent to *if*, e.g., *in the event of*, *in case*, *suppose*, etc. All such equivalent expressions may be translated into Telugu by the forms given above.

**On the Tense of the Verb in the Principal Sentence to which
the Conditional Sentence is attached.**

582. *First.* When the subordinate sentence expresses a condition *the fulfilment of which is uncertain*, but which, if fulfilled in *present or future* time, will be the cause of some other contingent circumstance taking place, then both in Telugu and in English the verb in the principal sentence is put in the *future* tense or in some tense implying *futurity*. Thus—

అతడు వస్తే, సొమ్ము ఇస్తాను. (Or ఇవ్వండి, or ఇవ్వవలసినది—etc.)

If he comes, I *will* give the money. (Or—Give the money—or—
You must give the money, etc.)

583. *Secondly.* When the subordinate sentence expresses a condition *which has not been fulfilled*, but which, if it had been fulfilled in *past* time, would have been the cause of some other contingent circumstance taking place, then in Telugu the verb in the principal sentence is expressed either—(1) by the *indefinite tense*, which is often preceded by the infinitive mood of the same verb with emphatic ^३ to denote certainty, or—(2) by the *composite noun* formed from the indefinite relative participle with emphatic ^३. In English in sentences of this kind the principal verb is put in the *potential mood pluperfect tense*. Thus—

అతడు వచ్చినట్లయితే, ఆ సొమ్ము ఇచ్చేవాణ్ణి. (Or ఇత్తును, or ఇవ్వనే ఇత్తును.)

If he had come, I *would have given* him the money.

కొంచెము తప్పినది, లేకపోతే, ఆ దెబ్బ నాకు తగలనే తగులును.
(తగిలేదే.)

It just missed; otherwise, the blow *would have struck* me.

నేను ప్రతిదినము తెలుగు చదివితినా, ఇదివరకు రానేవచ్చును.
(Or వచ్చేదే.)

If I had read Telugu daily, by this time I *should have known* it.

నేను నిన్న ఆ ఊరికి వెళ్లకపోతే, ఉత్తరము వ్రాసేవాణ్ణి. (Or వ్రాయనే వ్రాతును.)

If I had not gone to that village yesterday, I would have written a letter.

నిన్న వర్షము కురవకపోతే, ఉత్తరములు వచ్చేవే. (Or రానే వచ్చును.)

If it had not rained yesterday, the letters would have come.

ఈ పుస్తకము నిన్న కనపడితే, నేను బజారులో కొత్త పుస్తకము కొనక పోయేవాణ్ణి. (Or కొనకనే పోదును, or కొననే కొనక పోదును.)

If I had seen this book yesterday, I would not have bought a new one in the bazaar

584. In sentences of this kind the composite noun is sometimes put in the *neuter* gender, in which case it has the force of a verbal noun. See para. 544. Thus—

ఆ పుస్తకము నిన్న కనపడితే, నేను బజారులో కొనకపోయేదే.

Lit. If I had seen that book yesterday, there would not have been *the fact* of my buying one in the bazaar.

585. *Thirdly.* When the subordinate sentence expresses a supposition *exactly the opposite of which is the actual fact*, but which if it were the fact, would be the cause of some other contingent circumstance taking place in *present or future time*, then in English the verb in the principal sentence is put in the *subjunctive mood imperfect tense*.

A sentence of this kind is not very often used in Telugu, but when used, it is generally expressed by the *indefinite tense*. Thus—

సొమ్ము ఉన్నట్లయితే ఇత్తును గాని నా దగ్గర సొమ్ము లేదు.

If I had any money, I would give you some ; but I have not any.

Q. రేపు బడి ఆరంభించబోతున్నాను, మీ చిన్నవాణ్ణి పంపుతారా?

A. మా చిన్నవానికి స్కూటకము కనిపించినది; లేకుంటే, పంపుదును.

Q. To-morrow I am going to commence a school. Will you send your son ?

A. My son has got small-pox. If he had not, I *would send him*.

586 *Fourthly* Occasionally both in Telugu and English the verb in the principal sentence, to which the conditional sentence is attached, is in the *past* tense. When this is the case, in Telugu the *short* conditional form formed from the past verbal participle, is always used. Thus—

నేను పిల్లిస్తే, నీవు ఎందుకు రాలేదు?

If I called (you), why did you not come ?

వాండ్లు పని చేసి ఉంటే, మీరు జీతము ఎందుకు ఇవ్వలేదు?

If they had done their work, why did you not pay them ?

On certain peculiar uses of the Short Conditional form.

587. The short conditional form (*and this form only*, see para. 567), when followed by a principal verb in the *past* tense, is often used idiomatically as a CONNECTING LINK in conversation. In English the word *when* is sometimes used in a similar manner. Thus—

నేను మీ ఇంటికి వస్తే, మీరు వడ్లవాని ఇంటికి వెళ్లినారు. అక్కడికి వస్తే, కాలువ దగ్గరికి వెళ్లినారు. కాలువదగ్గరికి వస్తే, బజారుకు వెళ్లినారు.

When I came to your house, you had gone to the carpenter's house.

When I came there, you had gone to the canal. When I came to the canal, you had gone to the bazaar.

588. The following EXAMPLES will illustrate this peculiar use of the short conditional form.

Q. నిన్నటిరాత్రి వెంకయ్య నిన్ను ఎందుకు తిట్టినాడు?

A. నేను అతని ఇంటికి వెళ్ళితే, అప్పు అడిగినాడు. అడిగితే, నేను ఇవ్వలేదు. ఇవ్వకపోతే, నామీద చాలా కోపపడి, తిట్టినాడు.

Q Why did Venkayya abuse you last night?

A. When I went to his house, he asked me for some money as a loan. When he asked me, I did not give him any. As I did not give him any, he was very angry with me, and abused me.

Q. తిట్టితే, ఏమి చేసినావు?

A. తిట్టితే మాట్లాడక ఊరుకొన్నాను.

Q. When he abused you, what did you do ?

A. When he abused me, I said nothing, but remained silent.

Q. అతణ్ణి పిలిచినావా?

A. పిలిచినాను. పిలిస్తే, రావేదు.

Q. Did you call him ?

A. Yes, but when I called, he did not come.

Q. నీవు ఎందుకు పడినావు?

A. ఆ చిన్నవాడు తోస్తే, పడినాను.

Q. Why did you fall ?

A. As that boy pushed me, I fell.

నేను అడిగితే, ఏమి చెప్పక పోయాడు.

When I asked him, he did not say anything.

The Negative or Privative Conditional.

589. The negative or privative conditional which is in English expressed by the use of the word *unless* is in Telugu expressed by the short conditional form in **తే** followed by the **నే** of emphasis with **కాని** or **గాని** affixed. Thus—

నీవు ఆ పని బాగా చేస్తేనేగాని, కూలి ఇవ్వను.

Unless you do that work well, I will not give you any hire.

మీరు నాకు ఆ సొమ్ము ఇస్తేనేకాని, వెళ్లను.

Unless you give me that money, I will not go.

మీరు బాగా చదివితేనేగాని, పరీక్ష ఎట్లా ఇస్తారు?

Unless you read hard, how will you pass the examination ?

మీరు పిలిస్తేనేగాని, రాడు.

Unless you call, he will not come.

590. (1). The word అప్పటికి (the dative case of అప్పుడు), when affixed to the present, past, or negative relative participle, conveys the force of the English word *although*. Final కి is generally lengthened into కీ or కిన్ని. Thus—

నేను బాగా వ్రాస్తున్నప్పటికీ, ఆయన కోపము చేస్తున్నాడు, (or వ్రాస్తూ ఉన్నప్పటికీ.)

Although I am writing well, he is angry

నేను బాగా వ్రాసినప్పటికీ, కోపము చేసినాడు.

Although I wrote well, he was angry

వాడు పని చేయనప్పటికీ, కూలి ఇస్తాను. (Or చేయక పోయినప్పటికీ.)

Although he did not do the work, I will give him his pay.

ఆయన ఈ ఊరికి వచ్చినప్పటికిన్ని, మా ఇంటికి రాలేదు.

Although he came to this village, he did not come to our house.

In the last sentence వచ్చిన్ని also might be used ; but it can only be used with the same subject as that of the principal verb. (Para. 491.)

591. NOTE. (a) The meaning of the English word *although* is frequently expressed in Telugu by adding ను to the grammatical conditional tense (which has the same form as the past relative participle with the affix ను) as ఇచ్చినను *although give*. In common conversation final ను is dropped, and the preceding న lengthened, e.g., ఇచ్చినా. The *negative* is formed by prefixing the negative verbal participle to పోయినా. Thus—

నేను బాగా వ్రాసినా, ఆయన కోపము చేసినాడు.

Although I wrote well, he was angry.

ఎంత ఖరీదు ఇచ్చినా, ఈ ఊల్లో పండ్లు దొరకవు. (ఇచ్చినప్పటికీ or ఇచ్చినను.)

hough one offers ever such a price, fruit cannot be procured in this village.

ఎన్నిమాట్లు పిలిచినా, అతడు రాలేదు. (పిలిచినప్పటికీ or పిలిచినను.)

Although I called him ever so many times, he did not come.

మునుపు ఆయన ఎక్కడికి వెళ్లినా, పోట్లాడేవాడు; ఇప్పుడు ఎవరు తిట్టినా, ఊరుకొంటాడు. (వెళ్లినప్పటికీ, తిట్టినప్పటికీ.)

Lit. Formerly although he went anywhere, he used to fight ; now although any one insult him, he remains silent, i.e., Formerly wherever he went, he used to fight ; now even if any one insult him, he remains silent.

592. NOTE (b) This form (or the form with అప్పటికీ) is also used, where in English the expression—*whether or not*—is used in an *adverbial* sentence. (Compare para. 546.) Thus—

నీవు వచ్చినా, రాకపోయినా, పంపిస్తాను. (Or వచ్చినప్పటికీ, రాక పోయినప్పటికీ.) (Or రాకున్నా *v.e.*, రాక ఉన్నా.)

Whether you come or not, I will send it *Lit.* Although you come, although you do not come, I will send it.

నేను అడిగినా, అడగకపోయినా, ఇస్తాడు.

He will give, whether I ask or not.

పూర్వము ఆయన చెప్పినా, చెప్పకపోయినా, ఆ పని చేసేవాణ్ణి.

Formerly I used to do that work, whether he told me or not. .

593. N.B.—Occasionally గాని or గానిన్ని is added to this form ; as—
వచ్చినా గానిన్ని.

On Adverbial Sentences and Phrases expressing *cause*, *ground* or *reason*.

594. In Telugu such sentences and phrases may be expressed by—

(a) The verbal noun with the postposition వల్ల (or చేత); as—నేను రావడమువల్ల (or చేత). *On account of my coming.* (See para. 475.)

(b) The word అందున, or అందువల్ల, or అందుచేత, which may be affixed to a present, a past, or a negative relative participle, and means—*by*—or—*on account of*, generally expresses the CAUSE of the action, described in the principal verb. Thus—

ఆ చెట్లకు ప్రతిదినము నీళ్లు పోస్తున్నందున బాగా పూస్తున్నవి.

By watering those shrubs every day, they are blooming well.

బడికి ఆలస్యముగా వచ్చినందున ఆ చిన్నవాణ్ణి శిక్షించినాను.

I punished that boy on account of his having come late to school.

నీవు ఆ పని బాగా చేయకపోయినందున, కూలి యేమిన్ని ఇవ్వను.

(Or చేయనందున.)

I will not give you any pay, on account of your not having done that work well

(c) (1) The word అందుకు may be affixed to any of the relative participles. When affixed to the present relative participle, it denotes the PRESENT GROUND on which an action is being done. Thus—

మీరు ఆ బడిలో చదువు చెప్పుచున్నందుకు, నెలకు ఎంత జీతము ఇస్తారు?

What monthly salary do they give you for teaching in that school?

(2) When affixed to the past relative participle, it denotes the PAST GROUND on which an action has been, is, or will be performed. Thus—

ఆ కాగితాలన్ని వ్రాసినందుకు, అతనికి పది రూపాయిలు ఇచ్చినాను.
I gave him ten rupees for having written out all those papers.

అబద్ధము ఆడినందుకు, అతనికి అర్ధరూపాయి జుల్తాన వేస్తాను.
I shall fine him half a rupee for having told a lie

(d) The word బట్టి (for పట్టి) which is affixed to the infinitive of a verb, means *because*. This form is usually followed by a *past tense*. Thus—

మీరు ఆయనతో చెప్పబట్టి, నాకు ఆ ఉద్యోగము అయినది.
Because you spoke to him, I got that situation.

గొడుగు ఉండబట్టి, తడవకుండా వచ్చినాను. (Para. 505.)
Because I had an umbrella, I came without getting wet.

నేను నిన్న వారితో వెళ్లక పోబట్టి, నా సొమ్ము దక్కినది.
Because I did not go with them yesterday, my money escaped.

N.B.—This use of బట్టి is not common in the *Ceded Districts*; but the word is there used in a manner very rarely used in the Northern Circars, namely, in the sense of ఆరంభించి. Thus—

నీవు ఆ పని చేయబట్టి, ఎన్నాలాయెను? (i.e., ఎన్ని—నాళ్లు—అయెను.)
How many days is it, since you began that work? (*Lit.* You having begun that work, how many days have elapsed?)

In the *Northern Circars* this sentence would be expressed as follows—

నీవు ఆ పని చేయనారంభించి ఎన్నాలాయెను? (Para. 504)

(e) The word గనుక; as—నేను వచ్చినాను గనుక వాడు వెళ్లిపోయాడు.
I came, and therefore he went away.

(f) The short conditional form as—నేను వస్తే. *As I have come*

On Adverbial Sentences and Phrases expressing purpose

595 *Purpose* may be expressed in Telugu by—

(a) The dative case of the verbal noun ; as—వెళ్లడానకు or వెళ్లుటకు.
 (See para. 476.)

NOTE—The following remarks will be found useful :—The dative case of the *English* verbal noun (*i.e.*, the verbal noun preceded by the preposition *for*) is used in two ways—

First. It is generally used, where the infinitive mood could be used instead, as in the sentence—*I have bespoken a bandy for going to Bunder—or—to go to Bunder.*

Secondly. It is sometimes used, where the infinitive mood could not be used instead, as in the sentence—*I punished him for coming late to school.*

In translating sentences of the **first** kind into Telugu, the dative case of the Telugu verbal noun may be used, since it is equivalent to the English infinitive. Thus—బందరుకు వెళ్లడానకు బండి మార్చాడినాను. But it cannot be used in translating sentences of the **second** kind, because in English the infinitive mood cannot be used.

In the latter sentence '*for coming*' is equivalent either to—(1) *For having come*, which shows the *ground*, on which the punishment was inflicted, and which would therefore be expressed in Telugu by వచ్చి నందుకు. (See para 594.)—Or—(2) *On account of coming*, which would be expressed in Telugu by రావడమువల్ల (or చేత). (See para. 475.)

(b) Sometimes instead of the dative case of the verbal noun being used, the word గలందులకు is affixed to the infinitive. Thus—

ఆ పని చేయగలందులకు నీకు రెండు రూపాయిలు ఇస్తాను.

I will give you two rupees to do that work.

(c) The affixes అందుకు, నిమిత్తము, కొరకు, are attached to an indefinite relative participle, —

బందరు వెళ్లేటందుకు, బండి మాట్లాడినావా? (Or బందరుకు.)

Have you bespoken a cart to go to Bunder?

ఆ పుస్తకము చదివేటందుకు, తీరుబడి లేదు.

I have not leisure to read that book.

ఆ పని చేసేటందుకు, నీకు పది రూపాయలు ఇస్తాను.

I will give you ten rupees to do that work.

బందరుకు వెళ్లేనిమిత్తము, బండి మాట్లాడినావా?

Have you bespoken a bandy to go to Bunder?

వారికి సహాయము చేసేకొరకు వచ్చినాను.

I came to help them 'or in order to help them.

N.B.—Instead of నిమిత్తము the word నిమిత్తమే is sometimes used. నిమిత్తము is more often used than కొరకు, but neither of these words is very common.

(d) By the affix అట్టు (or లాగున or లాగు) attached to an indefinite relative participle; as—

అతడు ఇకమీదట నిజము చెప్పేటట్టు, శిక్షించినాను.

I punished him, in order that henceforth he might speak the truth.

This form is specially common in *prayer*. Thus—

మేము ఎల్లప్పుడున్న నీ ఆజ్ఞా ప్రకారము ప్రవర్తించేటట్టు, సహాయము చేయుము.

Give us help, in order that we may always walk according to thy commandments.

596. The *negative* is expressed by prefixing the adverbial form of the negative verbal participle ending in *ఉండా* to ఉండేటట్టు; but the word ఉండేటట్టు is almost always omitted, *i.e.*, it is understood, but not expressed. Thus—

అతడు ఇకమీదట అబద్ధము ఆడకుండా (ఉండేటట్టు) శిక్షించినాను.

I punished him, in order that henceforth he might not tell lies.

కాలవలోకి నీళ్లు రాకుండా, లూకు తలుపులు వేసినారు.

They closed the lock gates, in order that the water might not come into the canal.

ఈ రోజు పడవలు వెళ్ళకుండా, ఆటంకపరిచినారు.

They hindered the boats from going to-day, *i.e.*, so that they might not go.

N.B.—The affix లాగున or లాగు may in every instance be used instead of అట్టు, but it is not so common

On Adverbial Sentences and Phrases expressing consequence.

597. *Consequence* is usually expressed in English by an adverbial sentence introduced by the words—*so that*—*i.e.*—*in such a manner that*. In Telugu *consequence* is expressed by the affix అట్టు or లాగున (or లాగు) attached to an indefinite relative participle. Thus—

ఇంటిమీది పెంకులు ఎగిరిపోయేటట్టుగా మాట్లాడినాడు.

He talked, so that the house tiles flew off, *i.e.*, very loudly (He talked so loudly that, etc.).

నిన్నటి రాత్రి అనేక చెట్లు విరిగి పడిపోయేటట్టుగా, గొప్ప గాలి వేసి నది.

Last night a great wind blew, so that many trees were broken, and fell down.

On Adverbial Sentences and Phrases expressing manner

598. (1) Sentences and phrases expressing agreement or similarity—

(a) The words ప్రకారము, ప్రకారముగా, రీతిగా, విధముగా, meaning as, according as, in the manner in which, may be affixed to any of the relative participles.

ఆ పని మీరు చేస్తున్న ప్రకారము, ఎవరున్న చేయలేరు.

No one can do that work, as you are doing it.

మీరు తెలుగు వ్రాసే ప్రకారము, ఎవరున్న వ్రాయలేరు.

No one can write Telugu, as you write it.

ఆ పని మీరు ఏర్పరచిన ప్రకారము, జరుగుతున్నది.

That work is going on, as you arranged.

N.B.—In every case రీతిగా or విధముగా may be used instead of ప్రకారము.

(b) The affixes అట్టు, అట్టుగా, అట్లు, అట్లుగా, లాగు, and లాగున may be attached to a present or past participle, with the meaning *as, in the manner which, as if*.

ఆ పని మీరు చేస్తున్నట్టు ఎవరున్న చేయలేరు. (చేస్తున్న ప్రకారము.)
No one can do that work, as you are doing it.

నేను చెప్పినట్టు, ఆ పని చేసినాడు. (చెప్పిన ప్రకారము.)
He did that work, as I told him

ఆ సంగతిని గురించి, మీకు తోచినట్టు వ్రాయండి. (తోచిన ప్రకారము.)
Write, as you like, about that matter

అడవినుంచి వచ్చినట్టు, కనుపడుచున్నాడు.
He looks, as if he had come from the jungle.

ఆ కర్ర నాకు ఇచ్చినట్టే ఇచ్చి, మళ్లీ తీసుకొన్నాడు.
He pretended to give me that stick, and then took it away again
(*Lit.* having given as if he gave).

బుద్ధిమంతులు రాబామ్యే కార్యసిద్ధి తమకు అగుపడుతున్నట్టు, తెలియచేయగలరు.

Wise men can make known the result of a coming event, as if they saw it. (*Lit.* As if it were appearing to them.)

Sometimes ఎల్లా is added to అట్టు. Thus—

తన మనసు వచ్చినట్టెల్లా, చేసినాడు.
He acted, just as his inclination led him.

NOTE.—The word అట్టు or అట్టుగా in the sense of *as if* is often placed idiomatically at the end of a sentence, the word ఉన్నది being understood. When thus used it often takes emphatic ^{చే}. Thus—

ఆఘ్రాణించుట భోజనము చేసినట్టే.
My smelling the food, (is) just as if I tasted it.

This form is especially common in *proverbs*. Thus—

దూడా బర్రే ఉండగా, నడుమ గుంజ అరిచినట్టు.
As if, while there were the calf and its mother (to bellow), the post between them bellowed. (Used in reference to an intruding person.)

(2) Sentences or phrases expressing proportion—

The word కొద్దీ affixed to a present, past or indefinite relative participle, means—*in proportion as*. Thus—

నేను ఇస్తున్న కొద్దీ, వారికి ఆశ యెక్కువ అవుతున్నది.

In proportion as I am giving, their desire is becoming greater,
i.e., the more I give, the more they want.

నేను చెప్పే కొద్దీ వారు అజాగ్రత్త చేయుదురు.

The more I speak, the more careless they are.

నవ్వు కురిసిన కొద్దీ, చవుడు అణిగిపోయినది.

In proportion as the rain fell, the salt earth sank in.

నీవు పని చేయక పోయిన కొద్దీ, నీకు నష్టము సంభవిస్తుంది.

In proportion as you have not worked, you will suffer loss.

**On Adverbial Sentences and Phrases expressing
time, condition.**

599. (1) Point of time—

(a) The affixes మునుపు, ముందు, and పూర్వము are added to the negative verbal participle of any verb, and answer to the English expression—*before*, or *before that*. Thus—

నేను భోజనము చేయకమునుపే, అందరు లేచిపోయినారు.

Before I had taken my food, all went away.

ఆ చిన్నవాడు పుట్టకముందే, తండ్రిగారు కాలము చేసినారు.

Before that boy was born, his father died.

పది గంటలు కాకమునుపే, వారు బడి విడిచిపెట్టుతారా?

Do they leave school before it is ten o'clock?

మీ రాకకు రెండుదినములకు ముందు అతడు చనిపోయెను.

He died two days before you came.

(b) The affix గానే, when added to an infinitive, has the meaning of *as soon as*. Thus—

మీరు బైటికి వెళ్లగానే, అందరును వెళ్లిపోయినారు. (Or వెళ్లడము తోనే.) (Para 474.)

As soon as you went outside, all went away.

నేను రాగానే, మీకు ఆ సొమ్ము ఇస్తాను. (Or వచ్చే రావడముతోనే
or వస్తూనే.) (Para. 490.)

I will give you the money, as soon as I come.

The affix అట్టుగానే, attached to a past relative participle, is occasionally used in the sense of—*as soon as*. Thus—

నేను ఇంటికి వచ్చినట్టుగానే, ఇస్తాను. (Or రాగానే, or రావడముతోనే.)
I will give it to you, as soon as I come home.

Sometimes however అట్టుగానే is only emphatic for అట్టుగా, and means *exactly as*, or *just as*. Thus—

నేను చెప్పినట్టుగానే ఆ పని చేయవలసినది.

You must do that work, exactly as I told you.

The affixes వెంటనే, తోడనే, తక్షణమే or తత్క్షణమందు are attached to positive past relative participles only, and mean—*directly*, or *the moment that*. Thus—

మీరు చెప్పినవెంటనే నేను వెళ్లి, ఆయనతో మాట్లాడినాను.

Directly you told me, I went and spoke to him.

అతను వచ్చిన తక్షణమే, వెళ్లిపోతాను. (Or తోడనే, or వెంటనే.)

The moment he comes, I shall go away.

(c) The word అప్పుడు, meaning *when*, may be affixed to any of the relative participles. Thus—

నేను పని చేస్తున్నప్పుడు, నీవు ఊరుకొంటున్నావు; మంచివాడవు!

(Or చేస్తూ ఉన్నప్పుడు.)

When I am working, you are doing nothing. You are a nice fellow

వారు నిన్న పని చేస్తూ ఉన్నప్పుడు, మొన్నటి కూలి ఇచ్చినాను.

(Cud. చేస్తూ ఉండినప్పుడు.) (Para. 533.)

When they were working yesterday, I gave them their pay for the day before yesterday.

In all such sentences as the preceding one, in which *imperfect past* time is expressed, the *indefinite* relative participle may also be used without altering the meaning. Thus—

వారు నిన్న పని చేసేటప్పుడు, మొన్నటి కూలి ఇచ్చినాను.

NOTE.—In all the above sentences చేస్తూ ఉండగా would express almost the same meaning.

వారు నిన్న పని చేసినప్పుడు, మొన్నటి కూలి ఇచ్చినాను. (చేసిన తరువాత)
When they had done their work yesterday, I gave them their pay
for the day before yesterday.

వారు పని చేసేటప్పుడు, కూలి ఇస్తాను.
When they work, I will pay them.

వారు పని చేసినప్పుడు, కూలి ఇస్తాను. (చేసిన తరువాత.)
When they have done their work, I will give them their pay.

In Telugu the negative with అప్పుడు is not so often used as the negative with the word *when* in English. An example is added.

అతడు రాకపోయినప్పుడు (రానప్పుడు), వర్తమానము పంపినాను.
(Para. 363.)

When he did not come, I sent a message (to him).

When ఎల్లా is affixed to అప్పుడు, it means—*whenever*. Thus—

నా గుర్రము కొట్టినప్పుడెల్లా, త్వరగా నడుస్తుంది.
Whenever I beat my horse, it goes quickly.

అతడు పాఠము చదవనప్పుడెల్లా, శిక్షిస్తూ ఉండేవాణ్ణి. (Or చదవక
పోయినప్పుడెల్లా.) (Para. 549.)

Whenever he did not read his lesson, I used to punish him.

Various cases of this word are used to express various time relations. Thus అప్పటినుంచి when added to the past relative participle అప్పటికి means—from the time that, or since. Thus—

నేను తెలుగు ఆరంభించినప్పటినుంచి, అనేక విఘ్నములు వస్తున్నవి.
Since I began Telugu, many hindrances have kept arising.

అప్పటికి affixed to an *indefinite* relative participle, answers to the English expression—*by the time that*. Thus—

ఆయనకు తెలుగు వచ్చేటప్పటికి, తల నేరుస్తుంది.
By the time that he knows Telugu, his hair will be gray.

వైద్యుడు వచ్చేటప్పటికి, కడతేరినాడు.

By the time that the doctor came, he had died.

నేను తిరిగి వచ్చేటప్పటికి, తేనీళ్లు తయారు చేయవలసినది.

By the time that I return, you must have tea ready.

నేను వెళ్లేటప్పటికి, ఆయన భోజనము చేస్తూ ఉన్నాడు. (Cud. ఉండెను.)

By the time that I arrived, he was taking his meals.

Occasionally this form, when followed by a past tense, answers to the English expression—*upon* (e.g., *upon starting*). This use of the word had better be avoided by a beginner. Like the word *upon* in English, this form when thus used, denotes to a certain extent CAUSE. Thus—

నేను అక్కడికి వెళ్లేటప్పటికి, చాలా మర్యాద చేసినాడు.

Upon my going there, he treated me very politely.

నేను నిజము చెప్పక పోయేటప్పటికి, దొరగారు కోపము చేసినారు.

Upon my not speaking the truth, the gentleman was angry.

దొరగారు కోపము చేసేటప్పటికి, గడగడ వణకినాను.

Upon the gentleman's being angry, I trembled.

The affix వరకు attached to an indefinite relative participle has the same meaning as అప్పటికి attached to an indefinite relative participle. Thus—

నేను వెళ్లేవరకు, ఆయన భోజనము చేస్తున్నాడు. (Cud. ఉండెను.)

By the time that I went, he was taking his meals.

నేను బైటదేరేవరకు, ఆయన రాలేదు.

He had not come, by the time that I started.

నేను అక్కడికి వెళ్లేవరకు చాలా మర్యాద చేసినాడు.

Upon my going there, he treated me very politely.

(d) *After*—The affixes తరువాత, పిమ్మట, మీదట and వెనక are attached to past relative participles with the meaning *after*, *after that*.

నేను ఈ ఉత్తరము చదివినతరువాత, మీరు కూడా చదవవచ్చును.

(or పిమ్మట, or మీదట, or వెనక.)

After I have read this letter, you also may read it.

నేను వచ్చినతరువాత, వెళ్లిపోయినాడు. (Or పిమ్మట, or మీదట, or వెనక.)

He went away, after I had come.

ఆ పని అయినతరువాత, వస్తాను. (Or పిమ్మట, or మీదట, or వెనక.)
After the work is finished, I will come.

The *negative* form, which is not often used, is expressed as follows :—

చెప్పిన పని నీవు చేయకపోయినతరువాత, ఇంకా నీకు పని ఎట్లా ఇస్తాను?
After leaving undone the work ordered, how can I give you more ?

(2) Duration of time—

(a) (i) The affix గా (Para. 388), when attached to the infinitive of a verb, means *as* or *while*. This form is generally used to express *TIME*, but occasionally also (like the word *as* in English) to express *condition*. This form (except in the case of the word ఉండగా from ఉండు *to be*) is always followed by a principal verb in the *past* tense, consequently it always has a *past* signification. Thus—

అతడు ఆ చిన్నవాణ్ని కొట్టగా నేనున్నూ చూచినాను. (Time.)
As he beat the boy, I also saw it.

నేను చెప్పగా నీవు వివలేదా? (Time.)
While I spoke, did you not hear ?

నేను ఆ సొమ్ము ఇవ్వగా నీవు చూడలేదా? (Time.)
Did you not see (me), as I gave that money ?

మీరు రాగా ఈ పని అయినది. (Condition. Not common.)
As you came, this work has been accomplished.

(ii) The word ఉండగా sometimes expresses *CAUSE*, but generally *TIME*. The principal verb to which it is attached may be put in any tense, consequently ఉండగా may refer to any time. Thus—

నేను పని మీద ఉండగా వచ్చినాడు గనుక అతణ్ని చూడలేదు.
(Time.)

He came while I was at work, and so I did not see him.

నేను పని మీద ఉండగా తొందర పెట్టవద్దు. (*Time.*)

Do not trouble me, while I am at work.

నేను రేపు బడిలో ఉండగా నీవు రావచ్చును. (*Time.*)

You may come, while I am in school to-morrow.

నా ఇంట్లో అటక ఉండగా దాని మీద ఎక్కి- ప్రతికినాను. (*Condition.*)

As there was a loft in my house, I mounted upon it, and was saved.

(iii) *The past verbal participle* of a verb is sometimes prefixed to the word ఉండగా. In this case the principal verb is always in the *past* tense ; consequently ఉండగా always has a *past* signification. Thus—

మీరు ఆ ఊరికి వెళ్లి ఉండగా వచ్చినాను. (*Time.*)

I arrived, while you had gone away to that village.

మీరు నాకు సొమ్ము ఇచ్చి ఉండగా, ఆ రుణము తీరినది. (*Condition.*)

As you gave me money, that debt has been paid off

NOTE.—As the forms with గా are not very commonly used to express *cause*, a beginner had better use them only in the sense of *time*. There are several other forms for expressing *cause*, e.g., the verbal noun with వల్ల or చేత, బట్టి with the infinitive, etc.

(iv) *The present verbal participle* of a verb is often prefixed to the word ఉండగా. This form denotes *TIME* only. It may refer to either *present* or *imperfect past* time.

This form represents the action as being *in course of performance* far more strongly than the simple form in గా. It may be followed by a principal verb in *any* tense, whereas the simple form with గా can be followed by a *past* tense only. In common conversation the form ఉండగా preceded by a present verbal participle is far more common than the simple form with గా. Thus—

నేను వ్రాస్తూ ఉండగా బల్ల కదపవద్దు. (*Or* వ్రాస్తుండగా.)

While I am writing, do not shake the table.

ప్రతి రోజూ నేను చదువుతుండగా వారు వచ్చి అల్లరి చేస్తారు.

Every day they come, and make a noise, while I am reading.

ఆయన చదువుతుండగా మీరు ఉచ్చారణ జాగ్రత్తగా దిద్దవలెను.

While he is reading, you must carefully correct his pronunciation.

ఆయన పాడుతుండగా మీరు ఎప్పుడైనా విన్నారా?

Have you ever heard him (while he was) singing ?

నిన్నటి దినము నేను దోవలో వెళ్లుతుండగా మీరు ఎవరో ఒక కొత్త
మనిషితో మాట్లాడుతు ఉన్నారు. ఆయన ఎవరు? (Cud. మాట్లాడుతూ ఉంటిరి.) (Para. 448.)

Yesterday as I was going along the road, you were talking to some stranger. Who was he ?

మీరు భోజనము చేస్తు ఉండగా వచ్చినాడు.

He came, while you were at meals.

(v) The *negatives* of the above forms with గా are not very frequently used. Two examples are added—

నాకు కావలసిన సహాయము చేయక పోగా, మీకు పని యెట్లా ఇచ్చేది. (Para. 550.)

While you are not giving me the assistance that I require, how can I give you employment. (Para. 363.)

ఇదివరకు చెప్పిన పని నీవు చేయక పోగా, ఇంకా పని ఎట్లా ఇస్తాను.

As you have not done the work already ordered, how can I give you more ? (Para. 522.)

(b) The affixes లోగా, మధ్య and లోపల are attached to indefinite relative participles only, and mean—in the time that, or during the time that. (The adjective pronouns ఆ and ఈ are sometimes used before these affixes.) Thus—

నేను ఈ వాక్యములు చదివేలోగా, మీరు అవి వ్రాయగలరా?

Can you write these sentences, in the time that I read them ?

నేను సొమ్ము తెచ్చే ఆ లోగా, పదిమాట్లు అడిగినాడు. (ఆ మధ్య.)

During the time that I was getting him the money, he asked me for it several times. (*Lit.* Ten times.)

Sometimes the affix లోగా is almost equivalent to the English word *before*, which must generally be expressed by the negative verbal participle prefixed to మునుపు. Thus—

నేను బైలుదేరేలోగా, వచ్చినాడు.

He came, before I started. *Lit.* Within the time of my starting.

దొరగారు నచ్చే ఈ మధ్య, మీరు ఇంటికి వెళ్లి ఆ కాగితాలు తీసుకొని రండి. (Or ఈ లోగా.)

Go home, and fetch those papers, before the gentleman arrives.

The word అంతలో (or ఇంతలో) in the time that, when placed after an indefinite relative participle, has exactly the same meaning as లోగా or మధ్య. Thus—

నేను ఈ వాక్యములు చదివే అంతలో, మీరు అవి వ్రాయగలరా?

Can you write these sentences, in the time, that I read them.

When అంతలో is affixed to a past relative participle, it has the meaning of *when*. But it generally implies a more immediate sequence than అప్పుడు, and hence sometimes expresses to a certain extent CAUSE. Hence this expression may sometimes be represented in English by *when* followed by *then*. Thus—

నేను కోపము చేసినంతలో, గడగడ వణకినాడు.

When I was angry, he trembled.

నీవు జామీను ఇచ్చినంతలో, కోర్టువారు అతణ్ని విడుదల చేస్తారు.

When you give a surety, then the court will release him.

(c) మట్టుకు or వరకు affixed to a relative participle expressing imperfect past time, means—as long as, and when affixed to a positive past

relative participle, it means—*as long as*, or *as far as*. In this case the word అంత is usually inserted idiomatically before మట్టుకు. Thus—

నేను వ్రాస్తున్నంతమట్టుకు, నిద్రపోతూనే ఉన్నాడు. (Or వ్రాసినంత మట్టుకు.)

As long as I was writing, he was sleeping. (i.e. All the time that.)

నేను వెళ్ళినంతవరకు, మార్గములో ఎవరున్న ఎదురుపడలేదు.

As far as I went, no one met me in the road.

నీకు వచ్చినంతమట్టుకు, చదువుకో.

Read as far as you know.

(d) The affixes దాకా, వరకు, పర్యంతము, and మట్టుకు, when attached to a positive indefinite relative participle, have the meaning of *until*. Thus—

నేను నిద్ర లేచేదాకా, తలుపులు తియ్యవద్దు.

Until I awake, do not open the doors.

మీరు పిలిచేవరకు, ఇక్కడనే ఉంటాను.

I will stay here, until you call.

శీతకాలము వచ్చేమట్టుకు, మా ఇంట్లోనే కాపురము ఉన్నాడు. (Cud. ఉండెను.)

He lived in our house, until the cold weather came.

600. The word దాకా, in the sense of *until*, is colloquially attached to a positive past relative participle, in which case final న is always pronounced like ం. Thus—

శీతకాలము వచ్చిందాకా, మా ఇంట్లోనే కాపురము ఉన్నాడు.

601. NOTE.—The word సరికి (the dative case of సరి) is sometimes affixed to an indefinite relative participle to express the meaning of—*by the time that*. This form is used in the Northern Circars only. Thus—

నేను ఇంటికి వచ్చేసరికి, నంట ఇంకా కాలేదు.

Dinner was not ready, by the time that I came home.

నేను లేచి అక్కడికి వెళ్లేసరికి ఆయన వెళ్లిపోయినాడు.

By the time that I got up and went there, he had gone away.

602. In addition to the above meanings the word అట్టు sometimes has the meaning of *that*, to introduce the words of another speaker, etc
Thus—

నిన్న బందరులో వాన బాగా కురిసినట్టు, చెప్పినాడు.

He said that it rained hard in Bunder yesterday.

Such sentences, being *noun sentences*, will be explained in the next chapter.

503. The various sentences and phrases used to express time are exhibited in the following examples:—

నేను బైలుదేరకమునుపే, వచ్చినాడు. (Or ముందే, పూర్వమే.) Para 599.

He came, before I had started. (Or—ere.)

నేను బైలుదేరేలోగా, వచ్చినాడు. (Or లోగానే.) Para. 599.

He came, before I had started. (*Lit.* Within the time of my starting)

నేను బైలుదేరేటప్పటికి, ఆయన రాలేదు. (Or వరకు.) Para. 599.

By the time that I started, he had not come.

నేను బైలుదేరుతూ ఉండగా, వచ్చినాడు, Para. 599.

He came, while I was starting. (Or—as I started.)

నేను బైలుదేరుతూ ఉన్నప్పుడు, (*Cud.* ఉండినప్పుడు,) వచ్చినాడు. (Or బైలుదేరేటప్పుడు.) Para. 599.

He came, when I was starting.

నేను బైలుదేరిన వెంటనే వచ్చినాడు. (Or తత్క్షణమే, తోడనే.) Para. 599.

He came directly I had started. (Or—the moment that.)

నేను బైలుదేరగానే, వస్తాడు. (Or బైలుదేరడముతోనే, బైలుదేరినట్టుగానే.) Paras. 599, 474. See also para. 490.

He will come, as soon as I have started.

నేను బైలుదేరినప్పుడు వచ్చినాడు. (Sometimes also బైలుదేరినంతలో.) Para. 599.

He came, when I had started.

నేను బైలుదేరినతరువాత వచ్చినాడు. (Or పిమ్మట, మీదట, వెనుక.) Para. 599.

He came, after I had started.

నేను పరీక్షచేసినప్పుడెల్లా, పరీక్ష బాగానే, ఇచ్చినారు. Para. 599.
Whenever I examined them, they gave a good examination.

నేను బజారు వెళ్లి తిరిగి వచ్చేలోగా, మీరు ఆ ఉత్తరము వ్రాయగలరా? (Or వచ్చే అంతలో, వచ్చే ఈ మధ్య.) Para. 599.

Can you write that letter within the time of my going and returning from the Bazaar? (Or—During the interval of.)

నేను వచ్చేదాకా, నీవు ఇక్కడ ఉండవలెను. (Or పర్యంతము, మట్టుకు, వరకున్న.) Para. 599.

You must stay here, until I come. (Or—till.)

నేను మాట్లాడుతూ ఉన్నంతమట్టుకు (Cud. ఉండినంతమట్టుకు.) నీవు ఊరుకోవలసినది. (Or వరకున్న, మాట్లాడినంతమట్టుకు.) Para. 599.

As long as I am talking, you must be silent.

The same meaning may also be expressed by using the indefinite relative participle followed by the word నేపు. Thus—

నేను మాట్లాడుతున్నంతనేపు, నీవు ఊరుకోవలసినది.

• మీరు వెళ్లినప్పటినుంచి, ప్రతిదినము మీకోసము ఎదురుచూస్తున్నాను. Para. 599.

Since you went, I have been looking out for you daily.

604. In addition to the above adverbial sentences and phrases expressing *time*, the three following kinds of expressions must be remembered :—

(1) నేను వచ్చి, రెండు గంటలనేపు అయినది. Para. 504.

It is two hours, since I came.

605. (2) ఆయన వచ్చిన మూడు రోజులకు, బైలుదేరినాను. (Or ఆయన వచ్చినతరువాత మూడు రోజులకు బైలుదేరినాను.)

I started three days after he had arrived.

606. (3) ఇక మూడు రోజులకు ఆయన వస్తాడనగా, బైలుదేరినాను. (i.e., వస్తాడు అనగా.)

I had started three days before he came. *Lit.* As they said—
'he will come in three days'—I started.

The same meaning may also be expressed as follows :—

ఆయన రావడానకు మూడు రోజులకు ముందుగా బైలుదేరినాను.

I started three days before his arrival.

Chapter XVI

ON NOUN SENTENCES

607. This chapter treats of such subordinate sentences as are called in analysis NOUN SENTENCES, because they occupy the position of *nouns*.

608. In English noun sentences are generally introduced by the conjunction *that*, e.g., *He said, that he would not come*. The conjunction *that* is however, often understood, and not expressed, e.g., *He said, he would not come*.

609. This chapter is divided into *five* parts as follows :—PART I. On noun sentences which in English are not introduced by the conjunction *that*, expressed or understood. PART II. On noun sentences which in English are introduced by the conjunction *that*, expressed or understood. PART III. On noun sentences involving the repetition of words previously spoken or written. PART IV. On noun sentences ending with the affix అట్లు or అట్లుగా. PART V. On idiomatic uses of the words అని, అనే, అనేది, అంటే, and అనగా.

PART I. ON NOUN SENTENCES WHICH IN ENGLISH ARE NOT INTRODUCED BY THE CONJUNCTION *that*, EXPRESSED OR UNDERSTOOD.

610. The principal instances in which noun sentences are used in English without being introduced by the conjunction *that* expressed or understood, are when they consist of—(1) AN INDIRECT INTERROGATION—
or—(2) A DOUBTFUL ALTERNATIVE.

(1) On Noun Sentences consisting of an Indirect Interrogation.

611. In English a noun sentence consisting of an indirect interrogation is introduced by some interrogative pronoun or interrogative adverb, e.g., *who, where, when, etc*. Thus—

How he gets so much money, is wonderful.

Find out where he went.

612. In Telugu a noun sentence consisting of an indirect interrogation ends in *నా*, and contains the pronoun ఎవడు or some kindred word. Allusion has already been made to sentences of this kind in para. 561.

613. A sentence expressing indirect interrogation may both in Telugu and English occupy the place of SUBJECT or of OBJECT Thus—

ఆయనకు అంత సొమ్ము ఏలాగు వస్తుందో, ఆశ్చర్యముగా ఉన్నది.

How he gets so much money is wonderful—or—It is wonderful how he gets so much money. (*Subject*).

ఆయన ఎక్కడికి వెళ్లినాడో, ఎవరికిన్ని తెలియదు.

Where he went is not known to any one—or— It is not known to any one where he went (*Subject*.)

ఎక్కడికి వెళ్లినాడో, కనుకోగ్.

Find out where he went. (*Object*)

ఎందరు వచ్చినారో, చూచి రా.

Go and see how many have come. (*Lit. Having seen, come.*) (*Object*.)

నిన్నటి దినము ఏమి పని చేసినావో, చెప్పు.

Tell (me) what work you did yesterday (*Object*.)

614. In sentences of this kind the word సంగతి is sometimes idiomatically inserted, and the noun sentence put in APPPOSITION to it. Thus—

ఆయన తన కుమార్తెను ఎవరికి ఇస్తాడో, ఆ సంగతి మీకు తెలుసునా?

Do you know (*that thing, namely,*) to whom he will give his daughter?

నిన్నటి రాత్రి ఆయన ఎక్కడికి వెళ్లినాడో, ఆ సంగతి కనుకోగ్.

Find out (*that thing, namely,*) where he went last night

(2) On Noun Sentences consisting of a Doubtful Alternative

615. In sentences of this kind in English the first alternative is introduced by the word *whether*, and the second by the word *or*. In Telugu both alternatives are terminated with *నో*.

A sentence consisting of a doubtful alternative may both in Telugu and English occupy the position of SUBJECT or OBJECT. In Telugu it may also be put in APPPOSITION to సంగతి. Thus—

ఆయన ఆ ఉత్తరము వ్రాసినాడో, లేదో, సందేహముగా ఉన్నది.

(Or వ్రాసినది లేనిది. See para. 546.)

Whether he wrote that letter or not is doubtful—or—It is doubtful whether he wrote that letter or not. (*Subject*.)

ఆయన వస్తాడో, రాడో (or లేదో), రూఢిగా చెప్పచాలను. (Or వచ్చేది రానిది.)

I cannot tell for certain whether he will come or not. (*Object.*)

ఆయన ఆమెకు తాతో, తండ్రో, నాకు తెలియదు.

I do not know whether he is her grandfather or father.

ఆయన ఆ సొమ్ము ఇస్తాడో, ఇవ్వడో, ఆ సంగతి రూఢిగా చెప్పచాలను.

I cannot tell for certain (*that thing, namely*) whether he will give the money or not. (*Apposition.*)

PART II. ON NOUN SENTENCES WHICH IN ENGLISH ARE INTRODUCED BY THE CONJUNCTION *that*, EXPRESSED OR UNDERSTOOD

616. A noun sentence, introduced in English by the conjunction *that* expressed or understood, is generally rendered in Telugu by a corresponding noun sentence, ending with the word అని. Both in Telugu and in English such noun sentences may occupy the position of SUBJECT, or of OBJECT, or may be put in APPPOSITION to some other noun. Thus—

617 (1) ఆయన ఆ సొమ్ము ఇవ్వలేదని అందరికి తెలుసును. (*i.e.*, లేదు అని.)
That he did not pay that money is known to all—or—It is known to all that he did not pay that money.

Here the noun sentence occupies the position of *subject* to the verb తెలుసును. The same meaning might be expressed thus—ఆయన ఆ సొమ్ము ఇవ్వని సంగతి (or ఇవ్వనిది) అందరికి తెలుసును. (Para. 598.) Or ఆయన ఆ సొమ్ము ఇవ్వక పోవడము. (Para. 470.)

618. (2) ఆయన నిన్న వచ్చినాడని విన్నాను. (*i.e.* వచ్చినాడు అని.)
I heard that he came yesterday.

Here the noun sentence occupies the position of *object* to the verb విన్నాను. The same meaning might be expressed thus—ఆయన నిన్న వచ్చిన సంగతి విన్నాను. (Para. 545.)

619. (3) ఆయన సహాయము చేస్తాడని మీకు నమ్మకము ఉన్నదా?
Have you any confidence that he will give his assistance ?

Here the noun sentence is put in *apposition* to the noun నమ్మకము.

On the word అని.

620. Although the word అని. generally occurs in Telugu where the conjunction *that* is used in English, yet the student must not therefore suppose that the one is the *exact* equivalent of the other. The word అని is in reality the past verbal participle of అను (*to say*), and its use in Telugu may be compared with the use of the word *saying* in old English. (Compare Joshua VIII, 4 ; x. 6, 17 : St. Luke xv. 2, 3, etc.) Para. 496.

621. Occasionally అని retains its full PARTICIPIAL signification, as in the sentence—అయన ఇస్తానని ఇవ్వలేదు. (*Having said 'I will give'—he did not give.*) But in the great majority of cases అని may be practically regarded as the equivalent of inverted commas in direct narration or the conjunction 'that' in indirect narration.

అక్కడికి పోవద్దని నాతో చెప్పినాడు.

He said to me, 'Don't go there.'

మీ కుమారుడు వచ్చినాడని విని, అతణ్ని చూడడానకు వచ్చినాను.
Having heard that your son had come, I have come to see him.

ఆయన రేపు వస్తాడని వర్తమానము వచ్చినది.
A message came, that he would come to-morrow.

అతడు ఆ ఉత్తరము వ్రాసినాడని నాకు తోచదు.
I do not think, that he wrote that letter.

వర్షము కరుస్తుందని మీకు తోస్తుందా?
Do you think that it will rain?

622. When a noun sentence introduced by the conjunction *that* is the subject to the verb TO BE, it must be translated into Telugu by a verbal noun. Thus—

That a man should tell a lie, is sinful—or—It is sinful that a man should tell a lie.

అబద్ధమాడడము పాపము.

That a man should be angry without cause, is foolish.

నిష్కారణముగా కోపపడడము పిచ్చితనము.

On a Succession of Noun Sentences.

623. When several noun sentences terminated with అని are attached to each other, the conjunction న్ని is added to అని. Thus—

అయన అక్కడికి వెళ్లుతాడనిన్ని, వారు ఇక్కడికి వస్తారనిన్ని వినాను.
I heard that he would go there, and that they would come here.

PART III. ON NOUN SENTENCES INVOLVING THE REPETITION OF WORDS PREVIOUSLY SPOKEN OR WRITTEN.

624. In Telugu and in English, many noun sentences are such as involve the repetition of words previously spoken or written. Such sentences depend to so large an extent upon the *context*, and the *circumstances under which they are uttered*, that practice alone will teach the student how to use them correctly. The following remarks, however, will be found useful.

625. Sentences of the kind now under consideration may be classed under the four following heads :—

First. ON REPEATING A STATEMENT made by a previous speaker.

Secondly. ON GIVING A MESSAGE (not containing an *order*) to one person, with a command to repeat it to another person for whom the message intended.

Thirdly. ON GIVING AN ORDER to one person, with a command to repeat it to another person on whom the order is enjoined.

Fourthly. ON REPEATING AN ORDER issued by a previous speaker.

626. *N.B.*—In the examples used in this chapter the letters A, B, C, D, E, are placed after some words to represent different persons. Of these letters A always represents the *present speaker*, and B the person *now addressed by A*.

(1) On repeating a Statement made by a previous Speaker.

627. In English, in sentences of this kind, the form called the *INDIRECT NARRATION* is most commonly used. Thus—

When I (A) called him (C), he (C) said *that he (C) would not come*,

628. Sometimes, however, a form called the DIRECT NARRATION is used, in which the actual words of the original speaker are repeated exactly as they were uttered. Thus—

When I (A) called him (C), he (C) said—‘ I (C) *will not come.*’

629. The form used in Telugu closely resembles the DIRECT NARRATION in English, for the words of the former speaker are generally repeated *exactly as they were originally uttered.* Thus—

నేను అతణ్ని పిలిచినప్పుడు, రానని చెప్పినాడు. (*i.e.*, రాను అని.)

When I (A) called him (C)—‘ I (C) will not come,’—he (C) said.

630. The verb అను is often used instead of చెప్ప, and in that case అని is generally omitted, and అను is joined by contraction to the preceding word. Thus instead of the above we may use the following form :—

నేను అతణ్ని పిలిచినప్పుడు, రానన్నాడు. (*i.e.*, రాను అన్నాడు.)—or—
రానని అన్నాడు.

When I (A) called him (C)—‘ I (C) will not come ’—he (C) said.

631. In English, when the INDIRECT NARRATION is used with the principal verb in the *third* person, there is sometimes some ambiguity as to the meaning of a sentence. Thus the sentence—*Rama said that he went there*—may mean—*Rama (A) said that he (C, i.e., someone else) went there*—or *Rama (A) said that he (A, i.e., himself) went there.*

In Telugu there is not the same ambiguity, for the *first* sentence would be expressed as follows :—

(అతడు) అక్కడికి వెళ్లినాడని రాముడు చెప్పినాడు.

‘ He (C) went there ’—thus *Rama (A)* said.

And the *second* sentence would be expressed as follows :—

(తాను) అక్కడికి వెళ్లినానని రాముడు చెప్పినాడు—or—రాముడు

(తాను) అక్కడికి వెళ్లినానని చెప్పినాడు.

‘ Self (A) went there ’—thus *Rama (A)* said—or—*Rama (A)*—

‘ Self (A) went there ’—thus said.

632. The word తాను is often omitted, when the verb in the subordinate sentence is *positive*. But when the verb in the subordinate sentence is *negative*, the use of the word తాను alone makes the meaning clear, for

this pronoun always refers to the subject of the verb in the principal sentence. (The word తాను can only be used, when the principal verb is in the *third* person See para 182) Thus—

(1) ఆయన అక్కడికి వెళ్లలేదని రాముడు చెప్పినాడు.

Lit. 'He (C) did not go there'—thus Rama (A) said, *i.e.*, Rama (A) said, that he (C) did not go there.

(2) తాను అక్కడికి వెళ్లలేదని రాముడు చెప్పినాడు.

Lit. 'Self (A) did not go there'—thus Rama (A) said, *i.e.*, Rama (A) said that he (A) did not go there.

633. It may be remarked that the English sentences—*Did you (B) say that you (B) gave that money*—and—*Did you (B) say that I (A) gave that money?*—would be expressed in Telugu as follows —

(1) నీవు—ఆ సొమ్ము ఇచ్చినానని—చెప్పినావా?

Lit. Did you (B)—'I (B) gave that money'—thus say?

(2) నేను ఆ సొమ్ము ఇచ్చినానని—చెప్పినావా?

I (A) gave that money—thus did you (B) say?

634. In English, when it is necessary to express the person addressed, that person is put either—(1) in the dative case with the verb *to say*, followed by the direct narration—or—(2) in the objective case with the verb *to tell*, followed by the indirect narration. Thus—

I (A) said to him (C), 'you (C) have done very wrong in leaving school, and wandering idly about; '—or—I (A) told him (C) that he (C) had done very wrong in leaving school, and wandering idly about.

635. In Telugu, when the person addressed is expressed, that person takes the postposition తో, and may be placed at the beginning of the sentence, or immediately before the final verb చెప్ప or అను. Thus—

నేను అతనితో—నీవు బడి విడిచిపెట్టి వ్యర్థముగా తిరుగుతున్నందున, చాలా తప్పితము చేసినావన్నాను. (Or చేసినావని చెప్పినాను.)—

Or—నీవు బడి విడిచిపెట్టి వ్యర్థముగా తిరుగుతున్నందున, చాలా తప్పితము చేసినావు—అని అతనితో చెప్పినాను. (Or అన్నాను.)

Lit. By wandering about idly, having left school, you (C) have committed a fault—thus I (A) said with him (C).

N.B.—With చెప్ప a *dative* case is occasionally used, and with అను an *objective* case.

EXAMPLES.

నీవు ఆ కార్యము చేసినానని ఒప్పుకొంటే, ఊమిస్తాను.

'I (B) did it'—thus if you (B) will confess—I (A) will forgive you (B), *i.e.*, If you (B) will confess that you (B) did it, I (A) will forgive you (B)

ఆయన రేపు వెళ్లుతానన్నాడు. (Or వెళ్లుతానని చెప్పినాడు.)

He (C) said that he (C) would go to-morrow.

ఆయన రేపు వెళ్లుతాడన్నాడు. (Or వెళ్లుతాడని చెప్పినాడు.)

He (C) said that he (D) would go to-morrow.

మీ అన్నగారు బందరు వెళ్లుతానని చెప్పినారు.

Your brother (C) said that he (C) would go to Bunder.

మీ అన్నగారు బందరు వెళ్లుతారని రామస్వామి చెప్పినాడు.

Ramaswami (D) said that your brother (C) would go to Bunder.

ఆయన రేపు బందరు వెళ్లుతాడని మీ అన్నగారు చెప్పినారు.

Your brother (C) said that he (D) would go to Bunder to-morrow.

రేపు వస్తానని వ్రాసినాడు.

He (C) wrote that he (C) would come to-morrow.

ఆయన రేపు వస్తాడని వ్రాసినాడు.

He (C) wrote that he (D) would come to-morrow.

తన కుమారుడు చాలా కాయలూ పడినాడని వర్తమానము పంపినాడు.

He (C) sent a message that his (C) son was very ill.

Q. మీరు రచించిన పుస్తకమునుగురించి ఆయన మీకు ఏమి వ్రాసినాడు?

Q. What did he (C) write to you (B) about the book, which you (B) have composed?

A. మీరు మిక్కిలీ మంచి పుస్తకము రచించినారు. దాన్ని చదవడమువల్ల నాకు చాలా సంతోషము అయినది. మీరు అచ్చువేయిస్తే, అయిదు పుస్తకములు కొంటాను అని, (నాకు) వ్రాసినాడు.

A. He (C) wrote (to me B)—'you (B) have composed a very good book. I (C) have had great pleasure in reading it. If you (B) get it printed, I (C) will buy five copies'—Or—He (C) wrote (to me B) that I (B) had composed a very good book, that he (C) had had great pleasure in reading it, and that if I (B) got it printed, he (C) would buy five copies.

నిన్నటి రాత్రి నేను వెంకయ్యను చూచినప్పుడు, “నీవు ఆ పని బహు జబ్బుగా చేసినావు. నేను చెప్పినప్రకారము చేయకుండా, నీకు తోచినట్లు చేసి నావు గనుక నీకు కూలీ యేమిన్ని ఇవ్వను”—అని అతనితో చెప్పినాను.

Last night when I (A) saw Venkayya (C), I (A) said to him (C)—
‘You (C) have done that work very badly. You (C) have not done it as I (A) told you (C), but as you (C) liked, and so I (A) will not give you (C) any pay.’—*Or*—Last night when I (A) saw Venkayya (C), I (A) told him (C) that he (C) had done that work very badly, that he (C) had not done it as I (A) had told him (C), but as he (C) liked, and that therefore I (A) would not give him (C) any pay.

Exceptions to the above Rule.

636. It was stated in para. 629 that in Telugu, when repeating a statement made by a previous speaker, the actual words of the original speaker are usually repeated *exactly as they were originally uttered*. An exception, however, is often made to this rule, when the original speaker C (whose words are now repeated by the present speaker A) spoke about A (*i.e.*, the present speaker) or about B (*i.e.*, the person to whom the words of C are repeated by A).

When A repeats these words to B, నేను is often used in the *first* instance, and నీవు or మీరు in the *second* instance. Hence sentences of this kind resemble the *indirect narration* in English, except that the subordinate sentence is not thrown into *past* time, as it is in English.

Thus C says to A— నాగలింగము (B, a carpenter) పనికి రానివాడు.
ఈ పెట్టె బహు జబ్బుగా చేస్తున్నాడు. Nagalingam (B) is a worthless fellow. He (B) is making this box very badly.

Then A meets B, and reports to him the words of C, as follows:—

ఆయన నీవు పనికి రానివాడవు, ఆ పెట్టె బహు జబ్బుగా చేస్తున్నావని చెప్పినాడు.

He (C) said that you (B) were a worthless fellow, and that you (B) were making that box very badly. (*Lit.*—He (C) said—
‘you (B) are a worthless fellow, you (B) are making that box very badly.’)

Sentences of this kind may appear somewhat confusing to a learner, but in the course of conversation the *attendant circumstances* and the *context* will always make the meaning clear.

A few more EXAMPLES are added of these sentences in which the actual words of the original speaker are somewhat altered, when repeated by the present speaker.

నేను రేపు బందరు వెళ్లుతానని మీ అన్నగారు చెప్పినారా?

Did your brother (C) say that I (A) would go (*lit.* will go) to Bunder to-morrow?

నేను అతనికి ఆ పుస్తకము ఇచ్చినానని మీతో ఎవరు చెప్పినారు?

Who told you (B) that I (A) gave him (D) that book?

నేను తిరిగి త్వరగా రాక పోతే, నన్ను శిక్షిస్తానన్నాడు.

He (C) said that, if I (A) did not return soon, he (C) would punish me (A).

ఈ రోజు మీరు నీమకు ఉత్తరము వ్రాస్తారని దొరగారు (నాతో) చెప్పినారు.

The gentleman (C) told me (A) that you (B) would write a letter to England to-day.

మిమ్మును బందరులో చూచినానన్నాడు.

He (C) said that he (C) had seen you (B) in Bunder.

(II) On giving a message (not containing an order) to one person, with a command to repeat it to another person, for whom the message is intended.

637. In sentences of this kind the form used in Telugu closely resembles the form used in English, as will be seen in the following examples:—

EXAMPLES.

నీవు వెళ్లి, నేను ఈ సాయంత్రము అతని ఇంటికి భోజనానికి వస్తానని చెప్పు.

Go, and tell him (C) that I (A) will come to his (C) house to dinner this evening. (*Lit.* You having gone 'I this evening to his house for meals will come' thus say.)

అతనికి ఏమిన్ని సహాయము చేయనని అతనితో చెప్పండి.

Please tell him (C) that I (A) will not give him (C) any assistance.

దొరగారు నిన్న ఆ ఉత్తరము పంపినారని ఆమెతో చెప్పు.

Tell her (C) that the gentleman (D) sent the letter yesterday.

నీవు నావద్ద సెలవు పుచ్చుకోకుండా బడి మానుకొన్నావు గనుక ఇక
మీదట నీకు ఏమిన్ని సహాయము చేయనని నీ తండ్రితో చెప్పు.

Tell your father (C) that as you (B) left school without taking
leave from me (A), I (A) will not henceforth give you (B) any
assistance

దొరగారు రేపు వస్తారని చెప్పు.

Say that the gentleman will come to-morrow.

టపా ఇంకా రాలేదని చెప్పు.

Say that the mail has not yet arrived.

(III) On giving an order to one person,
with a command to repeat it to another person on whom
the order is enjoined.

638. In English sentences of this kind the subordinate verb is—either
(1) compounded with the AUXILIARY *must* or *ought*,—or (2) put in the
INFINITIVE MOOD. Thus—

Tell the carpenter (C) that he (C) must come to-morrow—or—Tell
the carpenter (C) to come to-morrow.

In Telugu also the subordinate verb may be expressed in two ways
as follows :—

639. (1) By the AUXILIARY వలెను or వలసినది. Thus—

వడ్లవాడు రేపు రావలసినదని చెప్పు—or—రేపు రావలసినదని వడ్ల
వానితో చెప్పు.

Lit. The carpenter must come to-morrow, thus say—or—He must
come to-morrow, thus say to the carpenter.

640. (2) By the IMPERATIVE MOOD. In this case, that form only of the
imperative is used which ends in ము, *e.g.*, కొట్టుము, చ్చాయుము, రమ్ము.

641. When the imperative mood is used in the subordinate sentence, the verbs చెప్పు and అను may take an OBJECTIVE CASE (like the verb *to tell* in English), referring to the person on whom the command is enjoined. When this objective case is used, it is always placed *immediately before* the noun sentence. Thus—

రేపు రమ్మని వడ్లవానితో చెప్పు—or—వడ్లవాణ్ని రేపు రమ్మని చెప్పు.
(Or రమ్మను, *i.e.*, రమ్ము అను.)

Lit. ‘Come to-morrow,’ also to the carpenter say—or—The carpenter ‘come to-morrow,’ thus say, *i.e.*, Tell the carpenter to come to-morrow.

EXAMPLES.

కృష్ణయ్యగారిని ఈ ఉత్తరము తమ తండ్రివద్దికి పంపుమని చెప్పు.
(Or పంపుమను.)

Tell Krishnayya Garu (C) to send this letter to his (C) father.

గుర్రపువాణ్ని గుర్రమును కృష్ణయ్యగారి ఇంటికి తీసుకొని వెళ్లుమని చెప్పు.

Tell the groom to take the horse to Krishnayya Garu's house.

గొల్లవాణ్ని నావద్దికి రమ్మని చెప్పు. (Or రమ్మను, *i.e.*, రమ్ము అను.)

Tell the milkman to come to me.

వడ్లవాణ్ని రేపు రమ్మనుమని మేటితో చెప్పు. (*i.e.*, రమ్ము అనుము అని.)

Lit. The carpenter (D) come to-morrow, tell, to the maty (C), say, *i.e.*, Tell the maty (C), to tell the carpenter (D) to come to-morrow.

గుర్రపువాణ్ని పొమ్మని చెప్పుమను.

Tell (them), to tell the groom to go.

గుర్రమును రేపు బందరు తీసుకొని వెళ్లవలసినదని గుర్రపువానితో చెప్పు.

Tell the groom (C), that he (C) must take the horse to Bunder to-morrow.

బోయీలను పాలకీ తీసుకొని రమ్మని చెప్పు. (Or రమ్మను.)

Tell the bearers to bring the palanquin.

In the Ceded Districts, the form used in the above sentence would be రండుని చెప్ప. But in the Northern Circars the form in ము is commonly used for both *singular* and *plural*.

642. *N.B.*—In English sentences of this kind, in narrative writings (and sometimes even in conversation) the *imperative mood* is used in the subordinate sentence, as in Telugu. Thus—

‘Say unto him—*Take heed, and be quiet,*’ etc. Isaiah VII. 4.

‘Tell this people—*Hear ye indeed,*’ etc. Isaiah VI. 9.

(IV) On repeating an order issued by a previous speaker.

643. In English sentences of this kind, either of the two following forms may be used, namely—(1) The verb *to say*, followed by a subordinate verb compounded with the AUXILIARY *must* or *ought*. (2) The verb *to tell*, followed by an INFINITIVE MOOD. Thus—

The gentleman said that you must do that work—or—The gentleman told you to do that work.

644. In Telugu the subordinate verb may be expressed either—(1) By a verb compounded with the AUXILIARY వలెను or వలసినది—or—(2) By an IMPERATIVE MOOD. Thus—

దొరగారు నీవు ఆ పని చేయవలసినదన్నారు. (Or చేయవలసినదని చెప్పినారు.) —or—దొరగారు నిన్ను ఆ పని చేయుమన్నారు. (Or చేయుమని చెప్పినారు.)

EXAMPLES.

దొరగారు నిన్ను మాట్లాడవద్దన్నారు.

The gentleman told you not to talk.

నిన్ను పోవున్నాడు.

He told you to go.

మీరు త్వరగా రావలసినదన్నాడు.

He said that you must come quickly.

మీరు ఆ ఉత్తరము వ్రాసి, రేపు పంపవలసినదని చెప్పినాడు.

He said that you must write that letter, and send it to-morrow.

నిన్ను ఆ పెట్టె వారి ఇంటికి తీసుకొని వెళ్లుమన్నాడు.
He told you to take that box to their house.

వడ్లవాణ్ణి రేపు రమ్మనుమని మేటితో చెప్పినాడు. (రమ్మ అనుము అని.)

He told the maty to tell the carpenter to come to-morrow.

645. N.B.—In English sentences of this kind, in narrative writings (and sometimes even in conversation) the IMPERATIVE MOOD is used in the subordinate sentence, as in Telugu. Thus—

‘Saul said unto the Kenites—*go, depart,*’ etc. (1 Sam. xv. 6.)

‘He said—*Depart,* for I will send thee,’ etc. (Acts xxii. 21.)

646. When the word ‘*order*’ is used in the preceding headings (see para. 625), it must be considered as including such INVITATIONS CHALLENGES, etc., as take an *imperative* form. Thus—

ఆయన ఇంటికి వెళ్లి, ఈ సాయంత్రము భోజనానికి రమ్మని చెప్ప.
(Or రావలెనని.)

Go to his house, and ask him to come to dinner this evening,

‘He said to David—*come to me,*’ etc. (1 Samuel xvii. 44.)

PART IV. ON NOUN SENTENCES ENDING WITH THE AFFIX అట్టు OR అట్టుగా.

647. A noun sentence, introduced in English by the conjunction *that*, is sometimes expressed in Telugu by a subordinate sentence, terminated by a relative participle with the affix అట్టు or అట్టుగా, instead of by an indicative mood with అని attached to it. The two forms are in many cases interchangeable, and practice will soon teach the student when to use one form in preference to the other. It may, however, be remarked that the form with అట్టు usually expresses a certain degree of *doubt* (See para. 609.)

EXAMPLES.

|| ఆయన ఇక్కడికి రానట్టు విన్నాను. (Or రాలేదని.)
I heard that he has not come here.

|| ఈ పాటికి ఆ పని అయినట్టుగా తోస్తుందా? (Or అయినదని.)
Do you think that that work has been finished by this time?

అతనికి పిచ్చపట్టినట్టు తోస్తుంది. (Or పట్టినదని.)

I think that he has gone mad.

ఆయన నిన్న వచ్చినట్టు నాకు తెలిసినది. (Or వచ్చినాడని.)

I knew that he came yesterday.

నిన్నటిరోజు ఆయన కాలముచేసినట్టుగా కబురు వచ్చినది. (Or చేసినాడని.)

A report came that he died yesterday.

దొరగారు సీమనుంచి వస్తూ ఉన్నట్టు చెప్పినారు. (Or వస్తున్నారని.)

They said that the gentleman was coming from England.

ఆయన వెళ్ళినట్టు ఎవరు చెప్పినారు? Or వెళ్ళినాడని.)

Who said that he had gone?

వారు నిన్నటిరాత్రి ఒక దొంగను పట్టుకొన్నట్టు రామస్వామి చెప్పినాడు.

Ramaswami said, that last night they caught a thief.

సీపు తాచుపామును పట్టుకొని, గరళము పిండినట్టు ఒక చిన్నవాడు చెప్పినాడు.

A boy said that you caught hold of a cobra, and squeezed out its poison.

When used with the indefinite relative participle it expresses probability.

వాన వచ్చేటట్టుగా ఉన్నది.

Rain will likely come—it appears as if rain would come.

On the Words అన్నట్టు and అని చెప్పినట్టు.

648. The words అన్నట్టు and అని చెప్పినట్టు are often used in complicated sentences. Thus—

దొరగారు రేపు వస్తానన్నట్టు రాముడు చెప్పినాడు. i.e., వస్తానన్నారని.)

Rama (C) said, that the gentleman (D) said, that he (D) would come to-morrow. *Lit*—Rama (C) said that the gentleman (D) said—‘ I (D) will come to-morrow.’

గుర్రపువాడు తిరిగి వచ్చినాడని దొరగారు చెప్పినట్టు రాముడు నాతో చెప్పినాడు.

Rama (C) told me (A), that the gentleman (D) said, that the groom (E) had returned.

తాను గొల్లవాణ్ణి రేపు రమ్మన్నట్టు చెప్పినాడు.

He (C) said, that he (C) had told the milkman (D) to come to-morrow.

Q. మీరు నిన్న సాయంత్రము భోజనానికి ఎందుకు రాలేదు?

A సుబ్బయ్య నావద్దకి వచ్చి, మునసభగారు నన్ను తన ఇంటికి రమ్మన్నట్టు చెప్పినాడు గనుక అక్కడికి వెళ్ళినాను.

Q. Why did you not come to supper yesterday evening?

A. Subbayya came to me and said that the Munsiff told me to come to his house, and so I went there.

మీరు బందరు వెళ్లుతామన్నట్టు చెప్పినాడు.

He said, that you said, that you would go to Bunder.

మీరు ఈ రోజున జీతాలు ఇస్తామన్నట్టు బంట్రోతు చెప్పినాడు.

The peon (C) said, that you (B) said, that you (B) would pay the salaries to-day. (*Lit.* That you (B) said—I (B) will pay, etc.)

నీవు ఇకమీదట పని చెయ్యనన్నట్టు రామస్వామి నాతో చెప్పినాడు.

Ramaswami (C) told me (A) that you (B) said that henceforth you (B) would not do any work. *Lit.* That you (B) said—I (B) will not do any work.

దొరగారు నిన్ను రమ్మన్నట్టు చెప్పినాడు.

He (C) said that the gentleman (D) told you (D) to come.

ఆయన గుర్రపువాణ్ణి రేపు వెళ్లుమని చెప్పినట్టు విన్నాను.

I heard that he told the groom to go to-morrow.

మీరు నన్ను వెళ్లుమన్నట్టు చెప్పినాడు గనుక వెళ్ళినాను.

He said that you told me to go, and so I went.

PART V. ON IDIOMATIC USES OF THE WORDS

అని, అనే, అనేది, అంటే, అనగా.

(1) Idiomatic uses of అని.

649. The word అని is used, where in English the word *namely* is used. Thus—

నలుపు అని, ఎరుపు అని, తెలుపు అని, పసుపు అని, నాలుగు రంగులు ఉన్నవి—*or*—నలుపు, ఎరుపు, తెలుపు, పసుపు అని నాలుగు రంగులు ఉన్నవి.

There are four colours, *namely*—black, red, white and yellow.

తెలుగు భాషయందు సక్రకము అక్రకము అని క్రియలు రెండు విధములు.

In the Telugu language verbs are of two kinds, *namely*, transitive and intransitive.

650. The word అని is used idiomatically as follows :—

మంచివాడు అని స్తోత్రము పొందడము కష్టము గాని చెడ్డవాడు అని పేరు తెచ్చుకోవడము సులభము.

It is difficult to obtain the reputation that one is a good man, but easy to get the name that one is a bad man. *Lit.* (He is) a good man—*thus* the praise to obtain is difficult—*or*—It is difficult to obtain the praise, *namely*,—(he is) a good man.

651. In some sentences the word అని is used idiomatically to express *reason*. In most of these instances అని may be translated by the words *thinking, considering, seeing, as, because*.

బీదవాడని రూపాయి ఇచ్చినాను.

Thinking that he was a poor man, I gave him a rupee.

చిన్నవాడని క్షమించినాను.

• As he was only a child, I pardoned him.

మీరు తన్ను కొట్టెదరుమో అని పారిపోయివాడు.

Thinking you would perhaps beat him, he ran away.

నాకు వచ్చిన విద్య మరియొకరికి చెప్పతానా అనే గర్వముచేత అతనికి విద్య చెప్పకపోయినాను.

I did not teach him owing to a pride which said—Shall I teach to others the learning which I have acquired?—*i.e.*—I did not teach him through a feeling of pride, that I ought not to teach to others the learning which I had acquired.

656. The word అనే is also used idiomatically with the words మాట, సమాచారము, *etc.*, as follows:—

అతడు తిరిగి వస్తాడనే మాట నమ్మవద్దు.

Do not believe the report that he will return. *Lit.* Do not believe the word which says—‘He will return.’

(3) Idiomatic uses of అనేది.

657. The word అనేది (the compound noun in ది formed from అనే, the indefinite relative participle of అను) is used as follows:—

పాపమనేది—చెయ్యరానిది చెయ్యడమున్ను, చెయ్యవలసినది చెయ్యక పోవడమున్ను. (Para. 383.)

That which is called sin is—doing that which we ought not to do, and not doing that which we ought to do.

658. The word అనేది is also sometimes elegantly added to a verbal noun, without materially altering its meaning. It may be compared to the English expression—*the fact of*. Thus—

మీరు మర్యాదగా ప్రవర్తించడము అనేది, మీ క్షేమముకొరకే గొని మరి యెందుకున్నా కాదు.

The fact of your behaving properly is for your own advantage, and for nothing else.

(4) Idiomatic uses of అంటే.

659. The word అంటే (the conditional form of అను) is often used idiomatically to introduce the words of a speaker or writer. When thus used, the subject to అంటే is never expressed, but it may be considered to be ఎవరైనా *any one*. Thus—అతడు ఏమి వ్రాసినాడంటే—

literally translated would be—*If any one say, what did he write ? This is equivalent to—He wrote as follows.*

The following example illustrates the use of this expression :—

అతడు ఏమి చెప్పినాడంటే, నీవు ఆ పెట్టె ఇంటికి తీసుకొని వెళ్లి,
బాగుచేసి, సాయంకాలము తిరిగి తీసుకొని రాకపోతే, ఒక దమ్మడి
అయినా ఇవ్వనన్నాడు. (Or ఇవ్వనని చెప్పినాడు.)

What he said was as follows—‘If you do not take that box home, and repair it, and bring it again this evening, I will not give you a farthing even,’ (thus he said).

660. Instead of saying ఆయన ఏమి చెప్పినాడంటే—we may also say—ఆహీన చెప్పినది ఏమంటే. This literally translated would be—*What (was) that which he said ? if any one say.* This equals in English—*What he said was as follows.*

661. The word అంటే is also idiomatically attached to such words as ఏమి, ఏలాగు, ఎప్పుడు, ఎక్కడ, etc., and may be translated into English by the words—as follows. Thus—

నా తాత్పర్యము ఏమంటే.

My opinion is as follows. (*Lit.* What is my opinion ? if any one say.)

నిమిత్తము మాలిన పనికి పోయ్యేవాడు, మేకు పెరికిన కోతివలె, హాని పొందుతాడు. అది యేలాగంటే.

He who interferes in a matter which does not concern him, will suffer harm, like the monkey which drew out the nail. That was as follows. (*Lit.* If any one say—how was that ?)

వారి ఇల్లు ఎక్కడంటే, గోపాలస్వామి గుడికి దక్షిణపు వైపున ఉన్నది. Their house is on the south side of Gopalaswami's temple.

Lit. If any one say, where is their house?—It is on the south side of Gopalaswami's temple.

ఈ రోజు వర్జము ఎప్పుడంటే, పగలు మూడు గంటలకు.

To-day the unlucky period is at 3 P.M.

662. In the same manner, అంటే is sometimes affixed to the words ఎందుకు and ఎందుచేత; as ఎందుకంటే, ఎందుచేతనంటే. This expression literally means—*Why? if any one say*. It equals the English word *because*. This form is always used at the end of a sentence, to introduce the CAUSE or REASON of the circumstance mentioned in that sentence. Thus—

నేను నిన్న వారి ఇంటికి వెళ్ళినాను; ఎందుకంటే, వారి చిన్నవానికి
బారసాల చేసుకొన్నారు. (చేసుకొంటూ ఉండిరి.)

I went to their house yesterday, because they were holding the birth festival of their son.

663. The student must be careful not to use the words ఎందుకంటే and ఎందుచేతనంటే too often where in English *for* or *because* would be used. They are not very often used in common conversation, and the Telugu idiom generally requires గనుక, and reverses the order of the English sentence. Thus—

నిన్న వారి చిన్నవానికి బారసాల చేసుకొన్నారు గనుక వారి ఇంటికి
వెళ్ళినాను.

(5) Idiomatic uses of అనగా.

664. The word అనగా, from అను to say, literally means—*As any one says*. It is used idiomatically in the following ways:—

665. When asking the *meaning* of a word. Thus—

విశ్వాసము అనగా ఏమిటి?

What is the meaning of the word విశ్వాసము? *Lit.—As any one says* విశ్వాసము, what is it?

666. This might also be expressed as follows:—

విశ్వాసము అనే మాటకు అర్థమేమి?

What is the meaning of the word (called) విశ్వాసము?

667. N.B.—Sometimes instead of అనగా, the word అంటే is used; as విశ్వాసము అంటే ఏమిటి?

668. The word అనగా is used, where in English we commonly use the expression—*that is*. In writing this is usually represented by the letters, *i.e.* Thus—

కృష్ణుడు అనగా నల్లనివాడు, హిందువులకు దేవుడు.

Krishna, *i.e.*, the black one, is a god of the Hindus.

669. The word అనగా is used, as already stated (para. 606) in sentences expressing *time*. Thus—

ఆయన రేపు వస్తాడనగా బైలుదేరినాను.

I started the day before he came. *Lit* As they said, 'He will come to-morrow,' I started.

Chapter XVII.

MISCELLANEOUS INFORMATION.

On proper names.

670. Amongst the Telugu people, the *surname* or ఇంటిపేరు is always put first, in the genitive case, and is generally the name of a village. The *personal name* or పేరు (answering to the English Christian name) is that by which the person is always called, and is generally the name of a God or Goddess; as వడ్లమన్నాటి కృష్ణయ్య (from the village వడ్లమన్నాడు.) The whole family are termed వడ్లమన్నాటివారు.

On giving answers.

671. The following remarks on giving *answers* will be found useful :—
672. (1) If a question is put with a *NOUN*—as అతడు బ్రాహ్మణుడా? *Is he a Brahman?*—the answer is generally given by repeating the noun; as బ్రాహ్మణుడే. *Yes.* బ్రాహ్మణుడు కాదు. *No.*
673. (2) If a question is put with a *VERB*—as ఆయన వెళ్ళినాడా? *Has he gone?*—the answer is given by repeating the verb; as వెళ్ళినాడు. *Yes.* వెళ్ళలేదు, (or abbreviated) లేదు. *No.* మీరు వస్తారా? *Will you come?* వస్తాను. *Yes.* రాను. *No.*
674. అవును also is used in the sense of *yes*; and frequently also such words as మంచిది *good*, చిత్తము *your will*, etc. (Para. 321.)

675 (3) The following idiomatic answers must be noticed :—

Q. అతడు ఎవరిని పిలిచినాడు?

Whom did he call?

A. నన్ను కాదు, మిమ్మును. (The subject of కాదు is పిలవడము understood.)

Not me, (but) you.

Q. ఆ పని ఎవరు చేసినారు?

Who did that work?

A. నేను కాదు, వాడు. (The subject of కాదు is చేయడము understood.)

Not I, (but) he.

On blessing and cursing.

676. To express a WISH or BENEDICTION, the word గాక is affixed to the indefinite tense. Thus—

ఆయన వచ్చునుగాక!

Would that he might come!— or—May he come!

మీకు షేమము కలుగునుగాక!

May you be happy!

677. To express a CURSE, the infinitive mood is used. The final letter is generally lengthened. Thus—

నీ దుంప తెగా!

May your family perish!

నీ ఇంట్లో జిల్లేళ్లు మొలవా!

May weeds grow in your house!

On certain affixes.

678. The affix ఏసి attached to numerals, equals the English expression —at the rate of. Thus—

వారికి మూడేసి రూపాయలు ఇవ్వవలెను.

You must give them at the rate of three rupees.

రూపాయికి అయిదేసి పుస్తకములు అమ్ముతారు.

They sell at the rate of five books for a rupee.

679. The affix ఎడు denotes quantity (inside measurement), like the word *ful* in the English word *bagful*; as బుడ్డెడు *a bottleful*, బారెడు *an ell-long*, గంపెడు *a basket-ful*. Nouns ending in లి drop this syllable when adding ఎడు; as దోసిలి, దోసెడు *a double-handful*.

680. The affix అంత denotes size (outside measurement), or greatness of position. Thus—

ఆ మనిషి గోడంత పొడుగున ఉన్నాడు.

That man is as tall as a wall.

మీ అంతవారు చెప్పితే, అతడు వినడా.

If such a person as you speak, of course he will listen.

681. The word గదా, shortened for కాదా (the third person singular neuter of the tense కాను from అవు) literally means—*Is it not so?* It is used to invite assent to a well-known fact or statement, and may be represented in English by such an expression as—*You know*. Thus—

అతడు వచ్చినాడుగదా.

He has come, you know. *Lit.* He has come. Is it not so?

682. The word కాబోలు or కాబోలును added to a word, means, *I suppose*. *It may be, probably, or perhaps*. Thus—

ఆయన వెళ్లినాడు కాబోలును.

I suppose he has gone.

683. The word సుమీ is short for చూడుమీ (*look*), which is a grammatical form of చూడు. It is often used to enforce what the speaker has said. Thus—

మీరు త్వరగా రావలె, సుమండి. (Para. 63.)

Look! You must come quickly—*or*—You really must come quickly.

ఇది చాలా అన్యాయము, సుమీ.

This is really very unjust.

684. The word అట (*vul.* అంట) affixed to a word, means—*They say—* or—*It is said.* Thus—

ఆయన వస్తాడట.

He will come, they say.

685. The word లే (or లేండి) the imperative of లేచుట, is used as an affix to express *certainty* or *encouragement.* Thus—

రేపు వస్తాను, లే.

I will certainly come to-morrow.

ఆ పని రేపు చేస్తాను, లేండి.

I will certainly do that work to-morrow.

Onomatopoeia terms. అనుకరణములు.

686. In Telugu, it is very common to use certain words which have no actual meaning, but which represent some particular sound, or some particular sensation. They may be compared with such English expressions as *crack, bang, whiz, click, slap-dash, helter-skelter, etc.* In many instances these words can only be rendered in English by using adverbs, and in some instance, they cannot be expressed, but must be omitted. Thus—

అక్కడ ఎందుకు పకపక నవ్వుతున్నావు?

Why are you laughing so loud there?

నేను పిలిచినప్పుడు, గడగడ వణికినాడు.

When I called him, he trembled all over.

నామీద ఆయన భగ్గున మండిపడ్డాడు. (Para. 311.)

He got into an awful passion with me.

In the same manner are used చురచుర, గబగబ, ఘుమఘుమ, జల
జల, దిరదిర, భుగభుగ, చివ్వున, etc.

687. These words are sometimes turned into verbs by adding ఆడు, అను, కొను, పెట్టు, or కొట్టు; as ఫెళ ఫెళమను or ఫెళ ఫెళలాడు, etc. Thus—

ఫెళ ఫెళలాడుతూ వచ్చినావు.

You have come looking very spick and span.

688. A Telugu word is sometimes repeated, the first consonant, if short, being changed into లి, and, if long, into లీ. This expression sometimes implies a certain amount of *disrespect*. Thus—

పాలు లేవు, గీలు లేవు. There is no milk, or anything of the sort.

కర్రలు లేవు, గిర్రలు లేవు. There are no sticks, or anything of the kind.

689. In Telugu there are certain words, each of which has a distinct meaning, but which, when coupled together, have a peculiar idiomatic meaning. Such expressions resemble the English expressions *house and home, wear and tear, bag and baggage, rack and ruin, etc.* Thus—

అతనికి ఇల్లు వాకిలి లేదు. మా పిల్లను ఎట్లా ఇస్తాము?

He has neither house nor home How can we give him our daughter?

అతనికి ఏమయ్యా! అతడు తోట దొడ్డిగలవాడు. (*After ఏమి supply తకు-వ.*)

He is not in want, sir. He has some landed property.

690. In the same manner are used పిల్లా మేకా, బిడ్డా పాపా, పాడి పరట, అరదేశి పరదేశి, etc.

691. Sometimes in Telugu a word is added which has no meaning, and its addition makes little or no alteration. Thus వెన్న or వెన్నపూస, ఆకు or ఆకు అలము, నెయ్యి or నేతిబొట్టు, etc.

On Sanscrit prefixes.

692. Various Sanscrit prefixes are prefixed to తత్సమములు. The principal of them are subjoined.

693. (1) The particles అ—నిన్ or నిమ్ or నిర్ —అవ—అప—and sometimes వి, when prefixed to a word, *reverse its original meaning*. Thus—

యోగ్యుడు	a worthy man.....	అయోగ్యుడు	an unworthy man.
సందేహముగా	doubtfully... ..	నిస్సందేహముగా	doubtlessly.
కారణము	cause.....	నిష్కారణము	causeless.
మలము	dirtiness.....	నిర్మలము	cleanliness
మానము	honour	అవమానము	dishonour.
ప్రీతి	fame	అపకీర్తి	infamy
రూపము	form	విరూపము	deformity.

694. (2) The particles ప్ర—సమ్—అతి—పరి—and sometimes వి, when prefixed to a word, *intensify its meaning*. Thus—

బలము	strength..... ..	ప్రబలము	great strength.
వాదము	declamation.....	సంవాదము	dispute.
విస్తారము	much..... ..	అతివిస్తారము	very much.
శోధన	trial.....	పరిశోధన	great trial.
జయము	victory.....	విజయము	great victory.

695. (3) The particles సు, సత్ or సద్ when prefixed to a word, express—*good*, and the particles దుర్ or దున్ or దుష్ express—*bad*. Thus—

వాసన	a smell..... ..	సువాసన	a good smell.
కార్యము	a deed.....	సత్కార్యము	a good deed.
వాసన	a smell.....	దుర్వాసన	a bad smell.
సహవాసము	company... ..	దుస్సహవాసము	bad company.
కీర్తి	praise.....	దుష్కీర్తి	blame.

696. (4) The particle ప్రతి, when prefixed to a word, expresses—*each* or *in return*, or *opposite*. The particle అను, when prefixed to a word, implies—*following*. Thus—

దినము	a day.....	ప్రతిదినము	each day.
ఉపకారము	a kindness.....	ప్రత్యుపకారము	a return kindness.
వాది	a plaintiff.....	ప్రతివాది	a defendant.
దినము	a day.....	అనుదినము	day after day. ౨

Chapter XVIII

GENERAL EXERCISES

The student, if he has carefully studied the preceding chapters, will have little left to do in order to master *spoken* Telugu, except to enlarge his vocabulary, and to practise himself in conversation. The best course therefore for him now to pursue is—(1) to read conversations, letters and stories, written in the colloquial dialect by an Indian, who does not know English; (2) to enter in a pocket book, and learn by heart, a few new words and sentences daily, (3) to write a little Telugu composition, (4) to practise himself daily in conversing with Indians.

After this has been done for some months, the student should proceed to study PART III, on the grammatical language used in books. At the same time he should read the *Vikramārka*, or the *Panchatantra*, and afterwards the *Nitichandrika*. The author would strongly advise the student (especially if he be a Missionary) not to study the Telugu Bible or the Prayer Book, until one of the above-mentioned books has been mastered. However good translations may be, they cannot fail to injure the student's style, if studied before original compositions.

A few CONVERSATIONS, LETTERS and STORIES are added as models for imitation. After the student has studied them carefully, he should ask his Munshi to write others of a similar character, bearing more especially upon the particular subjects that will be most useful to him hereafter. Thus a *Civilian* should require his Munshi to write about civil matters, magisterial cases, etc., while a *Missionary* should require his Munshi to write about religious matters, Hindu caste, customs, ceremonies, feasts, etc., and to tell and write out stories from the Puranas, etc.

N.B.—The figures in brackets (if not preceded by the word *Para.*), refer to the *notes*, which will be found at the end of the chapter. (౧౧౩౪)

(A.) ఒక ఇంగ్లీషుదొరకున్న ఒక హిందువుకున్న

వడ్డనుగురించి జరిగిన సంభాషణ.

ఇ. ఈ దేశములో వడ్డు ఎట్లా పండిస్తారు? (Para. 103.)

హి. ముందుగా భూమి రెండు మూడు చాళ్లు దున్నిన తరువాత, దమ్ముచేస్తారు.

అదివరకే విత్తులు ఆకుమడిలో ఆకుపోస్తారు. (1)

ఇ. ఆ ఆకు ఎదిగిన తరువాత ఏమి చేస్తారు?

హి. ఆ ఆకు తీసుకొనివచ్చి, ఈ దమ్ము చేసిన మడిలో ఊడుస్తారు.

ఇ. ఊడ్చడము అనగా ఏమిటి? (Para. 665)

హి. ఆకు తీసుకొనివచ్చి, దమ్ము చేసిన మళ్లలో నాటడము.

ఇ. నాటినతరువాత, ఆ మొక్కలకు నీళ్లు అక్కర లేదా? (Para 436.)

హి. అయ్యో, నీళ్లు లేకుంటే ఎట్లా! మళ్లలో నీళ్లు తియ్యకుండా ఉండవలెను.
(Paras. 520, 506.)

ఇ. విస్తారము నీళ్లు ఉంటే, ఆ మొక్కలు కుళ్లిపోవా? (Para. 323)

హి. పోవండి. వరి మళ్లకు ఎంత నీరు ఉంటే, అంత మంచిది. (Para. 103.)

ఇ. ఉలవచేలు మొదలయిన తక్కిన చేలకు నీళ్లు అక్కరలేదా? (Para. 138.)

హి. ఉలవ మొదలయినవి పైర పంటలో చేరినవి గనుక నీళ్లు బొత్తిగా
అక్కర లేదండి. (Para. 542.)

ఇ. పైర పంట అనగా అర్థిమేమి? (Para. 665.)

హి. పైర గాలివల్ల పండే పంట. (Para. 535)

ఇ. ఆ పంటలో చేరిన వాటి పేళ్లేమి? (Para. 131.)

హి. ఉలవలు, శనగలు, పెసలు, కందులు, గోధుమలు మొదలయినవి.

ఇ. తరువాత ఆ వరి యేమి చేస్తారు? (Para. 103)

హి. బాగా పండిన తరువాత, కోయించి, కుప్ప వేస్తారు.

ఇ. ఎట్లా కోస్తారు, కత్తులతోనా? [Para. 299 (2).]

హి. కాదండి. కొడవళ్లతో కోస్తారండి. కోసి, అంతా ఒక చోట కుప్ప
వేస్తారు. (Paras. 304, 13C, 141)

ఇ. కుప్ప వేసి, ఎన్ని రోజులు ఉంచుతారు?

హి. సుమారు మూడు నాలుగు మాసములు ఉంచి, తరువాత నూరుస్తారు.

ఇ. ఊర్పడము అనగా నాకు బొత్తిగా తెలియలేదు. అది యేమిటో
చెప్పండి. (Paras. 612, 613.)

హి. ఆ కుప్ప పడగొట్టి, ఆ యెండిన వరి అంతా పశువులచేత తొక్కిస్తారు.
(Paras. 334, 477 (1.)

ఇ. పశువులు తొక్కిన తరువాత, వడ్లు ఏలాగున ఉంటవి?

హి. వడ్లు అన్నీ అడుగున ఉంటవి. గడ్డి పైకి వస్తుంది. తరువాత ఆ గడ్డి తీసివేస్తారు.

ఇ. తరువాత ఏమి చేస్తారు?

హి. సర్కారు మనుష్యులు వచ్చి, కయిలు చేయిస్తారు, అనగా కొలిపిస్తారు.

ఇ. కొలిపించిన తరువాత, ఆ వడ్లు పొలములోనే ఉంచుతారా? (Para. 300.)

హి. లేదండి. ఇండ్లకు తీసుకొనిపోయి, కొందరు కొట్లో పోస్తారు. కొందరు పాతర వేస్తారు. పాతర వేయడము అనగా గోతిలో పోసి, పైన మన్ను పోయడము.

ఇ. పాతర వెయ్యడము ఎందుకు?

హి. వడ్లు పాతగిలడము కోసము వేస్తారు.

ఇ. పాతట్లో ఎన్ని మాసములదాకా ఉంచుతారు? (Para. 147.)

హి. సుమారు నాలుగు అయిదు మాసములు ఉంచుతారు.

ఇ. అట్లా ఉంచడమువల్ల వడ్లు చెడిపోవా? (Para. 323.)

హి. చెడిపోవండి. అవే పాత వడ్లు. పధ్యములకు కూడా పనికి వస్తవి. ✓

ఇ. వడ్లు బియ్యము ఎట్లా చేస్తారో, చెప్పండి. (Paras. 612, 613.)

హి. వడ్లు ముందుగా ఎండపోసి, ఒక రోజు ఉంచి, మరునాడు (భూమి మీద వడ్ల గుంట అని ఒక గుంట ఉంటుంది) (2) దానిలో పోసి, నల్లుగురు ముగ్గురు స్త్రీలు రోకళ్లతో దంచుతారు.

ఇ. దంచిన తరువాత అవి తెల్లగా ఉంటవా?

హి. అవి తెల్లగా ఉండవండి. పొట్టంతా ఊడిపోయిన తరువాత వాటిని చేబియ్యమని అంటారు.

ఇ. తరువాత తెల్ల బియ్యము ఎట్లా చేస్తారు?

హి. చేబియ్యము తీసుకొనివచ్చి, కొయ్య రోట్లో పోసి, దంచిన తరువాత తెల్లగా ఉంటవి.

ఇ. వాటి పేరు ఏమంటారు?

హి. కొందరు దంగుడు బియ్యమంటారు, కొందరు తెల్లబియ్యమంటారు.

ఇ. చేబియ్యము దంచితే, పొట్టు వస్తుంది గదా, దాని పేరేమి? (Para. 681.)

హి. దాని పేరు తవుడు అంటారు.

ఇ. తవుడు ఏమి చేస్తారు?

హి. తవుడు కోళ్లకు పెట్టుతారు.

ఇ. తవుడు పాడి పశువులకు పెట్టకూడదా? (3.) (Para. 455.)

హి. ఉంటే, పెట్టవచ్చునండి. పెట్టితే, చాలా పాలు ఇస్తవి. (Para. 453.)

(B). ప్రయాణమును గురించిన సంభాషణ.

- ఇ. మీరు కిందటి నెలలో గ్రామాంతరము వెళ్లవలెనని సెలవు పుచ్చుకొంటిరి గదా, ఎందాకా వెళ్లినారు? (4.) (Paras. 653, 681.)
- హి. తూర్పున ఉండే పితాపురమునే గ్రామమునకు వెళ్లినాను. (Paras. 145, 654.)
- ఇ. అక్కడికి ఏమి పనిమీద వెళ్లినారు?
- హి. నాకు రెండో పెండ్లినిమిత్తము పిల్లను విచారించుకోవడమునకండి. (Paras. 304, 476.)
- ఇ. ఆ పిల్లకు తల్లిదండ్రులు ఉన్నారా? (Para. 377.)
- హి. తల్లిదండ్రులున్ను, ఇద్దరు అన్నలున్ను, ఇద్దరు అక్కలున్ను ఉన్నారండి.
- ఇ. ఆ పిల్ల చక్కనిదా, కాదా? (Para. 385.)
- హి. అంత చక్కనిదీ కాదు, అంత అనాకారీ కాదు, సాధారణముగా ఉన్నది.
- ఇ. వారు ఓలి పుచ్చుకొంటారా, కన్యాదానము చేస్తారా?
- హి. పూర్వమైతే కన్యాదానము చేసేవారే కాని ప్రస్తుతము పంటలు లేక, ఓలి పుచ్చుకొంటున్నారు. (Paras. 583, 407.)
- ఇ. ఓలి పుచ్చుకోవడము పాపమా, పుణ్యమా? (Para. 383.)
- హి. పాపమే కాని, పుణ్యము కాదండి.
- ఇ. పాపమని తెలిసి ఉండిన్ని, వారు ఎందుకు పుచ్చుకొంటారు? (Para. 491.)
- హి. నివాహము చేయడమునకు శక్తి లేక, పుచ్చుకోక విధి లేదు. (Para. 368.)
- ఇ. శక్తి ఉన్నా, లేకపోయినా, పాపము చేయడము మంచిదా? (Para. 592.)
- హి. పాపము చేయడము మంచిదని యెవరున్ను అనరు. (Para. 219.)
- ఇ. గోవును చంపి, దాని మాంసము అమ్ముకొనే కసాయివానికి ఎంత పాపమో, కన్యావిక్రయము చేసేవాడికి అంత పాపమని మీ శాస్త్రములోనే చెప్పి ఉన్నది. (Paras. 531, 186, 560.)
- హి. అవునండి, తెలిసి ఉండిన్ని, చేస్తున్నారు అని ఇదివరకే మీతో మనవి చేసి ఉన్నాను. (Paras. 491, 447.)
- ఇ. ఇక ఈ సంగతి పోనివ్వండి. మీరు వెళ్లేటప్పుడు, పడవమీద వెళ్లినారా? (Para. 228)
- హి. వెళ్లేటప్పుడు, పడవమీదనే వెళ్లినాను గాని, వచ్చేటప్పుడు, బండి మీద వచ్చినాను.
- ఇ. బెజవాడనుంచి యేయే ఊళ్లు తగులుతవి? (Para. 199.)
- హి. బెజవాడనుంచి యేలూరు, అక్కడినుంచి ధవళేశ్వరము, ధవళేశ్వరము నుంచి కాకినాడకు గాని, చామర్లకోటకు గాని, యెట్లా అనుకూలమైతే, అట్లా వెళ్లవచ్చును, అంతవర్యంతమున్ను పడవలు ఉన్నవి.

ఇ. ధవళేశ్వరపు ఆనకట్టమీద నడవగలరా? (Para. 460.)

హి. ఈ వేసా కాలము నడవగలరు గాని వర్షాకాలము గోదావరి వస్తే, వల్లకాదు. (6.) (Para. 466.)

ఇ. బెజవాడ ఆనకట్ట గొప్పదా, ధవళేశ్వరపుది గొప్పదా? (Para. 203.)

హి. ఇదెక్కడ, అదెక్కడ, దీనికి దానికి చాలా భేదము ఉన్నది.

ఇ. గోదావరికి పాయలెన్ని? ఒకచీనా, లేక రెండు మూడు ఉన్నవా?

హి. గోదావరికి మూడు పాయలు ఉన్నవండి. (Para. 377)

ఇ. గోదావరిలో మొసళ్లు ఉంటవా? (Para. 306. 1)

హి. రాజమహేంద్రవరముద్గిర సాధారణముగా ఉండవు గాని ఇంకా అవ తల ఉంటవి.

ఇ. మనుష్యులు సంచరించే స్థలమందు ఉండవా, యేమిటి? (Para. 535.)

హి. మడుగులలోనే కాని ఇతర స్థలములలో సాధారణముగా ఉండవు.

ఇ. మడుగు అనగా ఏమిటి? [(Para. 225.)

హి. ప్రవాహము లేకుండా చెరువువలె కదలకుండా ఉండే నీళ్లపేరు మడుగు. ✓

ఇ. మొసలి బలముగల జంతువేనా? (Para. 301.)

హి. నీళ్లలో ఉన్నప్పుడు, ఏనుగువైనా లోపలికి లాగగలదు. గట్టుకు వస్తే, యెందుకును పనికిరాదు. కుక్క సహా దాన్ని చంపగలదు.

ఇ. నీళ్లలో దిగితే, మనుష్యులనుకూడా ఈడ్చుకొని పోతవా?

హి. మనుష్యులమీద మాత్రము వాటికి దయ ఉండునా? ఏమిటి! ఏది దొరికితే, అదే. (8)

ఇ. వాటిని మీరు ఇదివరకు ఎన్నడైనా చూచినారా? (Para 219.)

హి. చాలా మాట్లు చూచినాను.

ఇ. చచ్చినదాన్నా, బ్రతికినదాన్నా? (9)

హి. రెంటినీ కూడా చూచినాను.

ఇ. వాటిని ఎల్లా పట్టుకోగలరు? (Para. 460.)

హి. వలలు వేసి, పట్టుకోగలరని తోస్తుంది. (Paras. 616, 441.)

(C.) ఇంటి మరవ్వుతు చేయించడమునుగురించిన సంభాషణ.

హి. ఈ ఇల్లు ఎవరిది? (Para. 425.)

ఇ. ఒక లింగధారిది. ఆయన పేరు రామలింగము. (Para. 383.)

హి. ఇది తమరు కొన్నారా? లేక అద్దెకు ఉన్నారా? (Para. 181.)

ఇ. ఇదివరకు అద్దెకు ఉన్నాము గాని ఇప్పుడు కొన్నాను. (Para. 273.)

హి. ఇది చాలా పాత ఇల్లుగదా, మరవ్వుతు చేయిస్తారా? (Para. 681.)

ఇ. కొన్ని రోజులు పోయినతరువాత, మరవ్వుతు చేయిస్తాను. సున్నము పుట్టి యెట్లా ఇస్తారు?

హి. మునుపు అయిదు రూపాయిలకు ఇచ్చేవారు గాని ఇప్పుడు పది రూపాయిలకు తక్కువ ఇవ్వరు. (Paras. 536, 110.)

ఇ. ఎక్కడనుంచి తీసుకొని వస్తారు?

హి. పెద్దపట్టమునుంచి.

ఇ. పెద్దపట్టము ఇక్కడికి ఎంత దూరము? (Para. 326)

హి. ఆరు కోసులండి.

ఇ. సున్నము అక్కడినుంచి ఎట్లా వస్తుంది?

హి. కాళి మెన్సిత్తో చెప్పితే, తెప్పిస్తాడు.

ఇ. ముగ్గపోసినది తెస్తారా, గుల్ల తెస్తారా? (10) (Para. 542.)

హి. గుల్ల తెచ్చి, ఇక్కడనే ముగ్గపోసి, కొలిచి, ఒప్పగిస్తారు.

ఇ. తరువాత అది ఏమి చెయ్యవలెను? (Para. 454.)

హి. దానిలో ఇసుక పోసి, కలిపి, బెల్లపునీళ్లు కూడా పోసి, దిమ్మవేయించ వలెను. (11.) (Para. 494.)

ఇ. ఆ ప్రకారము ఎంత కాలము ఉంచవలెను?

హి. కొందరు, పని తొందరకొద్దీ, త్వరగా తీయిస్తారు గాని యెంత ఊరితే, అంత మంచిది.

ఇ. అది ఎట్లా ఊరుతుంది, ఎండిపోదా?

హి. ఎండిపోకుండా దానిలో మంచి నీళ్లు పోస్తూ ఉండవలెను. (Para. 513)

ఇ. ఆ సున్నము మెత్తిగా ఉండదే, దానితో పని యెట్లా చేస్తారు?

హి. ఆమట్టున ఉండగా చెయ్యరండి, ఆడవాళ్లచేత మెత్తగా దంపిస్తారు.

ఇ. కాళిపనివాండ్లు ఆ సున్నము గోడమీద వేటితో పని చేస్తారు?

(Vizag. తాపిపనివాండ్లు.) (Para. 202.)

హి. తాపీలు అని ఉన్నవి, చూచినారా? వాటితో.

ఇ. ఈ పని యావత్తున్న గుత్తకు ఇస్తే, మంచిదా? రోజు కూలికి చేయిస్తే, మంచిదా? (Para. 519.)

హి. గుత్తకు ఇస్తే, బాగా చెయ్యరండి. రోజుకూలికి చేయిస్తే, మంచిది.

ఇ. రోజుకూలికి చేయిస్తే, ఆలస్యము చేస్తారే. అది యెట్లా?

హి. అందుకు ఒక మనిషి దగ్గర ఉండి, తొందర చేస్తూ ఉండవలెను.

ఇ. తొందరచేస్తే మాత్రము త్వరగా చేస్తారా?

హి. బొత్తిగా ఊరుకొని ఉండడముకంటే తొందర చేస్తూ ఉంటే, కొంచెము నయము.

ఇ. చెక్క సున్నము చేయిస్తే, ప్రశస్తమా? దట్ట చేయిస్తే, ప్రశస్తమా? (12.)
 హి. దట్ట త్వరగా రాలిపోతుంది. చెక్క సున్నమయితే, చాలా కాలము
 ఉంటుంది.

ఇ. చెక్క సున్నము చేయిస్తే, సున్నము చాలా కావలెనని తోస్తుంది.
 హి. అవునండి. పిండి కొద్ది రొట్టె—అని మాలో ఒక సామి తె ఉన్నది.
 మీరు విన్నారా? (Paras 649, 272)

ఇ. ఇదివరకు నేను వినలేదు. దానికి అర్థమేమి?
 హి. ఎంత పిండి పెట్టితే, అంత రొట్టె అవుతుందని తాత్పర్యము గనుక
 ఎంత సున్నము పెట్టి చేయిస్తే, అంత గట్టిగా ఉంటుంది.

(D) బడినిగురించిన సంభాషణ.

హి. ఈ బడికి మీరు నెలవు ఎప్పుడు ఇస్తారు?

ఇ. బహిరంగ పరీక్ష అయినతరువాత. (Para. 321)

హి. బహిరంగ పరీక్ష యెప్పుడు చేస్తారు?

ఇ. ఇంకా నిశ్చయము లేదు; అయితే వచ్చే నారములో కావచ్చును.

హి. ఇప్పుడు నెలవు ఇచ్చి, మళ్ళీ యెన్ని రోజులలో బడి పెట్టుతారు?

ఇ. నెల రోజులలో.

హి. పరీక్షించి, పిల్లలకు ఏమయినా బహుమానములు ఇచ్చేది కద్దా?

ఇ. ఇచ్చేది కద్దు. (Paras. 433, 537.)

హి. ఎవరెవరికి ఏయే ప్రకారముగా ఇస్తారు? (13.) (Para 199)

ఇ. విద్యలో వారివారి శక్తినిపట్టి ఇస్తాను గాని ముందు నిర్ణయించడమునకు
 వల్లకాదు. (Paras. 199, 466.)

హి. ఇందులో ఏమయినా పక్షపాతము ఉంటుందా? మీకు అందరు
 సమానులేనా? (Para. 219.)

ఇ. పిల్లలందరియందున్న నాకు ఒకటే తాత్పర్యము. పక్షపాతము లేదు.
 అయితే ఎవరెవరికి ఏది ప్రాప్తమో, అది వారికి దొరుకుతుంది.
 (Paras. 377, 441.)

హి. ఈ పరీక్షకు పెద్ద మనుష్యులను ఎవరినయినా పిలవడము కద్దా?
 (Para. 433.)

ఇ. తగినవారికి కొందరికి చీట్లు వ్రాయుస్తాను. వారికి ఇష్టమయితే వస్తారు.

హి. వచ్చినవారు పిల్లలను పరీక్షిస్తారా? ఊరికే కూర్చుంటారా?

ఇ. తగినవారు కొందరు పరీక్ష చేస్తారు. తక్కినవారందరూ వింటారు.

హి. సంవత్సరానికి ఎన్నిసార్లు చేస్తారు?

ఇ. ఆరేసి మాసములకు ఒకసారి నొప్పున రెండుసార్లు చేస్తారు. (Para. 678.)

హి. ఈ పద్ధతి ఈ దేశములోనేనా, నీమ దేశములో కూడా ఉన్నదా? (14.)

ఇ. మొదట మాదేశములోనే యేర్పడ్డది; దాన్ని పట్టి, ఇక్కడ కూడా చేస్తున్నారు. (Para. 511)

హి. మీ దేశములో పురుషులకున్న స్త్రీలకున్న బడి ఒకటేనా, లేక ప్రత్యేకముగా బట్ట ఉన్నవా?

ఇ. మా దేశములో వారికీ వీరికీ బట్ట వేరుగా ఉంటవే కాని కలిసి ఉండవు.

హి. ఈ దేశములో అట్లా కాదండి. ఆడపిల్లలు చదువుకొనే పక్షమందు, అందరికీ బడి ఒకటే. (Para. 571.)

ఇ. మీలో స్త్రీలు చదువుకొనే వాడుకే లేదని విన్నాను. బడితో ఏమి పని?

హి. అట్లా కాదండి. కొందరు ఆడపిల్లలకు విద్య చెప్పిస్తారు. అయితే తరుచుగా అందరున్న చెప్పించరు, ఎక్కడో ఒకానొకరు చెప్పిస్తారు. స్త్రీలకు విద్య వచ్చి యేమి లాభమనిన్ని—విద్య వచ్చినట్లయితే, పెనిమిట్లయందు భక్తి శ్రద్ధలు ఉండవనిన్ని, సాధారణముగా చెప్పించరు. (Paras 503, 651.)

ఇ. అన్నిటికంటే ఈ మాట బాగా ఉన్నది. (15.) విద్య వస్తే, యుక్తాయుక్తములు తెలుస్తవి గాని, విద్య రాకపోతే, యుక్తాయుక్తములు ఎట్లా తెలుస్తవి?

హి. యుక్తాయుక్త జ్ఞానము కొందరికి, విద్య వచ్చినప్పటికిన్ని, లేదండి. అయితే వాండ్లవాండ్ల స్వభావమువల్ల కలుగుతుంది. (Para. 199.)

(E.) రామయ్యకున్న సుబ్బయ్యకున్న వివాహమునుగురించి జరిగిన సంభాషణ.

రా. తలుపు తీయండి.

సు. ఎవరు వారు?

రా. నేను రామయ్యనండి, (Paras. 293, 304.)

సు. లోపలికి రండి. ఎందుకు వచ్చినారు? ఏమి కావలెను? (Para. 437.)

రా. మీ గుర్రముతో కాస్త పని వచ్చినది. దయ చెయ్యగలరా? (16.)

సు. ఎందుకు? ఏమి పని?

రా. వివాహమునిమిత్తము బందరుదాకా వెళ్లవలసి ఉన్నది. (Para. 435.)

సు. ఎవరి వివాహము?

రా. నా కుమారునిది. (Para. 202.)

సు. ఎవరి చిన్నదాన్ని ఇస్తారు? (Para. 425)

రా. రామస్వామి కుమార్తెను (ఇస్తారు is understood.)

సు. ఎన్నేళ్ల చిన్నది? (17.)

రా. అయిదేళ్లది.

సు. లగ్గము ఎప్పుడు?

రా. ఇంకా వారికీ మాకూ మాటలు కుదరలేదు. (Para. 217, end.)

సు. మీకు వారికి ఏమయినా బంధుత్వము కలదా? (Para. 432.)

రా. లేదు గాని వారు సాంప్రదాయకులే. (Para. 383.)

సు. ఎందుచేత ఇంకా ఆటంకము?

రా. ఆటంకము లేదు గాని సొమ్మునుగురించి మాటలు కుదరలేదు.

సు. ఎంత సొమ్ము అడిగినారు?

రా. నలభై వరహాలమ్మకు పెట్టుమన్నారు. (Para. 634.)

సు. ఇదిగాక ఇంకా ఏమయినా అడిగినారా?

రా. లేదు. వారు అట్లా అడిగేవారు కారు. (Para. 535.)

సు. అయితే ఏమీ అభ్యంతరము లేదే.

రా. వాస్తవమే గాని వారి తాత్పర్యము ఏమో బాగా తెలియలేదు.

సు. ఒకవేళ మీకు వారికి మాటలు కుదిరితే, పెండ్లి పుమారునికి ఏమయినా కట్నము ఇత్తురా?

రా. కలిగి ఉంటే, ఇచ్చేవారే కాని, పాపము! చాలా పేదరికములో ఉన్నారు. (18.) (Para. 229)

సు. ఎందుచేత?

రా. ఈ సంవత్సరము వారికి బొత్తిగా పంట లేదు. (Para. 377.)

సు. ఎంత లేకపోయినా, అల్లునికి పోగులు ఉంగరాలైనా పెట్టరా? (19.)

రా. మానుషానికి తిరుగుతున్నారే గాని (పాపము!) వారికి ఏమీ లేదు (20.) (Para. 119.)

సు. అయితే పెండ్లి అయినా కాస్త బాగా చేతురా?

రా. కలిగినదానిలో బాగా చెయ్యవలెననే బుద్ధికలవారే. (Para. 655.)

సు. అయితే నా బుద్ధికి, విచారించగా, వారు యోగ్యులే అని తోస్తుంది.

రా. ఈ సంబంధము కుదిరితే, అన్ని విధాల బాగానే ఉండును. (Para. 142.)

సు. మీ ప్రాప్తము ఎట్లా ఉండునో గాని, సంగతి చూడగా, కుదిరే టట్టుగానే ఉన్నది. (21.)

రా. మీ బుద్ధికి రూఢిగా కుదిరేటట్టు తోస్తుందా?

సు. అవును గాని, తొందరపడితే కార్యము కాదు.

రా. తొందర పడకుండా నేను ఏమి చేసేది? (Para. 550.)

సు. కొన్నాళ్లపర్యంతము ఊరుకొండి. వారు వచ్చే రాకడ యేమో చూతాము. (Para. 612.)

(F.) మహారాజశ్రీ స్థితే దొరగారి సముఖమునకు. (22.)

తమ మునిషీ రామయ్య అనేక సలాములు. (Para 165.)

ఇచ్చట రాజమహేంద్రవరములో జేమము. అచ్చట తమయొక్క యోగజేమములు వ్రాయించి దయచేయించగల కర్తలు. (23.)

తరువాత తమరు (Para. 181.) ఇక్కడినుంచి సరస్వతీపురమునకు వెళ్లిన తరువాత, నేనున్న వెంటనే బయలుదేరవలెనని ప్రయత్నము చేస్తూ ఉండగా, (Para. 653.) నాకు జ్వరము కనుపించినందున అయిదు లంకణములుచేసి, చాలా బాధ పడ్డాను. ప్రస్తుతము నాకు నిమగ్నముగా ఉన్నది, అయితే మిక్కిలీ బలహీనముగా ఉన్నందున, నడిచి రావడమునకు చాలా ప్రయాసగా ఉండేటట్లు కనుపడుతున్నది. కాబట్టి ఇంకా ఒక వారము రోజులు పోయినతరువాత బయలుదేరి, తమ దర్శనమునకు వచ్చి, తమవద్ద సెలవు పుచ్చుకొని, దక్షిణదేశమునకు వెళ్లవలెనని తలంచుకొని ఉన్నాను.

ఇదిన్ని గాక నా వినాహము చేసుకోవడమునకు సామ్య ఇంకా ఎక్కడనున్న అనుకూలపడలేదు. ఇంతకున్న స్వామి కృప యేలాగున ఉన్నదో తెలియదు. “శ్రేయాంసి బహు విఘ్నాని” (24) అనే న్యాయముచేత మంచికార్యములు ఎప్పుడున్న అనేక విఘ్నములు కలిగి ఉంటవి. అందువల్ల నేను ఉద్దేశించుకొన్న కార్యముకు అనేక ఇబ్బందులు సంభవిస్తున్నవి. ఈ కార్యము ఏలాగున నెరవేరునో, తెలియదు. (Para. 612.) తమరు నాకు ముఖ్యప్రాపకులయినందున ఈ కార్యము నెరవేరే సాధనము తమ చిత్తమునందు ఆలోచితురని నమ్ముతున్నాను. నాకు ముఖ్యప్రాపకులున్న నాయందు దయగలవారున్న అయిన తమరే అనాదరణచేస్తే, అన్యలు బొత్తిగానే ఆదరించరనే సంగతి తమ చిత్తమునకు విశదమయి ఉన్నందున, నిస్తరించి వ్రాసుచాలను (25.) గనుక నాయందు పరిపూర్ణానుగ్రహము ఉంచి, సంరక్షించవలెనని మిక్కిలీ కోరుతున్నాను. మహారాజశ్రీ దొరసానిగారికి నేను

అనేక సలాములు చేసినానని సెలవు ఇవ్వవలెనని కోరుతున్నాను. నువ్వు రాయుడుగారిని చాలాచాలా అడిగినానని (26.) సెలవు ఇవ్వవలెను. తిరిగి తమయొక్క అనుగ్రహ సహితమయిన పత్రిక (27.) దయచేసి పంపిస్తే, చాలా సంతోషిస్తాను. చిత్తగించవలెను.

(G.) మహారాజశ్రీ స్థిత్ దొరిగారి సముఖానకు.

తమ మునిషీ రామయ్య అనేక సలాములు చేసి, వ్రాసుకొన్న మనవి.

ఇచ్చట డేమము. అచ్చట తమ యోగక్షేమములు వ్రాయించి పంపిస్తూ రావలెనని కోరుతున్నాను. (Para. 500.)

శరువాత డి. ౧౨ డిసెంబరు తాళీఖున (28.) తమరు వ్రాయించిన ఉత్తరము అంది (Para. 502.) అందుల సంగతులు గ్రహించినాను. తమరు ఇక్కడినుంచి బయలుదేరి, పడవ యెక్కి, మరునాడు సరస్వతీపురమునకు రెండు గంటలకు ప్రవేశించినట్లున్ను, అక్కడ ఎండలో తిరిగినందున చాలా తలనొప్పి నచ్చినట్లున్ను వ్రాయించినారు. (Para. 647.) ఆ సంగతి విని చాలా విచారపడినాను. తమరు తమ శరీరసౌఖ్య విషయమై మిక్కిలీ జాగ్రతగా ఉండవలెను. లేకపోతే, చాలా శ్రమ సంభవించుననే సంగతి తమ చిత్తమునకే విశదమయి ఉన్నది గనుక మిక్కిలీ జాగ్రతగా ఉండురని నమ్ముతున్నాను.

తమకు పుత్రసంతానము కలిగినట్లు విని, నాకు చాలా సంతోషము అయినది. అయితే తమ కుమారుని భారసాల (అనగా నామకరణోత్సవము) (29.) చూడడముకు నాకు మిక్కిలీ అపేక్ష కలిగి ఉన్నందున, నా కోరికె సఫలము చేసుటకు దైవమును ప్రార్థన చేస్తూ ఉన్నాను. (Para. 443.)

నా వినాహమునుగురించి యెన్ని విధముల ప్రయత్నము చేసినా, సొమ్ము అనుకూలపడని హేతువుచేత కాకినాడ ప్రయాణముకు అభ్యంతరము సంభవించినందున, ప్రస్తుతము మానుకోవడానకు కారణమయినది. సరస్వతీపురమునకు వచ్చి, తమ దర్శనము చేతామంటే, ఇంకా జ్వరము వస్తూ ఉన్నందున, నడిచి రావడమునకు బొత్తిగా శక్తి లేకుండా, చాలా బలహీనముగా ఉన్నాను. నాయందు దైవానుగ్రహము లేకపోవడముచేత అనేక విధము

లుగా ఇబ్బంది కలిగి, శ్రమపడుతున్నాను. ముందు స్వామి యేమి చేయ బోతున్నాడో తెలియదు. (Para. 322.)

తమరు ఇక్కడ లేకపోవడమువల్ల నాకు ఏమిన్ని తోచకుండా ఉన్నందున, చాతక పక్షులు వాననుగురించి యేప్రకారము ఎదురు చూస్తూ ఉండునో, నేనున్న ఆ ప్రకారము తమ రాకడనుగురించి యెదురు చూస్తూ ఉన్నాను గనుక మీరు త్వరగా రావలెనని మిక్కిలీ కోరుతున్నాను.

తమరు నాయందు నిండా అనుగ్రహము ఉంచవలెనని ప్రార్థిస్తున్నాను. చిత్తగించవలెను.

(H.) మహారాజశ్రీ స్థిత దొరగారి సముఖమునకు.

అడవి కొండయ్య నాకిన్ (30.) సరస్వతీపురిము వ్రాసుకొన్న విన్నపములు.

నా అదృష్టముకొద్దీ, తమరున్ను, మహారాజశ్రీ దొరింపనిగారున్ను మా ఊరికి పికారుగా విజయము చేసినప్పుడు (31.) నా తాలూకు తాటి పకు ఇల్లుకూడా చిత్తగించి, నేను పేదవాడనయిన (Para. 345.) సంగతి తమ చిత్తమునకు విశదపడ్డందున నా రెండో కుమారుడు సుబ్బయ్యకు తమరు ధర్మచదువు చెప్పిస్తామనిన్ని, నా కుటుంబజీవనము నిమిత్తము నాకు ఏమయినా సహాయము చేయిస్తామనిన్ని సెలవు దయచేసినారు. (32.) తమ ప్రాపకమువల్ల నా కుటుంబజీవనము జరుపుకోవలెననే అపేక్షగలవాణ్ణి అయి ఉన్నాను. Paras. 655, 393, 401.) నేను ఇప్పుడు నలుగురు కుమార్లు, ఒక కొమార్తె, తల్లి మొదలయిన పదిమందిని పోషించవలసి ఉన్నది. నాకు ఏమయినా దయ చేయిస్తామని సెలవు దయచేయించినారు గాని తమరు నన్ను నా పిల్లలనూ ఏచొప్పున రక్షించతలచి, యేమి సహాయము చేయిస్తారో, తమ చిత్తవృత్తి నాకు తెలియలేదు. (Para. 612.)

నా కుమారుడు కొప్పక గ్రామస్థుల ఇలాకాను బడిలో ఉండడము నాకు ఇష్టము లేదు. తమ బడిలో అతడు చెప్పతగినటువంటిన్ని తమ చిత్తము నచ్చినటువంటిన్ని తరగతికి (తమ దయ నచ్చినంత జీతము ఏర్పరచి) (33.) పంతులపని దయచేయించవలెను. లేదా, (34.) మా జీవనార్థమయి తమ చిత్తము నచ్చినంత సహాయముచేసి, ఇంకా రెండు సంవత్సరములు తమరు విద్య చెప్పించి, అధిక జీతముకు అర్హుణ్ణిగా చేయించవలెను. (Para. 115.)

నా పెద్ద చిన్నవాని వివాహము చేసుకొని, గృహస్థవేషమున దిన మందే (35.) మా ఇంట్లో దొంగలు కన్నముచేసి, యానత్తు నొమ్ము, ఆరు ఎండల రూపాయలపర్యంతము, దోచుకొనిపోయినారు అందుచేత చాలా పణ ప్రస్తున్నీ అయి, అన్నపసములకు జరిగక, బహు శ్రమలో ఉన్నాను. నాయందు కరుణించి, నాకూ నా పిల్లలకూ తమరు ఏవిధముగానైనా జీవనాధారము కలుగచేసి, రక్షించవలెనని తమయొక్క ఘనమును వేడు కొంటున్నాను. నారమురోజులకు ఒక పర్యాయము తమ దర్శనము కోరి ఉన్నాను. దివ్యచిత్తానకు తేవలెను. (Para 119.)

(K.) మహారాజశ్రీ స్థిత దొరగారి సముఖానకు.

మీ శిష్యుడయిన కొప్పాక సుబ్బయ్య అనేక సలాములు చేసి, వ్రాసు కొన్న మనవి యేమంటే.

ఈ మధ్య తమ పెరి ఉత్తరముద్వారా ఒక మనవి వ్రాసుకొని ఉన్నాను. అది చిత్తగించే ఉండురు. (Para. 440.) కొన్ని రోజులకిందట ఇక్కడ నేను పని చూచే బడికి శీతకాలపు సెలవు ఇచ్చినప్పుడు, తమ దర్శనము చేయ వలెనని రాజమహేంద్రవరముదాకా వచ్చేవరకు (Para. 598,) తమరు ఆ లోగానే సకుటుంబముగా రాజమహేంద్రవరముకు వచ్చినట్టున్ను, అచ్చట కొన్ని రోజులు ఉండి, తరువాత గుంటూరుకు దయచేసినట్టున్ను (36.) తెలిసి, తిరిగి ఇంటికి వెళ్లిపోయినాను. ఇప్పుడు నా అన్నగారి ఉత్తరమునల్ల తమరు తిరిగి నరసాపురముకు వచ్చినట్టు తెలిసినందున, తిరిగి ఈ ఉత్తరము వ్రాసు కోవడమైనది. తమ దర్శనము చేసి చాలా దినములయినందున, (Para. 404.) సెలవయితే, వచ్చి, దర్శనము చేయవలెనని కోరికకలిగి ఉన్నాను. దివ్య చిత్తమునకు తేవలెను.

(L.) మహారాజశ్రీ స్థిత దొరగారి సముఖమునకు.

తమ మునిషీ రంగాచార్యులు అనేక సలాములు చేసి, వ్రాసుకొన్న మనవి యేమంటే.

ఈ మధ్య బెంగుళూరునుంచి తమరు వ్రాయించిన ఉత్తరము అంది, అందుల సంగతులు గ్రహించినాను. తమకు బెంగుళూరు నీళ్లున్ను, గాలిన్ని మిక్కిలీ అనుకూలముగా ఉండడముచేత (Para. 455.) తమ శరీరములోనున్న,

మహారాజశ్రీ దొరసానిగారి శరీరములోనున్న మిక్కిలీ సౌఖ్యముగానున్నట్లు తమరు వ్రాయించిన ఉత్తరమువల్ల తెలిసి, చాలా సంతోషించినాను.

తమరు నాకు పది రోజులవరకు సెలవు దయచేసినట్లయితే, మా తండ్రిగారి తిధిప్రయోజనము నస్తున్నందున, గ్రామాంతరము వెళ్లి, ఆ ప్రయోజనము గడుపుకొని వస్తాను. ఎందుచేతనంటే, ఈ గ్రామములో మాకు అనుకూలమయిన బంధువులు ఎవరున్న లేరు; కూరగాయలున్న లేవు. ఇటు సంతి ఇబ్బందులు చాలా కలిగి ఉన్నవి. అందువల్ల సెలవు దయచేసినట్లయితే, మా బంధువులు ఉన్న గ్రామమునకు వెళ్లి, తిధిప్రయోజనము నెరవేర్చుకొని, అతిశీఘ్రముగా వస్తాను.

తమరు వ్రాయుమన్న కథలపుస్తకము వ్రాసి, సిద్ధముగా ఉంచినాను. ఇక్కడ వర్షములు లేక (Para. 407) చేలన్ని యెండిపోయినవి. జొన్న మొదలయిన పయిరు దినుసులు మాత్రము బాగా ఉన్నవి. నువ్వుచేలు పురుగుపట్టి పోయినవి. ఈ సంవత్సరము ఎట్లాగూ కొంచెము టామముగా ఉండేటట్టు కనుపడుతున్నది. చిత్తగించవలెను.

(M.) మహారాజశ్రీ స్కిత్ దొరగారి సముఖమునకు.

సరస్వతీపురము గ్రామమునసపు వ్రాసుకొన్న ఘనవి.

ఈ దినము తమరు వ్రాయించిన ఉత్తరము అంది, (Para. 502.) అందుల సంగతులు ప్రహించినాను. తమ బంగాళాదగ్గరి పందిలి వేయించగలందులకు (Para. 595) ౧౦౦౦ తాటి ఆకున్న (37.) రెండు మోపుల నారయున్న పంపించినట్లయితే, అందుల ఖరీదు ఇస్తామని వ్రాయించినారు. ఆప్రకారము గమల్లవానికి తాళిదు వ్రాయించినాను. రెండు మూడు రోజులలో వస్తవి గనుక విశదమునిమిత్తము మనవి వ్రాసుకొన్నాను.

తమకు ఒక నడ్లపనివాడు కావలెనని (Para. 437.) వ్రాయించినారు. ఇప్పుడు వడ్లవాండ్లందరున్న రోజుకు మనిషి ఒక్కంటికి (38.) ౧ రూపాయి ఇస్తేనేగాని (Para. 589) రామని సమ్యాకట్టుకొని ఉన్నారు. ఆప్రకారము సెలవయితే, పంపిస్తాను.

ఏవేళిప్పుడు వస్తే తమ దర్శనము చేయవచ్చునో, సెలవు దయచేయించ కోరుతున్నాను. (39.) చిత్తగించవలెను.

(O.) రెండో కథ.

ఒక పట్టణములో ఒక కోమటి తన కుమారుని పెండ్లికిగాను ఒక తురకవద్ద ఒక యేనుగను ఎరివుకు పుచ్చుకొని, సని జరుపుకొంటూ ఉండగా, (Para. 598.) ఒకనాడు దైవవశాత్తు ఆ యేనుగ మృతిపొందినది. తరువాత ఆ కోమటి తురకవద్దకి వెళ్లి—మీ యేనుగ చచ్చిపోయినది. దాని ఖరీదు నేను ఇస్తానని చెప్పగా, ఆయన సమ్మతించక, తన యేనుగే తనకు కావలెనని చెప్పెను. అంతట ఆ కోమటి—మీ యేనుగకంటె మంచి యేనుగనైనా కొని ఇస్తాను లేదా, నలుగురు (Para. 240.) చెప్పే ఖరీదుకంటె ఒక నంద రూపాయలు ఎక్కువయినా ఇస్తాను అని అనేక విధముల బతిమాలినప్పటికీ, (42.) విసక తిరిగి తన యేనుగే కావలెనని చెప్పెను.

అప్పుడు ఉభయవాదులు మర్యాద రామన్న అనే న్యాయాధికారివద్దకి వెళ్లి, ఈ సంగతి చెప్పుకోగా, ఆయనయన్ను (కోమటి చెప్పిన ప్రకారమే) ఏనుగనయినా ఖరీదునయినా పుచ్చుకోవలసినదని అనేక విధముల చెప్పినప్పటికీ, ఆ తురక వినకపోయినాడు. తుదకు న్యాయాధికారి ప్రాణము విసికి, రేపు రావలసినది, విచారించు అని చెప్పి, ఇద్దరినీ పంపివేసి, కొంతసేపటికి రహస్యముగా కోమటిని తనవద్దకి పిలిపించుకొని, రేపటిదినము నీ ఇంటి తల వాకిటి తలుపు ఓరవాకిలిచేసి, దాని వెనక కొన్ని పాతకుండలు దొంతర్లుగా పెట్టి ఉంచి, నేను నీకు కబురు పంపించేదాకా రావద్దని కొన్ని యత్నములు చెప్పి పంపినాడు. (43.)

అతడు ఆ ప్రకారమే కొన్ని పాత కుండలు సంపాదించి, తలుపు వెనక ఏడు దొంతర్లుగా పెట్టి, కచ్చేరికి రాకుండా ఉండెను. మర్యాద రామన్న చెప్పిన కాలమునకు తురక హాజరయి, తన ఫిర్యాదు ఫయినలు చెయ్యవలసినదని చెప్పుకోగా, ఆయన—కోమటి ఇంకా రాలేదా, అని కోపించి, నీవు వెళ్లి, వాణ్ని లాక్కుని రా అని తురకతో చెప్పినాడు. అంతట అతడు తన పక్షముగా తీర్పు చేస్తారనే సంతోషముతో భూకుడుగా కోమటి ఇంటికి వెళ్లి, ఓరవాకిలిగా వేసి ఉన్న తలుపు తెరవగానే, దాని వెనక పెట్టి ఉన్న పాత కుండలు అన్ని పగిలిపోయినవి. అంతట కోమటి ఈ కుండలు పగిలిపోవడపు ధ్వని విని, వెలపలికి వచ్చి, నా కుండలు ఎందుకు పగలకొట్టినారు? అని అతనితో ఘరవణపడుతూ, మర్యాద రామన్నవద్దకి వెళ్లి, అయ్యా, నేను

అనేక తరములనుంచి దాచి ఉంచుకొన్న కుండలు ఈ తురక పగలకొట్టినాడు. అటువంటి కుండలు నేను ఇక సంపాదించుకోలేను అని మొరబెట్టుకొన్నాడు. అంతట తురక తాను పగలకొట్టినట్టు ఒప్పుకొని,—ఆ పాత కుండలకు బదులుగా కొత్త కుండలు కొని ఇస్తాను అని చెప్పగా, కోమటి సమ్మతించకపోయెను. అందుకు మర్యాదరామన్న కూడా కోమటితో చెప్పగా, అతడు వినకపోయెను గనుక తుదకు మర్యాదరామన్న—చచ్చిపోయిన యేనుగయున్న పగిలిపోయిన కుండలున్న ఇప్పించడము సాధ్యము కాని పని గనుక పగిలిపోయిన కుండల కున్నూ చచ్చిపోయిన యేనుగకున్నూ చెల్లు అని తీర్పుచేసెను.

(P.) మూడో కథ.

ఒక పట్టములో ఒక రాజు గలడు. (Para. 432) అతడు—రాజులందరు పగలు కచ్చేరి చేసి, రాత్రిళ్లు నిద్రపోతున్నారు. మనమున్న వారు చేసినట్టు చేస్తే, బాగా ఉండదని—తన మంత్రితో ఆలోచన చేసి, రాత్రిళ్లు కచ్చేరి చేసి, పగలు నిద్రపోదామని నిశ్చయించుకొన్నాడు. ఆ ప్రకారము—తన అధికారముకింద ఉండే ప్రజలందరు పగలంతా తలుపులు వేసుకొని, నిద్రపోయి, రాత్రిళ్లు భోజనము మొదలయిన పనులు చేసుకోవలసినదనిన్ని, బంట్రోతులు పగలు గస్తీ తిరుగువలసినదనిన్ని, ఆజ్ఞాపించడమేకాకుండా, ఆ ప్రకారము జరిగించనివారిని శిక్షిస్తామని కూడా చెప్పెను. (44.)

ఈ ప్రకారము జరుగుతుండగా, ఒకనాడు ఒక దేశమునుంచి పగలు రెండు రూములప్పుడు (45), మిక్కిలీ ఆకలిగొని ఉన్న ఇద్దరు బ్రాహ్మణులు ఈ రాజు అధికారముకింద ఉండే ఒక గ్రామమునకు వచ్చి, ఇండ్ల తలుపులు అన్నీ వేసి ఉండడము చూచి, మిక్కిలీ ఆశ్చర్యపడి, నిండా ఆకలిగొని ఉండడముచేత ఒక భలుపు కొట్టి, ఇంటివారిని పిలిచినారు. ఇంతలో రాజు ఆజ్ఞాప్రకారము గస్తీ తిరుగుతున్న బంట్రోతులు, ఈ బ్రాహ్మణులు తలుపుకొట్టి పిలుస్తూ ఉన్న చోటికి వచ్చి, వీరు దొంగలు అని పట్టుకొని, రాజువద్దకి తీసుకొనిపోయి, ఈ వృత్తాంతమంతా చెప్పినారు. అంతట రాజు ఈ సంగతి తన మంత్రితో చెప్పగా, అతడు వీరిని ఉరితీయ్యవలసి ఉంటుందని రాజుతో చెప్పినాడు. అప్పుడు రాజు—ఈ బ్రాహ్మణునిద్దరిని పదిహేను రోజులలో ఉరి తీయిస్తాము. అంత పర్యంతము ఖయిదులో ఉంచవలసినదని బంట్రోతులకు సెలవిచ్చినాడు.

ఆ ప్రకారము వీరు ఉభయులు ఖయిదులో ఉంటూ, తమలో తాము పోట్లాడసాగిరి. కావలి ఉన్న బంట్రోతులు, ఎందుకు పోట్లాడుతారు అని అడిగితే, మా సంగతి మీకు ఎందుకని చెప్పి, దినదినము మిక్కిలీ విస్తారముగా

పోట్లాడుతూ ఉండిరి. (Para. 448) అందుకు బంట్లోతులు ఆశ్చర్యపడి, రాజుతో చెప్పినారు. ఆ రాజు ఈ బ్రాహ్మణులను పిలిపించి అడిగితే, వారు — మీరు ఎట్లాగూ మమ్మును ఉరితీయిస్తారుగదా, మా సంగతి మీకెందుకని చెప్పినారు.

అంతట రాజు మిక్కిలీ బలాత్కారముగా అడిగితే, చివరకు వారు ఏమి చెప్పినారంటే (Para. 659)—మేము ఒక కొండమీద అనేక సంవత్సరములు తపస్సు చేసినాము. అక్కడ ఉండే దేవత మాకు ప్రత్యక్షమై, మీరు ఒక దేశమునకు వెళ్లుతారు. అక్కడ మిమ్మును ఇద్దరిని ఒక రాజు ఉరితీయిస్తాడు. అందులో ఉత్తరపు కొమ్మను ఉరితీయబడ్డవాడు (Para. 511.) యావద్భూమికి రాజు అవుతాడనిన్ని, దక్షిణపు కొమ్మను ఉరితీయబడ్డవాడు ప్రధాని అవుతాడనిన్ని ఆ దేవత చెప్పినదన్నారు. అయితే నేను ముందు వచ్చినాను గనుక నేను ఉత్తరపు కొమ్మను ఉరిపడుతాను అని ఒకడున్ను, నేనే ముందు వచ్చినాను గనుక ఉత్తరపు కొమ్మ ఉరి నాకే కావలెనని రెండోవాడున్ను, (పహారాలో పోట్లాడినట్టుగానే) రాజు ఎదుటనున్న తిరిగి పోట్లాడనారంభించినారు.

ఈ సంగతి యావత్తూ రాజు చూచి,—మనము ఒక దేశమునకే రాజ్యము చేస్తున్నాము. వీరు యావద్భూమిని ఏలుతారని మనస్సులో చింతించి, ఈ సంగతి తన మంత్రితో ఆలోచించగా, అతడు — మనము ఏలుతున్న ఈ రాజ్యమును ఈ ఇద్దరు బ్రాహ్మణులకు ఇచ్చివేసి, వారికి బదులుగా మనము ఉరిపడితిమట్రాయెనా, (Para. 580) యావద్భూమిని ఏలుతామని రాజుతో ఆలోచన చెప్పినాడు. అందుకు ఆ రాజు సమ్మతించి, తన రాజ్యము ఆ బ్రాహ్మణులకు ఇచ్చివేసి, తాను ఉరిపెట్టుకొని చచ్చిపోయినాడు, కాబట్టి తెలివి తక్కువచేత అత్యాశగలవారు ఈ రాజువలెనే చెడిపోదురు.

(R.) నాలుగో కథ.

ఒక గ్రామమందు ఒక ఇంట్లో తల్లి, తండ్రి, కొడుకు, కోడలు కాపురము ఉండిరి. వీరందరు చెవిటివాండ్లు. వీరిలో కొడుకు వ్యవసాయము చేయడానకు పొలము వెళ్లేటప్పుడు, ఒక వెల్ల గిత్తనున్న ఒక కర్ర గిత్తనున్న తోలుకొని పోయి, పొలము దున్నుకొంటూ ఉండెను.

ఇంతలో మార్గమున వెళ్లుతూ ఉండే ఒక జవాను—ఓయి సంసారీ, ఈ మార్గము ఎక్కడికి వెళ్లుతుందని, చేసంజ్ఞ చేసి అడుగగా, తనను గిత్తలను బేరము అడుగుతున్నాడని అనుకొని—ఈ వెల్ల గిత్త ముప్పై వరహాల ఖరీదు

అని చెప్పినాడు. తరువాత ఈ జవాను—నేను గిత్తలను గురించి అడగడము లేదు, మార్గమునుగురించి అడుగుతున్నానని చెప్పినాడు. అందుకు ఆ సంసారి—ఈ కరి గిత్తి ఇరువై వరహాలకు తక్కువ ఇచ్చేదిలేదు అని చెప్పినాడు. అంతట ఆ జవాను ఇతడు చెవిటివాడు అని గ్రహించి, తన మార్గమున తాను వెళ్లిపోయినాడు.

ఇంతలో రెండు రూముల ప్రాద్దు ఎక్కినందున, ఈ సంసారి భార్య అన్నము తీసుకొని వచ్చి, తన పెనిమిటికి పెట్టినది. భోజనము అయిన తరువాత వారిద్దరూ పొలములో కూర్చుండి, సంతోషముగా మాట్లాడుకొంటూ ఉన్నప్పుడు, పెనిమిటికి భార్యయందు మిక్కిలీ అనుగ్రహము వచ్చి గిత్తలు అమ్ముడు పోయినపక్షముకు, ఈలావు బంగారపు ఖడ్జీలు చేయించి పెట్టుతానని తన చేతిలో ఉన్న ములకాల కర్ర చూపించినాడు. అంతట అతని భార్య తనను ములకాల కర్రతో కొట్టుతానన్నాడని అనుకొని, మిక్కిలీ కోపపడి ఈ సంగతి అత్తతో చెప్పతానని చెప్పి, వెళ్లిపోయినది.

తరువాత ఆమె ఇంటికి వెళ్లి, వీధిలో కూర్చుండి గుగ్గిళ్లు తింటూ ఉన్న అత్తగారిని చూచి,—నేను ఎండలో కష్టపడి, నీ కొడుకుకు అన్నము తీసుకొని పోతే (Para. 587.) నన్ను కొట్టుతానన్నాడని మొరబెట్టుకొన్నది. అంతట అత్తగారు తాను తింటూ ఉన్న గుగ్గిళ్లనుగురించి కోడలు నిందిస్తూ ఉన్నది అని అనుకొని, మిక్కిలీ ఆగ్రహచిత్తురాలై (46.)—నేను నా పెనిమిటి సంపాదించిన సొమ్ము తింటున్నానే గాని నీ అబ్బసొమ్ము తినడము లేదు అని చెప్పి, ఇంట్లోకి వెళ్లి, ఈ సంగతి తన పెనిమిటితో చెప్పినది. అంతట ఆయన తాను తింటూ ఉన్న గుగ్గిళ్లనుగురించి తన భార్య కోపముచేస్తూ ఉన్నదనుకొని, నీవు వెలపలికి వెళ్లేటప్పుడు (Para. 598.) నాకు పెట్టిన గుగ్గిళ్లేతప్ప, అంతకంటె ఎక్కువ నేను తీసుకొని తినడము లేదని చెప్పినాడు.

NOTES

(1) చాళ్లు literally means *furrows*. In the Ceded Districts నారు is used instead of ఆకు. 'After having first ploughed the land two or three furrows, they wet plough it. Before doing so, they sow seeds for sprouts in a sprout bed,' i.e., to be transplanted afterwards into the whole field.

(2) This sentence is in a parenthesis. For అని see para. 649.

(3) పాడి పశువులకు. *To milk-giving cattle.*

(4) గ్రామాంతరము from గ్రామము *a village*, అంతరము *difference*. Hence it means *another village*.

(5) పాపముని equals—అది (i.e., ఓలి పుచ్చుకోవడము) పాపము అయి ఉన్నది అని.

(6) వస్తే. *If the freshes come down.*

(7) Literally, *Where is this? Where is that?* i.e., the Dowlaish-waram anicut is so much larger, that there is no comparison.

(8) After అదే the words ఈడ్చుకొనిపోతవి are understood.

(9) చూచినారా is understood.

(10) గుల్ల shells. ముగ్గపోయుట to slake lime. Hence ముగ్గపోసినది means—slaked lime. Lit. *That* (i.e., నున్నము) *which they have slaked.*

(11) దివ్వువేయుట, to put in heaps.

(12) Is it better to plaster, or only to prick out the bricks with chunam?

(13) To whom and on what principle do you give the prizes?

(14) The more grammatically correct sentence would be—ఈ పద్ధతి ఈ దేశములోనే ఉన్నదా? లేక నీమ దేశములో కూడా ఉన్నదా?

(15) These words are ironical.

(16) Lit. A little work has come with your horse, i.e., I want to have the use of your horse.

- (17) A child of how many years? (వల్లు from ఏడు *a year*.)
- (18) పాపము is here an exclamation of sorrow. *Alas*.
- (19) *Lit.* To whatever extent (it) may not be to them, *i.e.*, పంట యేమిన్నీ లేకపోయినప్పటికీ, although they have had no harvest. (591.)
- (20) They live (in the manner they do) for the sake of respectability.
- (21) ఉండునో. How your fate will be (*I do not know*), but when I consider the matter, it seems as if it would be accomplished. *Lit.* It is that it will be accomplished.
- (22) All these letters are addressed to *Mr. Smith*. సముఖమునకు means *to the presence*, and is more respectful than merely దొరగారికి.
- (23) This is a common form with which to commence a letter. It literally means—*You are the one in authority (కర్తలు) to grant them, having caused, etc., etc., i.e., It rests with you kindly to favour me with the news of your welfare.*
- (24) This is a Sanscrit Slokam, meaning—*There are many obstacles to a good work.*
- (25) As this is evident to yourself, I cannot write more, *i.e.*, to make it more evident.
- (26) You must kindly tell Subbarayudu Garu that I asked much after him.
- (27) A favourable letter in reply.
- (28) The letter ది before ౧౨ stands for దీని, which means—*dated*.
- (29) The feast of the ceremony of name-giving
- (30) సాకీన్ A Hindustani word meaning *place of residence*.
- (31) When you made a visit to our village in your ride.
- (32) The expression నెలపు దయచేయుట is often used, as here, in the sense of *to say*.
- (33) These words are in a parenthesis. *Having allotted him such a salary as your kindness suggests.*
- (34) లేదా. *Lit. Is it not so?* This equals—*If not.*
- (35) On the very day on which the house-warming took place.

(36) దయ చేయుట is often used in the sense of *visiting a place*. Lit. *Favouring a place*.

(37) The word అకు in this connection is commonly used in the singular.

(38) వక్ర-ంటికి is a vulgarism for ఒకటికి or ఒకటింటికి, para. 238.

(39) Lit. I beg you will inform me, at what time if I come, I may visit you, *i.e.*, when I can visit you.

(40) All the words from నా పెనిమిటి...to...నెరవేరునా are connected by అని to తలపోసి. His wife knowing this (para. 496) reflected thus (అని)—My husband is spending money to no purpose. Although he spends it thus, will my mother-in-law's wish be accomplished?—But (para. 494) being afraid to speak to her husband, etc., etc.

(41) All the words from మీ రాజుగారు...to...ఆపివేయవలసినది are connected by అని to చెప్పగా. As she said thus—Your king, etc.

(42) All the words from మీ యేనుగకంటె . to...ఇస్తాను are connected by అని with బతిమాలినప్పటికీ. Although he besought him thus—‘I will buy and give you a better elephant than yours.’

(43) All the words from రేపటి దినము...to...రావద్దు are connected by అని to యుక్తులు చెప్పి. He told him a stratagem, namely, (అని see para. 619)—To-morrow put the door of the porch of your house ajar.

(44) Not only did he command that all the people should sleep in the day time and work at night, and that the police should patrol in the day time, but he also said—‘we will punish those who do not do so.’

(45) అప్పుడు here equals వేళ. At the time of the second watch, *i.e.*, at mid-day.

(46) ఆగ్రహచిత్తురాలై *being angry-minded*. ఆగ్రహము *wrath*—చిత్తురాలు feminine form of చిత్తుడు. The neuter form is చిత్తము.

PART III

Chapter XIX

ON THE GRAMMATICAL DIALECT USED IN BOOKS.

697. The remaining portion of this book forms an INTRODUCTION to the study of the *grammatical* dialect. It is intended to convey such information, in addition to that already given, as may enable the student to study a *Native Grammar*, and to read such books as the *Vikramarka Tales*, *Kásiyátra*, *Panchatantra*, *Nitichandrika*, *Vémana*, etc.
698. Without such an introduction, the student would find much difficulty in reading a *Native Grammar* (which he ought in course of time to do), for all are written in highly grammatical language, and on a system different to that pursued in the present work. But after reading this introduction, it is believed the student will be in a position to understand a *Native Grammar*; and he is strongly recommended to proceed to the study of *Chinniah Soory's Grammar*, or *P. Abboyi Naidu's Grammar*. The former since it is generally regarded as the best authority, and has been principally consulted in the preparation of this part of the present work. For this reason, reference is occasionally made to *Chinniah Soory's Grammar*, throughout the following pages, by the insertion of the letter *C. S.* The edition, to which reference is made, was published in 1858. The number which follows the initials, refers to the *page*.
699. A considerable portion of *Chinniah Soory's Grammar* (and of every *Native Grammar*) is taken up with an explanation of the various changes which *Sanscrit* words undergo, when introduced into *Telugu*. As this forms a distinct branch of study, it is entirely omitted in the present work, since it is very difficult, and not essential to enable the student to understand the grammatical dialect. Its omission, however, renders it necessary to state the rules in a manner very different from that pursued in a *Native Grammar*.
700. It may be here remarked, that the system pursued in all *Native Grammars* appears unnecessarily difficult and complicated, except for a person *previously acquainted with Sanscrit*. The reason of this is probably as follows :—
701. There can be no doubt that the language, which the *Brahmans* originally spoke, was *Sanscrit*, and that they wrote it in the *Nágari* character. On entering the *Telugu* country, they found a language

peculiar to the country, which was written in characters entirely different from *Nāgarī*, and which contained sounds which did not exist in Sanscrit.

702. The Brahmans soon commenced to learn and use Telugu, and in course of time, some of them composed Grammars of the language, in which the system of Sanscrit Grammar was applied to Telugu. These books were composed on the supposition that the reader had some knowledge of Sanscrit, and not only were all the *grammatical terms* borrowed from that language, but the Grammar itself was written in Sanscrit.

703. It is no doubt upon these older books, that the earliest Telugu Grammars now extant (as for instance *Nannaya Bhattu's*) were based. And upon these latter are based the *Modern* Grammars. Hence, when we carefully study one of them, we find that it in reality presupposes a knowledge of Sanscrit, that much of it is taken up with an explanation of the manner in which Sanscrit words are introduced into Telugu, that in many instances it appears unsuited to Telugu, and that it introduces distinctions and terms, which are unnecessary and needlessly confusing.

704. Upon opening a Telugu book written in the grammatical dialect, the student will find, that not only do the forms of the individual words differ very considerably from those used in common conversation, but that the words are so run into each other, and have their initial letters so altered, that the whole is rendered almost unintelligible. In order, therefore, to read a grammatically written book, it is necessary to know—

(1) The *grammatical forms* of the individual words.

(2) The complicated *rules*, according to which they are strung together in a sentence.

705. The former will be explained in this chapter, and the latter in the next chapter. But in reference to the *latter*, it is necessary here to remark, that the rules chiefly depend upon whether a word belongs to the class called ద్రుతప్రకృతికము, or not. By this term (which will be more fully explained hereafter) is meant a word which ends in ద్రుతము, i.e., the letter ఌ. (Para. 43.) This letter often becomes ను or ని, but in this chapter all words belonging to this class are spoken with ఌ, in order to assist the student in remembering which they are. In the common dialect these words never use ఌ, but change it into ను or ని, or omit it.

I. ON ORTHOGRAPHY, సంజ్ఞాపరిచ్ఛేదము.

706. The consonants క, చ, ట, త, ప, are called పరుషములు, i.e., *Hard*.
The consonants గ, జ, డ, ద, బ, are called సరళములు, i.e., *Soft*.
The remaining consonants are called స్థిరములు, i.e., *Fixed*.
707. The division of the words of the Telugu language into తత్సమములు, తద్భవములు, దేశ్యములు, and గ్రామ్యములు, has been already explained in para. 93. తత్సమములు are sub-divided into సంస్కృతసమములు and ప్రాకృతసమములు, according as they are derived direct from *Sanskrit*, or from *Sanskrit* through the medium of one of the *Prakrits*. (C. S. 6.)
708. All words used in the Telugu language, except సంస్కృతసమములు, are called అచ్చ. (C. S. 50.)
709. The letters ఋ, ౠ, ౡ, ౢ, ః, జ, ఞ, ఠ, డ, and the aspirate letters, do not exist in అచ్చ, but have been introduced from *Sanskrit*, with the introduction of సంస్కృతసమములు. Hence every word which contains one of these letters, must belong to the latter class of words. (Para. 40.)
710. The letters ఎ, ఒ, ఆ, and ఁ, do not exist in *Sanskrit*. Hence every word in which one of them occurs, is అచ్చ. The letter ఁ may, however, occur in the Telugu termination, affixed to a సంస్కృతసమము; as *San. రామః. Tel. రాముడు*. (Paras. 44, 712.)
711. The letter ం, called నిండుసున్న, పూర్ణానుస్వారము, or పూర్ణబిందువు, has already been explained in para. 90
712. The letter ఙ, called అరసున్న, or అర్ధానుస్వారము, or అర్ధబిందువు, is only used in the *grammatical* dialect. The conditions under which it may be used in case of సంధి, etc., will be explained in the next chapter. Theoretically this letter has a nasal sound, but practically it is silent.
713. The letter ఙ is always inserted before final డు, of the first declension, and of any tense of a verb; as రాముడు, రాడు.

714. In అచ్చ words *o* and *c* never occur before a స్థిరము, hence when *o* does thus occur, the word must be a సంస్కృతసమము; as హంస. (C.S.5.)
715. When preceded by a short vowel, *c* may be changed into *o*; as తమ్ముడు or తమ్ముండు, తొల్లిటి or తొల్లింటి, ఉండడు or ఉండండు.
716. The letters *ఐ* and *ఔ* can be changed into *అయి* and *అవు*, except in సంస్కృతసమములు; as అయిదు or విదు.
717. In para. 89 it is stated, that in సంస్కృతసమములు the letters *చ* and *జ* are always pronounced *ch* and *j*. When, however, nouns of this class ending in *చి* or *జి* change these letters in the plural into *చు* and *జు*, they take the sounds of *ts* and *dz*; as వీచి, వీచులు; వాజి, వాజులు. The word రాజు also takes the sound of *dz*.

II. ON POSTPOSITIONS.

718. The grammatical forms of వల్ల and నుంచి are వలన and ఉండి. The following postpositions are used in books only—అఱు, అఱుతఱ with, పొంఱు on account of, మై, మెయి with, పట్టుండి through, పట్టి through, చేసి from, by.
719. The postpositions పట్టుండి, పట్టి, చేసి, ఉండి, and గుఱించి or గూర్చి, are always affixed to an *objective* case. All other postpositions are affixed to a *genitive* case. Those mentioned in para. 148 may also be affixed to a *dative* case. See also paras. 111 and 143.
720. A list of the postpositions in common use is given in paras. 143 and 148. With the exception of the postpositions యొక్క, కై, ఉండి, చేసి, పట్టి, పట్టుండి, కూర్చి or గుఱించి, and all those ending in ము, viz., నిమిత్తము, పర్యంతము. కోసము or కోసరము, విషయము, మూలము, అర్థము, and ప్రకారము, all other postpositions end in ద్రుతము; (705); as కొఱకు.
721. In Native Grammars there is no term answering to that of *postposition*; but the postpositions చేత or చే, తోడ or తో, కొఱకు, కై, వలన, కంఱ, పట్టి, యొక్క, లోపల or లో, అందు, న are

called *case affixes* (విభక్తులు), a term which will be explained hereafter. Many of the remaining postpositions are merely *cases of nouns*, and are treated as such in the grammatical dialect, *e.g.*, నిమిత్తము, మట్టునకు, సమీపమునకు. The remainder are regarded as *particles* (అశ్యయములు), *e.g.*, వలె, ఒద్ద.

722. When అందు is attached to a genitive ending in u, or u, the letter న్, is inserted. But if the noun be of the second declension, or a సంస్కృతసమము ending in వు, instead of inserting the letter న్, contraction may take place. When అందు is attached to a singular genitive ending in any other vowel, the initial అ becomes య. In the plural either య or contraction may be used. Thus వనమునందు or వనమందు, వనములయందు or వనములందు; పామునందు (not పామందు); గురువునందు or గురువందు. (Compare para. 146.)

723. లో or లోపల has properly only the meaning of *amongst*, and hence ought to be affixed to the plural number only; as ఈ కలములలో *amongst these pens*. Sometimes, however, it is affixed to the singular in the sense of అందు.

Paragraphs 145 and 149 hold good in the grammatical dialect.

III. ON NOUNS, విశేష్యములు OR నామవాచకములు.

Paragraphs 96 to 111 hold good in the grammatical dialect.

724. All DATIVE cases end in ద్రుతము; as రామునికి, సోడలకు.

725. Before affixing కు to form the dative, genitives ending in u or u insert న; as వనమునకు, పామునకు, గురువునకు, సవిత్వనకు.

726. The OBJECTIVE case is always formed by affixing క to the genitive. Hence all objective cases are ద్రుతప్రకృతికములు. Thus వనము, సోడ, మగని, వనముల.

727. The VOCATIVE case (Para. 108) may have the final vowel *long* or *short* at pleasure. Thus రాముడ, or రాముడా, అక్క, or అక్కా, అక్కలార or అక్కలారా.

728. A *plural* vocative, when connected with a verb in the *second* person, may take the same form as the plural nominative.
729. సంస్కృతసమములు of the *first* declension, in all of which final డు of the nominative is preceded by ఁ, may form the vocative by dropping డు. After dropping డు, the preceding ఁ is changed into ు or ు; as రాముడ, రాముడా, రామ, రామా. If, however, the word has another form of the nominative ending in వు, *e.g.*, గురుడు or గురువు, then in the vocative, the preceding ఁ is merely lengthened; as గురుడ, గురుడా, (గురువ, గురువా) or గురూ. The reason of this is, that all crude Sanscrit nouns denoting *men*, which end in ఁ, take the affix డు or వు, when introduced into Telugu, whereas those ending in ు, take డు only.
730. All nouns of the FIRST DECLENSION in which final డు is preceded by ఁ, besides being declined in the regular manner (Para. 114), may also form the *genitive* by simply dropping final డు; as తమ్ముడు, *gen.* తమ్ము. Hence the *dative* and *objective* may be తమ్మునకు and తమ్ము. Hence also before a *postposition* either form of the genitive may be used, as తమ్ముచేత or తమ్మునిచేత. The forms mentioned in paragraphs 115 and 116 are not grammatical.
731. A few nouns of this declension form the *plural* by changing final డు of the nominative singular into ండు; as *Sing.* గండడు, *Pl.* గండండు.
732. Nouns ending in కాడు, as వేటకాడు. form the *Plural* in ండు or ఱు; as వేటకాండు or వేటకాఱు. (Para. 98.)
733. సంస్కృతసమములు of this declension in which final డు is preceded by లు (*e.g.*, బాలుడు, అనుకూలుడు, దయాశీలుడు, దయాభుడు,) and a few అచ్చ words (*e.g.*, పగతుడు, అల్లుడు, బలియుడు,) form the plural by changing final డు into రు; as *Sing.* బాలుడు. *Pl.* బాలురు.
734. In the grammatical dialect there are a few words belonging to this declension of only *two* syllables. See para. 114. Thus తేడు. *Gen.* తేని. *Pl.* తేడులు or తేండు.

735. In the SECOND DECLENSION (Para. 117) there are a few nouns which are not always *neuter*, for instance, మిత్రము means a *friend*. So in like manner శరణము, ప్రధానము, పాత్రము. (C. S. 34)

736. The word పెండ్లము (*Vulg.* పెండ్లాము.) is formed by adding అము to పెండ్లి, and in the grammatical dialect does not belong to the second, but to the *third* declension. (C. S. 90.)

737. All nouns of this declension, in which final ము is preceded by ు, may change this vowel into ు; as గోతాము or గోతము. (C. S. 131.)

All nouns of this declension are declined according to para. 117

738. Final ము in the singular nominative of this declension may be changed into మ్మ or ు. Nouns in which final ము is preceded by ు, must change ు into ు before taking these forms. These forms may be retained throughout all cases singular and plural, and before any postposition. Thus—

Sing. N. & G. వనము, వనమ్మ, or వనంబు.

D. వనమునకు, వనమ్మనకు, or వనంబునకు.

Pl. N. వనములు, వనమ్మలు, or వనంబులు.

D. వనములకు, వనమ్మలకు, or వనంబులకు.

Postpositions. వనములయందు, వనమ్మలయందు, or వనంబులయందు.

739. Nouns of this declension when affixing the postposition న్ in the singular, and throughout the plural, sometimes drop ము, and lengthen the preceding vowel. Thus పుస్తకాన్, పుస్తకాలు. Para. 119.

740. The words చుట్టము and మీసము, besides the ordinary forms of the plural, also use the forms చుట్టలు and మీసలు.

Nouns of the THIRD DECLENSION are declined according to paras. 123—125.

741. The following rules in reference to the formation of the *plural* number, apply to all nouns of the THIRD DECLENSION and to all IRREGULAR NOUNS. Compare Para. 128.
742. All nouns ending in టి, టు, డి, or డు, in which c or o precedes these letters, form the PLURAL by adding లు, or by changing these letters, together with the preceding c or o into ంట్లు and ండ్లు respectively. Thus—*Sing.* అనఁటి. *Pl.* అనఁటులు or అనంట్లు. *Sing.* గోఁటు. *Pl.* గోఁటులు or గోంట్లు. *Sing.* కాఁడి. *Pl.* కాఁడులు or కాండ్లు. *Sing.* ఏఁడు. *Pl.* ఏఁడులు or ఏండ్లు. *Sing.* గుండు. *Pl.* గుండులు or గుండ్లు. (Para. 128. d.)
743. With the exception of the nouns included in the last paragraph, all nouns ending in డి, డు, రు, r లు, and all nouns of more than two syllables ending in లి or రి, form the PLURAL by adding లు. After లు has been added, the letter preceding it may be changed into శు, or the two letters may be contracted into ళ్లు. Thus—*Sing.* పొడి. *Pl.* పొడులు, పొశులు, or పొళ్లు. *Sing.* త్రాడు. *Pl.* త్రాడులు, త్రాశులు, or త్రాళ్లు. *Sing.* ఊరు. *Pl.* ఊరులు, ఊశులు, or ఊళ్లు. *Sing.* కాలు. *Pl.* కాలులు, కాశులు, or కాళ్లు. *Sing.* కొడవలి. *Pl.* కొడవలులు, కొడవశులు, or కొడవళ్లు. (Para. 128. b.)
744. Nouns of more than two syllables ending in లి may also form the PLURAL by changing final లి into ండులు or ండ్లు; as కొడవండులు, or కొడవండ్లు. The forms కొడవండ్లులు and కొడవళ్లులు are also allowable.
745. Nouns ending in టి or టు, not preceded by o or c, or in ట్రి, ట్టు, డ్రి, or డ్టు, form the PLURAL by adding లు, or by changing these letters into ళ్లు and ళ్లు respectively. Thus—*Sing.* కోటి. *Pl.* కోటులు or కోట్లు. *Sing.* చెట్టు. *Pl.* చెట్టులు or చెట్లు. (Para. 128.)
746. Nouns ending in ల్లు form the PLURAL as follows—*Sing.* ఇల్లు. *Pl.* ఇల్లులు, ఇండులు, or ఇండ్లు. (Para. 128.)
747. Nouns ending in న్ను form the PLURAL regularly; as *Sing.* కన్ను. *Pl.* కన్నులు. (Paras. 128, 135.)

748. In the singular, instead of కొలను, the form కొలఁకు may be used; but in the PLURAL కొలఁకులు only is used. In the same manner are declined కలను, కెలను, కొఱను, గవను, నెఱను, వరను, వలను, మ్రాను. (Para. 138.)

749. The nouns రేను and గోను use the forms రేఁగు and గోఁగు in the singular at pleasure. In the PLURAL the forms రేఁగులు and గోఁగులు only are used.

750. The nouns mentioned in para 139 are declined grammatically in the following manner—*Sing. Nom.* అఱ్ఱు. *Gen.* అఱ్ఱితి. *Pl.* అఱ్ఱులు.

751. The following PLURALS are peculiar. *Sing* పెండ్లి or పెండ్లి. *Pl.* పెండ్లిండ్లు. *Sing.* రాశి. *Pl.* రాసులు. *Sing.* చెయువు. *Pl.* చెయువులు or చెయువులు. *Sing.* కూతురు. (*Gen.* కూతు.) *Pl.* కూతులు. *Sing.* జాము. *Pl.* జాములు or జాలు. *Sing.* రేయి. (*Gen.* రేయిటి or రేయింటి.) *Pl.* రేలు. *Sing* వ్రాయి. (*Gen.* వ్రాయి.) *Pl.* వ్రాలు. *Sing* ఆవు. *Pl.* ఆవులు or ఆలు. *Sing.* తాయి. (*Gen.* తాతి.) *Pl.* తాలు. *Sing.* చేను. *Pl.* చేలు. *Sing.* పేను. *Pl.* పేలు. *Sing.* మీను. *Pl.* మీలు. See also para. 128

All nouns not included in the above rules, form the PLURAL nominative by adding లు to the nominative singular.

752. In the formation of the PLURAL, the rules given about లి in para. 128. i. & k. are strictly observed in the grammatical dialect.

753. The singular *genitives* of IRREGULAR NOUNS are termed బొపవిభక్తి కములు, and are the same in the grammatical, as in the common dialect. See paras. 129 to 141.

754. The words పగలు, మొదలు, and a few other irregular nouns, make the SINGULAR GENITIVE by changing the last letter into టి, or by affixing టి. In either case o may be inserted, if the preceding vowel be short; as పగటి, పగంటి, పగలిటి or పగలింటి.

755. According to the system pursued in NATIVE GRAMMARS, nouns have seven cases, formed by the addition of certain affixes, called విభక్తులు. Thus—

756. (1) ప్రథమావిభక్తి. *First case.* This corresponds to the *nominative* case: The affixes are డు, ము, and వు in the singular, and లు in the plural; as రాముడు, వనము, వస్తువు, రాములు, వనములు, వస్తువులు.

757. N.B.—There are many nouns which do not use these affixes; as పులి, గోడ, పెట్టె. There are also many nouns ending in డు, ము, and వు, in which these letters are not విభక్తులు, but part of the crude form of the word; as త్రాడు, పెరడు, పాము, జనుము, ఇనుము, చావు, చెఱువు. In all nouns of the *first* and *second* declensions final డు and ము are affixes. In all సంస్కృతసమములు ending in వు, this termination is an affix. In all other instances, final డు, ము, and వు are not affixes, but part of the crude form of the word. Every noun which does not take one of these affixes, is regarded as having dropped it.

758. (2) ద్వితీయావిభక్తి. *Second case* This corresponds to the *objective* case; as రాముని or రాము, వనము, వనముల. (Paras 726 and 730.)

759. (3) తృతీయావిభక్తి. *Third case.* The affixes are చేత or చే, and తోడ or తో; as రామునిచే, చేతులతో.

760. (4) చతుర్థీవిభక్తి. *Fourth case.* The affixes are కై and కొఱకు; as రామునికై, పుస్తకముకొఱకు.

761. (5) పంచమీవిభక్తి. *Fifth case.* The affixes are వలన, కంటె, and పట్టి; as రామునివలన, ఇంటికంటె.

762. (6) షష్ఠీవిభక్తి. *Sixth case.* The affixes are కు or కి, యొక్క, లోపల or లో; as రామునికి, ఇంటియొక్క, పుస్తకములలో, లోపల.

763 (7) సప్తమీవిభక్తి. *Seventh case* The affixes are అందు, and న; as రామునియందు, పుస్తకమున.

764. *The Vocative* is called సంబోధనప్రథమ.

765. *N.B.*—With the exception of the ప్రథమ, ద్వితీయ, and కీ or కు, all the other విభక్తులు are *postpositions*. Para. 721.

766. In Native Grammars, nouns are divided into మహదర్థకములు, *i.e.*, nouns denoting *men*, మహత్స్వర్థకములు, nouns denoting *women*, and అమహదర్థకములు, *i.e.*, nouns denoting *animals*, and *inanimate things*

767. Nouns are also divided into—(1) పుంసమములు, *i.e.*, nouns which take the affix డు.—(2) స్త్రీబసమములు, *i.e.*, nouns which take the affix ము.—(3) స్త్రీసమములు, *i.e.*, nouns which take no affix in the nominative singular.

IV. ON ADJECTIVES, విశేషణములు.

Paragraphs 150 to 166 (omitting paragraphs 159 and 161) hold good in the grammatical dialect.

768. Instead of the affix అయిన (para 154) the affix అగు (the indef. rel. partic. of అగు or అవు, para. 820) may be used. Thus instead of శ్రేష్ఠుడైన the form శ్రేష్ఠుడగు may be used.

769. A noun of the *second* declension, instead of affixing అయిన or అగు, sometimes changes final ము into పు or ంపు; as విచిత్రమైన కథ or విచిత్రపు or విచిత్రంపు. Nouns ending in ము, which are not of the second declension (*e.g.*, పాము, ఇనుము, etc.) usually change final ము in ప; as పాప తేడు, ఇనుప గొలుసు. Paras. 154 and 162.

770. Before the words అన్యము, ఇతరము, పూర్వము, పరము, and ఉత్తరము, and their masculine and feminine forms, the *dative* case is sometimes used instead of కంటె; as రామునికంటె అన్యుడు or రామునికి అన్యుడు. (C. S. 71.)

V ON PRONOUNS, సర్వనామములు.

771. All pronouns are దేశ్యములు. In the grammatical dialect they take numerous forms, which are given below Paragraphs 168, 172, 177, 181 to 201, refer equally to the grammatical dialect The forms of the *objective* in ణ్ని and న్ని are ungrammatical. Paragraphs 202 to 207 on COMPOSITE NOUNS refer equally to the grammatical dialect, except that the grammatical forms of వాడు, వారు, అది, and అవి are affixed.

Grammatical forms of the pronouns.

772. *Sing.* N. నేను, ఏను. G. నా. D నాకు. O. నన్ను, నను.
- Sing.* N. నీవు, ఈవు. G. నీ. D. నీకు. O. నిన్ను, నిను.
- Pl.* N. మేము, ఏము, నేము. G మా. D. మాకు. O. మమ్ము, [మము.
- N మనము. (169.) G. మన. D. మనకు. O మనల.
- Pl.* N. మీరు, ఈరు, మీరలు, ఈరలు. G. మీ. D. మీకు.
- O. మిమ్ము, మిము.
- Sing.* N. వాడు. G. వాని. O. వాని. N వీడు. G. వీని. O. వీని.
- Pl.* N. వారు, వారలు, వాండ్లు. G. వారి, వారల, వాండ్రు. etc.
- Pl.* N. వీరు, వీరలు, వీండ్లు. G. వీరి, వీరల, వీండ్రు. etc.
- Sing.* N. ఎవడు, ఏవాడు, ఎవ్వాడు, ఎవ్వడు, ఏడు. G. ఎవని, ఏవాని, ఎవ్వని, ఎవ్వని, ఏని. etc.
- Pl.* N. ఎవరు, ఏవారు, ఎవ్వారు, ఎవ్వరు, ఏరు, ఏవారలు, ఎవ్వారలు, ఏవాండ్లు, ఎవ్వాండ్లు, ఎవ్వండ్లు, ఎవండ్లు, G. ఎవరి. etc.
- Sing.* N. అతడు, ఆతడు. ఇతడు, ఈతడు. ఎతడు, ఏతడు. (175.)
- Sing.* N. ఆమె, ఆపె, ఆకె. ఈమె, ఈపె, ఈకె. ఏమె, ఏపె, ఏకె. (176.)

Sing. N. తాను. G. తన. O. తన్ను, తను.

Pl. N. తాము, తమరు, తారు. G. తమ. O. తమ్ము, తము.

Sing. N. ఏమి. G. ఏమిటి, ఏటి. D. ఏమిటికి, ఏటికి. *etc.* (Para. 187.)

Pl. N. అందఱు, అందొఱు. G. అందఱ, అందొఱ. (Para. 191.)

Pl. N. అన్ని. G. అన్నిటి, అన్నింటి. *etc.*

Sing. N. అది, అద్ది, ఆయది, అయ్యది. G. దాని, ఆదాని, అద్దాని. *etc.*

Pl. N. అవి, అవ్వి, ఆయవి, అయ్యవి. G. వాని. *etc.*

Sing. N. ఇది, ఇద్ది, ఈయది, ఇయ్యది. G. దీని, ఈదాని, ఇద్దాని. *etc.*

Pl. N. ఇవి, ఇవ్వి, ఈయవి, ఇయ్యవి. G. వీని. *etc.*

Sing. N. ఏది, ఎది, ఎద్ది, ఏయది, ఎయ్యది. G. దేని, ఏదాని, ఎద్దాని. *etc.*

Pl. N. ఏవి, ఎవి, ఎవ్వి, ఏయవి, ఎయ్యవి. G. వేని, ఏదాని, ఎవ్వాని. *etc.*

N.B.—It will be noticed that the *grammatical* genitives of అవి and ఇవి are the same as the genitives of వాడు and వీడు.

773. The genitives నీ, నా, and తన, may add దు at pleasure; as నీదు.

774. The forms of the word ఎవతె are very numerous. See C.S. 59.

775. When the demonstrative adjective pronouns ఆ, ఈ, and ఏ, are prefixed to nouns, they may be changed into their corresponding short vowels, and the consonant following them doubled. Thus—అకాలము becomes అకాలము. This cannot take place, if the first letter of the succeeding word be శ, ష, స, హ, ర, or ఋ, or has a subscribed consonant; as ఆ శిక్ష, ఆ త్రాడు. (Para. 189.)

776. Instead of the affix ది to form a feminine *composite noun*, the affix త is sometimes used; as గొల్లత. (Para. 202.)

VI. ON THE COPULATIVE CONJUNCTION, సముచ్చయము.

777. To express the English conjunctions—*both...and*—the termination ను or ని is affixed, if the word to which it is affixed be a ద్రుతప్రకృతికము, or if it end in య, వా, or య. In all other cases యు is affixed. (Para. 167.) Thus—

నాకును రామునికిని గోవులు లేవు.

I and Rama have no cows

ఎద్దును గొట్టెయు వచ్చెను.

An ox and a sheep have come

VII. ON NUMERALS, సంఖ్యావాచకములు.

778. The *ordinals* are formed from the *neuter cardinals* by adding అవ. If the *neuter cardinal* ends in యి, contraction may take place. If it ends in య, contraction must take place. If contraction does not take place, initial అ is changed into య. Thus ఎనిమిదియవ or ఎనిమిదవ, రెండవ. The *ordinals* take *pronominal affixes*.

779. The words ఒకడు, ఒకతె, ఒకటి, have very many different forms, e.g., *Sing. Nom.* ఒక్కడు, ఒక్కొడు, ఒక్కొడు, ఒకరుడు, ఒక్కరుడు, ఒక్కొరుడు, ఒక్కొరుడు, ఒకరువుడు, ఒరువుడు, ఒరుడు, ఒండు, ఒడ్డు. See C. S. 60. (Para. 231.)

780. The following list shows the grammatical forms of the *cardinal* numbers. For their declension see para. 238 :—

NEUTER.

MAS. FEM.

2. రెండు.	ఇద్దఱు, ఇరుగురు.
3. మూడు.	మూగురు, ముగ్గురు, ముగురు.*
4. నాలుగు.	నలుగురు.
5. అయిదు, ఏను.	అయిడుగురు, ఏగురు.

NEUTER.

MAS FEM.

6. ఆటు.	ఆటుగురు.
7. ఏడు.	ఏడుగురు.
8. ఎనిమిది.	ఎనమండు.
9. తొమ్మిది.	తొమ్మండు.
10. పది.	పదుగురు, పదురు, పదుగుండు, పదుండు.
11. పదునొకటి.	పదునొకరు.
12. పంద్రెండు.	పన్నిద్ర్దటు, పన్నిరుగురు.
13. పదుమూడు.	పదుమూగురు, పదుముగ్గురు, పదుముగురు.
14. పదునాలుగు.	పదునలుగురు.
15. పదునయిదు, పదునేను.	పదునయిదుగురు, పదునేగురు.
16. పదునాఱు.	పదునాఱుగురు.
17. పదునేడు.	పదునేడుగురు.
18. పదునెనిమిది.	పదునెనమండు.
19. పందొమ్మిది.	పందొమ్మండు.
20. ఇరువది.	ఇరువండు.
21. ఇరువదియొకటి. etc.	ఇరువదియొకరు. etc.
30. ముప్పది.	ముప్పండు.
40. నలువది.	నలువండు.
50. ఏబది.	ఏబండు.
60. అఱువది.	అఱువండు.
70. డెబ్బది.	డెబ్బండు.
80. ఎనుబది.	ఎనుబండు.
90. తొంబది.	తొంబండు.
100. నూఱు.	నూఱుగురు.
1,000. వేయి.	వేగురు.
10,000. గుది వేలు.	పది వేగురు.

781. The letter గు in the termination గురు may be changed into వు at pleasure; as ఇరువురు, మూవురు.

782. When a *pronoun* or *cardinal* is coupled with a noun, it may be put in the nominative case, or may take the same విభక్తి as the noun. It may either precede, or follow it. Thus అందఱు మనుష్యులకు, అందఱకు మనుష్యులకు, మనుష్యులందఱకు, మనుష్యులకందఱకు; నాలుగు గోడలకు, నాలుగింటికి గోడలకు, గోడలు నాలుగింటికి, గోడలకు నాలుగింటికి. (C. S. 74)

VIII ON AFFIXES.

783. The affix ు (denoting a *question*), the affix ఁ (denoting *emphasis*), and the affix ఁ (denoting *doubt*), are sometimes shortened into ు, ు, and ు.
784. The adverbial affix కా (para. 388) is a ద్రుతప్రకృతికము. The consonant క is always changed into గ, and its vowel may be shortened at pleasure; as ఔమముగా or ఔమముగ.

IX. ON VERBS, క్రియలు.

785. The forms of the verbs used in the grammatical dialect, differ considerably from those used in the colloquial dialect. They have a *positive* and a *negative* form, but being more uniform, are not divided into *conjugations*. Para. 253 is strictly observed
786. N.B.—In Native Grammars the ప్రథమపురుషము (*first person*) is always put first, and corresponds to what in English is the THIRD PERSON. The మధ్యమపురుషము (*middle person*) is put in the second place, and corresponds to what in English is the SECOND PERSON. The ఉత్తమపురుషము (*principal person*) is put last, and corresponds to what in English is the FIRST PERSON.

Formation of the positive form.

787. (1) The *infinitive* is formed by changing final ు of the root into ఁ; as root వండు, infinitive వండఁ.

788. (2) *The verbal noun* is formed by adding ట to the root ; as వండుట.
789. (3) *The present verbal participle* is formed by adding చుకొ to the root. *The progressive present relative participle*, and *the progressive present tense*, are formed by adding to the present verbal participle, ఉన్న and the tense ఉన్నాను respectively ; as వండుచుకొ, వండుచున్న, వండుచున్నాను.
790. (4) *The past verbal participle* is formed by changing final ఁ of the root into ఁ; as వండి. *The past relative participle* is formed by adding న to the past verbal participle . as వండిన.
791. (5) *The indefinite relative participle* uses the same form as the root, or changes final ఁ of the root into ఁడు or ఁడి; as వండు, వండెడు, వండెడి.
792. (6) *The future relative participle* affixes కల to the infinitive. When thus affixed, కల becomes గల, and ఁ is inserted ; as వండఁగల. Para. 432.
793. (7) *The past tense* is formed by adding తికొ to the past participle ; as వండితికొ.
794. (8) *The indefinite tense* has two forms. The *first* is formed by adding దుకొ to the root ; as వండుదుకొ. The *second* is formed by changing final ఁ of the root into ఁడకొ; as వండెడకొ.
795. N.B.—The indefinite tense and the indefinite relative participle are used to express *habit, custom, conjecture, benediction, and futurity*.
796. (9) *The future tense* is formed by affixing the tense కలకొ to the infinitive. When thus affixed, కలకొ becomes గలకొ, and ఁ is inserted ; as వండఁగలకొ. Para. 434.
797. (10) *The imperative second person singular and plural* are formed by adding to the root ము and ఁదు respectively. The final ఁ may be changed into ఁ, ఁ, ఁ, or ఁ. Thus—Sing. వండుము, వండుమి, వండుమి, వండుమా, or వండుమ. Pl. వండుఁడు, వండుఁడీ, వండుఁడి, వండుఁడా, వండుఁడ.

798. (11) *The imperative first person plural* is formed by adding దము to the root; as వండుదము.

In the grammatical dialect the three following forms are used :—

799 (12) FIRST. The చేదాద్యర్థకము. This is used to express the sense of *although* or *if*, and where in the colloquial dialect the form made by adding తే to the past verbal participle is used. See paras. 591 and 565. Hence it is frequently used as the *connecting link* in narrative writings. See para. 587. It has the same form as the past relative participle with the addition of ఁ; as వండినఁ.

800 (13) SECOND The అనంతర్యాధికము. This is used, where in the colloquial dialect తరువాత is affixed to a past relative participle. Para. 598. It is formed by adding డుఁ to the root, as వండుడుఁ.

801. (14) THIRD. The ఆశీరాద్యర్థకము. This is used as an optative mood, to express *a wish*, *a blessing*, or *a curse*. It is formed by adding తఁ to the root, or by changing final వ of the root into ాడుఁ; as వండుతఁ or వండెడుఁ. When followed by a word commencing with a vowel, the final ఁ is changed into మ్; as నీకు మేలు గలిగెడుమనియెఁ—or—గలుగుతమనియెఁ. (C. S. 96)

802. (15) Roots ending in యు (para. 274) always change య్ in న్, when the final vowel of the root is changed into ి or ు. Thus from root చేయు are formed చేసి, చేసిన, చేసెడు, చేసెడి, చేసితిఁ, చేసెఁ, చేసెదఁ, etc.

Conjugation of వండు and చేయు.

803.	Root.	వండు.	చేయు.
	Infinitive.	వండఁ.	చేయఁ.
	Verbal noun.	వండుట.	చేయుట.
	Ver. par. pres.	వండుచుఁ.	చేయుచుఁ.

Ver. par. past.	వండి.	చేసి.
Rel. par. prog. pres.	వండుచున్న.	చేయుచున్న.
Do. past.	వండిన.	చేసిన.
Do. indef.	వండు, వండెడు, వండెడి.	చేయు, చేసెడు, చేసెడి.
Do. fut.	వండఁగల.	చేయఁగల.
Tense. prog. pres.	వండుచున్నాను.	చేయుచున్నాను.
Do. past.	వండితిన్.	చేసితిన్.
Do. indef.	వండుదున్, వండెదన్.	చేయుదున్, చేసెదన్.
Do. fut.	వండఁగలన్.	చేయఁగలన్.
Imper. sing. 2.	వండుము.	చేయుము.
Do. pl. 1.	వండుదము.	చేయుదము.
Do. pl. 2.	వండుఁడు.	చేయుఁడు.
చేదాద్యర్థకము.	వండినన్.	చేసినన్.
ఆనంతరార్థకము.	వండుదున్.	చేయుదున్.
ఆశీరార్థకము.	వండుతన్, వండెడున్.	చేయుతన్, చేసెడున్.

		<i>Prog. pres. tense.</i>	<i>Past tense</i>	<i>Future tense.</i>
804.	<i>Sing.</i> 1.	వండుచున్నాను.	వండితిన్.	వండఁగలన్.
	2.	వండుచున్నావు.	వండితివి, వండితి.	వండఁగలవు.
	3. $\left\{ \begin{array}{l} \text{M.} \\ \text{F. N.} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{వండుచున్నాఁడు.} \\ \text{వండుచున్నది.} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{వండెన్.} \\ \text{వండెన్.} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{వండఁగలఁడు.} \\ \text{వండఁగలదు.} \end{array} \right.$
	<i>Pl.</i> 1.	వండుచున్నాము.	వండితిమి.	వండఁగలము.
	2.	వండుచున్నారు.	వండితిరి.	వండఁగలరు.
	3. $\left\{ \begin{array}{l} \text{M. F.} \\ \text{N.} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{వండుచున్నారు.} \\ \text{వండుచున్నవి.} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{వండిరి.} \\ \text{వండెన్.} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{వండఁగలరు.} \\ \text{వండఁగలవు.} \end{array} \right.$

Indefinite tense.

<i>Sing</i>	1.	వండుదుకొ.	వండెదకొ.
	2.	వండుదువు, వండుదు.	వండెదవు, వండెదు.
	3 M. F. N.	వండుకొ.	వండెడుకొ, వండెడికొ.
<i>Pl.</i>	1.	వండుదుము.	వండెదము.
	2.	వండుదురు.	వండెదరు.
	3. {	M. F. వండుదురు.	వండెదరు.
		N. వండుకొ.	వండెడుకొ, వండెడికొ.

805. Roots ending in ను preceded by a short vowel (para. 272), when followed by చు, may change చు into subscribed చ, or change final ను of the root into ం; as కొనుచుకొ, కొన్నుకొ, కొంచుకొ, etc.

806. In roots ending in ను preceded by a short vowel, when ను is followed by ట, తి, ద, or దు, the letter ను may be changed into ం. When thus preceded by ం, the letter తి always becomes టి, and the letters దు and ద may become డు and డ at pleasure. Thus కొనుట or కొంట, కొనితికొ or కొంటికొ, కొనుదుకొ or కొందుకొ or కొండుకొ, కొనుదము or కొందము. (కొండము is not common)

807. The letter రు, when preceded by ంత్, ంద్ or ండ్, may drop its vowel, and be subscribed under the preceding letter; as కొందురు or కొంద్రు, కొండురు or కొండ్రు; పోషింతురు or పోషింత్రు.

808. Roots of two letters only, of which the first is short (e.g., కొను, అను, పడు, etc.) may insert య్, whenever the final vowel of the root becomes ం; as కొనెకొ or కొనియెకొ, కొనెడు or కొనియెడు, కొనెదకొ or కొనియెదకొ.

809. Roots ending in ను, preceded by a short vowel, and the roots పడు, చెడు, ఇడు, తగు, instead of adding న to form the *past relative participle*, may double the final letter of the past verbal participle, and change its vowel into య్; as అనిన or అన్న, వినిన or విన్న, పడిన or పడ్డ.

810. The verbs అను and కను have two forms in the *infinitive* (and therefore also in all parts derived from it), namely అన^క or నా^క, and కన^క or కాన^క. In the ఆనంతర్యార్థకము the former verb makes అనుడు^క, అనవుడు^క, or నావుడు^క.

Conjugation of కొను.

811. Root.	కొను.
Infinitive.	కొన ^క .
Verbal noun.	కొనుట; కొంట.
V. par. pres.	కొనుచు ^క , కొన్ను ^క , కొంచు ^క .
Do. past.	కొని.
R. par. prog. pres.	కొనుచున్న, కొన్నున్న, కొంచున్న.
Do. past.	కొనిన, కొన్న.
Do. indef.	కొను, కొనెడు, కొనెడి, కొనియెడు, కొనియెడి.
Do. fut.	కొనఁగల.
Tense. prog. pres.	కొనుచున్నాను, కొన్నున్నాను, కొంచున్నాను.
Do. past.	కొనితి ^క , కొంటి ^క . [యెడ ^క .
Do. indef.	కొనుదు ^క , కొందు ^క , కొండు ^క , కొనెడ ^క , కొని
Do. fut.	కొనఁగల ^క .
Imper. sing. 2.	కొనుము.
Do. pl. 1.	కొనుదము, కొందము. (కొండము not common.)
Do. pl. 2.	కొనుడు.
చేదాద్యర్థకము.	కొనిన ^క , కొన్న ^క .
ఆనంతర్యార్థకము.	కొనుడు ^క .
ఆశీరాద్యర్థకము.	కొనుత ^క , కొనెడు ^క , కొనియెడు ^క .

812. All roots ending in చు (para. 284) form the first form of the indefinite tense, and the imperative first person plural, by changing final చు of the root into తు^క, and తము. (Some of these roots, as explained below, can also use another form ending in పుదు^క.) Thus పిలుచు, పిలుతు^క, పిలుతము; రక్షించు, రక్షింతు^క, రక్షింతము. Roots ending in చ్చు take subscribed త. Thus వచ్చు, వత్తు^క, వత్తము.

813. Roots of more than two syllables ending in చింఱు, and roots of *causal* verbs ending in చు, change final చ్ of the root into వ్, in the imperative second person singular and plural, and whenever final ఁ of the root becomes చ్. When, in the above verbs, final చు of the root is preceded by ఁ, the first form of the indefinite tense, and the imperative first person plural, besides being formed according to paragraph 812, may also be formed by changing final చు into పుదుక్ and పుదము. Thus—

ROOT.	INFIN.	IMPER.	IMPER. PL.	1ST. PER.	INDEF. TENSE.
రక్షించు.	రక్షింపక్.	రక్షింపుము.	రక్షింపుదము,	రక్షింతము.	రక్షింపుదుక్, రక్షింతుక్.
ఆడించు.	ఆడింపక్.	ఆడింపుము.	ఆడింపుదము,	ఆడింతము.	ఆడింపుదుక్, ఆడింతుక్.
పెంచు.	పెంపక్.	పెంపుము.	పెంపుదము,	పెంతము.	పెంపుదుక్, పెంతుక్.
కాలుచు.	కాలుపక్.	కాలుపుము.	,,	కాలుతము.	,, కాలుతుక్.
అడఁచు.	అడఁపక్.	అడఁపుము.	,,	అడఁతము.	,, అడఁతుక్.

N.B.—According to some Grammarians, the roots ending in చింఱు take వ్ in the present verbal participle, and the parts derived from it, as చేయించు, చేయింపుచుక్, చేయింపుచున్న, చేయింపుచున్నాను.

814. Roots of verbs ending in చు, which are *not* causal, observe the following rules in the imperative second person singular and plural, and whenever final ఁ of the root becomes చ్. (1) If final చు of the root is not preceded by ఁ or ఁ, the letter చ్ is changed into వ. (2) If final చు, in a root of two syllables, be preceded by ఁ, the letter చ్ is retained. (3) If final చు be preceded by ఁ, some verbs retain చ్, some change it into వ్, and some take both forms. (C. S. 110.) Thus—

ROOT.	INFIN.	IMPERATIVE.
పిలుచు.	పిలువక్.	పిలుపుము.
మించు.	మించక్.	మించుము.
నోచు.	నోచక్.	నోచుము.
తలఁచు.	తలఁపక్.	తలఁపుము.
వఁచు.	వఁచక్ or వఁపక్.	వఁచుము or వఁపుము.

815. Regular verbs, ending in చ్చు, retain చ్; as మెచ్చు, మెచ్చు, etc.

816. పిలుచు, నిలుచు, and a few other roots, may drop the third syllable in the imperative second person singular and plural, and whenever final చ of the root becomes చ్. Thus—పిలుపుము or పిలుము, పిలువ or పిల.

Conjugation of పిలుచు and రక్షించు.

817.	Root.	పిలుచు.	రక్షించు.
	Infinitive.	పిలువ, పిల. (816)	రక్షింప.
	Verbal noun	పిలుచుట.	రక్షించుట.
	V. par. pres	పిలుచుచు.	రక్షించుచు.
	Do. past.	పిలిచి. (233.)	రక్షించి.
	R. per. prog. pres.	పిలుచుచున్న.	రక్షించుచున్న.
	Do. past.	పిలిచిన.	రక్షించిన. [రక్షించెడి.
	Do. indef.	పిలుచు, పిలిచెడు, పిలిచెడి.	రక్షించు, రక్షించెడు,
	Do. fut.	పిలువగల, పిలగల.	రక్షింపగల.
	Tense. prog. pres.	పిలుచుచున్నాను.	రక్షించుచున్నాను.
	Do. past.	పిలిచితి.	రక్షించితి.
	Do. indef.	పిలుతు, పిలిచెద.	రక్షింతు, రక్షింపు [దు, రక్షించెద.
	Do. fut.	పిలువగల, పిలగల.	రక్షింపగల.
	Imper. sing. 2.	పిలుపుము, పిలుము.	రక్షింపుము. [దము.
	Do. pl. 1.	పిలుతము. (ప్రిము.)	రక్షితము, రక్షింపు
	Do. pl. 2.	పిలుపుడు, పిలుడు.	రక్షింపుడు.
	చేధాద్యర్థము.	పిలిచిన.	రక్షించిన.
	ఆనంతరార్థము.	పిలుచుడు.	రక్షించుడు. [దు.
	ఆశీరాద్యర్థము.	పిలుచుత, పిలిచెడు.	రక్షించుత, రక్షించె

218. The verbs వచ్చు, ఇచ్చు, చచ్చు, చూచు, తెచ్చు, చొచ్చు, నొచ్చు, and లేచు have the following peculiarities:—

ROOT.	INFIN.	IMPER. SING	IMPER PL.
వచ్చు.	రాళ్.	రమ్ము.	రండు.
ఇచ్చు.	ఈళ్, ఈయళ్.	ఇమ్ము.	ఇండు.
చచ్చు.	చావళ్, చాళ్.	చావుము.	చావుడు.
చూచు.	చూడళ్.	చూడుము.	చూడుడు.
తెచ్చు.	తేళ్, తేరళ్.	తెమ్ము, తేరుము.	తెండు, తేరుడు.
చొచ్చు.	చొరళ్.	చొరుము.	చొరుడు.
నొచ్చు.	నోవళ్, నోళ్.	నోవుము.	నోవుడు.
లేచు.	లేవళ్.	లేమ్ము.	లేండు.

819. The verb నేరుచు may drop its second syllable in the past tense, and in the indefinite tense. It may drop its third syllable in the imperative second person singular and plural, and whenever final చ of the root becomes య. Thus నేరిచితిళ్ or నేచితిళ్, నేరవళ్ or నేరళ్.

Conjugation of ఉండు and అగు or అవు.

820.	Root.	ఉండు. (Para. 370.)	అగు, అవు or ఔ. (Paras. 318,
	Infinitive.	ఉండళ్.	కాళ్. [319.)
	Verbal noun.	ఉండుట, ఉంట.	అగుట, కావుట.
	V. par. pres.	ఉండుచుళ్.	అగుచుళ్.
	Do. past.	ఉండి.	అయి.
	R. par. prog. pres.	ఉన్న.	అగుచున్న.
	Do. past.	ఉండిన.	అయిన.
	Do. indef.	ఉండు, ఉండెడు,	అగు, అయ్యెడు,
		[ఉండెడి.	[అయ్యెడి, ఆయెడు, ఆయెడి.
	Do. fut.	ఉండఁగల.	కాఁగల.
	Tense. prog. pres.	ఉన్నాను.	అగుచున్నాను.
	Do. past.	ఉండితిళ్, ఉంటిళ్.	అయితిళ్.
	Do. indef.	ఉండుదుళ్, ఉందుళ్, అగుదుళ్, ఆయెదళ్,	
		[ఉండెదళ్.	[అయ్యెదళ్.
	Do. fut.	ఉండఁగలళ్.	కాఁగలళ్.

Imper. sing. 2.	ఉండుము.	అగుము, కమ్ము.
Do. pl. 1.	ఉండుదము, ఉందము.	అగుదము.
Do. pl. 2.	ఉండుడు.	అగుడు, కండు.
చేదాద్యర్థకము.	ఉండినఁ, ఉన్నఁ.	అయినఁ.
ఆనంతర్యార్థకము.	ఉండుడుఁ.	అగుడుఁ. కావుడుఁ.
ఆశీరాద్యర్థకము.	ఉండుతఁ, ఉండెడుఁ.	అగుతఁ, కావుతఁ, కాతఁ, [ఆయెడుఁ, అయ్యెడుఁ.

821. *N.B.*—The second letter of అగు may throughout be changed into వు, and then the two initial letters may be changed into ఔ; as అగుచుఁ, అవుచుఁ, or ఔచుఁ. The letters అయి may at pleasure be changed into వి, as అయిన or విన. (Para. 716.)

Conjugation of పోవు.

822. Root.	పోవు. (Para 319.)
Infinitive	పోవఁ, పోఁ.
Verbal noun.	పోవుట.
V. par. pres.	పోవుచుఁ.
Do. past.	పోయి.
R. par prog. pres.	పోవుచున్న.
Do. past.	పోయిన.
Do. indef.	పోవు, పోయెడు, పోయెడి.
Do. fut.	పోవఁగల, పోగల.
Tense. prog. pres.	పోవుచున్నాను.
Do. past.	పోయితిఁ.
Do. indef.	పోవుదుఁ, పోదుఁ, పోయెదఁ.
Do. fut.	పోవఁగలఁ, పోగలఁ.
Imper. sing. 2.	పోవుము, పొమ్ము, పొదము, పదము.
Do. pl. 1.	పోవుదము, పోదము.
Do. pl. 2.	పోవుడు, పొండు, పొదడు, పదడు.
చేదాద్యర్థకము.	పోయినఁ.
ఆనంతర్యార్థకము.	పోవుడుఁ.
ఆశీరాద్యర్థకము.	పోవుతఁ, పోయెడుఁ.

823. REFLEXIVE VERBS (Para. 330) are formed by affixing the verb కొను to the root, or to the past verbal participle. Roots ending in యు take the latter form only. Thus—

Root.	వండికొను. (Or వండుకొను, etc.)
Infinitive.	వండికొనక.
Verbal noun.	వండికొనుట, వండికొంట.
V. par pres.	వండికొనుచుక, వండికొన్నుక, వండికొంచుక.
Do. past.	వండికొని.
R. par prog. pres.	వండికొనుచున్న, వండికొన్నున్న, వండికొంచున్న.
Do. past	వండికొనిన, వండికొన్న.
Do. indef.	వండికొను, వండికొనెడు, వండికొనెడి, వండికొని యెడు, వండికొనియెడి.
Do. fut.	వండికొనఁగల. [చున్నాను.
Tense. prog. pres	వండికొనుచున్నాను, వండికొన్నున్నాను, వండికొం
Do. past.	వండికొంటిక. (వండికొనితిక not used.)
Do. indef.	వండికొనుదుక, వండికొందుక, వండికొండుక, వండి కొనెదక, వండికొనియెదక.
Do. fut.	వండికొనఁగలక.
Imper sing. 2.	వండికొనుము, వండికొమ్ము.
Do. pl. 1.	వండికొనుదము, వండికొందము, వండికొండము.
Do. pl 2.	వండికొనుఁడు, వండికొండు.
చేదాద్యర్థకము.	వండికొనినక, వండికొన్నక.
ఆనంతర్యార్థకము.	వండికొనుడుక.
ఆశీర్యద్యర్థకము.	వండికొనుతక, వండికొనెడుక, వండికొనియెడుక.

824. CAUSAL VERBS are explained in paras. 333 to 336. In the grammatical dialect a few of these verbs take a double objective case after them, and hence are equivalent to the English verb *to cause*, followed by an active infinitive. These verbals are the causals of పొందుట, తినుట, వినుట, చెప్పుట, చదువుట, etc. (C. S. 119.) Thus—రాముఁడు నన్ను గ్రామముం బొందించెక. *Rama caused me to obtain* a village.

825. PASSIVE VERBS (Para 328) are frequently used in the grammatic a dialect. Before పడు the letter c is inserted. This verb is occasionally added to another root, *without altering its meaning* as; నిలుచుట, or నిలువబడుట.
826. THE NEGATIVE FORM of verbs is formed (as in the colloquial dialect) from the *positive infinitive*, which in this position drops final ె.
827. (1) *The past verbal participle, the verbal noun and the indefinite relative participle* are formed by affixing క, మి, and ని respectively to the positive infinitive. Thus వండక, వండమి, వండని.
828. (2) *The indefinite tense* is formed by adding the pronominal terminations to the positive infinitive. The first person singular is a ద్రుతప్రకృతికము. Thus *Sing.* వండె, వండవు, వండడు, వండదు. *Pl.* వండము, వండరు, వండరు, వండవు.
829. (3) *The imperative* second person singular and plural are formed by adding కుము and కుడు respectively to the positive infinitive. The vowels of the final ము and డు may be changed into ఁ, ఀ, ు or ృ, as వండకుము, వండకుమి, etc. వండకుడు, వండకుడి. etc.
830. (4) A negative *present tense* may be formed by prefixing the positive verbal noun to లేదు; as వండుట లేదు. (Para. 360.) A negative *past tense* may be formed by prefixing the positive infinitive to లేదు; as వండలేదు. (Para 351.) The form mentioned in para. 366 is also used.
831. (5) The negative verb is sometimes formed by prefixing the negative past verbal participle to the several parts of పోవు as చేయక పోవుట, చేయక పోయిన, చేయక పోయితి. (Paras. 363 and 364.)
832. (6) Since the negative verb is formed from the *positive infinitive*, it has the same changes of form. For example, since the infinitive of తెచ్చుట is తే or తేర, the negative form is తేక or తేరక, etc.

MISCELLANEOUS INFORMATION.

833. When the pronouns వాడు and వారు are affixed to a progressive present, a future, or a past relative participle, initial వా may be dropped,

and the final vowel of the relative participle lengthened. Thus వండు చున్నవాడను or వండుచున్నాడను, వండుచున్నవాడవు or వండుచున్నాడవు, వండుచున్నవాడు or వండుచున్నాడు, వండుచున్నవారము or వండుచున్నారము, వండుచున్నవారరు or వండుచున్నారరు, వండుచున్నవారు or వండుచున్నారు, వండఁగలవాడను or వండఁగలాడను, etc వండినవాడను or వండినాడను. (etc. C. S. 115.)

834. Instead of the చేదాద్యర్థకము, the past tense, with the final vowel changed into ా, is sometimes used. Thus నేను వెళ్ళిన్ or నేను వెళ్ళితిని. *If I go.* (Para 573.) *Condition* is also sometimes expressed by adding the particle ఏని to any tense, but most frequently to the past tense. Thus నేను వెళ్ళితినేని.

835. The word అది (which is changed into నది) attached to the root, has the force of వలెను attached to the infinitive. (Para. 454.) Thus వారు మీకు సహాయము చేయునది. *They must help you* (C. S. 96.)

836. The affix గా or గ్ is often affixed to an infinitive, in which case ఁ is always inserted; as వండఁగా or వండఁగ్. This affix may, however, be omitted at pleasure, without altering the sense. (Paras. 598 and 784.) Thus రాముడు వండఁగా, or రాముడు వండఁగ్, or రాముడు వండ. *As Rama was cooking.*

837. The following is a *table* of the principal grammatical terms connected with verbs :—

సక్రకక్రియ.	A transitive verb.
అక్రకక్రియ.	An intransitive verb.
కర్తణిక్రియ.	A passive verb.
ఆత్మనేపదార్థకము.	A reflexive verb.
ప్రేరణార్థకము.	A causal verb.
సమాపకక్రియ.	A finite verb.
అసమాపకక్రియ.	A verb that is not finite

ధాతువు.	The root
తుమున్నా ద్వర్ధకము.	The infinitive mood.
భావార్ధకము.	The verbal noun.
శత్రుర్ధకము.	The present verbal participle.
క్వార్ధకము.	The past verbal participle.
వర్తమానార్ధకవిశేషణము.	The present relative participle.
భవిష్యద్ధకవిశేషణము.	The future relative participle.
భూతార్ధకవిశేషణము.	The past relative participle.
తద్ధర్ధకవిశేషణము.	The indefinite relative participle
వర్తమానకాలము.	The present tense
భూతకాలము.	The past tense.
భవిష్యత్కాలము.	The future tense
తద్ధర్ధకాలము.	The indefinite tense
ప్రార్థనార్ధకము.	The imperative mood.
వ్యతిరేకార్ధకము.	The negative form.
వ్యతిరేకక్వార్ధకము.	The negative past verbal participle.
వ్యతిరేకభావార్ధకము.	The negative verbal noun.
వ్యతిరేకార్ధకవిశేషణము.	The negative relative participle.
ఉత్తమపురుషము.	The first person.
మధ్యమపురుషము.	The second person.
ప్రథమపురుషము.	The third person.
కర్త.	The agent.
కర్మ.	The object.

N.B.—The information given in Chapters XI to XVII, so far as *general principles* are concerned, apply as much to the grammatical as to the colloquial dialect.

Chapter XX

I. ON సంధి, ద్రుతము, యశ్రుతి, ETC

838. In Telugu books written in the grammatical dialect, numerous rules have been adopted to prevent any incongruity of sound. Owing to these rules, the words of a sentence are so run into each other, and the initial letters so much altered, that a knowledge of them is indispensable to enable the student to understand a grammatically written book.

839. These rules fall under *two* heads, namely—

First. Those rules which are observed, when the following word begins with a *vowel*.

Secondly. Those rules which are observed, when the following word begins with a *consonant*.

The changes which take place, when the following word begins with a *vowel*, are of two kinds, namely—

840. (1) సంధి, *i.e.*, the union of two words, by dropping the final secondary vowel form of the first word, and substituting in its place the secondary form of the initial vowel of the second word ; as రాముడు

• + ఇచ్చెన్, రాముడిచ్చెన్.

841. (2) The change of the initial vowel of the second word into its secondary form, and attaching it to the consonant య్ or వ్. The former is an insertion to prevent hiatus, the latter is the final ద్రుతము of the preceding word. When attached to య్ the form is called యశ్రుతి. Thus హరి + అతడు, హరియతడు; చేయన్ + ఆరంభించెన్, చేయనారంభించెన్. (Para. 705.)

842. In order to apply the rules, all the words of the Telugu language are divided into *two* classes, called ద్రుతప్రకృతికములు and కళలు.

(1) On ద్రుతప్రకృతికములు.

843. The meaning of this term has already been explained in paragraph 705. This class of words includes—

- (1) All dative cases ; as రామునికిఁ, రామునకుఁ, వనములకుఁ.
- (2) All objective cases : as రాముఁ or రామునిఁ, వనములఁ, పులిఁ.
- (3) The locative or instrumental case of irregular noun ; as ఇంటఁ, గొడ్డటఁ.
- (4) All postpositions ending in ఁ ; as కొరకుఁ. (See para. 720.)
- (5) The words నేను and తాను. (i.e., నేఁ తాఁ.)
- (6) The first and third person singular, and the third person neuter plural of the past tense, and of both forms of the indefinite tense, and the first person singular of the negative indefinite tense, as వండితిఁ, వండెఁ, వండుదుఁ, వండుకొ, వండెదఁ, వండెడిఁ or వండెడుకొ, వండకొ.
- (7) The infinitive, and the present verbal participle ; as వండకొ, వండుచుకొ.
- (8) The చేదాద్యర్థకము, the ఆనంతర్యార్థకము, and the ఆశీర్యార్థకము.
- (9) The conjunction యుకొ or నుకొ. (Para. 777.)
- (10) The adverbial affix గాకొ or గకొ, and the affix ఏనికొ or ఏకొ. (Paras. 784 and 834.)
- (11) A few other words, e.g., ఎందుకొ, అందుకొ, ఇందుకొ, ఇకకొ, ఇకగకొ, ఎట్టకేలకుకొ, ఎట్టకేనికొ.

(2) On కళలు.

844. The class of words called కళలు includes all those which are not ద్రుతప్రకృతికములు. Hence it includes—

- (1) All nominative, genitive, and vocative cases. except the words నేను and తాను.
- (2) The postpositions which do not end in ఁ. See para. 720.
- (3) All parts of the verb, except those which are ద్రుతప్రకృతికములు.
- (4) The affixes denoting a *question*, *emphasis*, and *doubt*.
- (5) All exclamations.

FIRST. RULES OBSERVED, WHEN THE FOLLOWING
WORD BEGINS WITH A VOWEL

(A) *When the first word is a. ద్రుతప్రకృతికము.*

845. (1) When a ద్రుతప్రకృతికము is followed by a word commencing with a vowel, that initial vowel is dropped, and in its place, its secondary form is attached to the final ఁ of the ద్రుతప్రకృతికము. Thus గుఱ్ఱముఁ + ఇచ్చిరి, గుఱ్ఱమునిచ్చిరి; అతనికిఁ + ఇచ్చిరి, అతనికినిచ్చిరి.

846. (2) The words mentioned below, have the power of dropping final ఁ, and then taking సంధి—

(a) The objective cases నన్నుఁ, నిన్నుఁ, మమ్ముఁ, మిమ్ముఁ, తన్నుఁ, తమ్ముఁ; as నన్నుఁ + అడిగిరి, నన్నడిగిరి. (Or నన్నునడిగిరి.)

(b) All dative cases; as రామునికిఁ + ఇచ్చిరి, రామునికిచ్చిరి. (Or రామునికినిచ్చిరి.) రాములకుఁ + ఇచ్చిరి, రాములకిచ్చిరి. (Or రాములకునిచ్చిరి.)

(c) The causal affixes కొఱకుఁ and అందుఁ; as నాయందుఁ + ఆశ, నాయందాశ. (Or నాయందునాశ.)

(d) The present verbal participle; as పడుచుఁ + ఉండిరి, పడుచుండిరి. (Or పడుచునుండిరి.)

(e) The words ఇందుఁ, అందుఁ, and ఎందుఁ; as ఇందుఁ + ఉన్నాఁడు, ఇందున్నాఁడు. (Or ఇందునున్నాఁడు.)

(f) The words ఇంకఁ, ఇంకఁ, ఎట్టకేలకుఁ, ఎట్టకేనిఁ; as ఇంకఁ + ఏమి, ఇంకేమి. (Or ఇంకనేమి.)

(B) When the first word is a కళ.

847. (1) All words ending in any of the short vowels, always take సంధి, when followed by the affixes ఎఁడు, ఏసి, అంత, etc., or by the words అయ్య, అప్పు, అప్పు, అత్త, అవ్వ, అన్న, అక్క; as ఏసె + ఎఁడు, ఏసెఁడు; వెంక + అప్పు, వెంకప్పు. (Pāṇis. 678, 679 and 680)

848. (2) When a word beginning with a vowel, is repeated, సంధి usually takes place; as ఆహ + ఆహ, ఆహాహ, ఎట్టు + ఎట్టు, ఎట్టెట్టు.

849. (3) Words ending in a long vowel, or in ె, ౌ, or ్, (except when they happen to come under the two preceding rules), never take సంధి, but always యశ్రుతి. Thus పల్లకీ + ఎక్కెఁ becomes పల్లకీయెక్కెఁ; వన్నె and ఒల్లె becomes నన్నెయొల్లె.

850. (4) When a word ends in ు, సంధి always takes place, as రాముఁడు + ఇచ్చెఁ, రాముడిచ్చెఁ.

851. (5) When a word ends in ్, సంధి or యశ్రుతి may be used at pleasure; as మేసిన + అవు, మేసినావు, or మేసినయావు.

852. *Exceptions* సంస్కృతసమములు, vocatives, and nouns denoting women, when they end in ్, take యశ్రుతి only; as దూత + అతఁడు, దూతయతఁడు; తమ్ముఁడ + ఇటురమ్ము, తమ్ముఁడయిటురమ్ము; అమ్మ + ఇచ్చెఁ, అమ్మయిచ్చెఁ.

853. (6) When a word ends in ు, యశ్రుతి only is used; as కత్తి + ఎక్కడ, కత్తియెక్కడ; వచ్చి + ఇచ్చెఁ, వచ్చియిచ్చెఁ.

854. *Exceptions.* (a) The words మతి, వది, వవి, ఏమి, and the words అది, అవి, ఇది, ఇవి, (even when used as pronominal affixes) may take సంధి at pleasure; as అది + వది, అదేది, or అదియేది; చేసినది + ఏమి, చేసినదేమి, or చేసినదియేమి.

855. (b) In the past tense, the termination తిమి and రి, in the *first* and *third* persons plural may take సంధి or యశ్రుతి at pleasure; as వచ్చిరి + అందరు, వచ్చిరందరు, or వచ్చిరియందరు. The terminations తివి and తిరి, in the *second* person singular and plural, always take సంధి; as నేవించితివి + అమరులకై, నేవించితివమరులకై, or నేవించితమరులకై.

SECONDLY. RULES OBSERVED, WHEN THE FOLLOWING WORD
BEGINS WITH A CONSONANT.

(A) *When the first word is a ద్రుతప్రకృతికము.*

856. (1) When a ద్రుతప్రకృతికము is followed by a word commencing with a స్థిరము or సరళము, final క్ is either entirely omitted, or is changed into ను or ని (called స్వత్వము), or unites with the consonant of the next word, (called సంశ్లేషము). Thus చెప్పెక్ + గరుత్తంతుఁడు, చెప్పెగరుత్తంతుఁడు, చెప్పెనుగరుత్తంతుఁడు, or చెప్పెన్గరుత్తంతుఁడు. (Para 706.)

857. (2) If the initial consonant of the second word be a సరళము, or an aspirate letter, ం is occasionally used, as వచ్చెక్ + ధాత్రీపతి, వచ్చెంధాత్రీపతి.

858. (3) When a ద్రుతప్రకృతికము is followed by a word commencing with a పరుషము, it is always changed into its corresponding సరళము (called in this case అదేశసరళము); and also final క్ is changed into ం or ఁ, or takes స్వత్వము, or సంశ్లేషము. Thus చెప్పెక్ + కమీలాక్షుఁడు, becomes చెప్పెంగమలాక్షుఁడు, or చెప్పెగమలాక్షుఁడు, or చెప్పెనుగమలాక్షుఁడు, or చెప్పెన్గమలాక్షుఁడు.

859. Final ను of తాను and నేను cannot be changed into ం or సంశ్లేషము.

N.B.—At the end of a sentence క్క may remain as it is, or be dropped, or be changed into ను or ని.

(B) *When the first word is a కళ.*

860. (1) When a nominative case, or any part of a tense that is కళ, precedes a word beginning with any of the consonants క, చ, ట, త, ప, they may at pleasure be changed respectively into గ, స, డ, ద, వ. Thus వారు + కొట్టిరి, వారుగొట్టిరి or వారుకొట్టిరి; వత్తురు + పోదురు, వత్తురు వోదురు, or వత్తురుపోదురు.

861. (2) When the latter word is a సంస్కృతసమము, this change cannot take place; as ఇది పథ్యము.

II. SPECIAL RULES.

862. (1) Genitive cases ending in ు, or ృ, though కళ words, yet insert న్, when prefixed in composition to another noun, which commences with a vowel. Thus రాము + ఎదుటక, రామునెదుటక; రాజు + అజ్ఞ, రాజు నాజ్ఞ; విధాతృ + ఆనతి, విధాతృనానతి.

863. (2) The root form, and the form in ఁ of the indefinite relative participle, though కళ, yet insert న్, when followed by a word commencing with a vowel; as పడు + ఆవు, పడునావు; పడెడు + ఆవు, పడెడునావు; చేయు + అది, చేయునది.

864. (3) When the words కుఱు, చిఱు, కడు, నడు, నిడు are followed by a word commencing with a vowel, and సంధి takes place, the final letter is changed into ట్; as నడు + ఇల్లు, నట్టిల్లు.

865. (4) When a word standing in the relation of an adjective to the noun which immediately follows it, ends in *ఁ*, the letter *ట్* is inserted, if the noun begins with a vowel; as నిగ్గు + అద్దము, నిగ్గుటద్దము; సరసపు + అలుక, సరసపుటలుక. Para. 157. The words పేరు, చిగురు, and పొదరు may omit *ట*, and take సంధి; as చిగురు + ఆకు, చిగురుటాకు or చిగురాకు, paragraph 863 is an exception to this rule.

866 (5) In సమాసములు (see below), when the syllable పు or ంపు (para. 769), or a స్త్రీ సమము (para. 767) ending in *ఁ*, precedes a noun commencing with a పరుషము, it is changed into its corresponding సరళము, and the letter *ఁ* or *ఁ* or *న్* is inserted. When any of them precedes a noun commencing with a సరళము, the letter *ఁ* or *న్* may be inserted at option: as చిగురు + కయిదుపు, చిగురుంగయిదుపు or చిగురుగయిదుపు or చిగురున్లయిదుపు; ఉన్నతంపు + గొడుగు, ఉన్నతంపుగొడుగు, or ఉన్నతంపుంగొడుగు or ఉన్నతంపున్గొడుగు.

867. (6) The syllables పు or ంపు, స్త్రీ సమములు ending in *ఁ*, and adjectives expressing *quality* ending in *ఁ*, before affixing తనము (which becomes దనము) insert *ఁ* or *ఁ*, or *న్*; as సరసపు + తనము, సరసపుం దనము, సరసపుదనము or సరసపున్దనము. Para. 96.

868. (7) When an imperative second person is repeated, the final *ము* and *డు* of the first word may be dropped at pleasure; as ఉండుండుము or ఉండుముండుము. The syllable ము may also be dropped at pleasure, except when followed by a vowel; as చూడు నన్ను, or చూడుము నన్ను.

III. ON సమాసములు.

869. A సమాసము is a *compound expression*, formed by the union of two or more distinct words.

870. సమాసములు are classified in two ways FIRST. In reference to the *mutual relation* of the several words to each other. SECONDLY. In reference to the *etymology* of the words of which they are composed.
871. FIRST. In reference to the *mutual relation* of the words to each other, సమాసములు are divided into—
872. I. తత్పరుష, *i.e.*, a సమాసము in which the last word is the most important, and whatever precedes it, is dependent upon it. These are subdivided into—
873. (a) వ్యధికరణము, *i.e.*, a సమాసము in which the relation of whatever precedes, to the last word, is that of any of the *causal affixes* (విభక్తులు) except the ప్రధమ. (Para. 755) Thus దొంగభయము. *Fear on account of thieves.* రామునిబాణములు. *The arrows of Rama.*
874. (b) సమానాధికరణము or కర్తృధారయసమాసము, *i.e.*, a సమాసము in which whatever precedes, stands to the last word in the relation of an *adjective* Thus— మంచిరాజు, సరసపువచనము, ఇనుపగొలుసు, ఆవాక్యము, మేసినయావు, వాఁడిమాట.
875. (c) If the preceding word be a *numeral*, it is called a ద్విగుసమాసము. The word మూడు drops its final letter, and doubles the first letter of the following word. Thus ముల్లోకములు, ఇరువంక.
876. II. బహువ్రీహి, *i.e.*, a సమాసము which, as a *whole*, conveys a meaning different to that of the several words taken separately. Thus ముక్కంటి. *The three-eyed, i.e., Siva.*
877. III. ద్వంద్వము, *i.e.*, a సమాసము composed of nouns, each of which is equally important, and which, if uncompounded, would be in the same case, and connected by conjunctions. The last noun takes

a plural termination. In these సమాసములు the changes, mentioned in para. 860, always take place. Thus అన్నదమ్ములు, కూరగాయలు, కాలు సేతులు.

878. SECONDLY. In reference to the *etymology* of the words of which they are composed, సమాసములు are divided into—

879. I. అచ్చికము, *i.e.*, a సమాసము composed of అచ్చ words only; as తేనియానతి, చెరువునీరు.

880. II. మిశ్రము, *i.e.*, a సమాసము in which అచ్చ words and సంస్కృత సమములు are mixed together; as రాజు ముదల, చెరువు నుదకము.

881. N.B.—A *crude* Sanscrit word (*i.e.*, a Sanscrit word without any Telugu termination) ought never to be compounded with an అచ్చ word.

882. III. సాంస్కృతికము, *i.e.*, a సమాసము which is composed of *Sanscrit* words only. These are subdivided into two classes, namely—

883. (a) సాధ్యము, *i.e.*, a సమాసము in which the words are సంస్కృత సమములు; as రాజనాజ్ఞ, తటాకంబు నుదకము.

884. (b) సిద్ధము, *i.e.*, a సమాసము in which *crude* Sanscrit words are joined together according to the rules of Sanscrit Grammar. The whole compound is then introduced into Telugu, and the last word, if necessary, takes a Telugu termination; as రాజాజ్ఞ, తటాకోదకము.

885. The subjoined TABLE gives some of the principal changes which are introduced in Sanscrit compounds, according to the rules of Sanscrit Grammar. (The sign + is equivalent to *followed by*, and the sign = equivalent to *becomes*.) For a complete table of these changes the student must consult a *Sanscrit Grammar*.

TABLE OF VOWEL COMPOUNDS.

ఁ	+	అ	=	—; as	నరికి	+	అనుర	=	నరకాసురుడు.
ఁ	+	ఆ	=	do, —	దర్భ	+	అసన	=	దర్భాసనము.
ఁ	+	ఇ	=	do, —	గంగా	+	అమృత	=	గంగామృతము.
ఁ	+	ఈ	=	do, —	విద్యా	+	అనక్షి	=	విద్యానక్షి.
ఠ	+	ఇ	=	ఠీ;	హరి	+	ఇభ్య	=	హరీభ్యుడు.
ఠ	+	ఈ	=	do, —	గౌరీ	+	ఈశ్వర	=	గౌరీశ్వరుడు.
ఊ	+	ఇ	=	ఊ;	సింధు	+	ఉదక	=	సింధూదకము.
ఊ	+	ఈ	=	do, —	సింధు	+	ఉర్ది	=	సింధూర్ది.
ఊ	+	ఇ	=	do, —	వధూ	+	ఉల్లాస	=	వధూల్లాసము.
ఊ	+	ఈ	=	do, —	తనూ	+	ఉష్ణ	=	తనూష్ణ.
ఊ	+	ఋ	=	ఊ, —	పిత్త	+	ఋణ	=	పిత్తాఋణము.
ఊ	+	ఋ	=	ఊ, —	దేవ	+	ఇంద్ర	=	దేవేంద్రుడు.
ఊ	+	ఈ	=	do, —	రమా	+	ఈశ	=	రమేశుడు.
ఊ	+	ఉ	=	ఊ, —	చంద్ర	+	ఉదయ	=	చంద్రోదయము.
ఊ	+	ఊ	=	do, —	రంభా	+	ఉరు	=	రంభోరువు.
ఊ	+	ఋ	=	ఊ, —	రాజ	+	ఋషి	=	రాజ్ఋషి.
ఊ	+	ఋ	=	ఊ, —	జనిత	+	ఏక	=	జనితైకము.
ఊ	+	ఋ	=	do, —	ప్రథమా	+	ఏకవచన	=	ప్రథమైకవచనము.
ఊ	+	ఋ	=	do, —	సర్వ	+	విశ్వర్య	=	సర్వవిశ్వర్యము.
ఊ	+	ఋ	=	do, —	అంగనా	+	వికమత్య	=	అంగనైకమత్యము.
ఊ	+	ఋ	=	ఊ, —	తండుల	+	ఓదన	=	తండులొదనము.
ఊ	+	ఋ	=	do, —	గంగా	+	ఓఘ	=	గంగాఘము.
ఊ	+	ఋ	=	do, —	గంధర్వ	+	జౌరస	=	గంధర్వౌరసుడు.
ఊ	+	ఋ	=	do, —	గంగా	+	జౌన్నత్య	=	గంగాన్నత్యము.
ఠ	+	ఊ	=	ఠ్య; —	అతి	+	అశా	=	అత్యాశ.
ఠ	+	ఊ	=	do, —	గౌరీ	+	అరాధన	=	గౌర్యారాధనము.
ఠ	+	ఋ	=	ఠ్య; —	శాలి	+	ఓదన	=	శాల్యోదనము.
ఠ	+	ఊ	=	ఠ్య; —	సుధీ	+	ఉపాస్య	=	సుధ్యుపాస్యము.
ఠ	+	ఊ	=	ఠ్య; —	మధు	+	అరి	=	మద్ధరి.
ఠ	+	ఊ	=	ఠ్య; —	వధూ	+	అగమన	=	వధ్వగమనము.
ఠ	+	ఊ	=	ఠ్య; —	భ్రాతృ	+	అంశ	=	భ్రాత్రంశము.
ఠ	+	ఊ	=	ఠ్య; —	మాతృ	+	అదరణ	=	మాత్రాదరణము.
ఠ	+	ఊ	=	ఠ్య; —	గో	+	అనయన	=	గోనయనము.
ఠ	+	ఊ	=	ఠ్య; —	నా	+	అంత	=	నానంతము.

N. B.— ఁ + అ sometimes remains ఁ, and ఁ + ఈ sometimes becomes ఠీ;

as మార్త + అండ = మార్తండుడు, హల + ఈషా = హలిషా.

TABLE OF CONSONANT COMPOUNDS

కా	+	వి	=	గొ,	ఋ	త్వక్	+	ఇంద్రియ	=	త్వగింద్రియము.
చా	+	ఁ	=	జొ;	—	అన్	+	ఆదేశ	=	అజాదేశము.
టా	+	ఁ	=	టొ;	—	లప్	+	అగమ	=	అడాగమము.
డా	+	ఁ	=	దొ;	—	తత్	+	అలోకన	=	తదాలోకనము.
ణా	+	ఁ	=	ణొ;	—	అప్	+	అంతర	=	అబంతరము.
తా	+	ర	=	గా;	—	వాక్	+	రస	=	వార్గము.
చా	+	ల్	=	జొ,	—	అప్	+	లోప	=	అష్టోపము.
టా	+	ర	=	టొ,	—	తత్	+	రధ	=	తద్రధము.
డా	+	జ	=	దొ;	—	అప్	+	జాల	=	అజ్జాలము.
ణా	+	ప	=	ణొ,	—	వాక్	+	మనస్	=	వాజ్మనస్సులు.
తా	+	మ	=	తొ,	—	పప్	+	ముఖ	=	పబ్జముండు.
చా	+	ప	=	చొ,	—	తత్	+	నామ	=	తస్మాము.
టా	+	బ	=	టొ;	—	అప్	+	మయ	=	అమయము.
డా	+	ట	=	దొ;	—	తత్	+	టంక	=	తట్టంకము.
ణా	+	చ	=	ణొ,	—	తత్	+	చాతుర్య	=	తచ్ఛాతుర్యము.
తా	+	తా	=	తొ,	—	తత్	+	లీలా	=	తల్లీల.
చా	+	ప	=	చొ;	—	ధనుస్	+	పంచ	=	ధనుష్పంచము.
టా	+	ట	=	టొ;	—	ధనుస్	+	టంకార	=	ధనుష్టంకారము.
డా	+	జ	=	దొ,	—	తపస్	+	శక్తి	=	తపశ్శక్తి.
ణా	+	చ	=	ణొ,	—	సపస్	+	చర	=	తపశ్చరండు.
తా	+	ఁ	=	తొ;	—	ధనుస్	+	అగ్ర	=	ధనుగ్రము.
చా	+	ఁ	=	చొ;	—	ధనుస్	+	ధర	=	ధనుర్ధరుండు.
టా	+	ఁ	=	*ఠొ;	—	తపస్	+	ధన	=	తపోధనుండు.
డా	+	ఁ	=	*ఠొ;	—	శిరస్	+	అగ్ర	=	శిరోగ్రము.
ణా	+	చ	=	*ఠొ;	—	మనస్	+	వాక్	=	మనోవాక్కులు.
తా	+	ఁ	=	తొ;	—	తపస్	+	సంబంధ	=	తపస్సంబంధము.
చా	+	కృ	=	కొ;	—	మనస్	+	కృత	=	మనకృతము.
టా	+	కృ	=	కొ;	—	తపస్	+	ప్రభావము	=	తపప్రభావము.
డా	+	కృ	=	కొ;	—	తత్	+	శమన	=	తచ్ఛమనము.
ణా	+	చ	=	చొ;	—	ఇషు	+	చస్త	=	ఇషుచ్చస్తము.
తా	+	చ	=	తొ;	—	ఇషు	+	ఛాయా	=	ఇషుచ్చాయ.
చా	+	చ	=	చొ;	—	శ్వేత	+	చత్ర	=	శ్వేతచ్చత్రము.

* When స is affixed, it coalesces with ~ or —, and becomes సో. *

N.B.—Instead of స, the letter ః may be used throughout.

INDEX

TO

Arden's Telugu Grammar

COMPILED BY

B. J. ROCKWOOD, B.A., B.D.

Index to Arden's Telugu Grammar

COMPILED BY

B. J. ROCKWOOD, B.A., B.D.

The Numbers refer to the sections in Arden's Grammar.

Ability, expressed by నలను 434 ; 460 ; 314.

by నేర్చును and చాలుదును, 464.

by అవుట, 467.

Absolute use of Verb Par 502 ; before ప్రయోగము, లాభము etc., 503. before
a sentence stating lapse of time, 504.

Acquaintance, expressed by ఎరుగు, 440 N. B.

Adjectives : indeclinable, 150 , 768 *seq.*

Comparison of, 151 ; 152 , 424 N. B.

Nouns used for, 153.

Nouns of 2nd decl. used for, 154.

adding అటి or పాటి, 155.

ending in ~ and denoting sight, taste, or smell add ని, 156.

ending in ~ prefixed to a noun beginning with vowel add ట్, 157.

sanskrit adj., 158—167.

verb par. not used as adj., 493.

adj. sentences, 509.

Adverbial sentences, 563 *seq.*

Adverbs ; formed by using గా, 208.

declension of, 209.

used with pronominal affixes, 212.

Affirmation, strong, 368.

Affixes, అటువంటి, అట్టి, టి, 529 ; 783 *seq.*

అప్పటికి, 590.

After, expressed by తరువాత, పిమ్మట, మీదట, వెనుక, 599, 1 (d).

Agreement of verb with subject, 295.

Agreement or similarity expressed by ప్రకారము, 598.

All, 191.

All right, expressed by కానీ, 227.

Alphabet, 29 *seq.*

Also or too, expressed by affixes, 218.

Alternative, a doubtful—expressed by comp. noun in ని, 546.

exp. by అప్పటికి + pres., భావతః, neg. rel. part., 592.

„ „ నో, 615 *seq.*

Although, expressed by అప్పటికి + with pres., past., or neg. rel. part, 590 also may end in క్కి or కిన్ని.

expressed by ను added to gram. cond. tense, 591.

„ „ నా, 591.

„ in negative by పోయినా, 591.

„ by past verb. par with న్ని or న్న lengthened, 491.

„ by idiomatic use of common noun in ని, 551.

see 799.

Another preceded by One, expressed by ఒక, ఒకడు, ఒకతె or టి in each member of the sentence, 200.

in sense of an additional one expressed by ఇంకొక, ఇంకొకడు, ఇంకొకతె, ఇంకొకటి, 201.

Answers, 671 seq.

Anybody or anything, also neg. of them, 219.

A piece, expressed by చెది, 198

Article in Telugu none.

Asking meaning of a word అనగా 665, అంటే, 667.

As, expressed peculiarly by short cond. form, 588.

As, according as, in the manner in which, expressed by ప్రకారము, ప్రకారిముగా, రీతిగా, విధముగా attached to any rel. part., 598.

As in the manner which, as if, expressed by అట్లు, అట్లుగా, అట్లు, అట్లుగా, లాగు, లాగున attached to a present or past part., 598 (b).

As or while, expressed by గా added to an infinitive, 599 (2) a; also see 599 (2) a iv.

As, expressed by అని, 651.

As follows, expressed అంటే, 659; by ఏమంటే, 660; 661.

As for myself, etc., expressed by adding అయితే to pronoun, 183.

As long as, as far as, expressed by వట్టుకు, వరకు, 599 (2) c.

As many as, expressed by adject. sentence with ఓ, 559.

As soon as, expressed by నే added to pres. verb. part., 490.

„ „ తోనే „ „ verb noun 474; 490 note.

„ „ గానే „ „ inf., 599 (1) b.

„ „ అట్లుగానే „ „ past rel. part. 599 (1) b. Note.

„ „ తక్షణమే; తోడనే; వెంటనే, 599 (1) b

At the rate of, expressed by ఏసి with numerals, 678.

Be, when not the copula, 380 seq.

Be, when the copula, 383.

Because expressed by బట్టి affixed to inf., 594 d.

„ „ అని, 651.

Because expressed by ఎందుకంటే, ఎందుచేతనంటే, 662; 663.

see under 'cause'.

Before, before that, expressed by మునుపు, ముందు, పూర్వము added to the Neg. verb. part., 599 (1) a.

expressed by లోకా added to indef. rel. part. (peculiar use), 599 (2) b
Note.

Besides, expressed by కాక, 221.

Benediction or wish expressed by నాక, 676

Blessing or cursing expressed by inf. mood, 677, 801.

Both, expressed by ఇద్దరు, రెండు, 237

Both, and expressed by 1. న్ని, 2. చ్చు, 3 యుచ్చు, 4. నుచ్చు, 5. last vowel lengthened, 217.

But expressed by కాని, 224.

By the time that, expressed by అప్పటికి added to ind. rel. part 599 (1) c Note,
in Northern Circars by సరికి added to ind. rel. part, 601.

Expressed by వరకు ind. rel. part, 599 (1) c Note.

Called, named, termed expressed by అనే, 654.

Can, could expressed by నలను added to inf. 460, 468.

„ „ నేర్తును, చాలదును, 464.

Cannot, etc. „ „ లేను added to inf., 462.

Cardinal numbers 231, declined, 238

Case of inanimate things in objective, 298

Cases, rules for formation of, 106—108

uses of, 110

locative, 141 · 142, 126; 111, 147, 239 see locative instrumental, 111.

of several nouns joined together, 112.

irregularities in 1st 2nd declension, 115; 119; 298.

irregular genitives rules for, 129 seq.

Causal verbs, 333; see 341; 824.

in 1st and 2nd conjugations change చ to పించు, 333.

„ 3rd „ „ చు to పించు, 333.

remarks on, 334.

Combined with reflexive verbs, 336.

Cause, ground, or reason, expressed by ఎల్ల, చేత added to the verbal noun, 475;
594

expressed by ఉండనా used with any tense (not common), 599 (2) a ii.

„ „ „ „ „ past verb part. (not common), 599 (2) a iii
see 599 (2) a iii note.

expressed by ఎందుకంటే, ఎందుచేతనంటే, 662 see 663.

„ „ అని, 651.

- Cause expressed by బట్టి affixed to inf. 594 *d*.
- Certainty, expressed by repetition of verb in a cond. sent., 583.
- " " , తే or తెండి, 685.
- Challenges, 646.
- Changes in the predicate when the subject is in the 1st and 2nd persons, 392—400.
- Classes of nouns, 113.
- Classification of words, 93.
- Colloquial forms, 309 *seq*.
- Combination of causal and reflexive verbs, 336
- Comparative degree, see 424 N B 150—153.
- Completeness of an action expressed by వేయ added to the past verb part. 339.
- Composite nouns, 202—207
- with rel. part., 540 *seq*
- certain elegant uses of, 548
- used to express possession, 425.
- " " " comparative and superlative degrees, 424
- " " " habit or custom, 547
- " " " in cond. sentence, 583, 584.
- changes in—when used in predicate, 398.
- used instead of copula, 420.
- idiomatic uses of neuter, 542; 544—6
- with ఇ used idiomatically to exp condition, 551.
- " " " " although, 551.
- Compound letters, 25; 65 *seq*.
- Compound verbs formed by prefixing past verb. part. to forms of పోవు, 323.
- Compound tenses, see tense
- Conditional sentences, 564 *seq*
- commonly expressed by past verb. part + తే, 565
- roots ending in ఋ preceded by short vowel are contracted, 566.
- verbs of 2nd and 3rd conjugations usually contracted, 566.
- negative formed by prefixing neg. verb. part to పోతే or ఉంటే, 567.
- " " " " " rel. " అట్టయితే, 569.
- " " " " " verb. " to the conditional forms of పోవుట, 569.
- " by prefixing neg. verb. par. to పోతిని which has the final vowel of each person changed to — 579; *see note*
- " " " " by using అట్టాయనా, 580.
- " expressed by idiomatic use of neuter composite noun. in ఇ, 551.
- " or privative cond. sentence తేనేగాని unless, 589.
- expressed by అట్టయితే added to the prog pres, the past or the ind. rel. part., 568.

Conditional sentences, 564 *seq.*

expressed by పక్షమందు, పక్షమున rel. parts., 571

„ „ ఎడల meaning in case, 572

„ „ pres. and past verb part. prefixed to ఉంటే to mark present and past time strongly. 576

„ „ changing final vowel of each person of the 2nd form of past tense into ు, 578.

„ „ అట్టాయెనా added to 2nd form past tense, 580.

tense of verb of principal sentence, 582 586.

short cond form used idiomatically as connecting link in conversation, 594 (f) 587, 588.

expressed by నా added to inf., 599 (2) a.

Conjugations, 245 *seq.* 803 *seq.*

1st., 245, 252—273.

2nd., 245, 274—283

3rd., 245, 286—292.

Conjunctions, 213—228.

also or too, 218

both—and, 217.

but, 224.

either—or, 214, 215, 226.

even, 216.

Consequence, expressed by అట్లు, లాగు, లాగున added to the ind. rel. part., 597

‘Considering, thinking, seeing, as, because,’ expressed by అని, 651.

Consonants, 41 *seq.*

pronunciation of, 45 *seq.*

subscribed, 73 *seq.*

Names of subscribed consonants, 88.

Continuous

action expressed by reduplication of noun with నా, 195.

„ „ „ repetition of verb. part., 499.

„ „ present participle, 443 Note.

„ „ prog. tense *q.v.*

habit „ కద్దు and verbal noun, 433.

imperfect tense, 452

Contractions in 1st declension, 115.

„ 2nd „ 119

„ tenses 309 *seq.*

„ 1st conjugation, 272.

„ 2nd „ 275 ; 566 ; in imp., 313.

„ 3rd „ 286, 566 ; in imp., 313.

„ reflexive forms of verbs. 331

„ past rel. par., 511.

Copula, 379 *seq.* 420 *seq.* 777.

Could not, expressed by లేకపోయినాన or పోతిని, add to inf., 463.

Could not, expressed by కలిసియుండలేదు add to inf., 463.

„ „ నేరను, చాలను, 465.

Cursing expressed by inf mood, 677, 801.

Dative, 724, 725, 730, 770

Declensions

of pronouns : 1st person 169 ; 2nd person, 171 , 3rd person, 171

„ neuter cardinal numbers, 238

„ adverbs 209 ; 210 , of post positions, 211

„ reflexive pronouns, 180

„ interrogative pronouns, 184.

„ composite nouns, 205.

„ 1st declension of nouns, 114, 730 *seq*

objective case in యి, 115.

ని of gen. changed to డి. 115.

„ of foreign nouns 127

„ 2nd declension of nouns, 117 , 735 *seq.*, 769.

contracted forms, 119

used as adjectives, 154

„ in composite nouns, 203

„ 3rd declension of nouns, 123-128 ; 741 *seq*

Defective verbs, 428 *seq.*

Demonstrative pronouns, 189, 173 *seq.*

Different, or distinct, translated, 200.

Direct address or discourse, 636 *seq.*

Directly, the moment that, 599 (1) b.

Disrespect shown by repetition of word, 688

Distance of one place from another, 326.

Distinctions of gender how shown, 101.

Double negative to exp. strong affirmation, 368.

Doubt expressed by అట్లు, 647 , by నా, 405 : by నో, 302.

by a peculiar tense, 317.

doubtful alternative	{	expressed by comp. noun in ని, 546
		„ „ అప్పటికి, 592.
		„ „ నో, 615 <i>seq.</i>

A dozen or score, 240

During the time that, in the time that, expressed by లోనా, మధ్య, లోపల
added to ind. rel. par. 599 (2) b.

Each, every, translated by ఒక్కొక్క; by ప్రతి; by reduplication of the noun, 193.

Each man, etc., translated by ఒక్కొక్కడు etc., 193.

Each followed by 'his own, her own', etc., expressed by ఎవరు or ఏ followed by
వాడు or ఆ, 196

Each of the two, etc, expressed by reduplication of numeral, 197.

Either or, expressed by గాని or అయినా, 214.

Either or, expressed by కాని, 226 , by ఏమి, 215.

Elegant uses of composite nouns formed from rel. part., 548 , 658.

Emphasis expressed by inf. with నే prefixed to verb, 480.

„ నే with pres v. part, 489.

„ నే 300 ; and a question, 301.

„ neg. par. preceding a negative habitual present tense, 368

Emphatic pronouns, 183.

Even expressed by అయినా, 216.

Ever, 219 ; 'every', 193.

Exactly as expressed by అట్లుగానే + past rel. part, 599 (1) b note.

Except, expressed by కాక, 222

Exchange, denoted when reduplication is used and the first noun is put in nominative with కి or కు attached, 194.

Exclusive and inclusive use of 1st pers. pl. pronoun, 169.

Explanation of a noun expressed by అనే with sentence, 655 , by అని, 619

The fact of expressed by అనేది, 658.

Verb of *Fearing* used with అని and ఏమో, 652.

Feminine gender 101

Few, a little, expressed by కొందరు, కొన్ని, కొంత, 191.

Fifth case, 761.

First case, 756.

For, expressed by అందుకు, 594 c.

Formation of nouns, 96 seq.

Fourth case, 760.

Fractions, 243.

From the time that, or since, 599 (1) c note.

—ful, expressed by ఎదు, 679.

Future significance given when to any inf. is attached పోతున్నాను. పోతు,

• పోతున్న, పోయే, 322 Note , 534.

by కల affixed to an inf., 413.

expressed by ind. rel. part + ని, 550.

Future tenses see 'tense'.

Gender 101 ; how to show distinctions of, 101 Note.

Genitive, irregular gen. rules for, 129 seq.

used with a succession of numerals, 239.

Giving answers, 671 seq.

Giving an order to one person with a command to repeat it to another person on whom the order is enjoined, 638.

Grammatical terms, 837.

Habit or custom, expressed by verbal noun with కద్దు, కలదు, 433.

„ „ pres. tense, 336.

Habit or custom, expressed by rel. part in = 535, 536, 547.

„ „ composite noun formed from rel. part in =, 547.

„ „ pres. v. part + పచ్చు, 500.

discontinued expressed rel. part in = or pres. verb part. prefixed to ఉండే, 536.

„ exp. by positive verb. noun + తేడు, 350 Note.

Of *himself* or *herself*, 183.

How much, how many, expressed by ఎందరు, ఎన్ని, ఎంత, 191.

Idiomatic uses of neuter composite noun is ఏ and వి, 542, 544—6

If, see, conditional sentences

If not, expressed by లేకపోతే, 570 see also 'cond. sent.'

Imperative mood

contracted forms in the 1st per. pl. in 2nd and 3rd conj., 313.

force of English neg. imp exp. by inf. + పోష, 367

„ „ „ „ „ „ „ „ „ + వద్దు, 457.

formation of neg. imp., 353

„ „ positive imp., 268, 269; 829.

use of in giving orders, 640; 644.

Imperfect past time expressed by pres. v. part. prefixed to ఉండిన, 533.

Impersonal use of ఉండు preceded by గా, 390.

Impossibility, expressed by వల్లకాదు or వల్లలేదు, 466.

Inability, expressed by లేను and లేకపోయినాను, 462 seq.

by నేరను and చాలను, 465.

by అవుట, 47.

In addition to, expressed by కాక, 221.

Inanimate things, case of in objective, 298.

Inclusive and exclusive use of 1st per. pl. pronoun, 169.

Incompleteness expressed by use of positive past. v. part. prefixed to neg. verb, 501.

Indefinite —pronouns, 188; 219; 557—561.

rel. part. formation of, 348.

„ „ + ఏ observations on, 362.

tense, 828.

Indirect narration, 627 seq.

exceptions to rule, 636 seq.

Infinitive mood, 477 seq. 787.

neg. inf. formation of, 363.

pos. „ „ „ „ 256; 282; 286; 287; 289—91.

used in formation of pres. t., 350.

„ to form compound verbs : compound tense : as gerund after certain verbs, 477.

„ with తేడు to form neg. past tense, 351.

Infinitive used with గలందులకు to express purpose, 595 *b*.

„ „ నే prefixed to a verb to give emphasis, 480.

„ „ „ „ „ „ „ „ certainty, 583.

„ „ అయి+ఉండు to express readiness, 481

„ „ బట్టి to denote cause, 594 *d*.

„ „ ఏల to express 'why', 482.

„ „ బావ్యే to express 'future', 534.

„ to express curse, 677.

on translating into Telugu of English inf., 483 *seq*.

English infinitive expressed by dative case verbal noun. 476.

In proportion as, expressed by కొద్దీ affixed to pres. past. or indef. rel. part, 598 (2).

Instrumental case, 111.

used with causal form of trans. v., 334.

In such a manner, expressed by అట్టు, లాగున, లాగు attached to an ind. rel. part., 597.

Interjections, 229.

Interrogatives and affixes to give indefinite sense, 219.

pronouns 184-187 also, 189.

In the time that, during the time that, expressed by లోగా, మధ్య, లోపల added to ind. rel. part., 599 (2) *b*.

Intransitive verbs, 244.

Invitations expressed by imperative, 646.

Irregular genitives, 129-142.

„ nouns, 128-142, 740 *seq*.

„ verbs, 318 *seq*.

I suppose, expressed by కాబోలు, 682.

It is impossible, expressed by వల్లకాదు or వల్లలేదు, 466.

It is said, they say, expressed by అట, 684.

Just as, exactly as *q. v*.

Lapse of time expressed by past. v. part. used absolutely, 504.

Lest, expressed by అని, 652.

Let that pass, expressed by పోనీ, 228.

Locative case of irregular nouns, 141 ; also in లో, 147.

objective case used for, 126 ; 142.

used with a succession of numerals, 239.

used as instrumental case, 111.

Manner, expressed by ప్రకారము, ప్రకారముగా, రీతిగా, విధముగా affixed to any rel. part., 598 (1) *a*.

expressed by అట్టు, అట్టుగా, అట్లు, అట్లుగా, లాగు, లాగున affixed to the pres. or past part., 598 (1) *b*.

Masculine gender defined, 101.

- May, granting permission, expressed by మచ్చును, 453.
- Meaning of a word asked, 665 (a).
- Meaningless words used, 691.
- Middle voice in Greek, referred to, 331.
- Motion from. expressed by gen. with నుంచి or వద్దనుంచి or దగ్గరనుంచి if object cannot be entered, 325.
- Motion to. expressed by dative case or by gen. with వద్దకి or దగ్గరికి if object cannot be entered, 324.
- Must, expressed by నలయు, 436.
by నలెను, 454.
- Must not, ought not, expressed by కూడను added to inf., 455.
- Myself, etc., expressed by, pronouns with emphatic యే, 183.
- Of myself, etc., expressed by use of dative case or the gen with అంతట with emphatic form of pronoun, 183.
- Named, called, termed, expressed by అనే, 654.
- Namely, expressed by అని, 649.
- Names of secondary vowels, 87.
- Names, proper, 670.
- Need not, expressed by అక్కరలేదు, 459
- Necessity or obligation expressed by వలెను, 454.
neg. of by కూడదు, 455
- Negative force expressed, by Sanskrit prefixes, 369 ; 692 *seq.*
- Negative verb. part. with ఎంతా, 505.
- Negatives with నా infrequently used, 599 (2) a-V.
- Negative form of verbs, 342 *seq.*, 830 *seq.*
habitual pres. and fut tense, 350 ; 362 , 366 , 368.
ind. rel. part, 348.
ind. tense, 352
infinitive, 363.
imperative, 353 ; 367.
observations on, 360 *seq.*
parts of, 344.
past v. part, 346 : 368.
past tense, 351 , 364 , 366.
prog. pres. t., 349 ; 360 ; 364.
rel. part., 263.
rules for formation of, 345 *seq.*
verbal nouns, 347.
- Neuter gender, 101.
- Never, translated, 219.
- Never mind కానీ, 227.
- Nobody, nothing, nowhere, 219.
- Nominative absolute, 502.

Nouns, 96 *seq.* 724 *seq.*

classes of, 113

combined with పశు to form verbs, 337.

„ „ పెట్టి, పోవు, పరచు to form verbs, 338 .

declension of. 1st, 114-116.

2nd, 117-122

3rd, 123-128.

formation of, 96-100.

gender of, 101-102.

having same plural form, 140.

irregular nouns, 129-142

„ „ ending in ను, 138.

„ „ „ „ య, 139.

number of, 103-105.

peculiar forms of in pl, 128 *seq.*

qualified by rel. part, 526-528.

rules for formation of cases, 106-109.

„ „ „ „ genitive, 130-136

termination of two nouns closely connected and coming together, 104

use of cases, 110-112,

„ with ఒక, 235

verbal see 'verbal nouns'.

Noun sentences, 607, *seq.*

consisting of an indirect interrogation, 611 *seq.*

„ „ a doubtful alternative, 615.

ending with affix అట్టు or అట్టగా, 647.

in apposition to సంఘతి, 614

„ „ „ నవ్వుకము, 619.

introduced by 'that', 616 *seq.*

involving repetition of words previously spoken or written, 624 *seq.*

in which, in English, 'that' is not used, 610.

subject of verb 'to be', 522.

succession of, 623.

Number

agreement of verb and subject, 295; 297.

of nouns, 103.

Numerals, 230-243, 778 *seq.*

attached to డి = at the rate of, 678.

cardinals, 231, 780 *seq.*

indefinite, 240.

masculine and feminine cardinals, 236.

neuter cardinals, 232.

„ „ declined, 238.

ordinals, 241.

pronominal affixes with, 242.

Numerals, 230-243 ; 778 *seq.* a succession of, 239.

used with ఒక as last number, 235.

reduplication of to express 'each of two,' etc., 197.

Objective case of inanimate things, 298, 726, 730.

Of himself or herself, 183.

Omission of first verb in affirmation, 225.

Onomatopoeia terms, 686.

Order, of words in sentence, 294.

Orders how expressed, 637, 638.

repeated, 643 *seq.*

Ordinals, 241, 242 ; 234

used with pronominal affixes, 242.

Orthography, 29 *seq.*

Passive verbs, 228, 825.

remarks on, 329.

rel. part., 512.

Participles.

Relative part. :—

explanation of, 515-521.

forms of, 509, 791 *seq.*

future, 792.

prefixed to అట్టు or అట్టుగా to form noun sentence, 647.

subject often understood, 522.

„ of how expressed, 523.

indefinite relative part. :—

form same as past v. part, 492, 791, 827.

habit or custom denoted by, 535 ; 536 ; 547.

meaning of, 534 *seq.*

neg. ind. rel. part. formation of, 348

prefixed to లోగా, మధ్య, లోపల, 599 (2)*b.*

„ „ అంతలో, 599 (2)*b* note.

„ „ దాకా, వరకు, పర్యంతము, మట్టుకు, 599 (2)*d.*

„ „ సరికి, 601.

„ „ నేపు, 603 note.

„ „ అట్టు, లాగు, లాగున, 597

„ „ అందుకు, నిమిత్తము, కొరకు, 595 *c.*

„ „ అందుకు, 594 *c.*

„ „ అప్పటికి 599 (1) *c* note.

„ „ వరకు 599 (1)*c* note

„ „ ది to express future, 550.

„ „ ప్రకారము, రీతిగా, విధముగా, 598 (1)*a.*

„ „ కొద్దీ, 598 (2).

used with ది to form neg. pres. t., 362.

used to form comp. noun used in conditional sentences, 583.

Participles—*contd.*

negative rel. participle

formation of, 363.

meaning of, 539.

prefixed to అందున, అందువల్ల, అందుచేత, 594b

, ,, అందుకు, 594c.

, ,, అప్పటికి, 590

passive rel, 512, 528

past rel. part., see ౪౩౩.

of verbs ending in డు, 511.

meaning of, 538

prefixed to అంతెలో, 599 (2)b note.

, ,, దాకా, 600.

, ,, అందుకు, 594c (1) & (2).

, ,, అప్పటినుంచి, 599 (1)c note

, ,, తరువాత, పిమ్మట, మీదట, వెనుక, 599 (1)d.

, ,, అప్పటికి, 590.

, ,, అందున, అందువల్ల, అందుచేత, 594b.

, ,, ప్రకారము, రీతిగా, విధముగా, 598 (1)a.

, ,, అట్లు, అట్లు, లాగు etc., 598 (1)b.

present rel. part. prefixed to అందుకు, 594c.

, ,, అప్పటికి, 590

, ,, అందున, అందువల్ల, అందుచేత, 594b.

, ,, ప్రకారము, రీతిగా, విధముగా, 598 (1)a.

, ,, అట్లు, అట్లు, లాగు etc., 598 (1)b.

Verbal participle.

continuous action expressed by, 499.

kinds of, 487.

uses of, 493-501.

negative verbal participle.

absolute use of, 502.

formation of, 346.

prefixed to పోగున to form neg. ind. tense, 352.

, ,, ఎందు, 505, 596.

, ,, ఎందు and used with ఉండు, 506.

used to form neg. rel. part., 363, 510.

, ,, help express strong affirmation, 368.

past v. part, 790, 827.

absolute use of, 502 { preceding ప్రయోజనము and లాభము, 503.
before sent. stating lapse of time, 504

emphasised, 492.

incompleteness expressed by, 501.

prefixed to a verbal noun, 474 N B.

Purpose expressed by అట్టు, లాగున, లాగు ind. rel. part., 595*d*.

„ „ అని with వలెన, 653.

„ „ in negative by neg. v. part. with ఎంతా prefixed to ఉండేట్టు,
596.

Prefixes,

Sanskrit, 692 to 696.

Primary verb conjugated, 370, see also, 247.

meaning of, 375 *seq*.

Probability, expressed by అట్టు + ind. rel. part., 647 note.

Progressive pres. time, expressed by ఉన్న or pres. v. part. prefixed to ఉన్న, 532

Prohibition, expressed by కూడదు, రాదు, వద్దు, 455, 468.

Pronominal affixes, 202 *seq*.

used where in English Copula is used, 420

„ „ to exp. Comparative and Superlative degrees, 424 see N.B.

„ „ „ possession, 425.

„ „ with postpositions, 426.

వనిషి used instead of, 207.

used with adverbs, 212.

„ „ ordinals, 242.

Pronouns, 168—201.

personal, 169—179.

1st person నేను declined, 169.

2nd „ నీవు „ 171.

3rd „ „ 173—176

peculiarities in use of, 392—400.

used to denote respect, 172; 174, 177; 178.

effect of on noun in predicate, 392—400.

demonstrative adj. interrogative adj, 189.

distributive, 193—197.

emphatic, 183.

indefinite, 188.

interrogative, 184—187, 189.

possessive adj., 190.

referring to number, 191.

reflexive, 180—182.

relative, 517.

Proper names, 670.

Proportion, expressed by కొద్ది affixed to pres. past and indefinite relative
participle, 598 (2)

Quantity, expressed by affix ఎడ, 679.

Questions, how expressed, 299, 672 *seq*

Reason of action expressed by అని, 651.

„ „ past, v. part., 497.

„ „ „ „ used absolutely, 502 note.

„ „ verbal noun with వల్ల, చేత, 594*a*.

- Reason of action expressed by rel parts. with సంకలనం, అనుసంధానం, అనుసంధానం, 594b.
 „ „ సంకలనం and rel. parts and pres. v part. 594c,
 (1), (2).
 „ „ inf. and అనుసంధానం, 594d.
 „ „ సంకలనం, 594e
 „ „ short cond form, 594f.
- Readiness, expressed by inf. + అయి + ఉండు, 481.
- Reduplication of numerals to exp. 'each of two,' etc., 197.
 „ „ pronouns „ „ several, respective, various, 199.
 „ „ nouns „ „ each, every, 193.
- Reflexive verbs, 330 . remarks on, 331, 823.
 combined with causal verbs, 336.
 see also, 340.
 pronouns, 180—182.
- Relative
 participles see under participles.
 pronouns, 517.
 sentences, 515 *seq.*, 530 *seq.*
- Repeating messages or words, 637 *seq.* 643.
- Repetition of an action, expressed by pres. v. part. with ఎప్పుడు, 500.
 „ „ a Telugu word, 688.
 „ „ a verb in cond. sent. to denote certainty, 583.
- To require or want exp. By కావలెను & dative, 437.
 „ „ in negative by అక్కరలేదు, 438.
- Respect shown by అంటే 304.
 by use of personal pronoun, 172 ; 174 . 177 , 178 , 181 ; 185.
 see also 206.
- Respective, various, translated by reduplication of pronouns, 199.
- Result. consequence అట్లు or అందున + ind. rel. part., 597.
- Roots
 defined, 245 N.B.
 ending in క or య peculiarities in reflexive, 331.
 peculiarities of in 1st conj. ending in న, 272.
 „ „ „ „ „ „ „ న, 255.
 „ „ „ 2nd „ „ „ య, 245 ; 274 ; 282.
 „ „ „ 3rd „ „ „ చు, 245 , 284.
 used to form nouns, 100.
- Rules with reference to place, 324 *seq.*
- Same plural for different words, 140.
- Sanskrit prefixes, 692 *seq.* 369.
- Second case, 758.
- Second declension of nouns, 769.
- Self, exp. by reflexive pronoun, 180 ; see also 183.
- Sentences, order of words in, 294.
- Seventh case, 763.

- Several, respective, various, expressed by reduplication of pronouns, 199.
 Several numerals coming together put last in genitive case, 239.
 Similarity, expressed by π , 405.
 Since, expressing lapse of time, 504.
 „ from the time that, 599 (1)*c* note
 Sir, expressed by అండ్రి, 304; see 179.
 Sixth case, 762.
 Size or greatness of position expressed by అంతె, 680
 So much, so many, expressed by ఇందురు, ఇన్ని, ఇంత, 191.
 So that, in such a manner that అట్లు, అందున + ind. rel part, 597
 Spontaneous action, expressed by *of myself*, etc., 183.
 Strong affirmation, 368.
 Subscribed consonants, 73 *seq.*
 Subject, when in 1st and 2nd person, changes in predicate, 392 *seq.*
 „ omitted, 296.
 „ several joined by conjunctions, 297.
 Succession of relative sentences, 530.
 „ „ finite verbs expressed by v. part., 494
 „ „ noun sentences, 623 *seq.*
 Superlative see comparative
 Suppose, expressed by కావలె etc., 682.
 Syntax, 293 *seq.*
 Table of compound letters, 66.
 Tenses
 compound, 442 *seq.*
 future perfect ఉంటాను + past, v. part., 445.
 „ „ neg. ఉండను + „ „ „ 445 note.
 imperfect ఉంటిని + pres. v. part., 448.
 „ continuous, 452.
 „ neg. ఉండలేదు + pres. part., 450, 451.
 „ observations on, 449.
 indefinite ఉందును + pres. and past v. part., 446
 perfect ఉన్నాను or ఉంటిని + past v. part., 447.
 pluperfect „ „ „ „ „ 447.
 progressive pres. marked, 443.
 „ future ఉంటాను + pres. v. part., 444.
 „ „ neg. ఉండను + „ „ „ 444 note.
 see also verbs formed with పోవు etc., 323.
 future
 expressed by prog. pres., 305 note.
 formation of, 796.
 future perfect
 formed by ఉంటాను + past v. part., 445.

habitual pres. and fut

colloquial form of, 309 , 310

neg. formation of, 362 ; 364.

„ used to express strong affirmation, 368.

used to express habit or custom, 306 (1).

„ „ „ future, 306 (2).

imperative, 797, 798.

imperfect

continuous, 452.

formed by prefixing pres. v. part. to ఉంటిని, 448 ; 533.

„ in Northern Circars, 449.

neg. formed by ఉండలేదు + pres. v. part., 450.

„ „ in Northern Circars, 451.

use of, 449 note

indefinite

compound forms of, 446 , 794.

contracted, 312.

negative, 352.

peculiar form of, 317.

use of, 308

past

colloquial forms of, 311.

neg. formation of, 351 ; 364, 830.

strongly marked ఉన్నాను or ఉంటిని + past v. part., 447.

uses of, 307

„ to express ' if ', 578.

peculiar tense, 317.

pluperfect

formation ఉన్నాను or ఉంటిని + past v. part., 447.

progressive future tense.

formation ఉంటాను + pres. v. part., 444.

„ neg. ఉండను + „ „ 444 note.

progressive present

formation of, 264 ; 275 ; 291, 833

„ „ neg., 349 , 360 ; 364 ; 550*d*.

Termed, named, called, expressed by అనే, 654.

That, introducing noun sentence, 616 *seq*.

That is, expressed by అనగా, 668.

That, these, expressed by ఆ and ఈ, 189.

They say, it is said, expressed by అట, 684.

Thinking, considering, seeing, as, because, expressed by అని, 651.

Third case, 759.

Though, see although.

Threat, expressed by హెచ్చరిక, 227.

Time duration of:—

as, while, expressed by కా + inf, 599 (2)a (i), (ii).

ఉండగా, 599 (2)a ii

„ + past v. part, 599 (2)a iii.

„ + present, 599 (2)a iv.

as long as మట్టుకు or వరకు + a rel. part., + అంత, 599 (2)c

in the time that, during the time that, expressed by

లోకా, మధ్య, లోపల + ind. rel. part, 599 (2)b, see note

until expressed by దాకా, వరకు, పర్యంతము, మట్టుకు + ind. rel. part, 599 (2)d

„ „ „ దాకా + past rel. part, 600

point of

ఁ after తరువాత. పిమ్మట, మీదట, వెనుక + past rel. part., 599 (1)d.

as soon as, కానే + inf., 599 (1)b; see note.

తోనే + verbal noun, 474.

see also 'directly, at the moment that'

before, before that మునుపు, ముందు, పూర్వము + negative verbal part.,

599 (1)a, 599 (2)b note.

by the time that అప్పటికి + ind. rel. part., 599 (1)c note; 601.

directly, at the moment that, వెంటనే, తోడనే + past rel. part, 599.

(1)b note

from the time that, since, అప్పటినుండి + past rel. part, 599.

(1)c note.

when, అప్పుడు + any rel. part 599 (1)c, see note.

„ అంతలో + past rel. part., 599 (2)b note.

Too, expressed by affixes, 218.

Transitive verbs, 244

Two or three, four or five, 240.

Unless, expressed by cond. form in తే with నే + కాని or నాని, 589

Until, expressed by దాకా, వరకు, పర్యంతము, మట్టుకు + ind. rel. part., 599 (2)d.

Upon, expressed by అప్పటికి, see 599 (1)c note

Various, translated, 199.

Verbal Noun

as soon as, expressed by తోనే + V.N., 474; 490.

cause expressed by వల్ల or చేత + V.N., 475

case of, 372; declension of, 469

English infinitive expressed by, 483 seq.

forms of, 469, 788; 827; formation of neg, 347: 470.

neg. prog. pres. t formed by, 349.

noun sentence subject of verb to be, expressed by, 622. 483.

purpose expressed by dative case of, 476; 595a

subject of 471; a succession of, 473

Verbal part. see participles.

Verbs, 785 *seq.*

- agreement with subject, 295.
- classes of, 244.
- compound, 323
- conjugations, 245.
- contracted in conditional form, 566.
- defective, 428.
- forms of, 246.
- formation of positive, 252 . 275 , 284 , 289.
of negative, 345.
- number of with several subjects, 297.
- omitted in affirmation, 225.
- parts of positive from, 251 of negative, 344
- peculiarities of 1st conj. ending in న, 272.
- person, 786.

Very well, expressed by చాలా, 228.

Vocative, 205, 727, 728, 529, 764.

Vowels

- initial forms of, 23 ; 33 *seq.*, 83.
- secondary „ „, 23 ; 40.
- sounds or pronunciation of, 36 *seq.*

Vulgarisms, 64.

What, expressed by ఏమి, 187.

Whatever, 553 *seq.*

When, expressed by short conditional form, 587.

- „ „ అప్పుడు 599 (1)c, see note.
- „ „ అంతలో+past rel part, 599 (2)b note.

Whenever, expressed by అప్పుడే, 599 (2)c note.

Whether—or not, expressed by repetition of అన్నటికి or నా, 592 ; also see, 615.

Whether—or, expressed by repetition of లో, 615 ; see, 215.

Which, expressed by ఏ. 189.

- „ „ నది, 184.

Whichever, whatever, whoever, expressed by rel. sent. and ఏ, 553 *seq.*

While. expressed by కా + inf., 599 (2)a

- „ „ ఉండగా, 599 (2)a ii, see also iii, iv.

Who, expressed by ఎవడు, 184.

Whoever, 553

Why, expressed by ఏల + inf., 482.

Wish or benediction, expressed by కావ, 676, see 801.

Without expressed by neg. v. part. + ఉండా 505.

Words used which have no meaning, 691.

Yes expressed by అవును, మంచిది, చిత్తము, 674 ; 321.

అ.

అ, 710.

అంట (vulg. for అట) affixed to a word means 'They say,' 684

అంటే used instead of అనగా, 667.

affixed to ఎందుకు and ఎందుచేత because, 662.

„ „ ఏమి, ఎలాగు, ఎప్పుడు, ఎక్కడ as follows, 661.

used to introduce the words of a speaker or writer, 659

contracted form of అనితే, 566.

అండి added to words to show respect, 304.

అంత inserted before సరకు, మట్టుకు, 599 (2) c

used to express size or greatness of position, 680.

declined, 191.

అంతలో + ind. rel. part., 599 (2) b.

+ past rel. 599 (2) b

అంతట with gen. and emphatic pro. to express spontaneous actions, 183

అందరు declined, 191.

అందు postposition, 143 ; 146, 722.

declined, 209.

అందుకు + any rel. part., 594 (c) 1 and 2.

+ an ind. rel. part., 595 c.

అందున, అందువల్ల, అందుచేత + pres. past or neg. rel. part., 594 b

అక్కడ declined, 209.

అక్కరలేదు used with inf., 477.

used to express 'not to need or want', 438, 459.

అక్షరము 'letter,' 82.

అను 768, 820

అచ్చదేశము words, 93.

అచ్చు 'vowel,' 82.

అచ్చ, 708, 709, 710, 714.

అట affixed to a word, 684

అట్టి affixed to a rel. participle, 529.

అట్టయితే affixed to rel. part. to form condition, 566.

composition of, 569 note.

అట్టాయెనా to express *if*, 580.

అటువంటి, అట్టి, టి, 529 ; 530.

అటువంటిన్ని, 530.

అట్టు with rel. part. to exp. noun sentence, 647.

introducing words of another speaker, 602.

- అట్లు with ind. rel. part. expressing purpose, 595 *d*.
 ,, ,, ,, ,, consequence, 597 *b*.
 అట్లుగా used with rel. part., 647
 అట్లుగానే affixed to past rel part to express 'as soon as', 599 (1) *b*
 అట్లు affixed to pres past and part. to exp 'as', 598 *b*.
 అట్లుగా affixed to pres or past part to express 'if', 598 *b n*
 అతడు declined, 175.
 అది declined, 173, 174.
 having value of ఎఱెసు, 835.
 అనగా uses of, 664 *seq*.
 ,, when asking meaning of a word, 665 *a*.
 ,, to express 'that is', 668.
 ,, ,, ,, time, 669 ; 606
 అన్నట్లు used in complicated sentences, 648
 అన్యదేశ్యము words, 93.
 అని used with ఎఱెసు to express purpose, 653.
 to express 'lest', 652.
 ,, to express reason of action, 651.
 ,, idiomatically 'namely', 649 *seq*.
 ,, to introduce a noun sentence, 616 ; 620 ; 621.
 ,, as an equivalent to quotation marks, 621.
 ,, omitted when అను is used, 630.
 అనిచెప్పినట్లు used in complicated sentences, 648
 అనిన్ని used to indicate a succession of noun sentences, 623.
 అన్ని declined, 191.
 అను used instead of, చెప్ప, 630.
 అనుకరణములు, 686.
 అనే idiomatically used to express named, called, 654.
 used with noun to attach sentence of explanation, 655.
 ,, ,, మాట, సమాచారము, 656 ; 666.
 అనేది uses of, explained, 657 ; 658.
 అన్యము, 770.
 అప్పటికి used to express 'although', 590.
 ,, ,, ,, 'by the time that', 599 (1) *c* note
 ,, ,, ,, 'upon' do.
 ,, ,, ,, 'whether or not', 592.
 అప్పటినుంచి used to express 'form the time that', 599 (1) *c*.
 అప్పుడు used to express 'when', 599 (1) *c*.
 declined, 209.
 అప్పుడెట్లా used to express 'whenever', 599 (1) *c*.

అనునాదర్శములు, 766.

చ ము used as termination of nouns in predicate, 395.

changed to form nouns denoting agent, 97.

చయి, 716.

చయి + ఉండు used with inf to express readiness, 481.

„ before ఉండు, 401.

„ to express spontaneous action, 183.

చయిన used to form indefinite pronouns, 188.

„ „ adjective, 154 . 158 162 ; 768 . 769

„ „ composite nouns, 203.

used when one noun is put in apposition to another, 164.

చయినా used to express 'either', 214.

„ 'even', 216.

„ indefinite sense, 219.

చయితే used with per p.o to express 'as for myself, etc.,' 183.

అయ్యో used as an interjection, 229

అయ్య declined, 139.

అల్లుడు plural అల్లుళ్లు or అల్లుండ్లు, 116

అవు conjugated in positive, 319 . in neg , 358 ; 820.

meaning of, 321 ; 467.

use of, 403 , 716.

అహా an interjection, 229.

ఆ.

— used to express a question, 299 , 783.

„ with 2nd form of past tense to
express 'if', 577.

„ before అోగా, మధ్య, అోవల, 599 (2) b.

a demonstrative adjective, 189

see also, 834.

ఆకు or ఆకు అలము have no meaning, 691.

ఆటి added to an adjective, 155.

ఆడు used as a prefix to denote feminine gender, 101.

ఆదిదె third personal pronoun feminine gender, 176.

అనంతర్యాధికము, 800.

అమె, 176.

అయన, 175

ఆరంభించు used with inf., 477.

అరున్నాకటి used for ఏడు, 233.

అశీరాద్యర్థము, 801.

ఇ.

ఇ, 718,

° of past v. part. lengthened to express 'although', 491.

ఇంకొక, ఇంకొకడు to express 'another', 201.

°ంచ used to form casual verbs, 333 . 341 . 813.

ఇంత 'so much' declined, 191.

ఇందరు 'so many' declined, 191.

ఇందు declined, 209

ఇక్కడ declined, 209.

ఇచ్చు imp. form used with పో 22°,

conjugated, 327 . 818.

used with inf., 477.

ఇతడు third personal pro. masculine, 175

ఇతరము, 770.

ఇది third personal pro. feminine, 173.

declined, 174

ఇద్దరు used to express 'both', 237

ఇన్ని 'so many' declined, 191.

ఇప్పుడు declined, 209.

ఇయ్య used with కా, 227.

,, ,, పో, 228.

ఇట్లు declined, 125.

ఈ.

ఈ with past v. part expressing 'although', 491.

used before అోగా, మధ్య, అోపల, 599 (2) b.

demonstrative adj. pronoun, 189

imp form of ఇచ్చు used with పో, 228.

also with కా, 227.

ఈమది third personal pronoun feminine, 176.

ఈమె ,, ,, ,, ,, 176.

ఈయన ,, ,, ,, masculine, 175.

ఉ.

ఉ changed to ఉ in verbs, 310.

ఉంటాను + past v. part., 445.

+ pres. v. part., 444.

ఉంటిని + pres. v part., 448.

+ past v. part., 447.

- ఉంటే used with negative verb past to express neg. cond., 567.
 preceded by a pres. or past verb part. to mark pres. or past tense strongly, 576.
- ఉండ conjugated, 374.
- ఉండక distinguished from లేక, 406
- ఉండగా, 598/2a.
- ఉండని distinguished from లేని, 408—410
- ఉండను used in compound tenses, 445, 446.
- ఉండలేదు used in compound tense, 450.
- ఉండా used adverbially with neg. v. part., 505, 596.
 „ „ „ „ „ and ఉండు, 506
 + ఉండేట్లు, 596.
- ఉంకిన, 533.
- ఉండు with neg. v. part. ending in ఉండా, 506.
 „ inf. and అయి to express 'readiness', 481.
 conjugated 372: 820; in neg., 374.
 meanings of, 375.
 preceded by గ used impersonally, 390.
 used to express English 'to have', 377.
 „ with దగ్గర and వద్ద, 378.
 „ when 'to be' is not a copula, 380.
 „ with word ending in అయి, 401
- ఉండే with pres. v. part. to express former habit now discontinued, 536.
- ఉండేట్లు, 596.
- ఉండును, 446.
- ఉత్తరము, 770.
- ఉన్న with or without a pres. verb. part., 532.
 use of in Northern Circars, 376.
- ఉన్నాను + past v. part. perf. or plup. per. tense, 447.
 use of in Northern Circars, 376.
- ఉ.
- ఉరు declined, 133.
- ఋ, 709.
- ఋ, 709.
- ృ, 709.
- ృ, 709.
- ఎ, 710.
- ఎంత used in adj. sent. ending in ఎ, 560.
 declined, 191.

- ఎందరు used in adj. sent. ending in ె, 559.
declined, 191.
- ఎందు declined, 209.
- ఎందుకంటే because, 662.
caution about use of, 663.
- ఎందుచేతనంటే because, 662.
caution as to use of, 663.
- ఎక్కడ declined, 209.
+ అంటే, 661.
- ఎటువంటి used with adj. sentence ending in ె, 560
- ఎడల used in cond. sentence, 572.
- ఎడు an affix denoting quantity, 679.
- ఎత్వము name of vowel — 87.
- ఎడ్డి used for ఏది, 185
- ఎన్ని declined, 191.
- ఎప్పుడు declined, 209.
+ అంటే, 661.
- ఎరుగు use of indefinite tense of, 440 N.B.
- ఎల్లా added to అవట్టు, 598 b note.
,, ,, అప్పుడు, 599 (1)c note.
- ఎల్లండి declined, 210.
- ఎడు used in adj. sent ending in ె, 553—557.
declined, 184.
used in noun sent., 561 ; 612.
- ఎవతె feminine interrogative pro., 185.
- ఎరు used with వాడు or ఆ to express.
'each' followed by 'his own', 'her own', 196.
- ఎవరైనా, 659.

వ.

- వ used to denote emphasis, 300 ; 783.
- ,, ,, ,, 'myself,' etc., 183.
- ,, with past v. part., 492, 446 ; 447.
- ,, ,, infinitive, 480.
- ,, ,, present verbal part., 443.
- ,, ,, conditional sent., 583 ; 589.
- ,, ,, rel. part to indicate custom or habit, 535 · 536, 547.
- ఏ used in adj. sent. ending in ె, 558.
interrogative adj., 189.
followed by వాడు or ఆ to express 'each' followed by 'his own,' etc., 196.

ఏడు (singular) plural, 128 (d).

ఏత్వము name of vowel ఀ, 87.

ఏది declined, 184.

ఏని to indicate 'if', 579 note

ఏమంతే, 660.

ఏమి 187. used to express 'either-or', 215.

ఏమిటి, 665.

ఏనా used with ఏని to express 'lest' with verb of 'fear', 652
used to express 'perhaps', 562, 303.

ఏరు declined, 131; 140.

ఏల added to infinitive, 482.

ఏలాగు + అంతే, 661.

ఏసి affixed to numerals, 678.

ఐ.

ఐత్వము name of vowel ఐ (ఁ), 87.

ఒ.

ఒ, 710.

ఒకంటికి or ఒకటింటికి used for ఒకటికి, 238.

ఒక, ఒకడు, ఒకతె or ఒకటి in each member of sentence to express 'another', 200.

ఒక్కొక్క to express 'each', 'every', 193.

ఒక్కొక్కడు or ఒక్కొక్కతె to express 'each', 'every', 193

ఒత్తక్షరము, 82.

ఒత్వము name of vowel ఒ, 87.

ఒత్తు mark of aspiration, 82.

ఒట్లు declined, 137.

ఓ.

ఓ.

ఓ⁸ terminating an adj. sent and including ఎవడు, 553 seq.

„ „ „ „ „ ఏ, 558.

„ „ „ „ „ ఎందరు, 559.

„ „ „ „ „ ఎంత, ఎటువంటి, 560.

„ „ „ „ „ ఎవడు, 561.

used to express 'whether-or', 615.

„ „ „ „ „ doubt or reference, 302, 783.

„ „ „ „ „ from ordinal numbers, 241.

ఓత్వము name of vowel ఓ, 87.

ఓనమాలు 'alphabet', 82.

ఔ.

ఔ, 716.

ఔత్వము name of vowel ఔ, 87.

ఔపవిభక్తికములు, 753.

క.

క + pos. inf. used to form neg. verbal part., 346.

కంటె used to form comparatives, 151.

కండి added to positive inf to form neg imperfect, 353.

కత్తె added to neuter nouns to form feminine, 98.

కద్దు used with verbal noun to denote continuous habit, 433.

కసుక్కొను reflexive of కను, 331.

కన్ను declined, 135.

plural of, 128 c.

కర్త్ర declined, 139.

కలుగు, 428 seq.

preceded by dative = to get, 430.

with subject in masc. or fem. gender, 431.

equivalent of ఉన్నాను and ఉంటిని, 432.

cannot be used as a copula, 432.

irregular rel. part = గల 432 See also, 460.

కద్దు used with verbal noun to denote cont. habit, 433.

used as an auxiliary to express ability, 434; 460.

కొ inf. of అవు, 319.

joined to ఈ to express 'never mind', 'alright', 227.

,, ,, వలయు + dative to express 'to want', 437.

కొక neg. inf. of అవు, 358.

uses of, 220-222.

కొనుండా uses of, 220 seq.

కొగు causal form of కొవ, 335.

కొచు its causative form, 335.

కొడి pl. of, 128d.

కొడు added to neuter nouns to form masc. 98 See also, 732.

కొదా, 681.

కొణ, 784.

కొని used with లేనే to express 'unless', 539.

uses of, 223-227.

to express 'who or which is or was not', 223.

,, ,, 'but', 224.

,, ,, 'either or', 226.

- కానీ to express never mind 'all right', 227.
- కాను rules as to use of 418 *seq* also, 400
 used with prog. pres. tense to form neg. prog. p t., 349.
 ,, ,, past tense to form neg. past t, 365.
- కాబట్టెరు used in Ceded Districts, 438.
- కానోలు, 682.
- కాలు declined, 134.
 pl. of, 128b.
- కావిడి declension of, 128k ; 137.
- కీచ declined, 211.
 postposition, 143
- కీయావడి name of subscribed consonant య, 88.
- కు added to pos't. ind. to form neg. imp., 353.
 roots ending in—peculiarities in reflexive 331.
- కుచురుడు pl. of, 116.
- కుడదు used to express prohibition. 455.
 ,, with inf., 477
- కై a postposition, 143.
- కొంత declined, 191.
- కొందరు declined, 191.
- కొట్టు conjugated in pos. 270 ; in neg., 354.
- కొద్దీ affixed to past or ind. rel. participle, 598 (2).
- కొన్ని declined, 191.
- కొను used to form reflexive verbs 330. See also, 340.
 conjugated in pos't 273; in neg., 357; 811.
 peculiarities in inf. and imp. and verbal noun, 330.
- కొనుకొను reflexive of కొను, 331.
- కొమ్మ name of vowel ఁ, 87.
- కొమ్మదీర్ఘము,, ,, ,, ా, 87.
- కొరకు affixed to ind. rel. part., 595 c.
 postposition, 143.
- కొలను declined, 138.
- కొలిమి pl. of, 128 i.
- కో used as inf. and imp. of కొను, 330.
- కోడలు declined, 134.
- కోమటి pl. of, 128a.
- కోరు used with inf., 477.
- కొగిరి pl. of, 128b ; genitive of, 130.

క్రమక్రమముగా, 195.

క్రరావడి name of subscribed consonant ్ర, 88.

క్రీయలు, 785 seq.

క్రీబసములు, 767.

౫.

గడగడ, 686.

గదా 'you know', 681.

గబగబ, 686.

గల affixed to inf. gives future significance, 413.

„ „ noun „, force of adj, 166.

used with pronominal affixes, 204.

గలందులకు affixed to inf. to express purpose, 595*b*.

గలను conjugated, 314; 434.

used to express 'ability', 460.

గలిగినాను conjugated, 434.

used to express 'ability', 461.

గా added to inf., 599 (2)*a*, 836.

used with adj. or noun and గాండు, 387-391.

„ peculiarly to express 'similarity' or 'doubt', 405.

„ to form adverbs, 208.

గాక used with expressions of 'wishing' or 'benediction', 676

గాని used to express 'either—or', 214.

„ for కాని, 223 seq.

„ with తేనే to express 'unless', 589.

„ 'whether or not', 593

గానే used with an inf. express 'as soon as', 599 (1)*b*.

గారు, 179.

గి or గీ used with repetition of a word, 688.

గు roots ending in—peculiarities in reflexive 331.

గుండు pl. of, 128 *d*

గుడి name of vowel ు, 86.

గుడిద్దీర్ము „ „ ు, 87.

గుడ్డు pl. of, 128 *a*.

గూడు declined, 131.

గూను „ 138.

గొర్రు „ 139

గొల్లవాడు „ 205.

గొలుసుకట్టు, 91.

గోరు declined, 132.

గ్రమ్యము 93.

- ఘ.
ఘుచుఘుచు, 686.

జ.
జ, 709.

చ.
చ how pronounced, 89 , 717.
చచ్చు conjugated, 327 , 818
చతుర్థీవిభక్తి, 760.
చాలను used instead of లేను, 465
చాలుదును used instead of కలను, 464.
చావిడి declined, 137.
చిచ్చిన, 686.
చురచుర, 686
చూచు conjugated, 327 , 818.
చెట్టు pl. of, 128a.
చెడ్డ contracted form of చెడిన, 511.
చెరి used to express ' a piece ', 198.
చెల్లెలు declined, 134.
చేత used with verbal nouns, 475 , 594a.
 a postposition, 143.
చేదాద్యర్థకము, 799-834.
చేను pl. of, 128g , 137 , 138
చేయి declined, 136.
చేయించు conjugated in negative, 356.
చేయించుకొను ,, ,, positive, 333, 336.
చేయు conjugated positively, 281 ; 803.
 ,, reflexively, 330 in neg., 357.
 ,, negatively, 356.
చొచ్చు conjugated, 818.
చొటు pl. of 128 a ; declined, 137.

ఛ.

జ.
జి how pronounced, 89 ; 717.
జిడియు conjugated, 282.
జలజల, 686.

ఇ.
ఇ, 709.

ఓ.

- ఓ inserted between adjective ending in *o* and noun beginning with a vowel, 157.
 ఓ, ఓ, ఓ pl. of nouns ending in, 128*a*, *d*.
 ఓ used as pl. ending, 128*a*.

ఊ, ఊ.

- ఊ & ఊ pl of nouns ending in 128*b*, *d*, *k*. Genitives of, 131.
 ఊ used in gen. instead of *ni* in nouns, 115.
 " " " " " pronouns, 186.
 ఊ & ఊ pl of nouns ending in, 128.
 ఊ some roots ending in—contract past rel. p., 511
 ఊ used as a pl. ending, 128*a*.

ఋ.

- ఋ as termination of noun in predicate, 393.
 , , , objective case, 115.

త.

- తగ్గ contracted form of తగిసి, 511.
 తత్సవము, 93, 707.
 తత్సవము or తత్సవముందు, తత్సవము added to past rel. part. to express directly, the moment that, 599 (1)*b*.
 తద్భవము, 93
 తనము used to form abstract nouns, 96.
 తప్ప used to express 'except', 222.
 తరువాత used to express 'after', 599 (1)*d*, 800
 తలంచ used with inf., 477.
 తలకట్టు name of vowel, 87.
 త్వము used to form abstract nouns, 96.
 తాడు pl. of, 128*b*.
 తాను, 632
 declined, 180.
 తులు used to form pl. of nouns, 128*f*.
 తృతీయావిభక్తి, 759.
 తెంచు causal form of తెను, 335.
 తెను , , , 335.
 తెచ్చు conjugated, 327, 818.
 తెలియు see, 440 *seq*.
 తే with past verb. p. used to form conditional sentence, 565, 799.

తేచు, 818.

తేనేగాని used to express 'unless', 589.

తో used with verbal noun to express 'as soon as', 474, 490.

as postposition, 143.

to indicate person addressed, 635.

తోచు examples of its use, 441.

తోడ used as postposition, 143.

తోడనే, with past rel. part. to express 'directly, the moment that', 599 1b note.

ద.

దగ్గర used with ఉండు, 378.

declined 211, 143.

దగ్గరి used with verb expressing 'motion to', 324

దగ్గరనుంచి with verb expressing 'motion from', 324.

దా used for రా, 316.

దాంట్లో and దీంట్లో used for దానిలో and దీనిలో, 174N.

దాకా added to pos. indef. rel. part. 'until', 599 (2)d.

" " " past " " 600.

దానా vocative form of composite nouns ending in ది, 205.

దీ changed to దాన్ని and దానవు as terminations of composite nouns, 398, 542.

certain elegant uses of, 548-549.

Idiomatic uses of in comp. nouns, 544, 547.

" " to exp. doubtful alternative, 546.

" " " 'if' 'although', 551.

ది-దిరి, 686.

దీర్ఘము name of vowel ీ, 87.

దేశ్యము words, 93.

దొరగారు and దొరసానిగారు uses of, 179.

దొరుక example of its uses, 441.

దుశ్శము, 705, 720, 724, 838 seq.

ద్వితీయావిభక్తి, 758, 765.

న.

న equivalent to O in past rel. P. + దాకా, 600.

postposition, 143; 145.

నడుచు conjugated, 288.

నప్తుకము in apposition to a noun sentence, 619.

నా used to express question, 299; 301.

" with past. rel. part. to express 'although', 591.

" " " " " " 'whether or not', 592.

" as possessive adjective pronoun, 190.

వాడు declined, 131.

వామవాచకములు, 724 *seq*

వాలగు or నలుగురు used indefinitely, 240.
declined, 238.

వి used as termination of noun in predicate, 393.

affixed to pos. inf. to form indf. rel. part., 348.

„ „ adjective, 156.

of genitive changed to డి, 115.

విన్ను declined, 210.

నిమిత్తము or నిమిత్తమై affixed to ind. rel. part., 595c, a postposition, 143.

న్ని with past v. p. to express 'although', 491, 590.

„ ఇని to express succession of noun sentences, 623.

used to express 'both—and', 217.

„ with పెయ్యి, 239.

నీ used as a possessive adj. pro., 190.

నీరు declined, 131.

నీవు peculiarities in uses of, 394.

declined, 171.

[188.

న added to interrogative pro. to express indefinite pronoun when verb is neg.,
irregular nouns ending in, 138.

added to grammatical conditional tense to express 'although', 591.

used as termination noun in predicate, 393.

నంచి Postposition, 143

used to express 'motion from', 325.

నడురు declined, 131.

న్ను used to express 'both-and', 217 (2).

plural of nouns ending in, 128e.

irregular nouns ending in, 135.

with pres. verbal part., 488.

నాయి plural of, 128f; 136.

నూరు declined, 238

locative case of, 239.

నెమలి declined, 130.

నెయ్యి without meaning, 691.

నే to express emphasis, 300.

used with నే + గాని to express 'unless', 589.

„ to express continuous action, 443.

„ with pres. verbal part., 489.

„ „ „ „ „ to express 'as soon as', 490.

నేడు declined, 210.

నేటిబొట్టు without meaning, 691.

నేను peculiarities in use of, 393.

declined, 169.

నేయి declined, 136.

నేనిను used instead of నేను, 465.

నేరుచు, 819.

నేర్తును used instead of నలను, 464.

నొచ్చు, 818.

నోరు declined, 132.

ప.

పంచమివిభక్తి, 761.

పండు pl. of 140, 128*d*. conjugated, 803.

పల్లు plural for పండు and పల్లు, 140.

పందిరి pl. of 128*b*, *k*.

పకపక, 686.

పగలు declined, 134; 754.

పడు used in forming passive verbs, 328; 337.

పడ్డ contracted form of పడిన, 511.

పద used for పో, 316.

పది or పదిమంది used indefinitely, 240.

పది పదుహారు used to express great number, 240

పరచు combined with nouns to form verbs, 338.

పరము, 770.

పర్యంతము added to ind. rel. part., 599 (2)*d*.

పర్చ used as a termination, 139.

పల్లు pl. of, 140.

పట్టి pl. for పండు and పల్లు, 140.

పక్షమందు used to form conditional sentences, 571.

పాటి added to adjectives, 155.

పాపము an Interjection, 229.

పాలు declined, 134.

పించు used to form causal verbs, 333.

పిమ్మట added to past rel. part. to express 'after', 599 (1)*d*.

పిలిపించు conjugated, 333.

పిలుచు conjugated, 817.

పిల్లి pl. of, 128.

పుంసమములు, 776.

పులి (పులి) pl. of, 128*i*.

- పూర్వము used in sentences to express ' custom, ' 536.
 added to neg. v. part. to express ' before ', etc., 599 (1)*a* ; 770.
- వెంచు conjugated, 292.
- వెట్టి combined with nouns to form verbs, 338.
- వెరడు declined, 131.
- వేసు pl. of etc., 128*g* ; 138.
- వేరు pl. of 128*b c* ; declined, 133.
- వైన postposition, 143.
- పొడి pl. of, 128*b*.
- పో used with ఈ or ఇయ్యి, 228.
 „ „ past v. part. to form neg. inf., 363.
 instead of పో, పడ used, 316
- పోతాను used to form neg. prog. hab. pres. and fut. tenses, 364
- పోతిని used to form neg. cond. sentence, 579.
- పోతు affixed to a neuter noun, 99.
- పోతున్న, పోయిన, పోయ్యే used to form neg. rel. part., 363.
- పోతున్నాను compounded with inf. gives future idea, 322.
 used in formation of neg. tenses, 364.
- పోతే used to form neg. cond. sentences, 567.
- పోదాము used to form negative imperative, 353.
- పోదును used to form neg. indf. tense. 352.
- పోను used for పోవును, 315.
- పోయినా, 591.
- పోయినాను used to form neg. verbs, 364.
- పోవడము used to form neg. verbal noun, 347.
- పోవు used to form neg. rel. part., 363 ; 510.
 conjugated pos. 319 ; in neg., 358 ; 822.
 combined with nouns to form verbs, 338.
 used in forming compound verbs, 323.
 peculiarities in indf. tense, 315.
 imperative of, 316.
- పోవుట used to form neg. verbal noun, 347.
- ప్రకారము affixed to any relative part., 598 (1)*a*.
- ప్రతి used to express ' each ', 193.
- ప్రథమావిభక్తి. 756, 765.
- ప్రయోజనము past rel. part. used absolutely with, 503.
- ప్రాకృతసమములు, 707.
- ప్రాద్దు declined, 137.

బ.

బట్టి attached to an inf., 594*d*.

బాకు added to inf. to form neg. imperative, 367.

బొట్టుబొట్టుగా, 195.

బొయ్య used with inf., 534.

బోకు used to form neg. imp., 367

భ.

భస్మన, 686.

భుగభుగ, 686.

మ.

మంచి used with pronoun referring to number, 192

మగ used as a prefix to denote masc. gender, 101*c*.

మట్టుకు added to rel. part., 599 (2)*c*.

„ „ indf. rel. part., 599 (2)*d*.

మధ్య added to indf. rel. part., 599 (2)*b*.

మరిషి used instead of pronominal affixes, 207.

మమ్మలను used instead of మమ్మ, 170

మర్త used as a termination, 139

మహత్యర్థములు, 766.

మహదర్థములు, 766.

మా used as a possessive adj. pro., 190.

మాట used with అనే, 656.

example of use, 666.

మాపు declined, 137.

మార్పు conjugated, 292.

మమ్మలను used instead of మమ్మ, 170.

మిర్త, declined, 139.

మి used as possessive adj. pro., 190.

మీద declined, 211.

a postposition, 143.

మీదట added to past rel. part., 599 (1)*d*.

మీన declined, 138.

మీన peculiarities in use of, 396.

మ of 2nd declension changed to మ in composite nouns, 203, 769.

మొందు added to neg. verb part., 599 (1)*a*.

declined, 211.

మానవు uses of, 53.

added to neg. verb part., 599 (1)a

మాల్లు pl. of 128 (e), 531.

మాడు declined, 238

మేద declined, 138.

మేము peculiarities in use of, 395.

మొన్న declined, 210.

మొదలు, 754.

మోకు added to inf to form neg. imp. 357.

య.

యశ్రుతి, 838 *seq.*

యా used to express questions, 299 (2).

యి used for ఏ of 3rd person neuter, 309.

pl. of nouns ending in, 128/

genitive of „ „ 136.

యు added to interrogative pro. exp. indf pronoun when verb is negative, 188.

యున్న used to express 'both-and', 217 (3).

యే used to express emphasis, 300 (2).

యొక్క postposition, use of, 143 : 144.

యొద్ద pastposition, 143.

యో used to form ordinal number, 241.

ర.

రప్పించు causal form of వచ్చు, 335.

రక్షించు conjugated, 218, 817.

రక్షించుడు conjugated, 328, in. neg, 357.

రా the word దా used instead of, 316.

రాదు used to express prohibition, 456.

రానన్నాడు 630 ; with inf, 477.

రానిచ్చు governing objective case, 479.

రీతిగా attached to any rel. part., 598 (1)a.

రు & రి pl. of nouns ending in, 128 b, c, k.

genitives „ „ 132.

రు, irregular nouns ending in, 139.

ర్లు used as pl. of nouns, 128c.

రెండు used to express 'both', 237 ; declined, 238.

రేపు declined, 210.

ల.

- లాగున affixed to ind. rel part., 595*d*, 597.
 ,, ,, pres or past rel. part., 598*b*.
 లాభము used with past verbal part., 503.
 లి irregular nouns ending in, 130 ; 128 *b*, *i*, *k*.
 dropped before ఎడు, 679.
 లు irregular nouns ending, 134.
 pl. of nouns, 128 *b*, *h*, *k*.
 ల్లు pl. of nouns ending in, 128*e*, 135.
 లేండి } used as affix to express certainty or encouragement, 685.
 లే }
 లేను, 818.
 లేక distinguished from ఉండుక, 406 *seq*.
 లేకుండా see example of use of, 407.
 లేకపోతే used to express alternative in neg, 570.
 లేకపోయినాను used to express inability, 463.
 లేకుంటే used to express alternative in neg., 570.
 లేదు used with positive verb noun to form neg. prog. tense, 349 ; 360.
 ,, ,, ,, inf. ,, ,, ,, pastt., 351.
 pronounced as లే, 359.
 లేని distinguished from ఉండుని, 408—410
 rules as to use of, 418 *seq*.
 used with nouns to give force of adj., 166.
 ,, ,, pronominal affixes, 204.
 లేను used to express inability, 462. 465
 conjugated, 342.
 rules as to use of, 418 *seq*.
 లేనే emphatic for లేను, 480
 లో postposition, 143, 723.
 declined, 211.
 used to form superlative degree, 151.
 లోగా added to ind. rel. part., 599 (2)*b*.
 లోపల added to ind. rel. part., 599 (2)*b*, 723.

వ.

- వండికొను, 823.
 వచ్చు conjugated 319 ; in neg., 358, 818.
 causal form of, 335.
 with pres. v. part. expressing repetition of action, 500.
 as an auxiliary, 453.

- ప్భునసుడి name of vowel ష, 87.
 పత్తు name of subscribed consonant, 88.
 పద్ద postposition, 143.
 used with ఉండు, 378.
 పద్దకుంచి used with verb expressing 'motion from', 325.
 పద్దికి used with verb expressing 'motion to', 324.
 పద్దు used to express prohibition, 457.
 ,, ,, with dative to express 'not to need', 439.
 ,, ,, inf, 477.
 పుకు added to indef. rel. part., 599 (1)c, note, see 599 (2)d.
 ,, ,, rel. part., 599 (2)c.
 ,, ,, ind. rel. part., 599 (2)d, see 599 (1)c, n.
 పర్ణము, 82.
 పరిసినది as auxiliary, 454.
 used to express 'command', 639, 644.
 పరియు common use, 435.
 as auxiliary, 436, 454, 639, 644.
 with కా and dative to express 'want', etc., 437.
 పల్ల used with verbal noun, 475, 594a.
 postposition, 143.
 ప్పొకాడు uses of, 466.
 పల్లపడదు uses of, 466.
 పలె postposition, 143.
 పలెను used to express 'command', 639, 644.
 ,, with అని to express 'purpose', 653.
 ,, as auxiliary, 454.
 ,, with infinitive, 477, 835.
 పాడు declined, 174.
 వి used as termination of noun in predicate, 394.
 of 3rd person pl. changed to యి, 309.
 విధముగా affixed any rel. part., 598.
 విసర్గ, 86.
 విశేష్యములు, 724 seq.
 విశేషణములు, 768 seq.
 వీడు declined, 174.
 వు used as a termination of a noun in the predicate, 394.
 వెంటనే added to past rel. part., 599 (1)b.
 వెన్న no meaning, 691.

చెన్నై పూస no meaning, 691

చెమకి added to past rel. part, 599 (1)*d*
declined, 211.

చెయ్యి takes affix న్ని, 239.

చెలకుగిలకి name of sign క, 85

చేయి declined, 238.

చేయు added to past verb part. to express 'completeness', 339

చేరు declined, 133, 140.

చేల pl ot, 140

చేళ్లు pl for చేరు and చేల, 140.

శ.

శ. 709.

శి for సి in 2nd conjugation, 283.

ష.

ష, 709

షష్ఠీవిభక్తి, 762.

స.

సంఖ్యానాచకములు, 230 *seq.*, 778 *seq.*

సంగతి in apposition to noun sentence, 614, 615

సంధి, 838 *seq.*

సంగోధనప్రథమ, 764.

సంస్కృతి సమములు, 707, 708, 709, 710, 714, 716, 717, 722, 729.

సప్తమీవిభక్తి, 763.

సమాచారము used with అనే, 656.

సముచ్చయము, 777.

సరికి added to ind. rel. part. used in North Circars, 601.

సర్వనామములు, 168, 172: 177, 181, 201 *seq.*, 771 *seq.*

సున్న names of O, 90

సుమీ, 683.

నేపు added to ind. rel. part., 603 note; 604.

స్థైరములు, 706, 714

స్త్రిసమములు, 767

హ.

హల్లులు 'consonants', 82.

శ్.

శ్ used as plural ending, 128 *b, d, e*.

o, c, i.

o (సున్న) see 90, 711, 714, 715.

before a omitted in 3rd sing. neuter, 310

oడ్ర in plural, 731.

oడ్ర and oడ్రు plural endings of nouns, 128 *d, c*.

c, 710, 712, 713, 714, 715

i (విసర్గ), 86 ; 709.